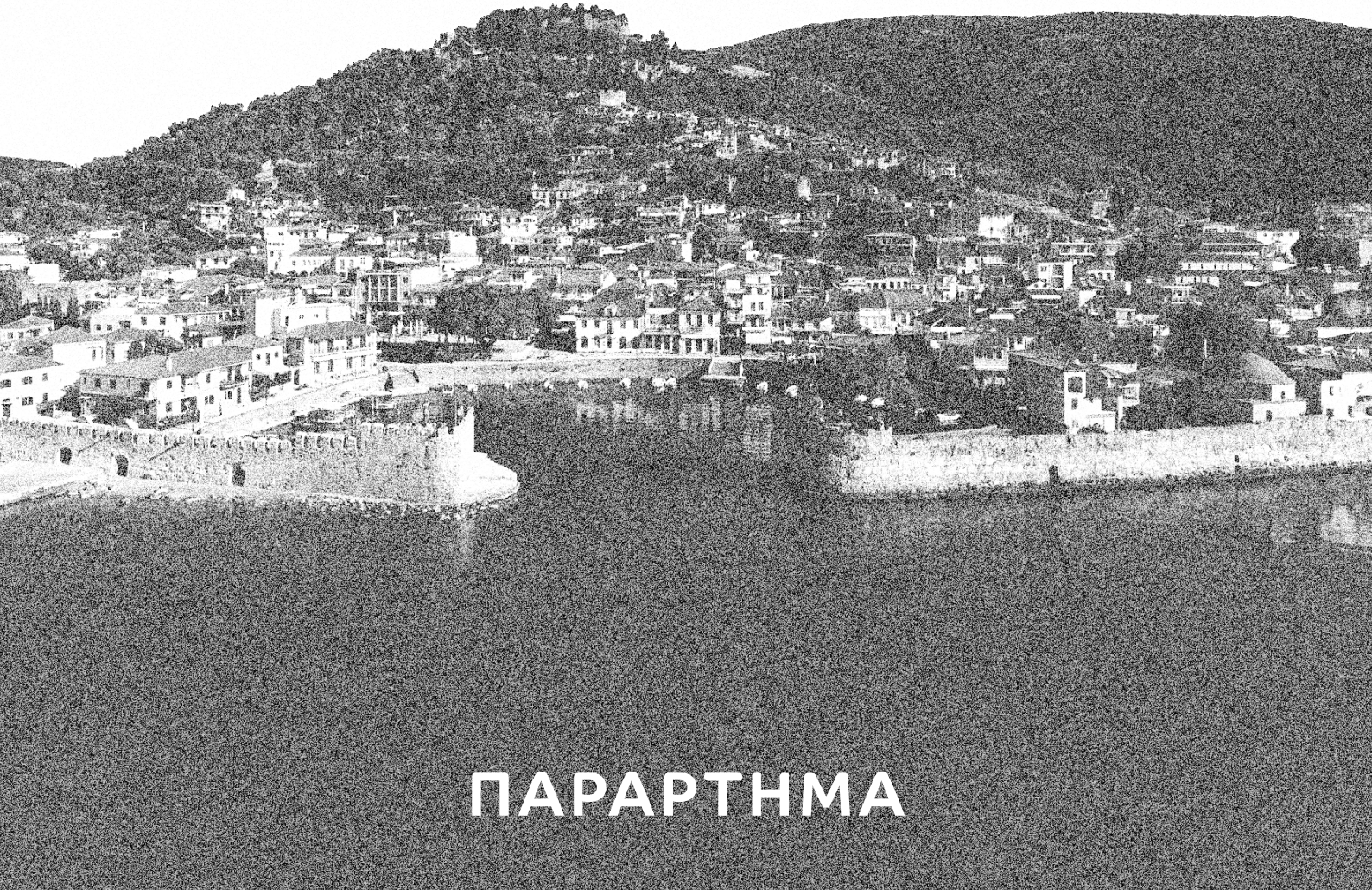

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ
ΜΑΡΙΑΣ ΜΠΕΡΙΑΤΟΥ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Δ. ΜΕΛΙΣΣΑΣ, Καθ. Ε.Μ.Π. (Επιβλέπων)
Σ. ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ-ΚΟΛΩΝΙΑ, Ομ. Καθ. Ε.Μ.Π.
Ε. ΜΑΪΣΤΡΟΥ, Ομ. Καθ. Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΝΑ 2022

Το έργο αυτό διατίθεται με άδεια Creative Commons.
Αναφορά Δημιουργού - Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνές (CC BY-SA 4.0)

Η έγκριση της παρούσας διδακτορικής διατριβής από την επταμελή εξεταστική επιτροπή και τη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου δεν προϋποθέτει και την αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 202, παράγραφος 2 του Ν. 5343/1932.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ
ΜΑΡΙΑΣ ΜΠΕΡΙΑΤΟΥ

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

παράρτημα

- Π.1** Κατάλογος επιστημονικών εκδηλώσεων και εισηγήσεων σχετικά με ιστορικά κέντρα & αρχιτεκτονική κληρονομιά
- Π.2** Χάρτες/διαγράμματα των Γ.Π.Σ. των πόλεων
- Π.3** Κατάλογος Δημοτικών Υπηρεσιών & Στελεχών των εξεταζόμενων πόλεων με τα οποία πραγματοποιήθηκε επαφή
- Π.4** Ερωτηματολόγια συμπληρωμένα από τους Δήμους
- Π.5** Συνεντεύξεις (δομημένες)
- Π.6** Πηγές Τεκμηρίωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ [Π1] ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ & ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Π.1.1 Κατάλογος εκδηλώσεων

Ακολουθούν παρακάτω, με χρονολογική σειρά, οι επιστημονικές εκδηλώσεις -σχετικές με ιστορικά κέντρα, ιστορικά σύνολα, αρχιτεκτονική κληρονομιά, προστασία παραδοσιακού περιβάλλοντος- οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί από το 1975 έως και σήμερα:

Τριήμερη συνάντηση, **Προστασία μνημείων και παραδοσιακών οικισμών**, 5-7/2/1975, Αθήνα, Ελληνική Εταιρεία.

Σεμινάριο, **Τα προβλήματα των ιστορικών κέντρων Ρώμης και Αθήνας**, 1-3/11/1976, Αθήνα, Δήμος Αθηναίων/Ιταλικό Μορφωτικό Ίδρυμα Αθηνών.

Συνέδριο, **Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική**, 21-23/3/1980, Τσεπέλοβο Ζαγορίου, ΤΕΕ Ηπείρου/Κέντρο Ερευνών Ζαγορίου.

Διεθνές Συμπόσιο, **Συντήρηση και αναβίωση παραδοσιακών κτιρίων και συνόλων**, 6-13/9/1981, Βόλος, ΤΕΕ-τμήμα Μαγνησίας.

Σεμινάριο, **Διατήρηση παραδοσιακών οικισμών : Παραδοσιακοί οικισμοί στον ελληνικό χώρο. Πολιτική διατήρησης και συμμετοχή των ενδιαφερομένων. Οικονομική και κοινωνική άποψη διατήρησης - Εφαρμογές**, 13-15/4/1983, Αθήνα, BBC-Ελληνική Υπηρεσία.

Συνέδριο, **Αισθητική των Πόλεων και Πολιτική των Παρεμβάσεων**, 2-4/12/1983, Δελφοί, Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού & Περιβάλλοντος (Υ.Χ.Ο.Π.)/Υπουργείο Πολιτισμού & Επιστημών/Κεντρική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.)/Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών.

Επιστημονική εκδήλωση, **Πόλη και ιστορία**, 11/5/1984, Αθήνα, Εταιρεία Ιστορίας της Πόλης και της Πολεοδομίας.

Διεθνές Συμπόσιο, **Νεοελληνική Πόλη**, 27.9-4.10/1984, Αθήνα, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού. [και: Έκθεση Σχεδίων Ελληνικών Πόλεων 1828-1900, στο πλαίσιο του Διεθνούς Συμποσίου, Υ.Χ.Ο.Π.-Δ/ση Παραδοσιακών Οικισμών].

Διημερίδα, **Προστασία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς - οικιστική ανάπτυξη**, 19-20/4/1989, Θεσσαλονίκη, ΤΕΕ-Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας.

Συνέδριο, **Επεμβάσεις σε αρχιτεκτονικά μνημεία και παραδοσιακά οικιστικά σύνολα**, 25-26/11/1989, Ηράκλειο Κρήτης, ΤΕΕ-Τμήμα Ανατολικής Κρήτης/ΥΠΠΟ/Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Νομού Ηρακλείου, Ηράκλειο, ΥΠΑΚ.

Σεμινάριο, **Συντήρηση - Αποκατάσταση ιστορικών κτηρίων και συνόλων**, 7.10-18.12/1992, Θεσσαλονίκη.

Συνέδριο, **Νέες πόλεις πάνω σε παλιές**, 27-30/9/1993, Ρόδος, ΤΕΕ-Τμήμα Δωδεκανήσου/Ελληνικό Τμήμα ICOMOS/ΚΒ' ΕΠΚΑ/4^η ΕΒΑ.

Διεθνής Συνάντηση, **Επιπτώσεις του τουρισμού στους παραδοσιακούς και ιστορικούς οικισμούς της Μεσογείου και της Νότιας Ευρώπης**, 22-24/10/1993, Θεσσαλονίκη, ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΟΤ/ΥΠΠΟ, με την υποστήριξη της UNESCO.

Σεμινάριο, **Συντήρηση παραδοσιακών κτιρίων και προστασία παραδοσιακών οικιστικών συνόλων**, 1/11-4/12/1993, Ερμούπολη Σύρου, ΤΕΕ/Νομαρχιακή Επιτροπή Ν. Κυκλάδων.

Ημερίδα, **Τουρισμός και Μνημεία: Πολιτιστικός Τουρισμός**, 10-11/12/1993, Αθήνα, ΤΕΕ/ICOMOS.

Επιστημονικό Συνέδριο, **Νέες πόλεις πάνω σε παλιές - το παράδειγμα της Σπάρτης**, 18-20/2/1994, Σπάρτη, ΤΕΕ/Ελληνικό Τμήμα ICOMOS/ΤΕΕ-Τμήμα Κεντρικής και Νότιας Πελοποννήσου/Δήμος Σπαρτιατών.

Συνέδριο, **Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στα ιστορικά κέντρα των πόλεων**, 2-3/9/1995, Βέροια, Δήμος Βέροιας.

Συνέδριο, **Συντήρηση των Μνημείων της Μεσογείου**, 6-11/5/1997, Ρόδος, ΕΜΠ/Δήμος Ρόδου/ΤΕΕ-Τμ. Δωδεκανήσου.

Συνέδριο παραδοσιακών οικισμών Δυτικής Ελλάδας, **Τα προβλήματα που έχουν προκύψει από την εφαρμογή των πολεοδομικών κανονισμών στους παραδοσιακούς οικισμούς ύστερα από 15 χρόνια εφαρμογής τους**, 9-11/5/1997, Ιθάκη, ΤΕΕ-Τμήμα Δυτικής Ελλάδας / ΤΕΔΚ Ν.Κεφαλληνίας και Ιθάκης / Εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Ιθάκης.

Διεθνές Συνέδριο, **Κοσμική μεσαιωνική αρχιτεκτονική στα Βαλκάνια και η διατήρησή της**, 3-5/11/1997, Θεσσαλονίκη, ΑΙΜΟΣ (Εταιρεία για τη Μελέτη της Μεσαιωνικής Αρχιτεκτονικής των Βαλκανίων και της Διατήρησής της) / Θεσσαλονίκη: Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1997.

Διεθνές συνέδριο, **Η πόλη στους νεότερους χρόνους - Μεσογειακές και Βαλκανικές όψεις (19ος-20ός αι.)**, 27-30/11/1997, Αθήνα, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού/Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών.

Ημερίδα, **Ανάπλαση ιστορικού κέντρου Λευκωσίας**, 8/4/1998 Αθήνα, Ελληνικό Τμήμα ICOMOS.

2^ο Συνέδριο Εταιρείας Ιστορίας της Πόλης και της Πολεοδομίας, **Η πολεοδομία στην Ελλάδα από το 1949 έως το 1974**, 3-4/12/1999, Βόλος, Εταιρεία Ιστορίας της Πόλης και της Πολεοδομίας/Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης Παν/μίου Θεσσαλίας.

10^ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο, **Η αρχιτεκτονική και η ελληνική πόλη στον 21^ο αιώνα**, 8-12/12/1999, Αθήνα, ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων.

1^ο Εθνικό συνέδριο, **Ήπιες επεμβάσεις και προστασία ιστορικών κατασκευών**, 23-25/11/2000, Θεσσαλονίκη, ΥΠΠΟ/4η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων/ΤΕΕ-Τμ. Κεντρ. Μακεδονίας

Συνέδριο, **Πολιτιστικό περιβάλλον και τουρισμός : ο ρόλος του αρχιτέκτονα**, 20-23/9/2001, Καβάλα, UIA/ΤΕΕ/ΤΕΕ-TAM.

Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση, **Προστασία και ανάπτυξη των ιστορικών πόλεων στον 21^ο αιώνα**, 18-20/4/2002, Κέρκυρα, Διεθνής Επιστημονική Επιτροπή Ιστορικών Πόλεων CIVVH-ICOMOS / Δήμος Κερκυραίων / Ελληνικό τμήμα ICOMOS / ΤΕΕ.

Διημερίδα, **Ανάπλαση αστικών κέντρων - αστική διακυβέρνηση**, 28.2&1.3/2003, Ηράκλειο Κρήτης, ΤΕΕ-Τμήμα Ανατολικής Κρήτης

Επιστημονικό Συνέδριο, **Η αισθητική των πόλεων & η πολιτική των παρεμβάσεων - Συμβολή στην αναγέννηση του αστικού χώρου**, 13-14/10/2003, Αθήνα, ΥΠΕΧΩΔΕ/ΥΠΠΟ/ΕΑΧΑ Α.Ε.

2^ο Εθνικό συνέδριο, **Ήπιες επεμβάσεις για την προστασία ιστορικών κατασκευών**, 14-16/10/2004, Θεσσαλονίκη, ΥΠΠΟ/ΤΕΕ-ΤΚΜ.

Επιστημονικό Συμπόσιο, **Ιστορικές πόλεις-λιμάνια της Μεσογείου και πολεοδομικές παρεμβάσεις στον 20^ο αιώνα**, 9-12/3/2006, Πάτρα.

Ημερίδα, **Οικιστική διαχείριση παραδοσιακών οικισμών**, 27/5/2006, Συρράκο, ΤΕΕ-Τμήμα Ηπείρου/Κοινότητα Συρράκου/Εθνικό Δίκτυο Παράδοσης, Πολιτισμού και Κοινωνικού Βίου «των Ελλήνων οι Κοινότητες».

Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, **Δόκιμη επαναχρησιμοποίηση ιστορικών κτηρίων – ένα εργαλείο για την αποδοτική διαχείριση των ιστορικών πόλεων**, 27-30/7/2006, Κέρκυρα, ΤΕΕ-Τμήμα Κέρκυρας/Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

Επιστημονικές Ημερίδες για την **Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς**, 1/3 έως 18/4/2007, Αθήνα, ΤΕΕ.

Επιστημονική Ημερίδα, **Ανάδειξη, ανάπλαση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς**, 7/3/2007, Αθήνα, ΤΕΕ.

Ημερίδα, **Οικιστική ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος & της φυσιογνωμίας της Πάρου**, 16/6/2007, Πάρος, Δήμος Πάρου.

Ημερίδα, **Παραδοσιακοί οικισμοί: υπάρχει μέλλον;**, 16/2/2008, Άγιος Νικόλαος Κρήτης, ΤΕΕ-ΤΑΚ/ΤΕΔΚ Ν.Λασιθίου/Δήμος Αγ.Νικολάου.

Διημερίδα, **Προστασία μνημείων και ιστορικών συνόλων - η περίπτωση της Κέρκυρας**, 22-23/2/2008, Κέρκυρα, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κερκύρας /Ιόνιο Πανεπιστήμιο/ΤΕΕ- Τμήμα Κέρκυρας /Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού.

3^ο Εθνικό συνέδριο, **Ήπιες επεμβάσεις για την προστασία ιστορικών κατασκευών**, 9-11/4/2009, Θεσσαλονίκη, ΥΠΠΟ/ΤΕΕ-ΤΚΜ.

Επιστημονικό Συμπόσιο, **Κτισμένη κληρονομιά στη νεότερη εποχή: παράδοση και μοντερνισμός**, 4-6/12/2009, Αργοστόλι Κεφαλονιάς, ΤΜΧΠΠΑ (Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης Π.Θ.)/ΙΚΙ (Ίδρυμα Κεφαλονιάς & Ιθάκης)/ Αδελφότητα Κεφαλλήνων & Ιθακσίων Πειραιώς.

Ημερίδα, **Νέα λιμάνια στα ιστορικά κέντρα των πόλεων - το λιμάνι της Πρέβεζας**, 2009, ΤΕΕ-Τμ. Ηπείρου, Ν.Ε. Πρεβέζης

Διεθνές Συμπόσιο, **Πολιτιστική & Περιβαλλοντική Κληρονομιά και Τοπίο**, 30.4&1.5/2011, Μονεμβασιά Λακωνίας.

Ημερίδα, **Όμορφα χωριά άσχημα αλλοιώνονται** 28/8/2011, Φιλώτι Νάξου, Monumenta (στο πλαίσιο του προγράμματος "Τοπικές κοινωνίες & μνημεία")/Δήμος Νάξου & Μικρών Κυκλάδων.

Διημερίδα, **Αρχιτεκτονικές σπουδές & αρχιτεκτονική κληρονομιά**, 27-28/5/2011, Αθήνα, ΕΜΠ/ΑΠΘ/ΔΠΘ/Π.Θεσσαλίας/Π.Πάτρας/Π.Κρήτης/Π.Κύπρου.

Ημερίδα, **Στρατηγικές ανάδειξης θεμάτων βιομηχανικής κληρονομιάς**, 29/5/2011, Αθήνα, ΕΜΠ/ΑΠΘ/ΔΠΘ/ Π.Θεσσαλίας/Π.Πάτρας.

Ημερίδα, **Προστασία παραδοσιακών οικισμών & σύγχρονος αρχιτεκτονικός σχεδιασμός**, 23/1/2012, Αθήνα, ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ/Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού.

Διαπανεπιστημιακό σεμινάριο επιμόρφωσης, **Ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς**, 23-28/7/2012, Άνω Σύρος, ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών Μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)/Ινστιτούτο Έρευνας Βιώσιμης Ανάπτυξης Πολιτισμού & Παράδοσης/ Δήμος Σύρου-Ερμούπολης.

Συνέδριο, **Περιβάλλον - Πολιτισμός: το ελληνικό πλεονέκτημα**, 23-23/11/2012, Αθήνα, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού.

Επιστημονικό Συμπόσιο, **Προστασία και ανάδειξη της μνημειακής κληρονομιάς: αναζητώντας ένα μέλλον για το παρελθόν μας**, 15-16/12/2012, Αργοστόλι Κεφαλονιάς, ΙΚΙ (Ίδρυμα Κεφαλονιάς & Ιθάκης) / ΤΜΧΠ-ΠΑ (Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης Π.Θ.).

Ημερίδα, **Προστασία παραδοσιακών οικισμών και σύγχρονος αρχιτεκτονικός σχεδιασμός**, 9/3/2013, Βόλος, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού (Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς)/ ΤΕΕ-Περιφερειακό Τμήμα Μαγνησίας.

Διημερίδα, **Πολιτισμική κληρονομιά: παρελθόν, παρόν, μέλλον**, 18-19/3/2013, Αργοστόλι Κεφαλονιάς, ΤΕΙ Ιονίων Νήσων/ΛΕ' Εφορία Προϊστορικών & Κηλασσιακών Αρχαιοτήτων, Γενικά Αρχεία του Κράτους-Αρχεία Νομού Κεφαλονιάς.

Συνέδριο, **Βιομηχανική κληρονομιά. Αναβίωση και βιωσιμότητα**, 7-9/6/2013, Αθήνα, Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς (ΤΙCΣΙΗ)/Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής (ΕΙΑ)/Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ/ Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΑΠΘ/ Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών/Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΔΠΘ/Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης/ΤΕΕ/ΕΤΕ Κύπρου.

Ημερίδα, **Προστασία παραδοσιακών οικισμών & σύγχρονος αρχιτεκτονικός σχεδιασμός**, 12/10/2013, Χανιά, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού (ΕΛΛΕΤ)/Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης/Κ.Ε.Π.Π.Ε.ΔΗ.Χ.-Κ.Α.Μ. Δήμου Χανίων/ΤΕΕ-Τμήμα Δ.Κρήτης/ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ Τμήμα Χανίων.

Διημερίδα, **Η βιομηχανική κληρονομιά της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας-Θράκης, πολύτιμο απόθεμα για μια βιώσιμη ανάπτυξη**, 1-2/11/2013, Αλεξανδρούπολη και Σουφλί, Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης_Περιφερειακή Ενότητα Έβρου/Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού_Παράρτημα Θεσσαλονίκης/Δήμος Αλεξανδρούπολης/Δήμος Σουφλίου/Επιμελητήριο Έβρου.

Ημερίδα, **Προοπτικές διαχείρισης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς: σε αναζήτηση στρατηγικής στην εποχή της κρίσης**, 10/4/2014, Θεσσαλονίκη, Δήμος Θεσσαλονίκης.

Ημερίδα, **Προστασία παραδοσιακών οικισμών & σύγχρονος αρχιτεκτονικός σχεδιασμός**, 26/4/2014, Ύδρα, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού (ΕΛΛΕΤ): Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ).

Ημερίδα, **Προστασία παραδοσιακών οικισμών & σύγχρονος αρχιτεκτονικός σχεδιασμός**, 11/10/2014, Καλαμάτα, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού (ΕΛΛΕΤ): Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ) / 26^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (ΕΒΑ) / Δήμος Καλαμάτας / ΤΕΕ-Περιφερειακό Τμήμα Πελοποννήσου. *[κύκλος 8 ημερίδων: Αθήνα, Σίφνος, Ιωάννινα, Βόλος, Χανιά, Ύδρα, Καλαμάτα, Καστοριά με στόχο τη διερεύνηση των τρόπων προστασίας των παραδοσιακών οικισμών στο πλαίσιο των σημερινών αναπτυξιακών προκλήσεων]*

Ημερίδα, **Θα διατηρήσουμε τα διατηρητέα;**, 2/4/2015, Αθήνα, Κοινωνικό Εργαστήριο Μηχανικών (ΚΕΜ)-ΙΕΚΕΜ/ΤΕΕ.

Ημερίδα, **Θεσμικό πλαίσιο & προστασία παραδοσιακών οικισμών**, 16/5/2015, Καστοριά, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού (ΕΛΜΕΤ)/Δήμος Καστοριάς.

Διημερίδα, **Η αρχιτεκτονική και το ζήτημα της ένταξης**, 13-14/10/2017, Αθήνα, Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής (ΕΙΑ).

Επιστημονική εκδήλωση, **Σύγχρονη Αρχιτεκτονική σε Ιστορικό περιβάλλον**, 20/12/2017, Αθήνα, επιμέρους θεματική ενότητα στον Κύκλο Εκδηλώσεων με θέμα "Η συνθετική σκέψη στην ελληνική αρχιτεκτονική", Ελληνική Αρχιτεκτονική Εταιρεία (ΕΑΕ).

Επιστημονική Διημερίδα, **Ιστορικά κέντρα πόλεων: πολιτικές διαχείρισης & ανάδειξης**, 22-23/3/2019, Κέρκυρα, Τμήμα Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου & Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Π.1.2 Κατάλογος εισηγήσεων (ανά εκδήλωση)

Ακολουθούν παρακάτω, με χρονολογική σειρά, εισηγήσεις -σχετικές με ιστορικά κέντρα, ιστορικά σύνολα, αρχιτεκτονική κληρονομιά, προστασία παραδοσιακού περιβάλλοντος- οι οποίες έγιναν στο πλαίσιο των αντίστοιχων συνεδρίων / σεμιναρίων / ημερίδων από το 1978 έως και σήμερα:

Ζ' Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο, **Το επάγγελμα του αρχιτέκτονα**, 3.1978, Αθήνα.

1. *Προβλήματα της νεώτερης ελληνικής αρχιτεκτονικής: αλληλοπίεση και ελιτισμός*, Μ. Δωρής

Διεθνές Συνέδριο, **Αισθητική των Πόλεων και Πολιτική των Παρεμβάσεων**, 2-4/12/1983, Δελφοί, Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (Υ.Χ.Ο.Π.)/Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών/Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.)/Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών.

1. ομιλία του τότε Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού & Περιβάλλοντος Αντώνη Τρίτση

Συνέδριο, **Επεμβάσεις σε αρχιτεκτονικά μνημεία και παραδοσιακά οικιστικά σύνολα**, 25-26/11/1989, Ηράκλειο Κρήτης, ΤΕΕ-Τμήμα Ανατολικής Κρήτης/ΥΠΠΟ/Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Νομού Ηρακλείου, Ηράκλειο, ΥΠΑΚ.

1. *Αναβάθμιση της Παλιάς Πόλης Χανίων*, Μ. Ανδριανάκης
2. *Η Παλιά Πόλη Ρεθύμνου*, Δ. Καλομοιράκης
3. *Επέμβαση και προβλήματα στην Παλιά Πόλη της Ρόδου*, Α. Παρασκευοπούλου, Αθ. Αναπολιτάνος

Σεμινάριο, **Συντήρηση-Αποκατάσταση ιστορικών κτηρίων και συνόλων**, 7.10-18.12/1992, Θεσσαλονίκη.

1. *Αναπλάσεις ιστορικών κέντρων : Παραδείγματα από την ξένη και ελληνική εμπειρία*, Κ. Τρακοσοπούλου

Συνέδριο, **Νέες πόλεις πάνω σε παλιές**, 27-30/9/1993, Ρόδος, ΤΕΕ-Τμ. Δωδεκανήσου/Ελληνικό Τμήμα ICOMOS.

1. *Η ιστορική επαλληλία των πόλεων ως συνθετικό αίτημα για τον φυσικό σχεδιασμό*, Δ. Φιλιππίδης, Κ. Μωραϊτης
2. *Ο σχεδιασμός για προστασία της «παλιάς πόλης» ως σχεδιασμός της «σημερινής πόλης»*, Β. Γκανιάτσας
3. *Αντιμετώπιση νομικών προβλημάτων από τη δόμηση νέων πόλεων πάνω στις παλιές*, Α. Τζίκα-Χατζοπούλου
4. *Επανακατάκτηση του ιστορικού κέντρου. Ανάπτυξη και συγκριτική αξιολόγηση των δυνατών επιλογών σήμερα*, Ι. Στεφάνου
5. *Κως: Πολεοδομικός σχεδιασμός και εφαρμογές σε μια ιστορική πόλη*, Ι. Παπαευστυχίου
6. *Πολεοδομικές επεμβάσεις πάνω σε ιστορικούς ιστούς - το παράδειγμα της Λάρισας*, Π. Σταθακόπουλος
7. *Η Πολεοδομική-Χωροταξική συνιστώσα στην προστασία και τη διατήρηση των παραδοσιακών οικισμών- το παράδειγμα της παλιάς Ξάνθης*, Γ. Καρανάκης, Σ. Εμμανουηλίδου
8. *Παλιά Ξάνθη, το παραδοσιακό κτιριακό απόθεμα και τα προβλήματα προστασίας και αποκατάστασής του*, Κ. Θεοχαρίδου, Β. Κοιλώνας
9. *Ένταξη νέων επεμβάσεων μέσα σε παλιές πόλεις*, Ζ. Καραμάνου

10. Προστασία και τουριστική ανάπτυξη των ιστορικών μεσογειακών πόλεων, Ν. Ροδοδάκης
11. Σχεδιαστική παρουσίαση της εξέλιξης των ιστορικών συνόλων, Γ. Ντέλλας
12. Μια βίαιη μεταλλαγή μεσαιωνικού ιστού πόλης στους νεώτερους χρόνους. Η περίπτωση της σχολής Ουρσουλινών στο κάστρο της Νάξου, Ο. Βαβατσιούλας, Μ. Διαμαντοπούλου
13. Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου: Η αρχαιολογική έρευνα ως βάση για τον σύγχρονο αρχιτεκτονικό σχεδιασμό - διευθέτηση της πόλης, Κ. Μανούσου-Ντέλλα, Ε. Παπαβασιλείου
14. Πολιτική επεμβάσεων σε κεντρικές περιοχές ιστορικών κέντρων με μεγάλη ένταση χρήσεων γης, Γ. Μιχαήλ
15. Συμβολή της Πληροφορικής στην Τεκμηρίωση, τη μελέτη και τον προγραμματισμό επεμβάσεων σε ιστορικά κέντρα : Το παράδειγμα της Ρόδου, Ν. Γ. Ζαρίφης
16. Η πόλη της Καρδίτσας: Διερεύνηση της ιστορικής της ταυτότητας μέσα από τους μετασχηματισμούς του κέντρου της, Φ. Μαργαρίτη

Ημερίδα, **Τουρισμός και Μνημεία: Πολιτιστικός Τουρισμός**, 10-11/12/1993, Αθήνα, ΤΕΕ/ICOMOS.

1. Επιστώσεις του πολιτιστικού τουρισμού στα οικιστικά σύνολα, Δ. Ζήβας

Συνέδριο, **Νέες πόλεις πάνω σε παλιές**, 18-20/2/1994, Σπάρτη, ΤΕΕ/Ελληνικό Τμήμα ICOMOS/ΤΕΕ-Τμήμα Κεντρικής και Νότιας Πελοποννήσου/Δήμος Σπαρτιατών.

1. Διερεύνηση του ιστορικού χαρακτήρα στον αστικό ιστό - ανάπλαση στην Παλαιά Πόλη της Μυτιλήνης, Ε. Σαραντάκου
2. Το ιστορικό κέντρο του Ναυπλίου - Σχεδιασμός προστασίας και αναβάθμισης. Προβλήματα εφαρμογής, Ε. Μαϊστρου
3. Σύγχρονες πολεοδομικές παρεμβάσεις σε ιστορικά κέντρα - η περίπτωση της Λάρισας, Α. Αναστασιάδης
4. Σύγχρονη αρχιτεκτονική και πολεοδομικές παρεμβάσεις σε ιστορικούς οικισμούς, Σ. Αυγερινού, Αικ. Κρεμέζη
5. Πολεοδομική εξέλιξη της Σπάρτης, 1834-1994, Γ. Γιαξόγλου
6. Προγραμματικές συμβάσεις, σημασίες και δυνατότητες για την προστασία ιστορικών κέντρων, Τ. Κανελλοπούλου

Συνέδριο, **Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στα ιστορικά κέντρα των πόλεων**, 2-3/9/1995, Βέροια, Δήμος Βέροιας.

Συνέδριο, **Συντήρηση των Μνημείων της Μεσογείου**, 6-11/5/1997, Ρόδος, ΕΜΠ/Δήμος Ρόδου/ΤΕΕ-Τμ. Δωδεκανήσου.

1. *A comprehensive maintenance program for the conservation of the historical centre of Venice*, C. Modena, G. Sandri, M.R. Valluzzi
2. *A contribution for the restoration, protection and conservation of the old, historic districts of Xanthi and Drama, Greece: an educational approach*, Χ. Αθανασόπουλος κ.ά.
3. *Techniques and methodology for the preservation and environmental management of historic complexes - The case of the medieval city of Rhodes*, Α. Μοροπούλου, Κουή Μ. κ.ά.

Διεθνές Συνέδριο, **Κοσμική μεσαιωνική αρχιτεκτονική στα Βαλκάνια και η διατήρησή της**, 3-5/11/1997, Θεσσαλονίκη, ΑΙΜΟΣ (Εταιρεία για τη Μελέτη της Μεσαιωνικής Αρχιτεκτονικής των Βαλκανίων και της Διατήρησής της)/Θεσσαλονίκη: Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1997.

1. *Santa Maura: an outline of a Town between 14th - 17th century*, Μ. Λαμπρινού
2. *Environmental management of preservation of the medieval fortifications of the city of Rhodes*, Α. Μοροπούλου

Διεθνές συνέδριο, **Η πόλη στους νεότερους χρόνους - Μεσογειακές και Βαλκανικές όψεις (19ος-20ός αι.)**, 27-30/11/1997, Αθήνα, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού/Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών.

1. *Καλαμάτα - διαδικασίες αστικού μετασχηματισμού, 1860-1940*, Δ. Καρύδης
2. *Ανάδυση, εδραίωση και απαξίωση του νεοελληνικού αστικού προτύπου: μεταβολές στη μορφολογία της ελληνικής πόλης (19^{ος}-20^{ος} αιώνες)*, Κ. Καουκούλα
3. *Μνήμη, αλήθεια και ιστορία του χώρου. Η περίπτωση της πόλης της Μυτιλήνης*, Μ. Κουμαριανού
4. *Από τη μουσουλμανική στη χριστιανική πόλη: η δυναμική των μεταλλάξεων της πόλης της Μυτιλήνης στην ύστερη φάση της Τουρκοκρατίας (1840-1912)*, Ε. Σιφναίου

Ημερίδα, **Ανάπλαση ιστορικού κέντρου Λευκωσίας**, 8/4/1998 Αθήνα, Ελληνικό Τμήμα ICOMOS.

1. Πρόγραμμα προστασίας και αναβίωσης του ιστορικού κέντρου Λευκωσίας, Α. Πετρίδου
2. Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του ιστορικού κέντρου της Λευκωσίας και πολεοδομικός σχεδιασμός, Μ. Μαύρου

Διεθνές Συνέδριο, **Sustainable Development and the Spatial Planning in the European Territory**, 13-16/5/1999, Αθήνα, ΕΜΠ - Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών - Εργαστήριο Χωροταξίας και Οικιστικής Ανάπτυξης.

1. *The programme approach to the revival of historic towns as an instrument towards sustainability: the case of transition in Russia*, V. Krogius

Συνέδριο, **Η αρχιτεκτονική και η ελληνική πόλη στον 21^ο αιώνα**, 10^ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο, 8-12/12/1999, Αθήνα, ΣΑΔΑΣ - Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων.

1. *Η αντιμετώπιση των ιστορικών μνημείων και χώρων μέσα στην πόλη. Ελληνική Εμπειρία*, Κ. Θεοχαρίδου
2. *Η αρχιτεκτονική πολιτιστική κληρονομιά χθες, σήμερα και αύριο*, Μ. Δωρής
3. *Ο ρόλος του αρχιτέκτονα στην προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς*, Ν. Χαρκιοιάκης
4. *Πολιτιστική κληρονομιά από τον 20^ο έως τον 21^ο αιώνα. Απολογισμός και προοπτικές*, Μ. Κορρές
5. *Η αρχιτεκτονική κληρονομιά, η προστασία και ο ρόλος της σήμερα και στο μέλλον*, Δ. Ζήβας
6. *Ιστορικά κέντρα: διεθνείς εμπειρίες και τάσεις - ελληνική πραγματικότητα (Βαδίζουμε προς ανάκτηση ή ολοκληρωτική κατάκτησή τους από τον τριτογενή τομέα και ποιος είναι ο ρόλος των αρχιτεκτόνων στη διαδικασία αυτή;)* Ν. Μπόμπολης
7. *Αρχιτεκτονική και πολιτιστική κληρονομιά. Η θέση της στον αστικό ιστό της σύγχρονης πόλης*, Ε. Σταματίου

Συνέδριο, **Ήπιες επεμβάσεις και προστασία ιστορικών κατασκευών**, 23-25/11/2000, Θεσσαλονίκη, ΥΠΠΟ/4^ο Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων/ΤΕΕ-Τμ. Κεντρ. Μακεδονίας

1. *Οι ήπιες επεμβάσεις σε ιστορικά κτίρια και οικιστικά σύνολα, αναγκαία ποιοτική παράμετρος στη διαχείριση και επανάχρησή τους (Towards a policy of appropriate interventions for historic buildings and settlements: The quality factor in projects of restoration)*, Ε. Καμπούρη

Επιστημονική συνάντηση, **Προστασία και ανάπτυξη των ιστορικών πόλεων στον 21^ο αιώνα**, 18-20/4/2002, Κέρκυρα, ΤΕΕ-Τμ. Κέρκυρας / Εθ. Τμήμα ICOMOS / ICOMOS-CIVIL / Δήμος Κερκυραίων.

1. *Ίδρυση και εξέλιξη των οικισμών των Επτανήσων - η περίπτωση της Κέρκυρας*, Δ. Ζήβας
2. *Ανάπλαση και προστασία ιστορικών κέντρων στην Ελλάδα - η περίπτωση της Πλάκας στην Αθήνα*, Ε. Μαϊστρου
3. *La question du logement dans la rehabilitation des centres historiques - le cas de Porto*, J. Campos
4. *The actual situation of rehabilitation of historic cities in Hungary*, A. Roman
5. *Impact and risks of tourism in cultural heritage environment*, M. Drdacky
6. *Quels indicateurs de bonne conservation pour les villes historiques?*, J. Luxen
7. *Projects endangering the integrity of the historic core of Prague as world heritage site*, J. Stulc
8. *Monitoring des villes historiques : reflexions*, E. Petroncelli Macchiaroli

Διμερίδα, **Ανάπλαση αστικών κέντρων - αστική διακυβέρνηση**, 28.2&1.3/2003, Ηράκλειο Κρήτης, ΤΕΕ-Τμήμα Ανατολικής Κρήτης

1. *Προστασία και ανάδειξη της Παλιάς Πόλης Ηρακλείου-Το πρόγραμμα ανάπλασης, προβλήματα εφαρμογής*, Γ. Φουρναράκης
2. *Προστασία και ανάδειξη της Παλιάς Πόλης Ηρακλείου-Το πρόγραμμα ανάπλασης, παρουσίαση της πρότασης*, Α. Πανταζής
3. *Παλιά Πόλη Χανίων. Προβλήματα και επεμβάσεις*, Α. Μυλωνάς
4. *Προγραμματική σύμβαση Ρεθύμνου - Η περίπτωση του ιστορικού κέντρου*, Ε. Κελέκας
5. *Προγραμματική σύμβαση για τη μεσαιωνική πόλη της Ρόδου*, Α. Παρασκευοπούλου
6. *Η εμπειρία αναβίωσης του ιστορικού κέντρου της Λευκωσίας*, Α. Πετρίδου
7. *Πρότυπη πολεοδομική αντιμετώπιση ιστορικής πόλης: το παράδειγμα της Ερμούπολης Σύρου*, Σ. Πετράτου-Φραγκιαδάκη
8. *Κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις επεμβάσεις προστασίας*, Ρ. Κηλουσιανιώτη
9. *Ιστορικό κέντρο Κέρκυρας. Προβλήματα και επεμβάσεις*, Μ. Μητροπία
10. *Ιστορικοί οικισμοί, Το δέλεαρ της αναπτύξεως*, Μ. Δεκλήρης

Συνέδριο, **Η αισθητική των πόλεων & η πολιτική των παρεμβάσεων - Συμβολή στην αναγέννηση του αστικού χώρου**, 13-14/10/2003, Αθήνα, ΥΠΕΧΩΔΕ/ΥΠΠΟ/ΕΑΧΑ Α.Ε.

1. *Αστική αναγέννηση και αισθητικές παρεμβάσεις στις πόλεις: Μία αναγκαστική σχέση*, Δ. Οικονόμου
2. *Η αισθητική φυσιογνωμία των ελληνικών πόλεων*, Ι. Στεφάνου

3. *Αισθητική αναβάθμιση του ιστορικού κέντρου των Αθηνών (Ερευνητικό πρόγραμμα ΕΜΠ για το ΥΠΕΧΩΔΕ)*, Β. Κρητικός, Α. Λαμπρόπουλος
4. *Οι σύγχρονες τάσεις στον αστικό σχεδιασμό και η σημασία της ιστορικής αστικής κληρονομιάς*, Ν. Μπόμπολος

Ημερίδα, Τουρισμός και Περιφερειακή Ανάπτυξη, 21/1/2005, Αθήνα, ΕΜΠ-Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών, Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού

1. *Πολιτικές βιώσιμης κινητικότητας σε ιστορικά κέντρα ελληνικών πόλεων: οι περιπτώσεις των οικισμών Ρόδου, Κω, Κέρκυρας, Αθήνας, Ηρακλείου και Μαθίων Κρήτης*, Θ. Βλαστός και Δ. Μηλάκης

Επιστημονικό Συμπόσιο, Ιστορικές πόλεις-λιμάνια της Μεσογείου και πολεοδομικές παρεμβάσεις στον 20^ο αιώνα, 9-12/3/2006, Πάτρα, Διεθνής Επιτροπή Ιστορικών Πόλεων CIVIΗ-ICOMOS.

1. *Ιστορικές πόλεις-λιμάνια: Αστική κληρονομιά, διαχείριση της ανάπτυξης και προστασία*, Σ. Αυγερινού-Κολώνια, Ε. Μαϊστρου, Μ. Δανιήλ, Μ. Τσιτιμάκη.

Ημερίδα, Οικιστική ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος και της φυσιογνωμίας της Πάρου, 16/6/2007, Πάρος, Δήμος Πάρου

1. *Οικιστική ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς*, Ε. Μαϊστρου.

Σεμινάριο, Προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, 2009, Θεσσαλονίκη

1. *Προστασία και αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς των πόλεων: καθεστώς προστασίας, πολιτικές και δράσεις για την προστασία ιστορικών πόλεων και παραδοσιακών περιοχών*, Κ. Παρθενόπουλος

Ημερίδα, Νέα λιμάνια στα ιστορικά κέντρα των πόλεων - το λιμάνι της Πρέβεζας, 2009, ΤΕΕ-Τμ. Ηπείρου, Ν.Ε. Πρεβέζης

Επιστημονικό Συμπόσιο, Κτισμένη κληρονομιά στη σύγχρονη εποχή - Παράδοση και Μοντερνισμός, 4-6/12/2009, Αργοστόλι Κεφαλονιάς, ΙΚΙ (Ίδρυμα Κεφαλονιάς & Ιθάκης)/ΤΜΧΠΠΑ (Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης-Παν. Θεσσαλίας)

1. *Ανάπλαση και βιώσιμη ανάπτυξη ιστορικών κέντρων σε τουριστικές περιοχές. Η περίπτωση των Χανίων*, Α. Γοσποδίν

Προσυνεδριακή Ημερίδα, 'Αρχιτεκτονική & Εκπαίδευση' (11^ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο), 12/2/2011, Λάρισα

1. *Η ιστορική διάσταση των οικιστικών συνόλων ως αντικείμενο της αρχιτεκτονικής παιδείας στην Ελλάδα*, Ν. Σαμαράς

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, Επάγγελμα Αρχιτέκτων, 17-20/3/2011, Αθήνα

1. *Η εν Ελλάδι προστασία της νεώτερης πολεοδομικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Δύο προβλήματα: ο Συντελεστής Δόμησης και η συνάφεια του εσωτερικού με το εξωτερικό του κτηρίου*, Γ. Σαρηγιάννης

Ημερίδα, Βασικές στρατηγικές και κατευθύνσεις για το Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας-Αττικής 2021, 12/5/2011, Αθήνα

1. *Ιστορικό κέντρο Αθήνας-Πειραιά: Πολιτικό Τοπίο και Περιβαλλοντική Αναβάθμιση*, Κ. Μωραΐτης

Συνέδριο, Δημόσιος χώρος αναζητείται, 20-22/10/2011, Θεσσαλονίκη, ΤΕΕ-Τμ. Κεντρ. Μακεδονίας

1. *Ιστορικό κέντρο Φλώρινας και εγκαταλελειμμένα μνημειακά τοπία στο ποτάμι: Ανάγνωση και επαναπροσδιορισμός μνημείων και δημόσιου χώρου*, Σ. Κωτσόπουλος, Ε. Τζηρίνη, Ε. Τσαπάνου-Κωτσοπούλου
2. *Ιστορικό κέντρο της Αθήνας: Το δίκτυο δημόσιων εικόνας σαν οργανωτικό πλαίσιο αστικού σχεδιασμού*, Α. Τριποδάκης
3. *Δυνατότητες ανάδειξης των ιστορικών πυρήνων μέσα από τον σχεδιασμό του δημόσιου χώρου τους*, Ε. Μαϊστρου

3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, 27-30/9/2012, Βόλος, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή, Παν/μιο Θεσσαλίας

1. *Οι παραδοσιακοί οικισμοί στην Ελλάδα: αντιφάσεις νομοθετικού χαρακτηρισμού και επιστημονικής αναγνώρισης αυτών*, Χ. Κέππα

Ημερίδα, **Προστασία παραδοσιακών οικισμών & σύγχρονος αρχιτεκτονικός σχεδιασμός**, 12/10/2013, Χανιά, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού (ΕΛΛΕΤ)/Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης/Κ.Ε.Π.Π.Ε.ΔΗ.Χ.-Κ.Α.Μ. Δήμου Χανίων/ΤΕΕ-Τμήμα Δ.Κρήτης/ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ Τμήμα Χανίων

1. *Θεσμικό πλαίσιο και εργαλεία προγραμματισμού: Η διαχείριση των επεμβάσεων στην ευρύτερη περιοχή της Λ'Αquila, Α. Τζομπανάκης*

Ημερίδα, **Θα διατηρήσουμε τα διατηρητέα**, 2/4/2015, Αθήνα, Κοινωνικό Εργαστήριο Μηχανικών (ΚΕΜ)-ΙΕΚΕΜ/ΤΕΕ.

1. *Μοντέλα διαχείρισης των διατηρητέων για μια λειτουργική ένταξή τους στον ιστό της πόλης*, Κ. Θεοδώρου

Ημερίδα, **Θεσμικό πλαίσιο & προστασία παραδοσιακών οικισμών**, 16/5/2015, Καστοριά, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού (ΕΛΛΕΤ)/Δήμος Καστοριάς

1. *Προστασία διατηρητέων κτιρίων και συνόλων. Τα προβλήματα της σημερινής διαχείρισης και οι αναγκαίες για την αντιμετώπισή τους οργανωτικές και διοικητικές αναδιαρθρώσεις*, Α. Κουδούνη

4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, 24-27/9/2015, Βόλος, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή, Παν/μιο Θεσσαλίας

1. *Ένταξη νέας αρχιτεκτονικής σε ιστορικό οικιστικό σύνολο. Πιλοτικές σχεδιαστικές προτάσεις στα όρια του υφιστάμενου πολεοδομικού θεσμικού πλαισίου*, Ν. Σαμαράς (poster)
2. *Η διατήρηση της αρχιτεκτονικής και πολεοδομικής φυσιογνωμίας των οικισμών ως αντικείμενο της ελληνικής πολεοδομικής νομοθεσίας*, Ν. Σαμαράς

2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Marketing & Branding Τόπου, 31/3-2/4/2017, Λάρισα, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή, Παν/μιο Θεσσαλίας/Δήμος Λαρισαίων

1. *Χαρακτηριστικές απώλειες στοιχείων της αρχιτεκτονικής ταυτότητας της πόλης, μέσα από τις μεταβολές στην αντίληψη για την εικόνα της, στη σύγχρονη ιστορία των Τρικάλων*, Ν. Σαμαράς, Μ. Κρασιά (poster)
2. *Η φυσιογνωμία της πόλης των Τρικάλων, μέσα από τα πλέον χαρακτηριστικά στοιχεία αναγνώρισής της, σύμφωνα με κατοίκους, επιχειρηματίες και επισκέπτες της πόλης*, Ν. Σαμαράς

Επιστημονική εκδήλωση, **Σύγχρονη Αρχιτεκτονική σε Ιστορικό περιβάλλον**, 20/12/2017, Αθήνα, (επιμέρους θεματική ενότητα στον Κύκλο εκδηλώσεων με θέμα "Η συνθετική σκέψη στην ελληνική αρχιτεκτονική"), Ελληνική Αρχιτεκτονική Εταιρεία (ΕΑΕ)

1. *Ιστορικά κέντρα πόλεων και οικισμοί - προστασία, ανάδειξη, νέα αρχιτεκτονική δημιουργία*, Ε. Μαϊστρου
2. *Χτίζοντας στην ιστορική χερσόνησο της Μάνης*, Γ. Σαΐτας
3. *Σύγχρονη αρχιτεκτονική σε ιστορικούς τόπους. Οι στρατηγικές της ένταξης και του ανασχεδιασμού*, Μ. Δούση

Κύκλος διαλέξεων Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς 'Όσμωση των πολιτισμών', χειμώνας-άνοιξη 2018, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού (ΕΛΛΕΤ)

1. *Ιστορική Πόλη της Ρόδου: Επεμβάσεις σε μνημεία και μετασχηματισμοί του μνημειακού χώρου κατά την Ιταλική Κατοχή (1912-1939)*, Κ. Καρανάσος

Ημερίδα **'Ο σχεδιασμός της σχέσης πόλης και νερού σε μεσογειακά περιβάλλοντα**, 12/5/2018, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνείο Κρήτης/Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου (ΚΑΜ)-ΚΕΠΠΕΔΗΧ/Δήμος Χανίων

1. *Θεσσαλονίκη-Χανιά. Σχεδιασμοί στο θαλάσσιο όριο των ιστορικών κέντρων*, Ν. Καλογήρου

Πανελλήνιο Συνέδριο-Workshop, **'Αστική Ανάπλαση και Ανάπτυξη: Πολιτισμός - Τουρισμός - Αγορά Ακινήτων'**, 29/6-1/7/2018, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή, Παν/μιο Θεσσαλίας

1. *Ανάπλαση του Ιστορικού Κέντρου της Λάρισας: Κριτικές θεωρήσεις από ειδήμονες και την τοπική κοινωνία*, Α. Γοσποδίνη, Σ. Μανίκα

5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, 27-30/9/2018, Βόλος, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή, Παν/μιο Θεσσαλίας

1. *Η διαχρονική εξέλιξη των αντιλήψεων περί 'αυθεντικότητας' και η αντιμετώπιση των κέντρων των ευρωπαϊκών πόλεων, Ν. Σαμαράς, Α. Σαπουνάκης*

Επιστημονική Διημερίδα, Ιστορικά κέντρα πόλεων: πολιτικές διαχείρισης & ανάδειξης, 22-23/3/2019, Κέρκυρα, Τμήμα Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου & Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

1. *Χωρικοί & οικονομικοί μετασχηματισμοί των ιστορικών κέντρων στις σύγχρονες Ευρωπαϊκές πόλεις στη μεταβιομηχανική εποχή, Α. Γοσποδίνη*
2. *Η ιστορικότητα του κέντρου της πόλης ως συνειδητοποιημένη αξία μεταξύ κατοίκων και επισκεπτών της πόλης, Ν. Σαμαράς*

Συνέδριο στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του μάστερ (επίπεδο II) στο **Landscape Design, ACER (Associazione Costruttori Edili di Roma e Provincia), 22/11/2019, Ρώμη**

1. *Over-tourism Landscapes; Policies for sustainable management and resilience of historical centres, Α. Γοσποδίνη*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 ΧΑΡΤΕΣ/ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ [Π2] ΤΩΝ Γ.Π.Σ. ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Π.2.1 Χάρτες Π-1.11 (Γ.Π.Σ.) των εξεταζόμενων πόλεων

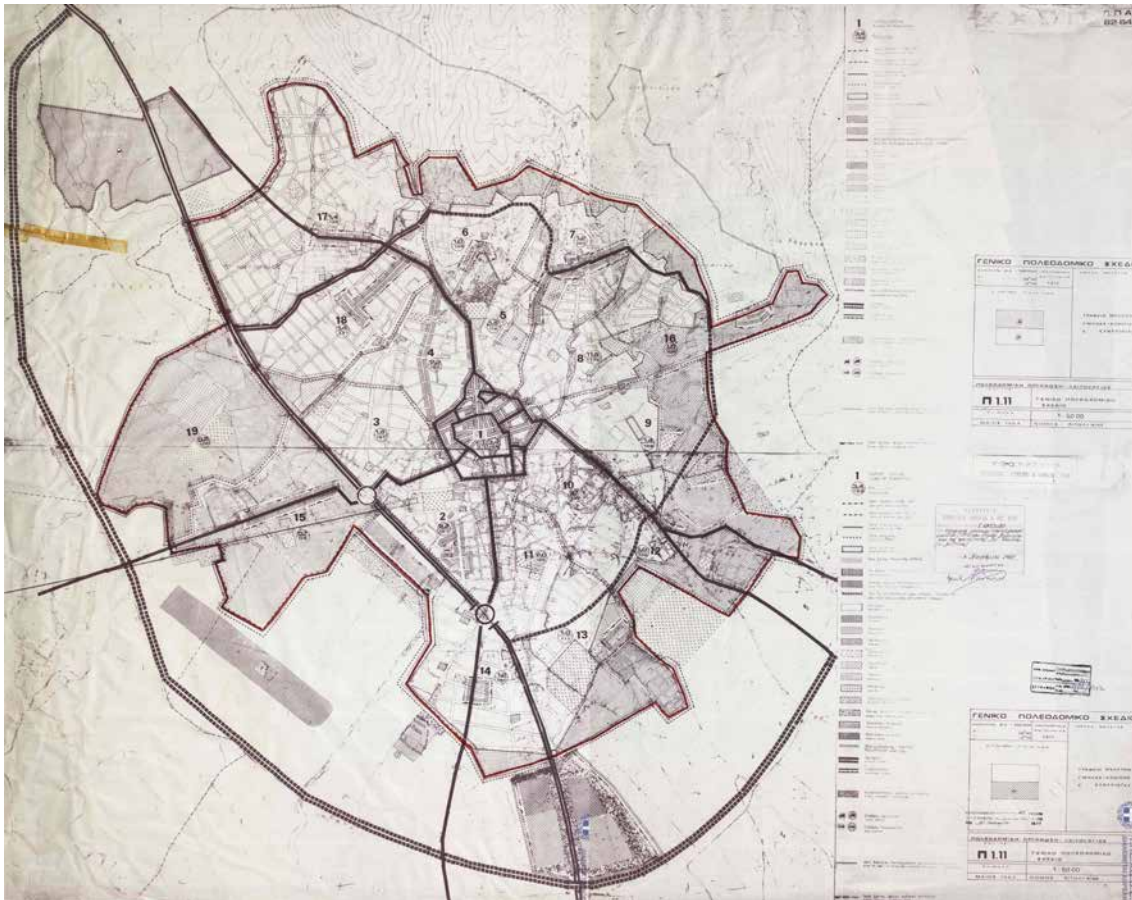
Παρατίθενται (αλφαβητικά ανά πόλη) οι χάρτες των πρώτων Γ.Π.Σ. των 62 εξεταζόμενων πόλεων. Ο χάρτης στον οποίο απεικονίζεται το γενικό πολεοδομικό σχέδιο είναι ο χάρτης Π-1.11. Από τα εξήντα δύο αστικά κέντρα που μελετάμε, οι μοναδικές πόλεις οι οποίες δεν διαθέτουν τον χάρτη Π-1.11 είναι οι πόλεις του Αργοστολίου, των Τρικάλων και του Ρεθύμνου. Στην περίπτωση των πόλεων αυτών, ο χάρτης Π-1.11 "υπερκαλύφθηκε" από τη δημιουργία του χάρτη Π-1.3.2, ο οποίος αναφέρεται στον προσδιορισμό των χρήσεων γης.

Ακολουθούν, επομένως, οι χάρτες Π-1.11 των εξεταζόμενων πόλεων¹, εκτός από τις πόλεις του Αργοστολίου, του Ρεθύμνου και των Τρικάλων, όπου ο χάρτης Π-1.11 υποκαθίσταται από τον χάρτη Π-1.3.2.

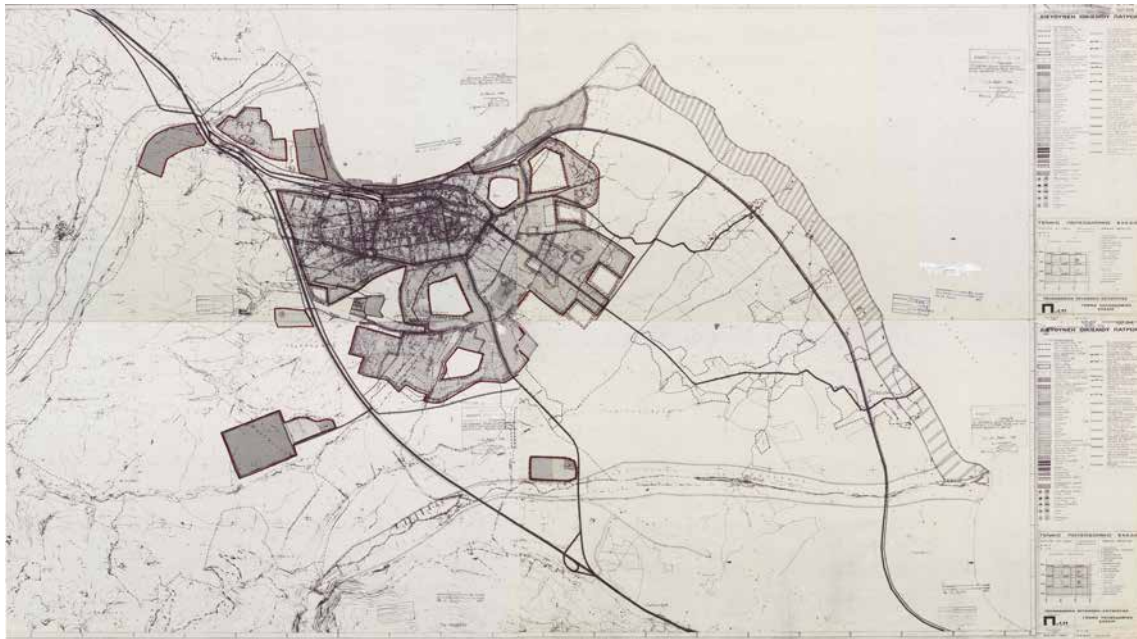

Χάρτης Π-1.11: Άγιος Νικόλαος.

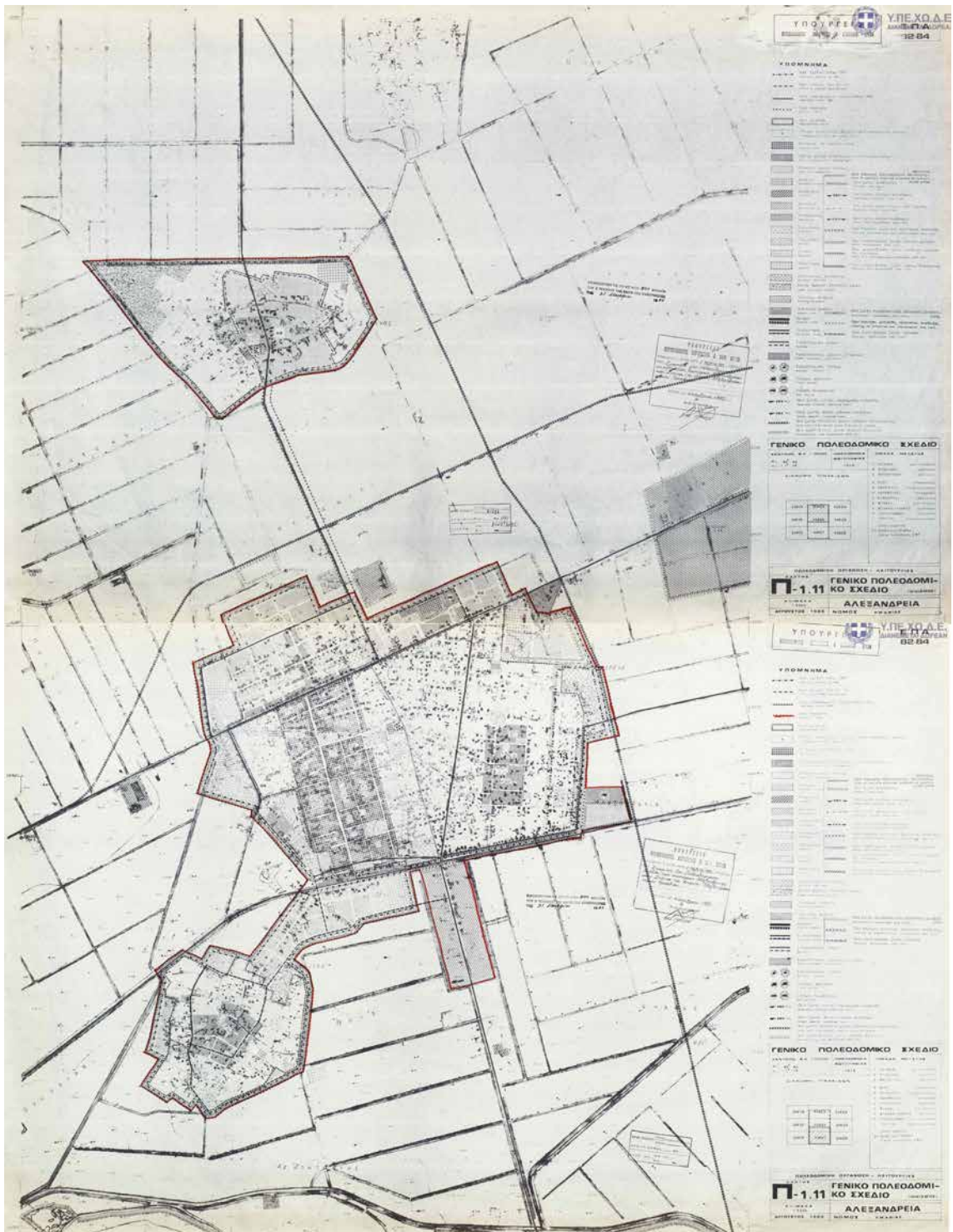
¹ Όλοι οι χάρτες που παρατίθενται προέρχονται από το Τμήμα Χαρτογραφικής Τεκμηρίωσης - Διεύθυνση Τοπογραφικών Εφαρμογών & Γεωχωρικών Πληροφοριών του ΥΠΕΝ.

Χάρτης Π-1.11: Αγίνιο.

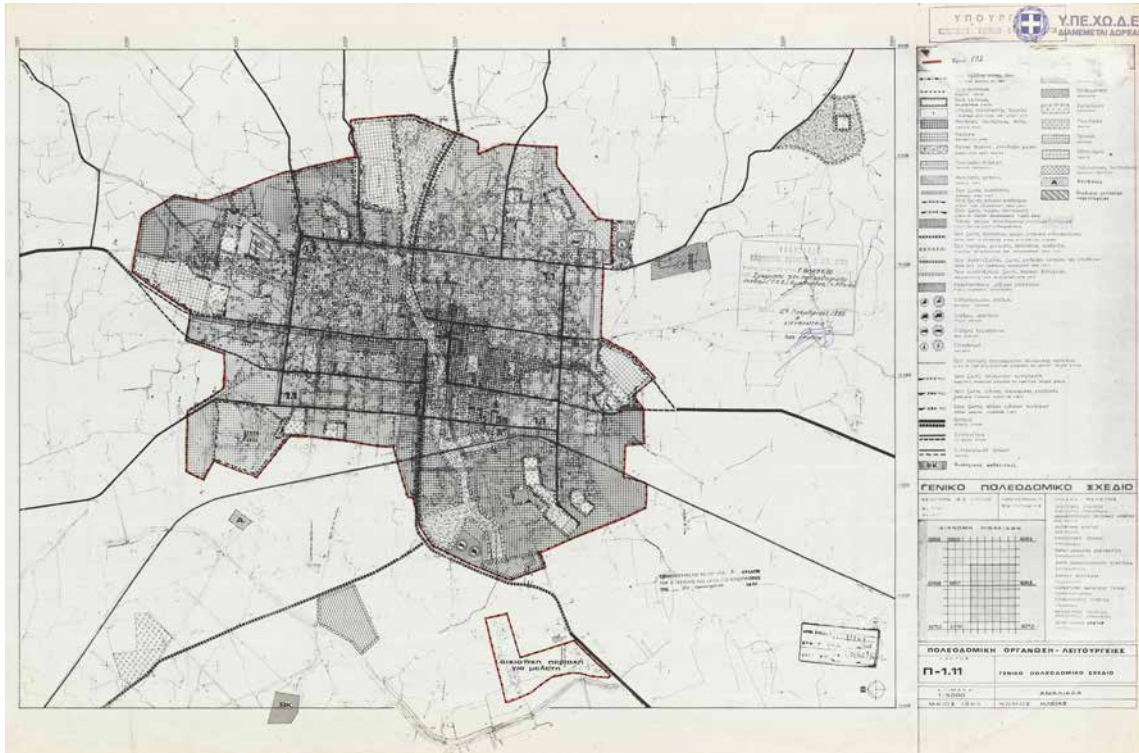
Χάρτης Π-1.11: Αίγιο.

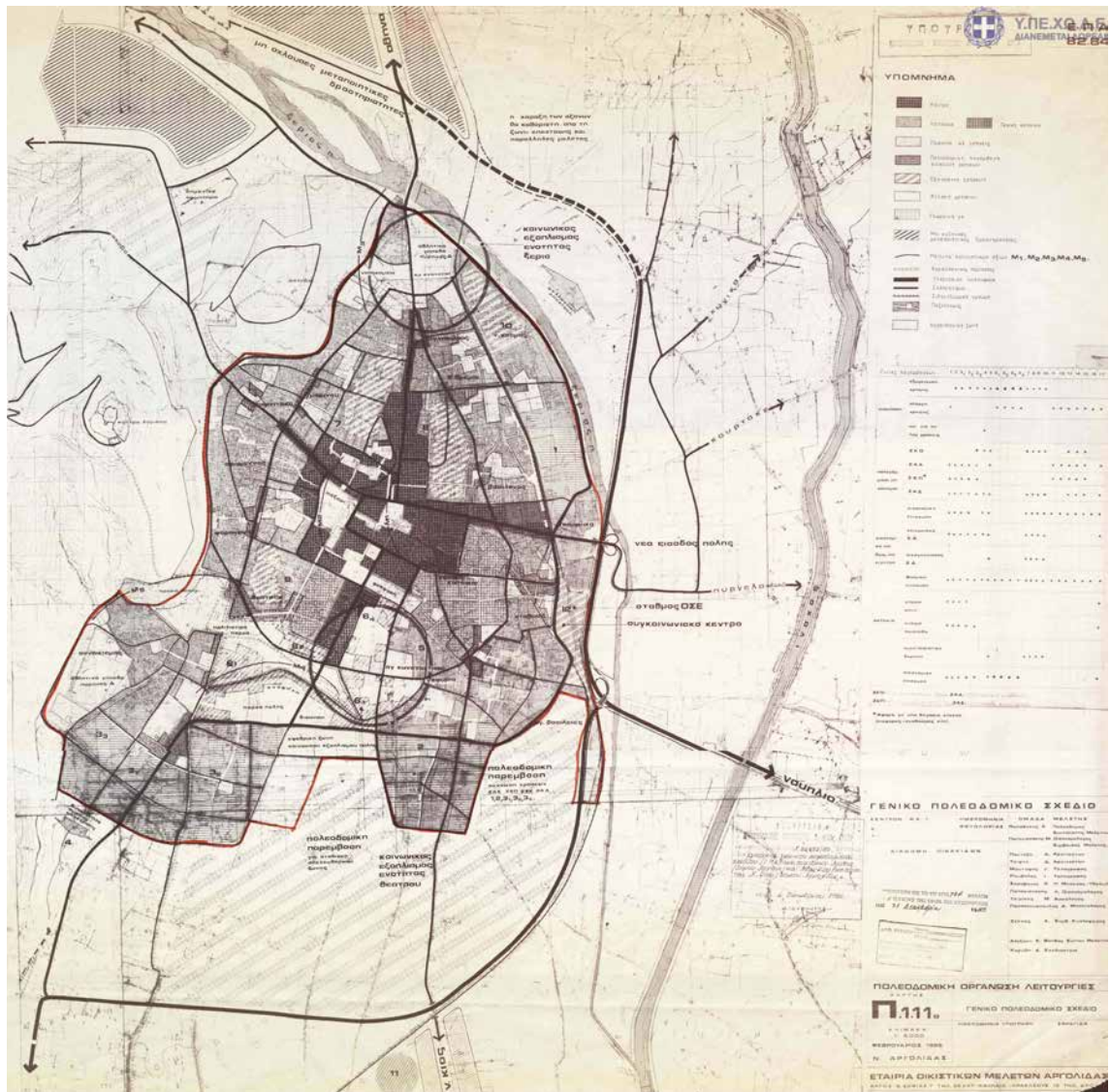
Χάρτης Π-1.11: Αλεξάνδρεια.

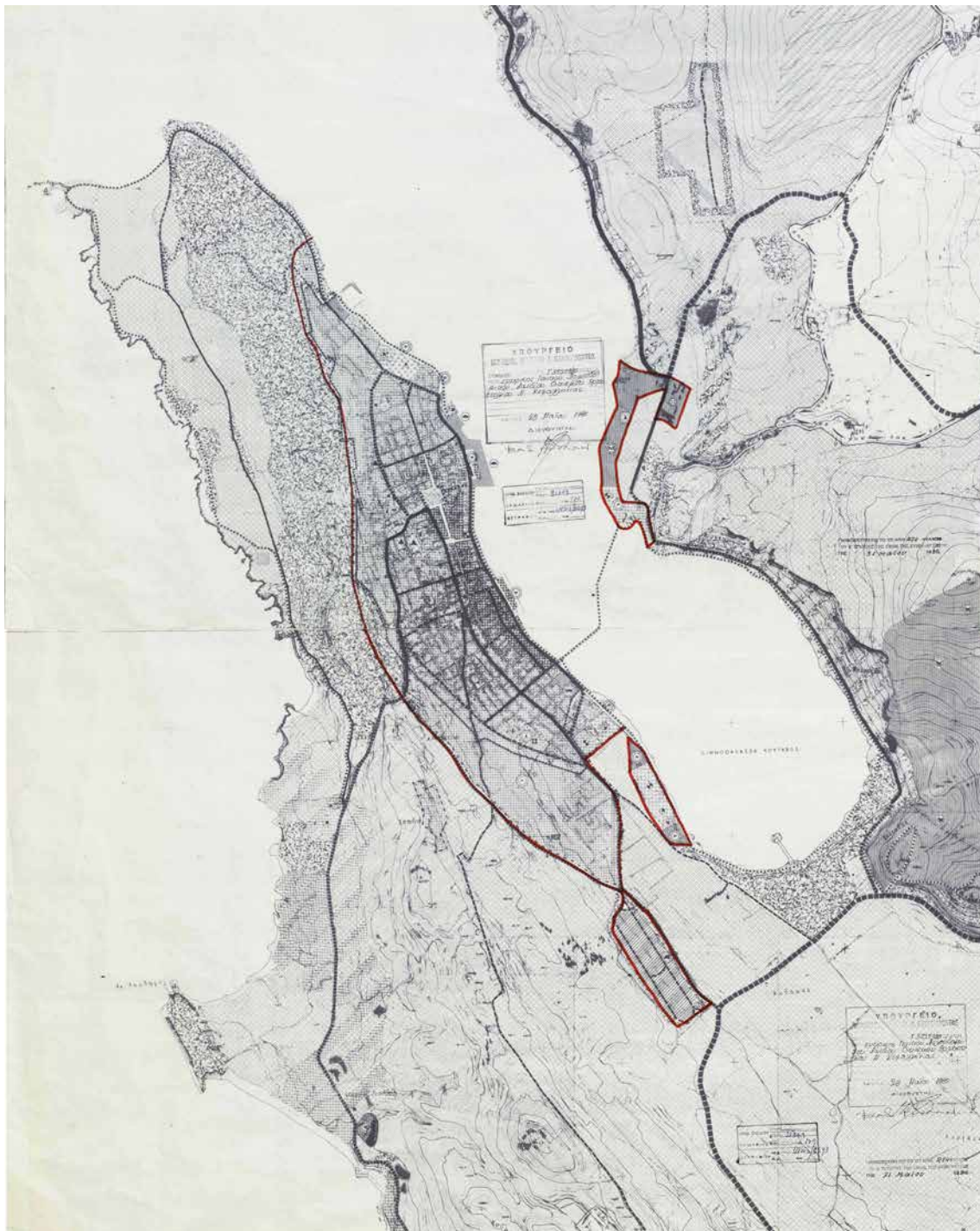
Χάρτης Π-1.11: Αλεξανδρούπολη.

Χάρτης Π-1.11: Αμαλιάδα.

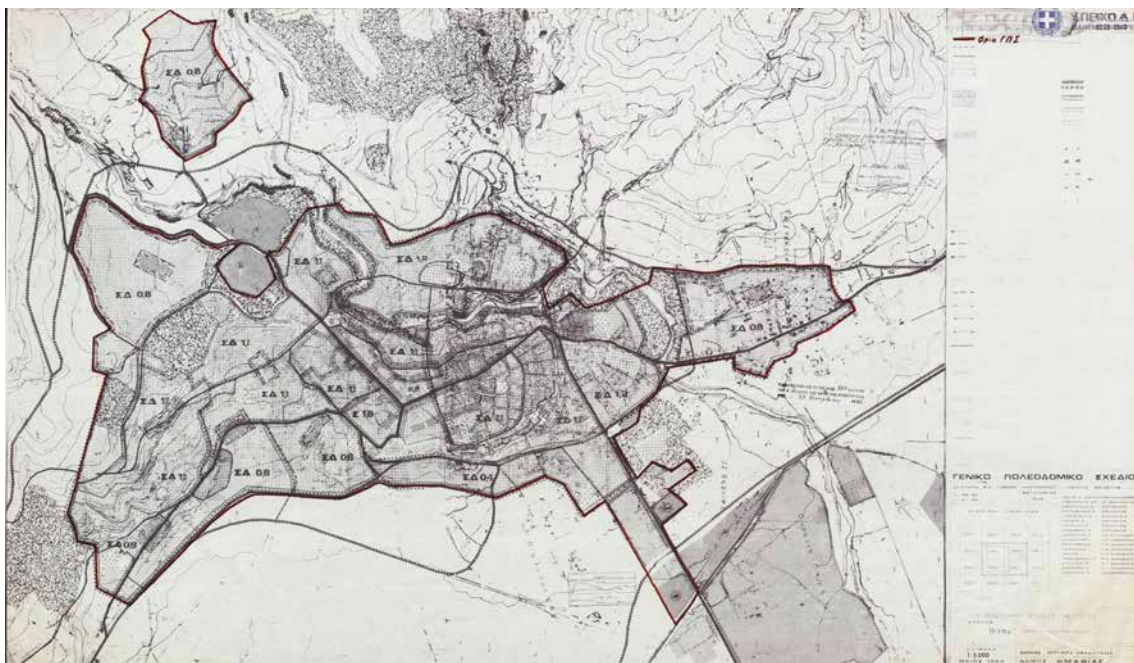
Χάρτης Π-1.11: Άργος.

Χάρτης Π-1.3.2: Αργοςτόλι.

Χάρτης Π-1.11: Άρτα.

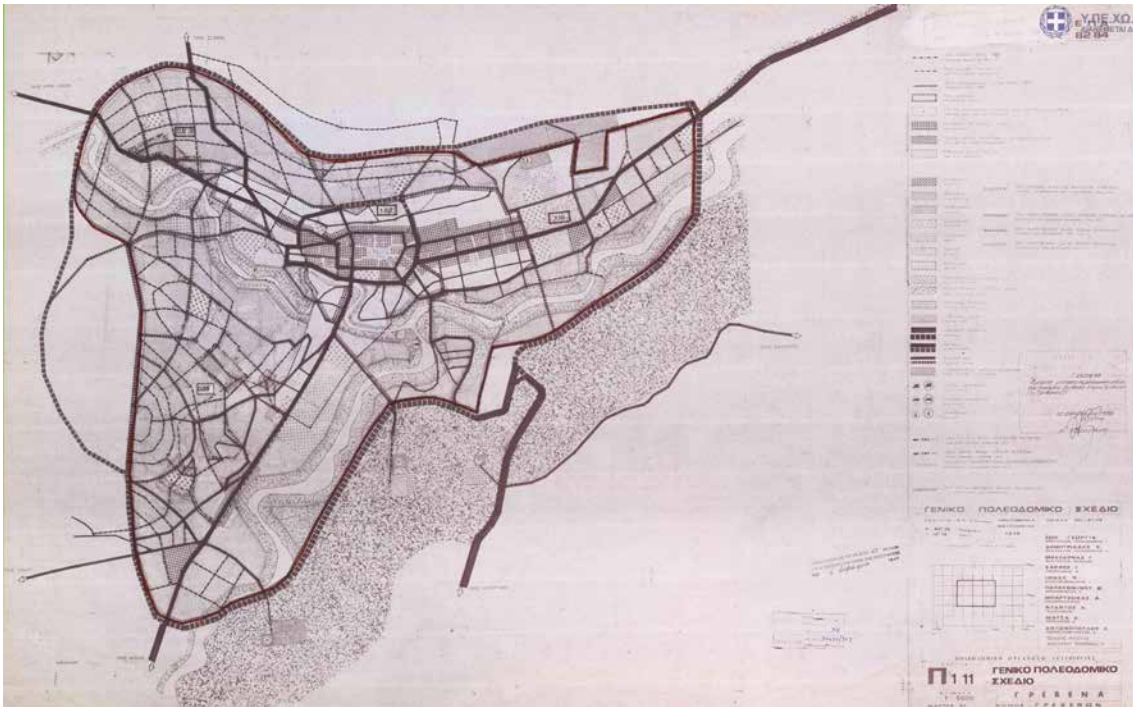
Χάρτης Π-1.11: Βέροια.

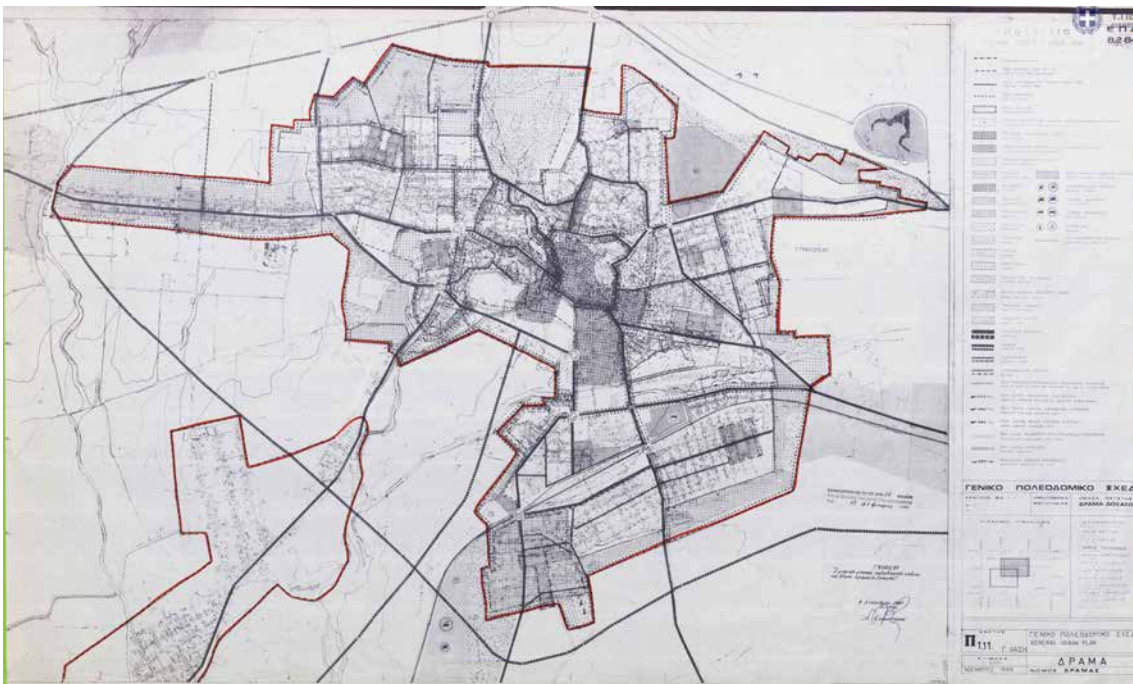
Χάρτης Π-1.11: Βόλος.

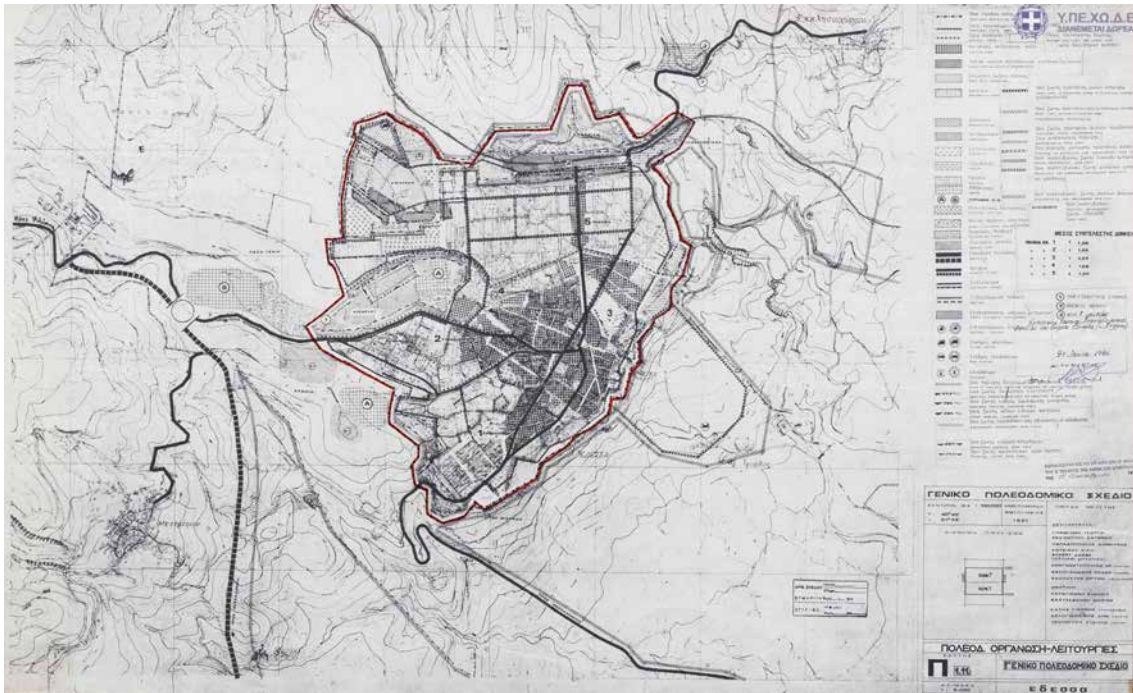
Χάρτης Π-1.11: Γιαννιτιά.

Χάρτης Π-1.11: Γρεβενά.

Χάρτης Π-1.1: Δράμα.

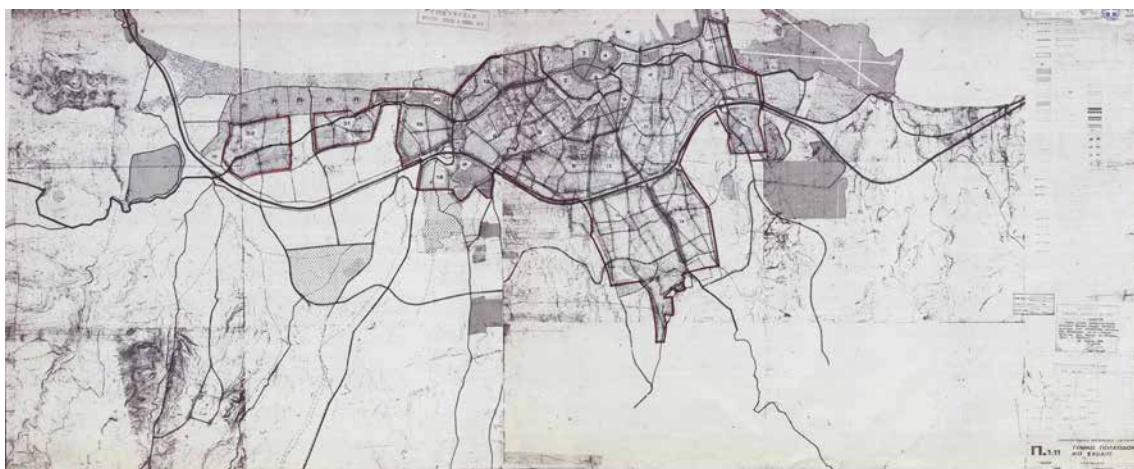
Χάρτης Π-1.1: Έδεσσα.

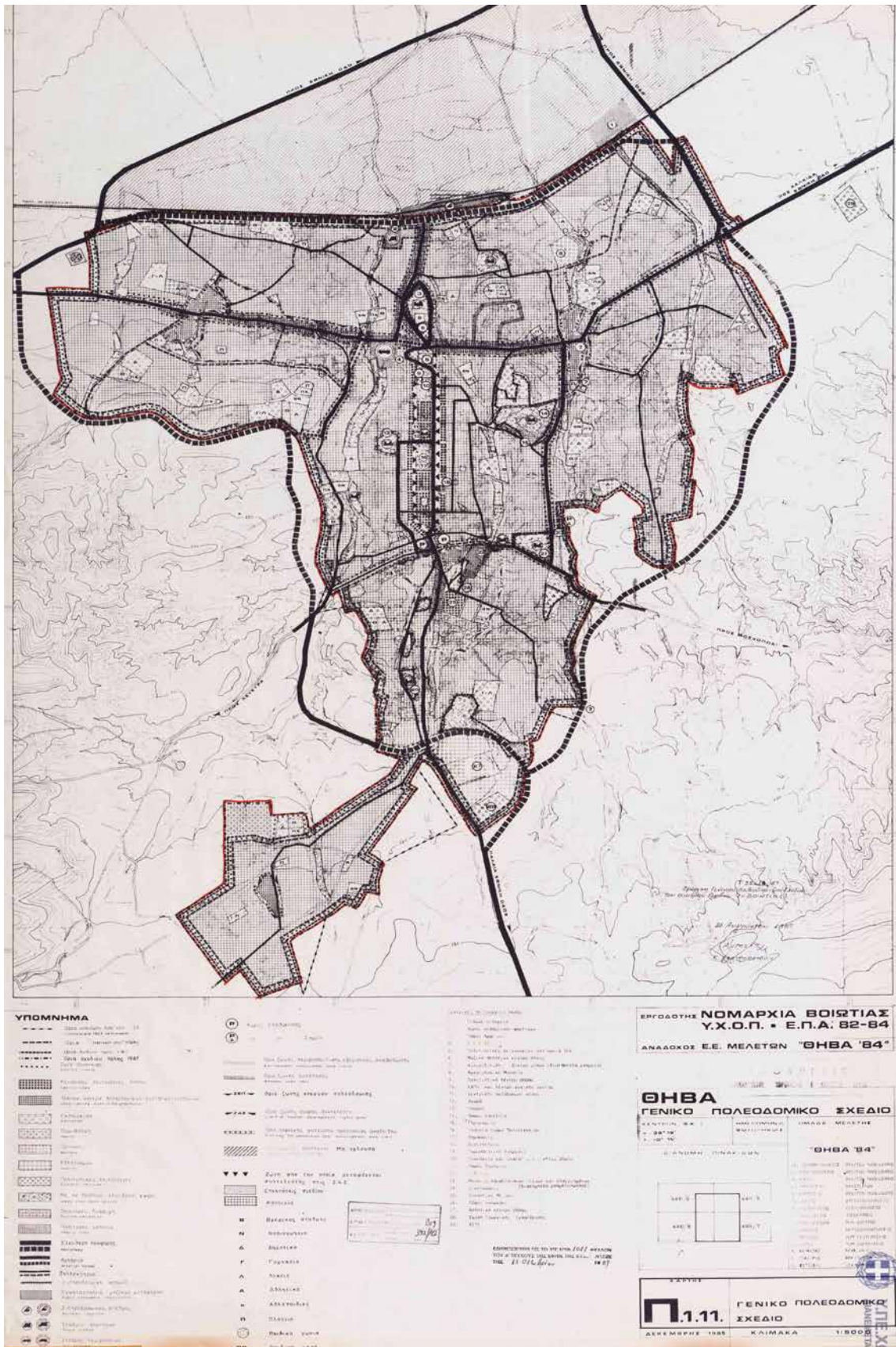
Χάρτης Π-1.1: Ερμούπολη.

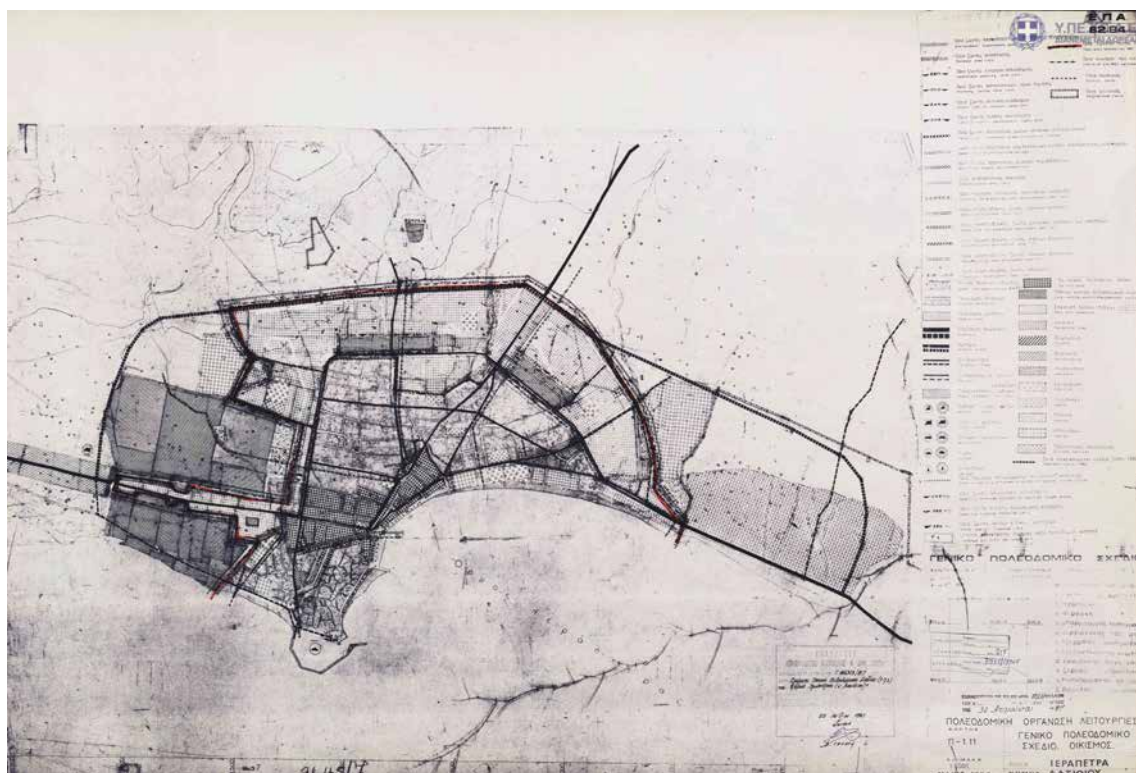
Χάρτης Π-1.1: Ζάκυνθος.

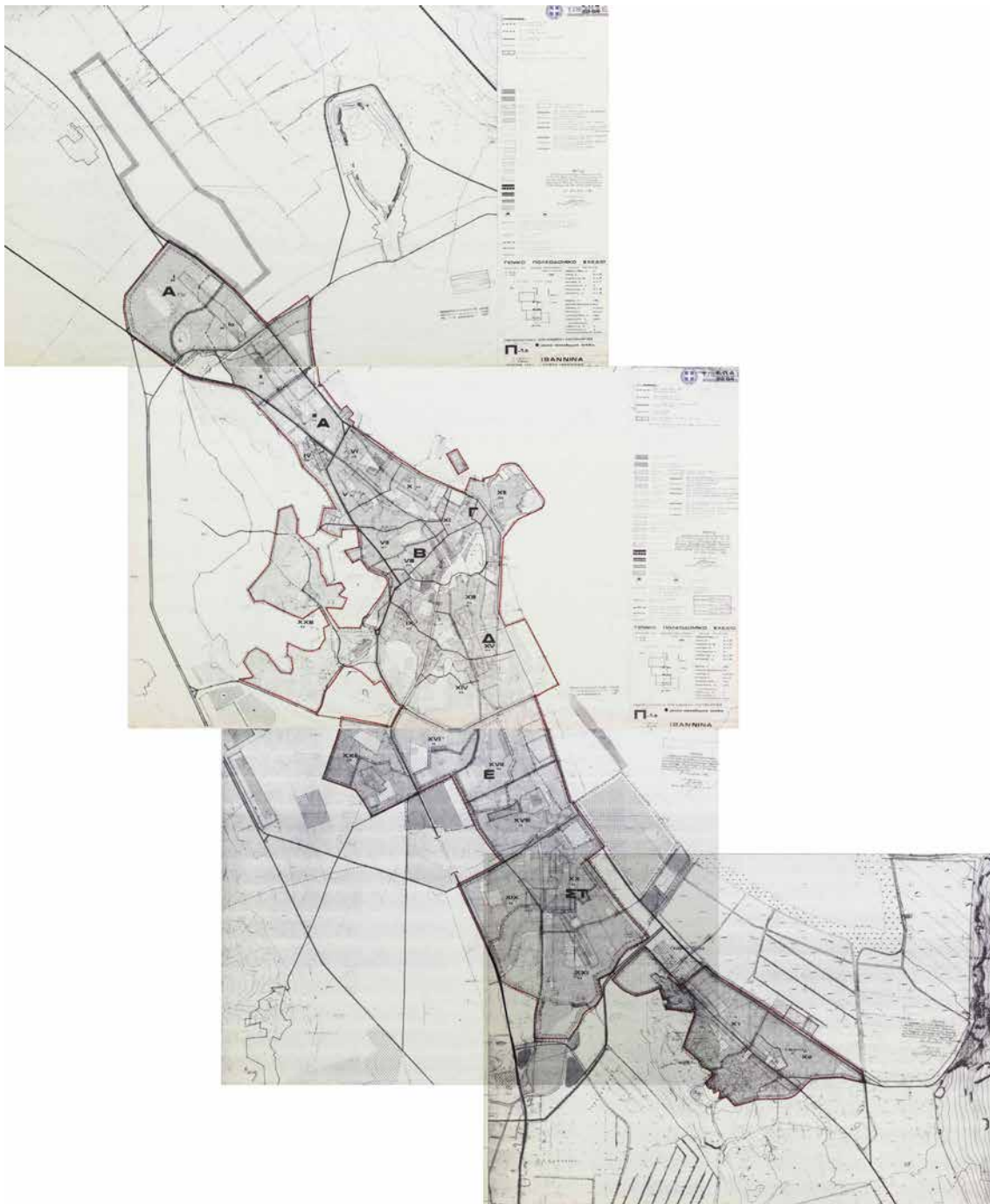
Χάρτης Π-1.1: Ηράκλειο.

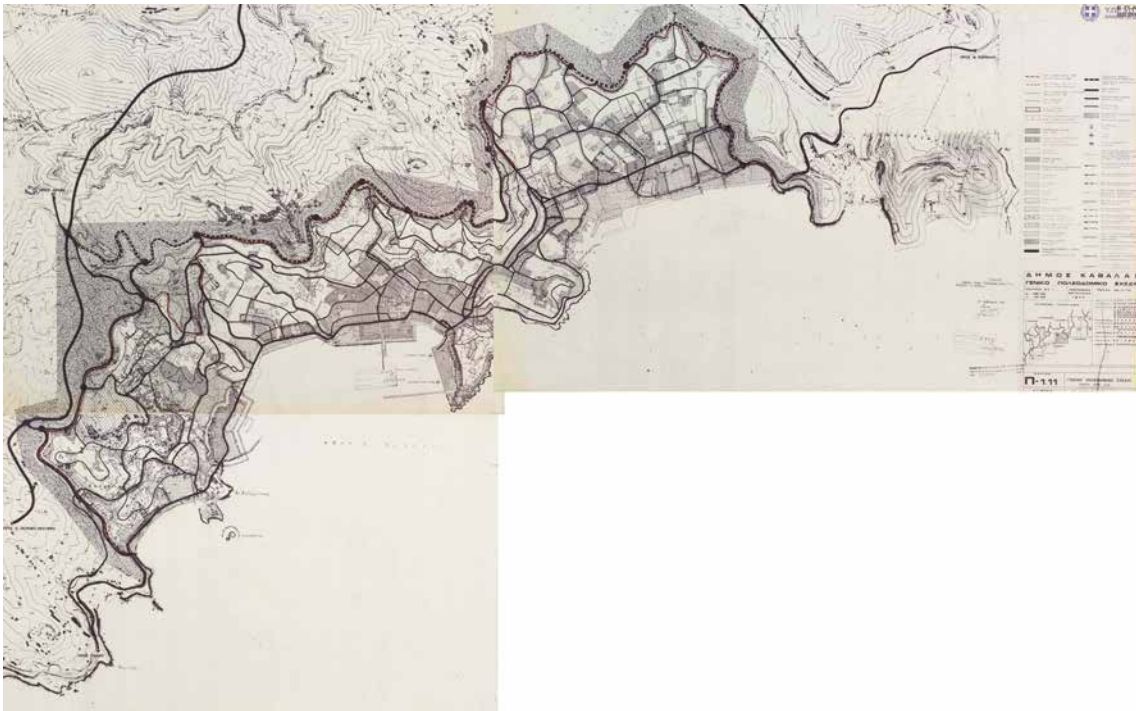
Χάρτης Π-1.1: Θήβα.

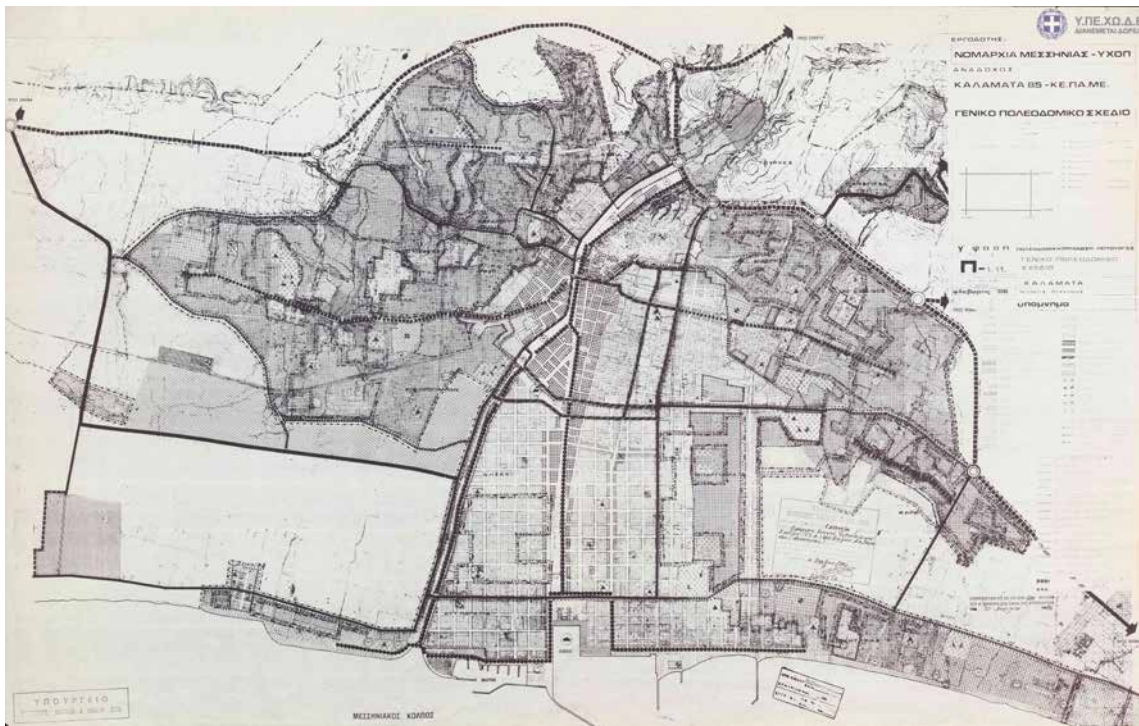
Χάρτης Π-1.1: Ιεράπετρα.

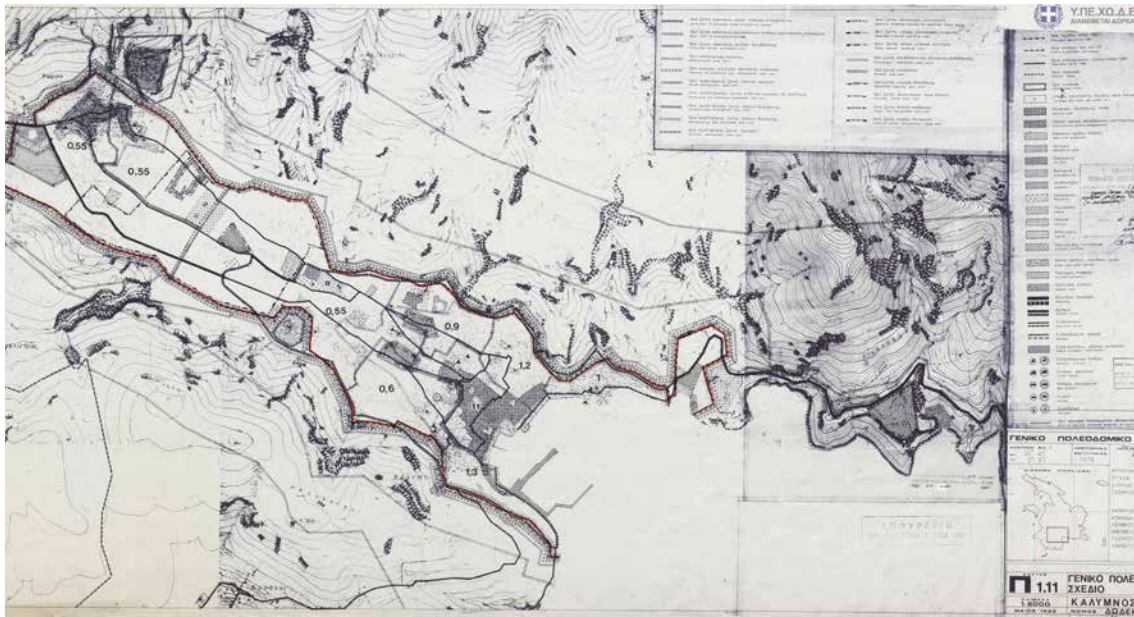
Χάρτης Π-1.1: Ιωάννινα.

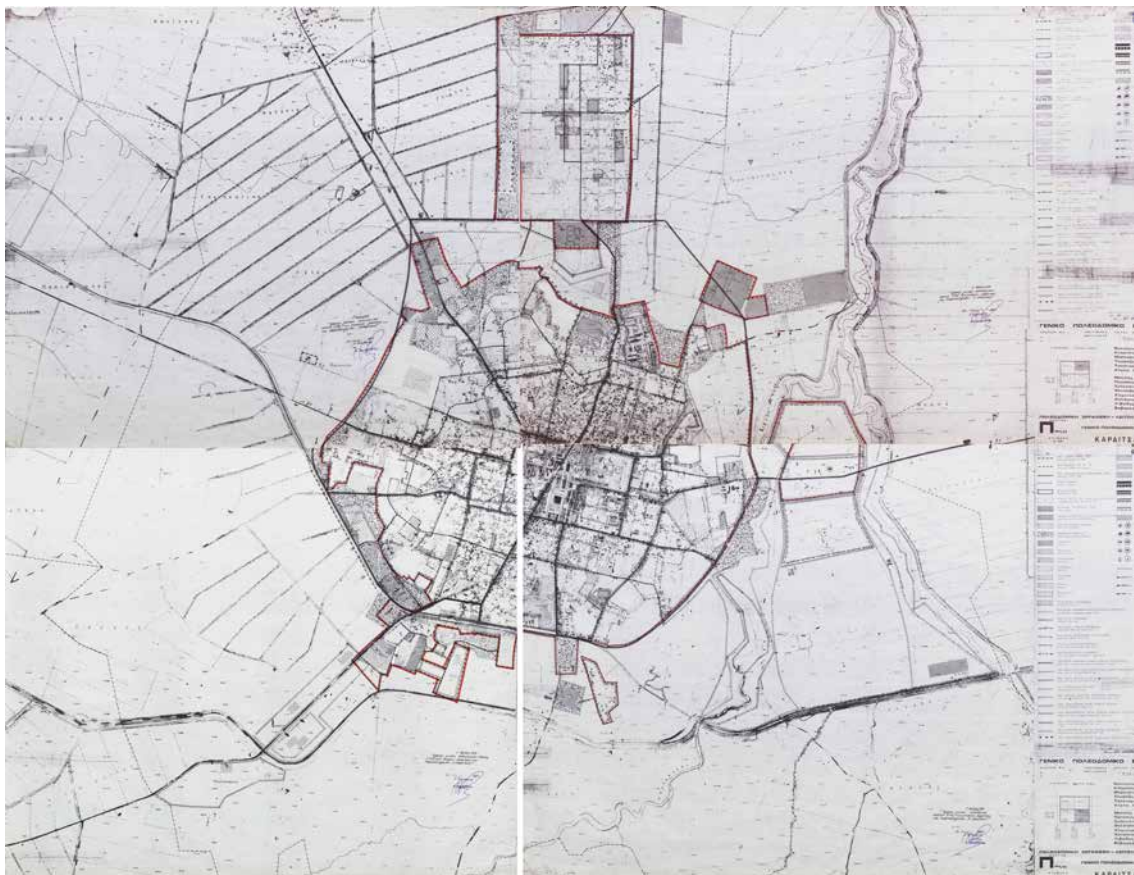
Χάρτης Π-1.1: Καβάλα.

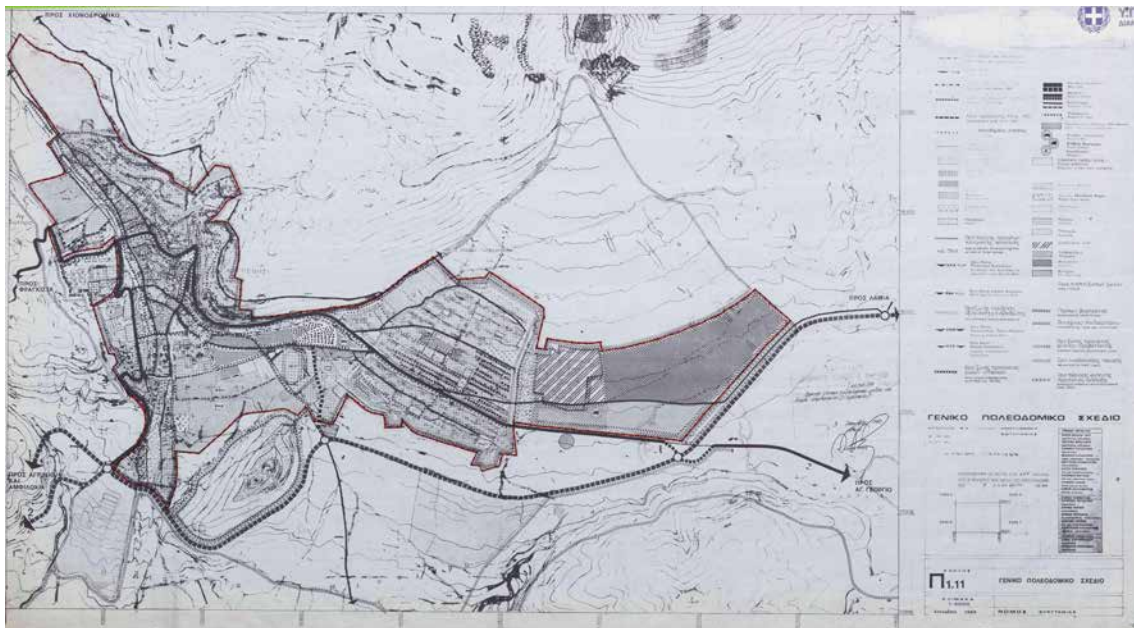
Χάρτης Π-1.1: Καλαμάτα.

Χάρτης Π-1.1: Κάλυμος.

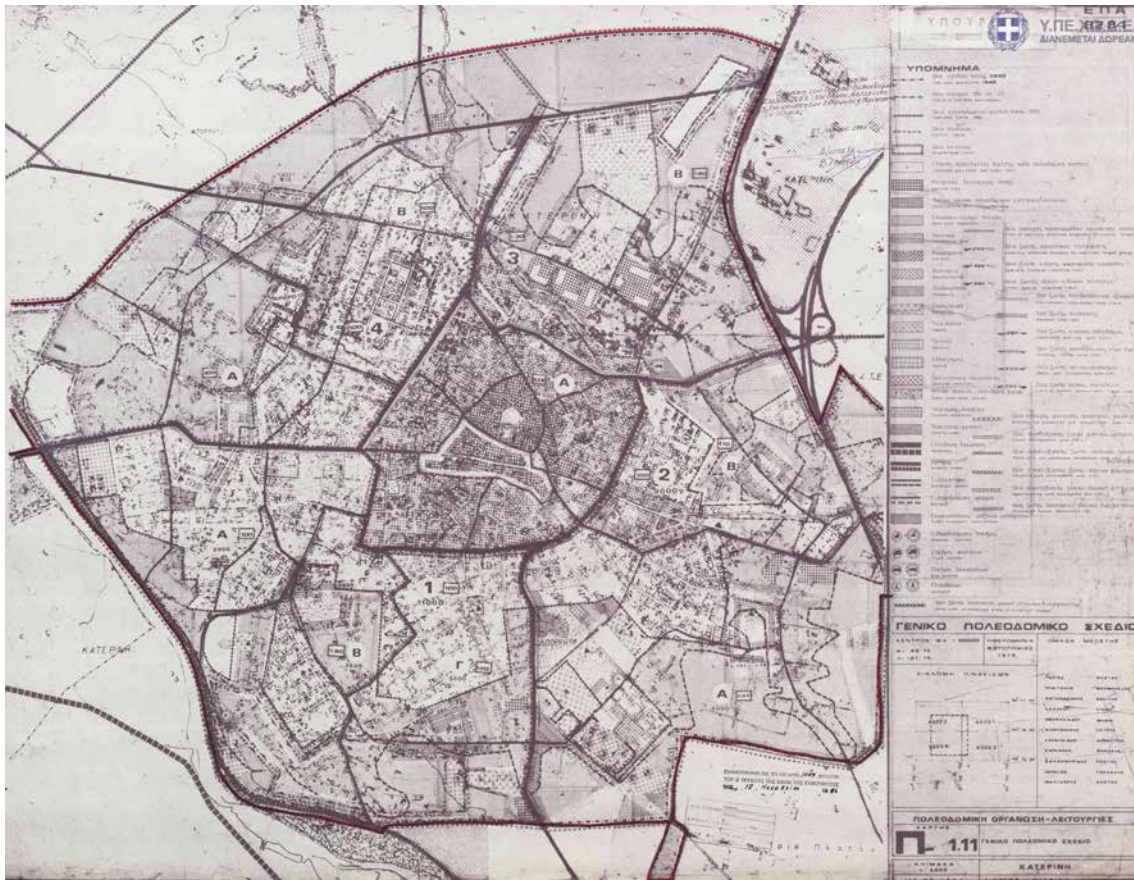
Χάρτης Π-1.1: Καρδίτσα.

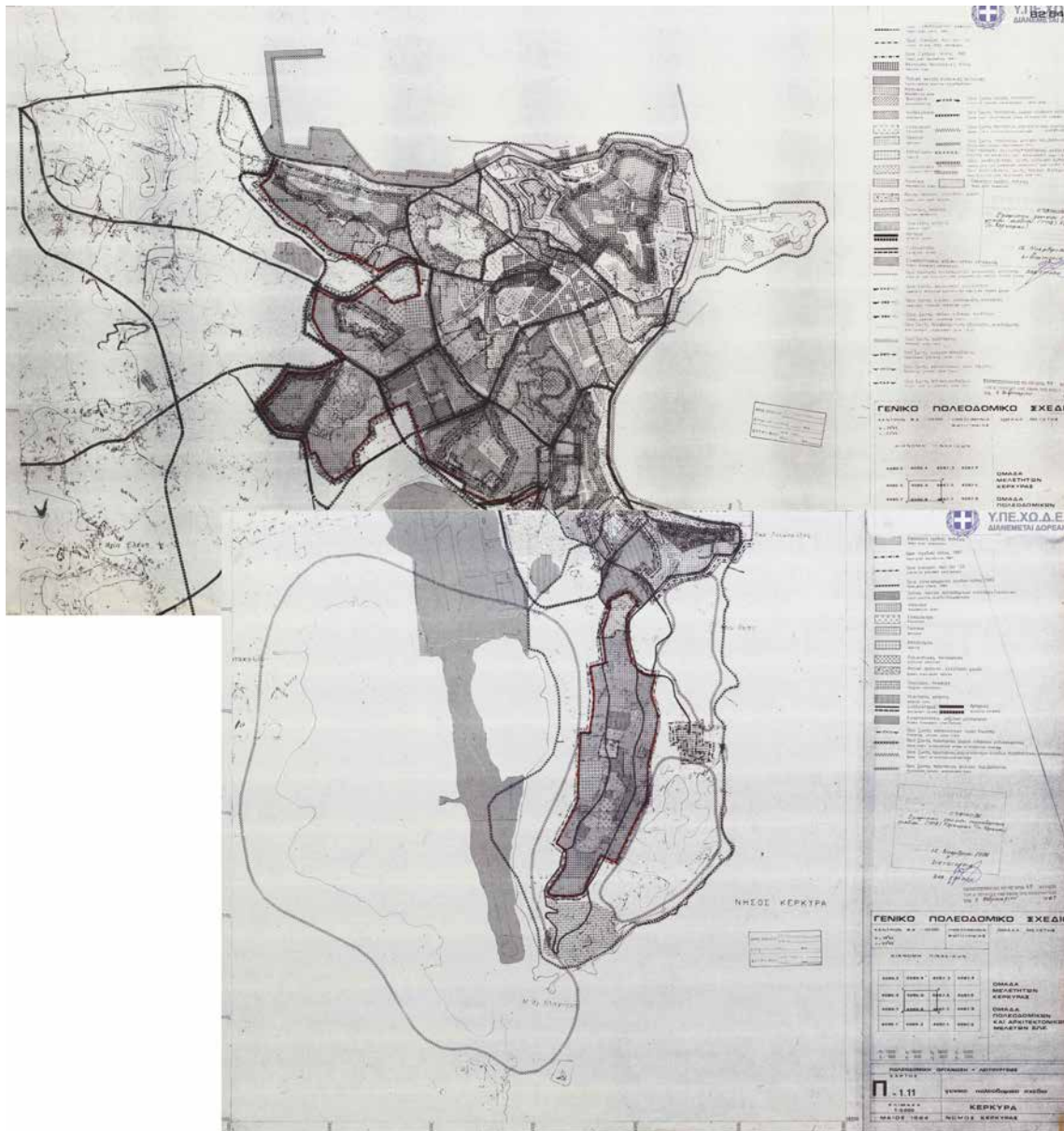
Χάρτης Π-1.1: Καρπενήσι.

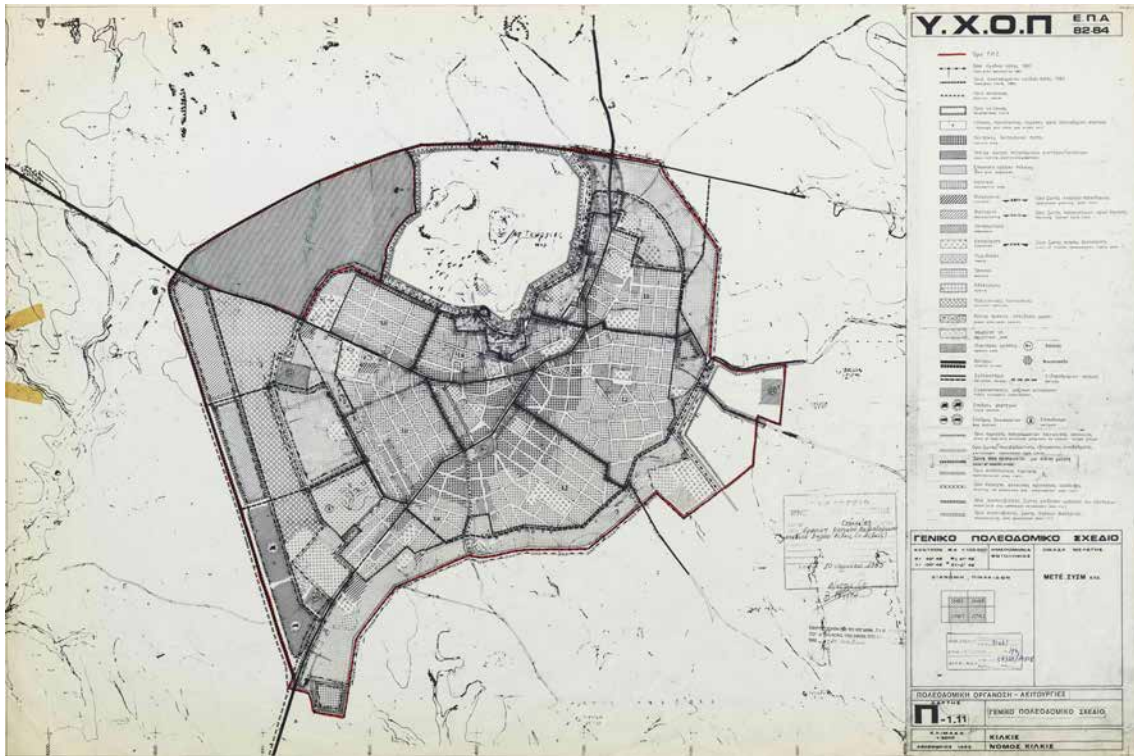
Χάρτης Π-1.1: Καστοριά.

Χάρτης Π-1.1: Κατερίνη.

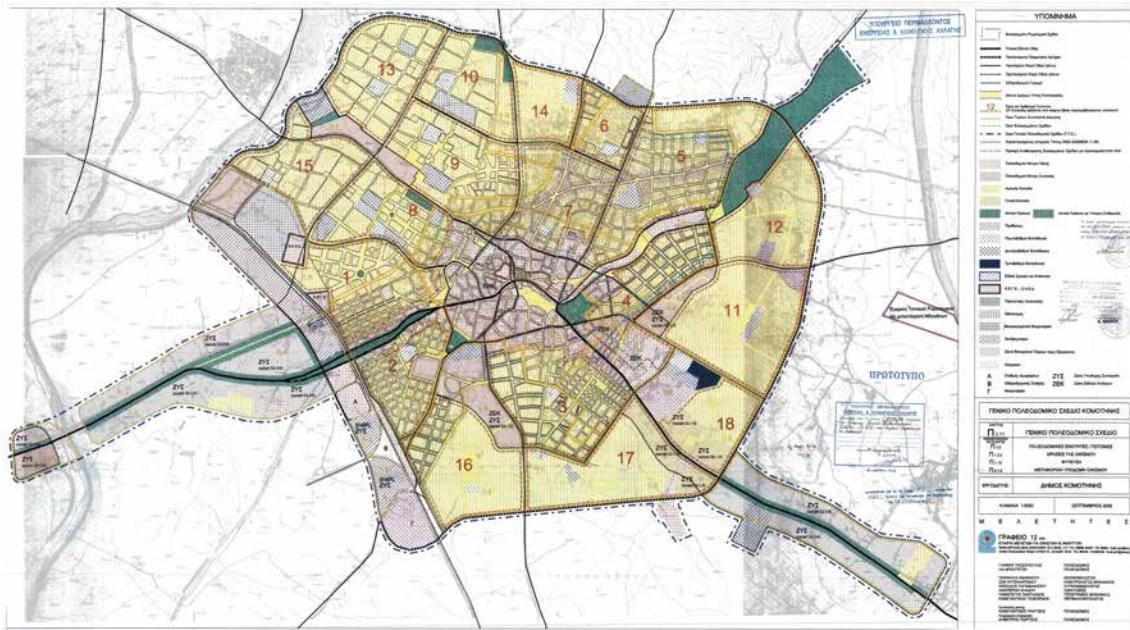
Χάρτης Π-1.1: Κέρκυρα.

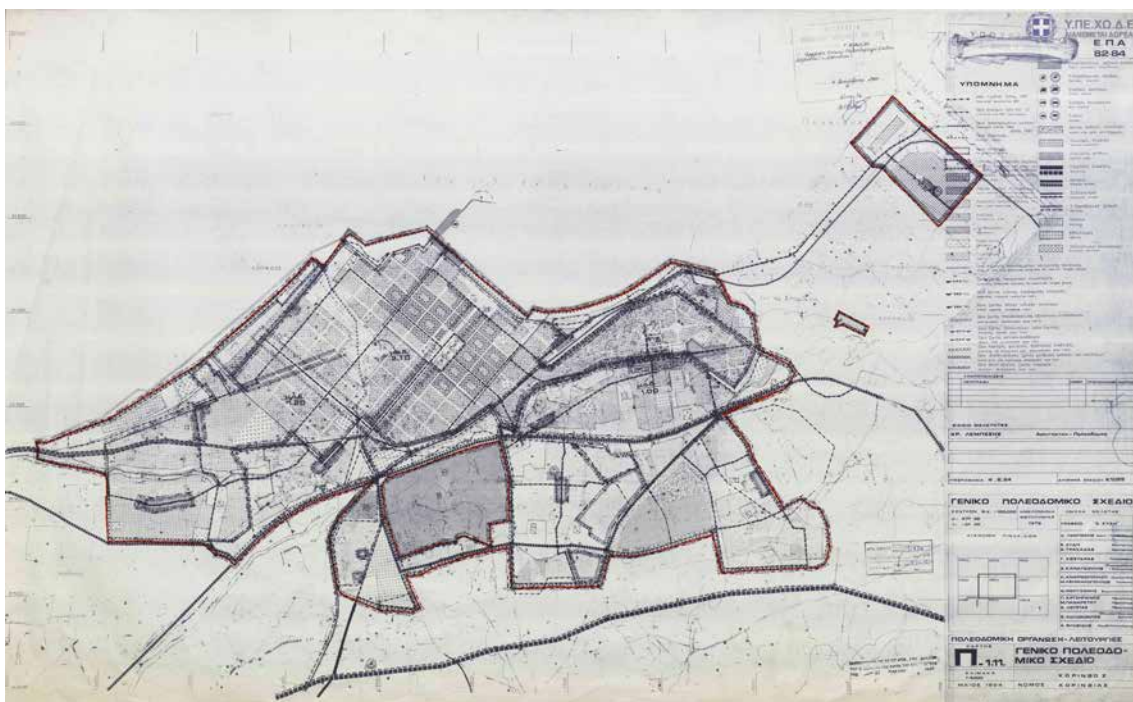
Χάρτης Π-1.1: Κιθκίς.

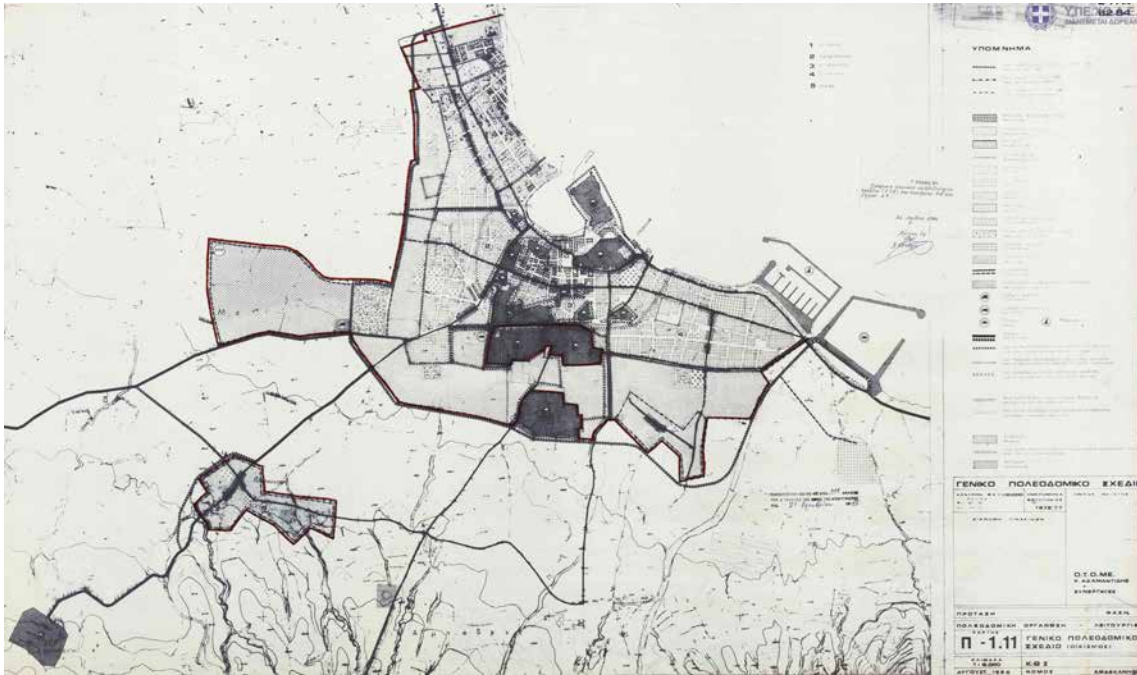
Χάρτης Π-1.1: Κοζάνη.

Χάρτης Π-1.1: Κομοτηνή.

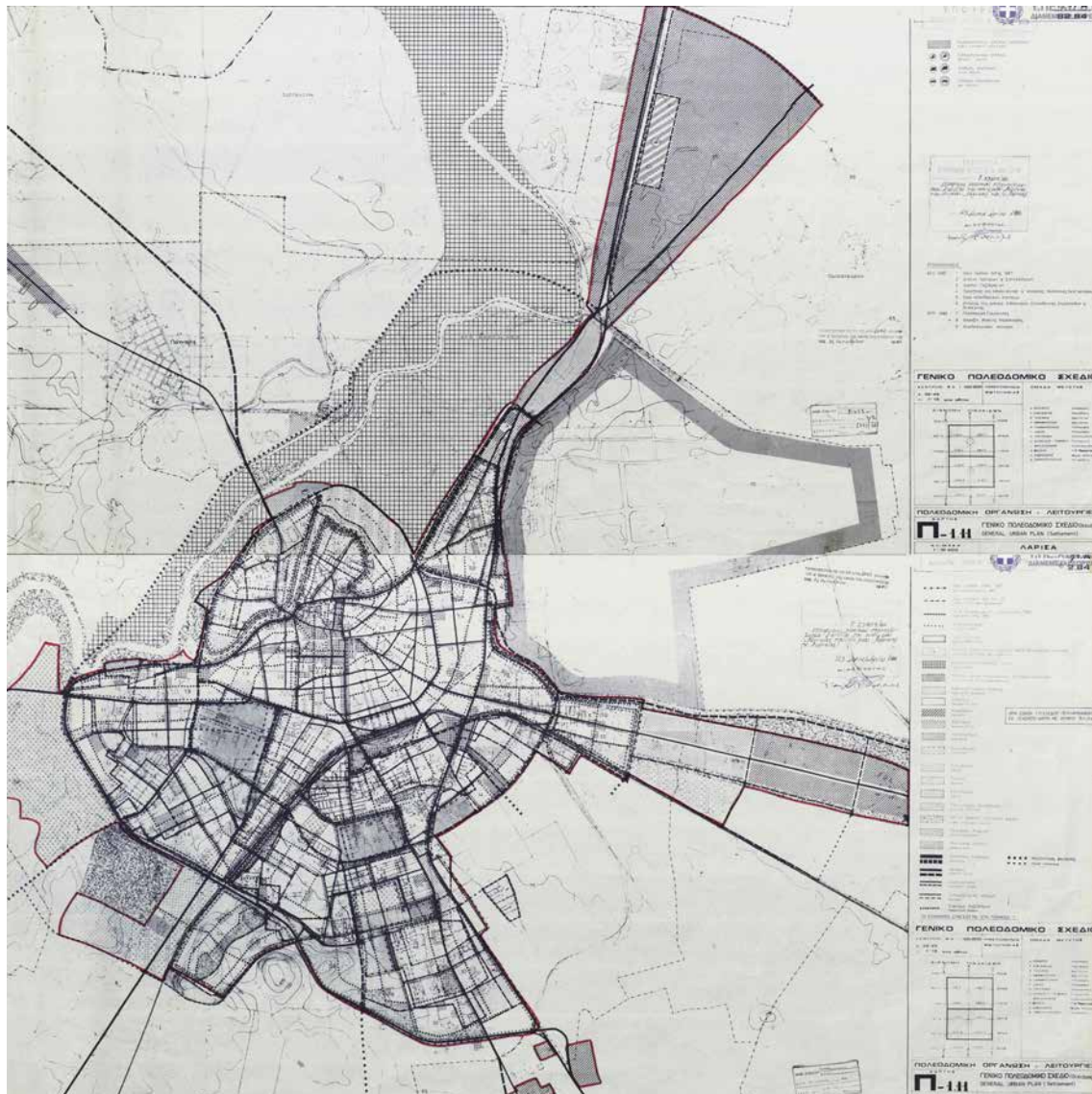
Χάρτης Π-1.1: Κόρινθος.

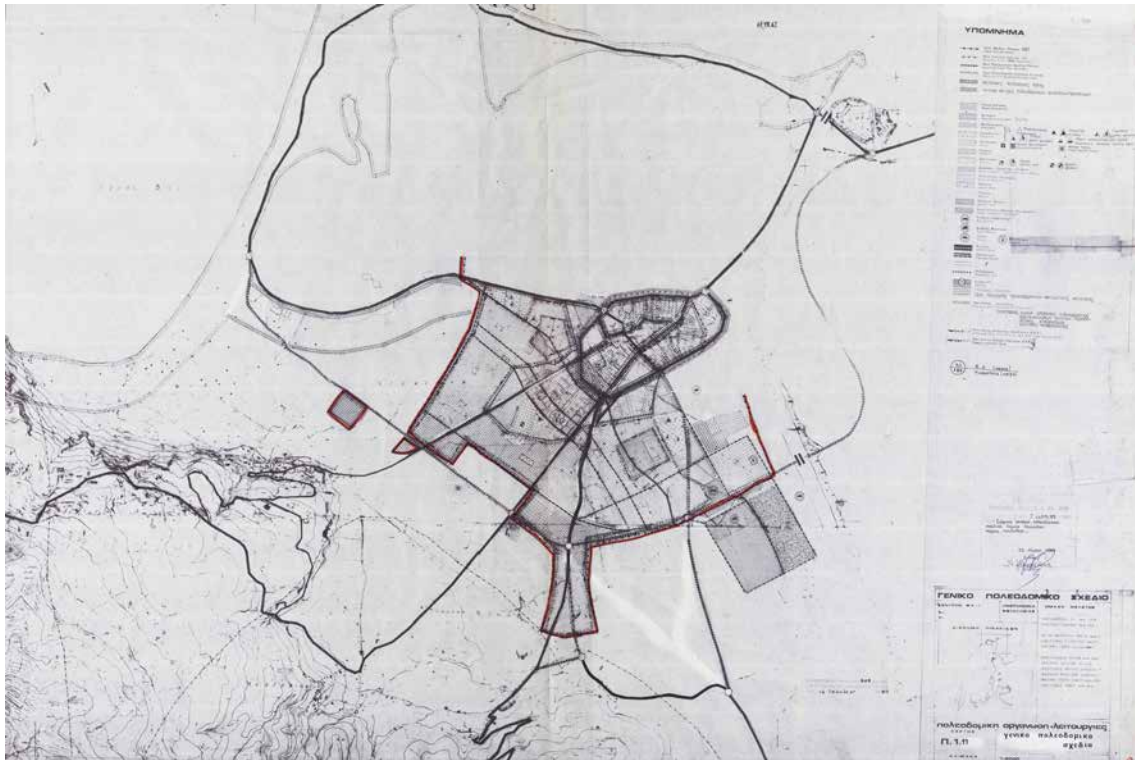
Χάρτης Π-1.1: Κως.

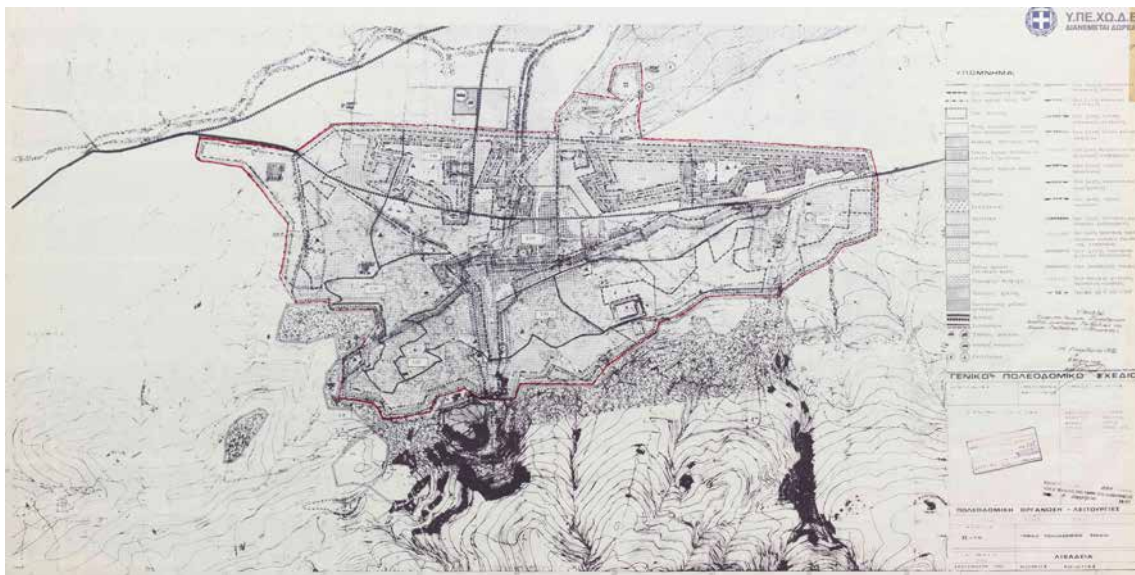
Χάρτης Π-1.1: Λαμία.

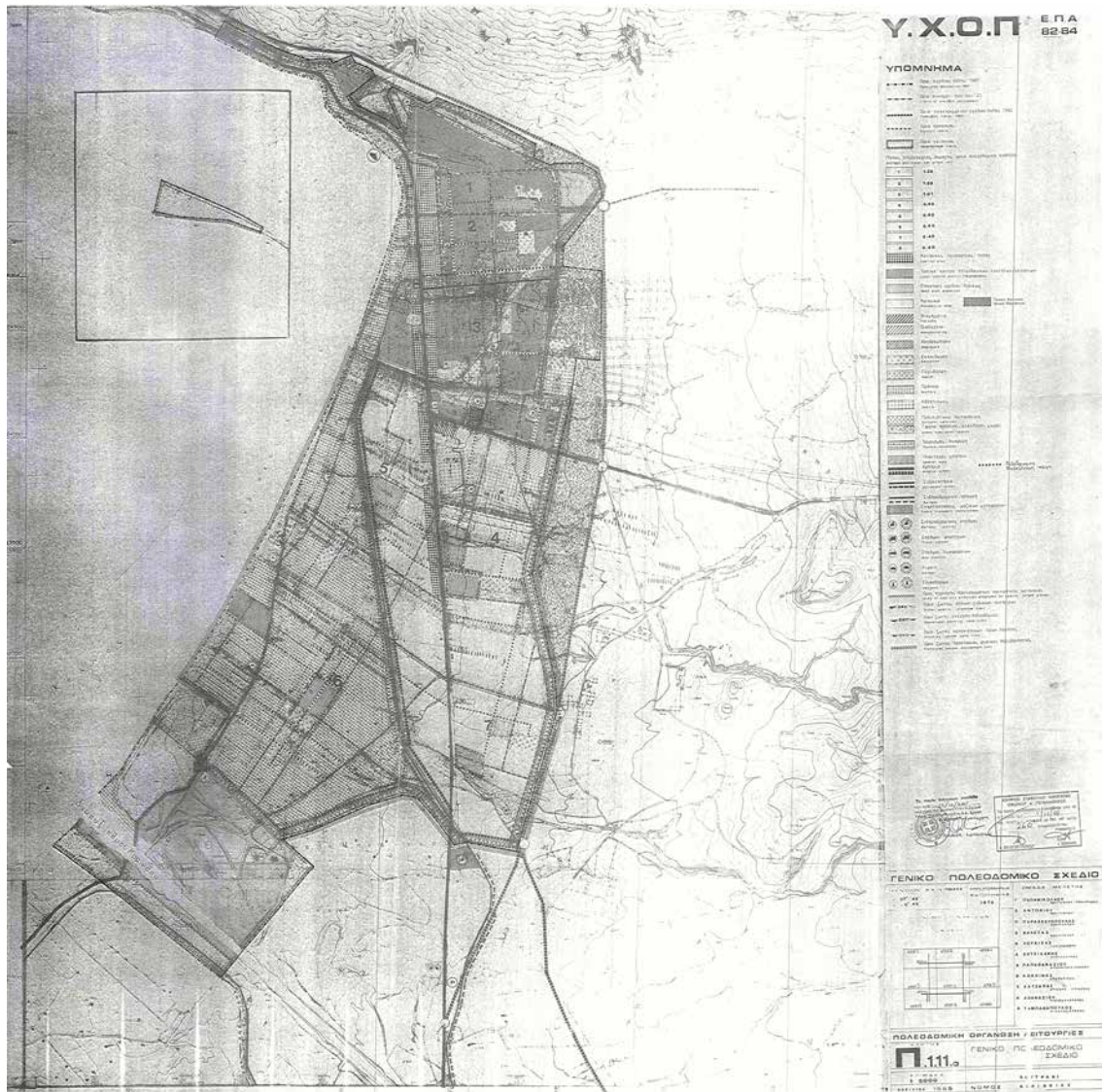
Χάρτης Π-1.1: Λάρισα.

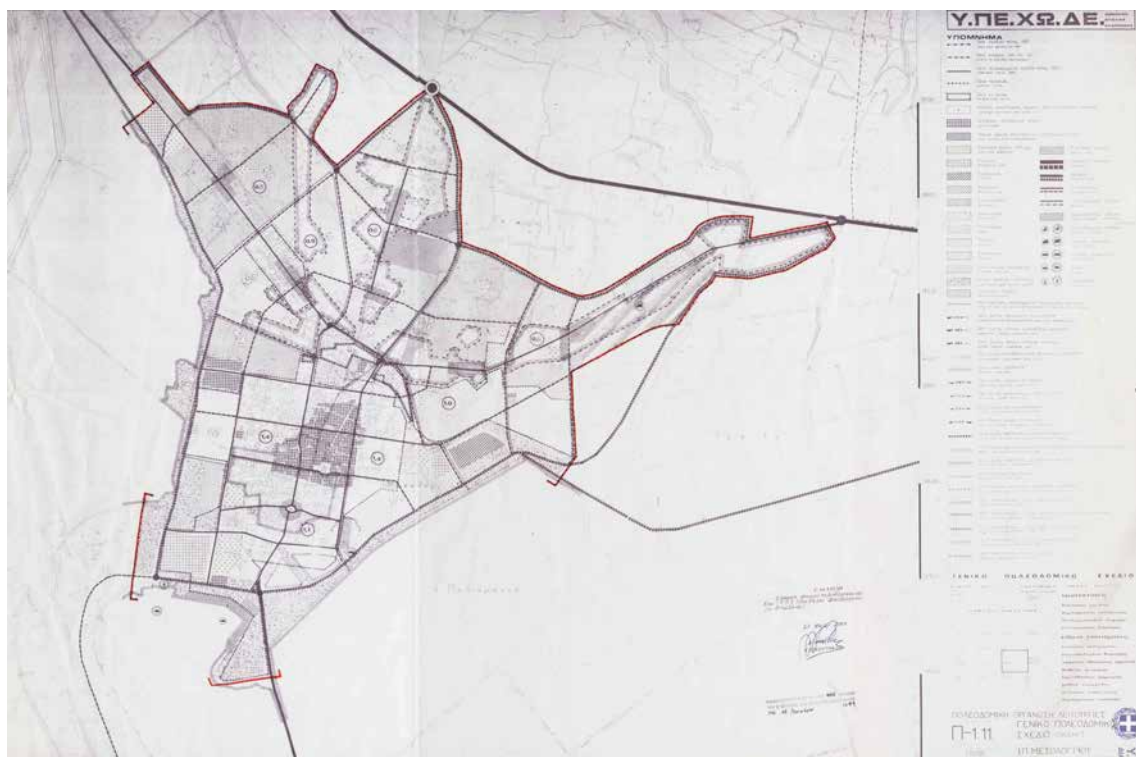
Χάρτης Π-1.1: Λευκάδα.

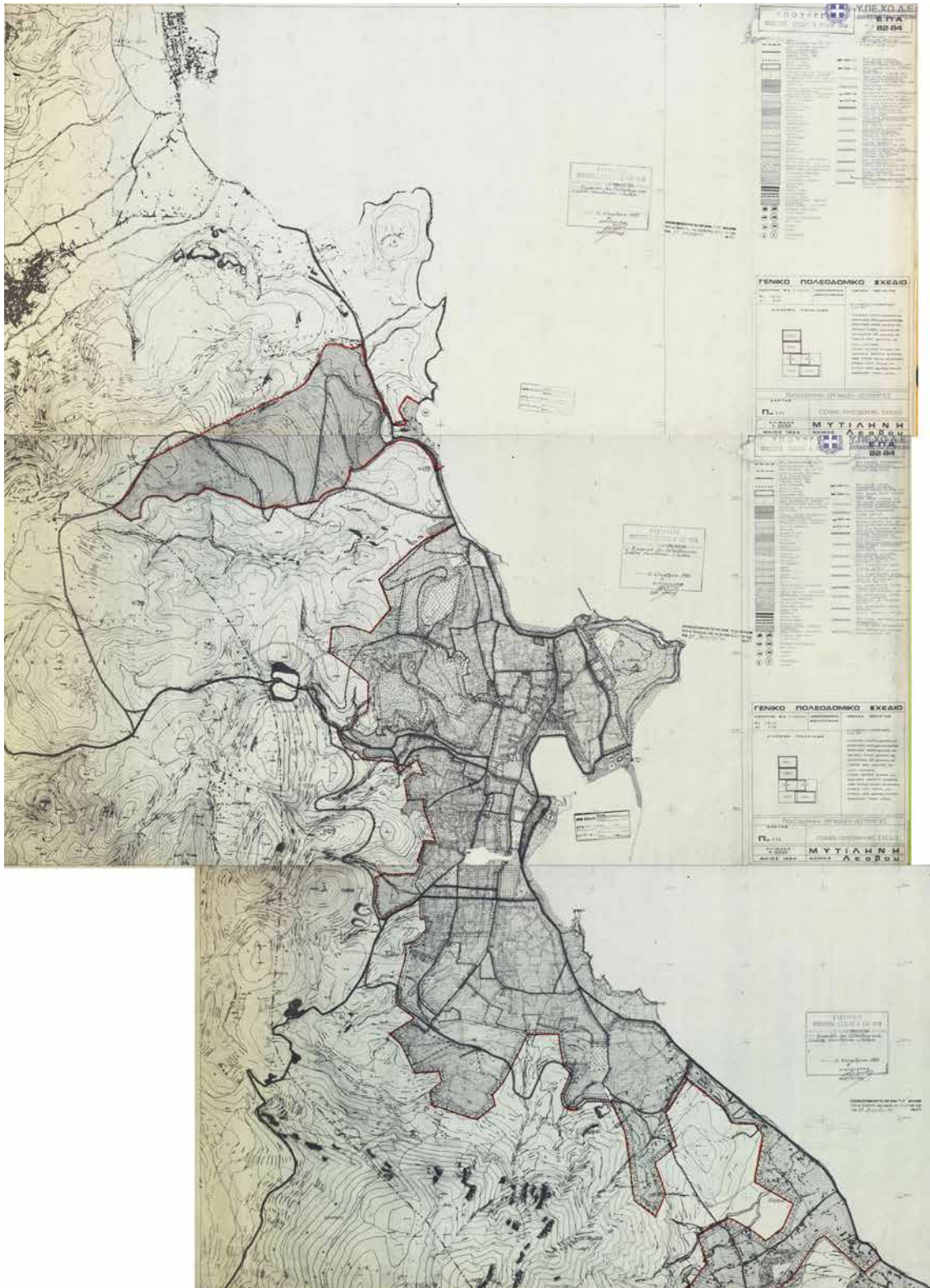
Χάρτης Π-1.1: Λιβαδειά.

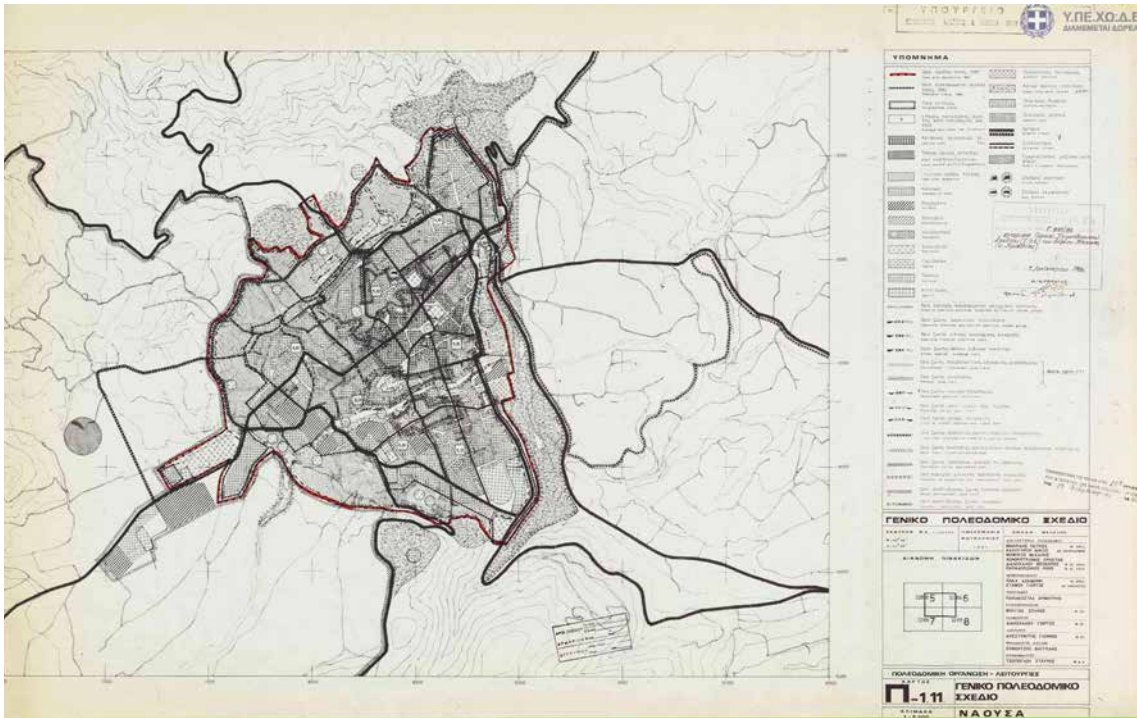
Χάρτης Π-1.1: Λουτράκι.

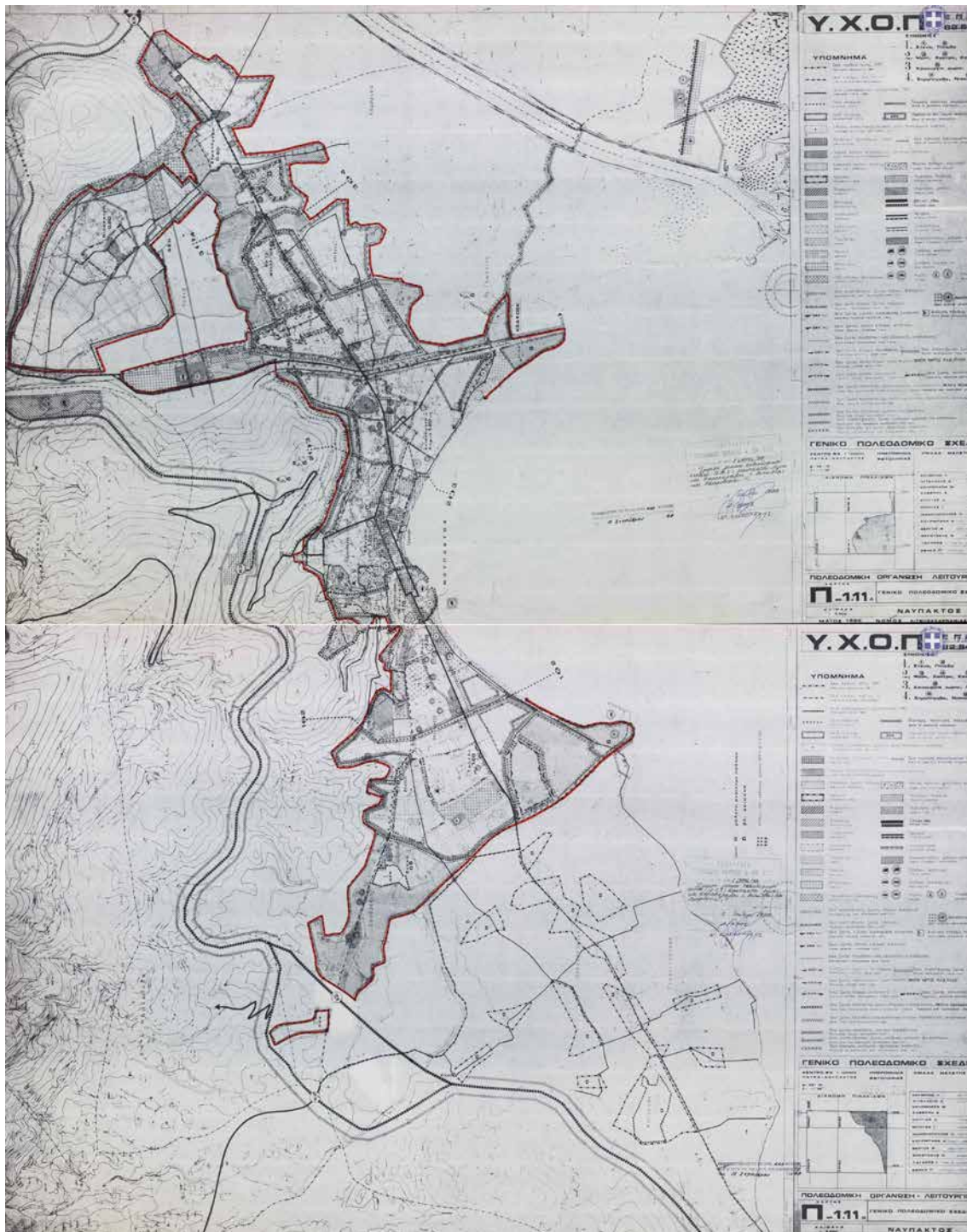
Χάρτης Π-1.1: Μεσολόγγι.

Χάρτης Π-1.1: Μυτιλήνη.

Χάρτης Π-1.1: Νάουσα.

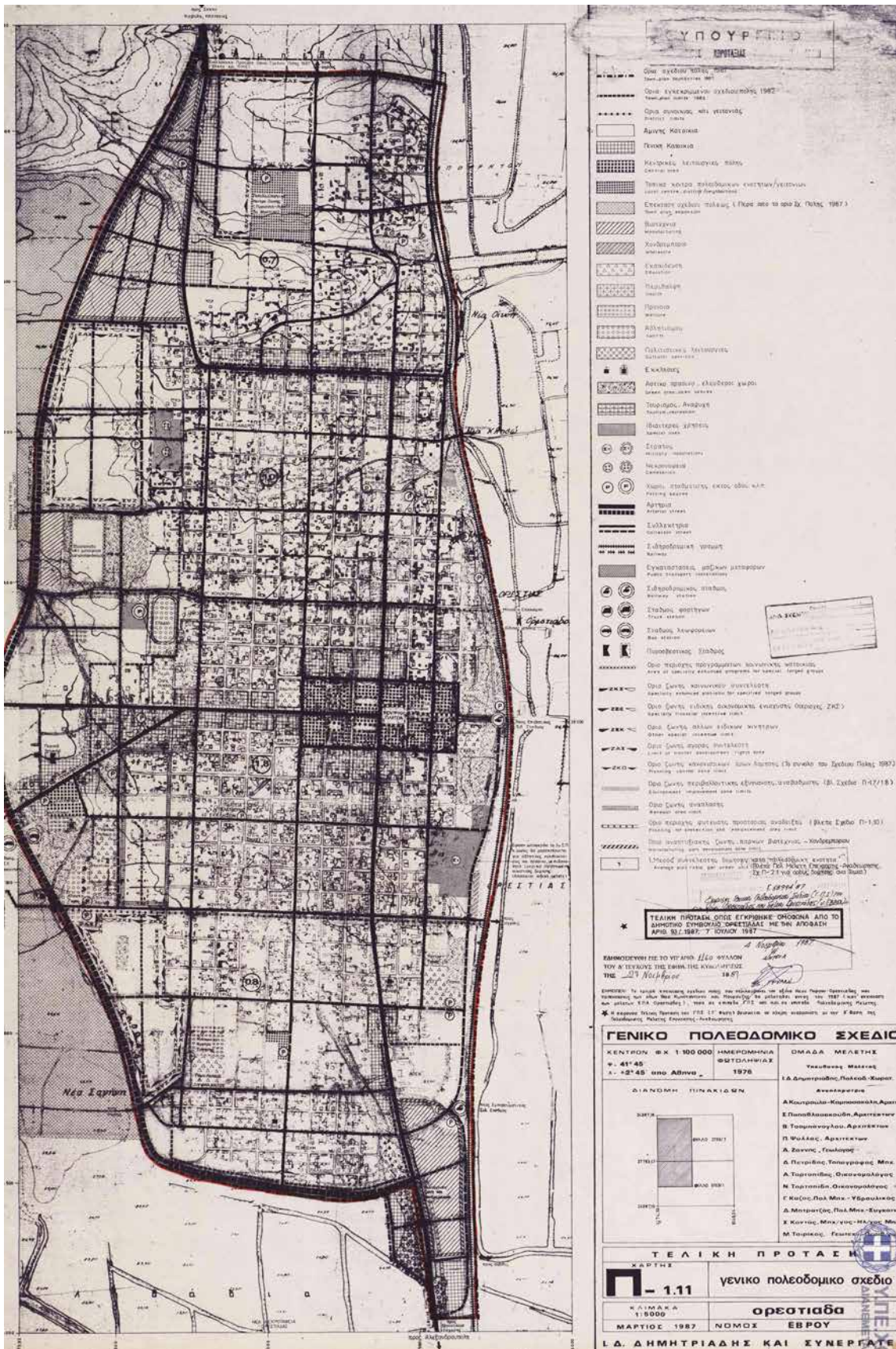
Χάρτης Π-1.1: Ναύπακτος.

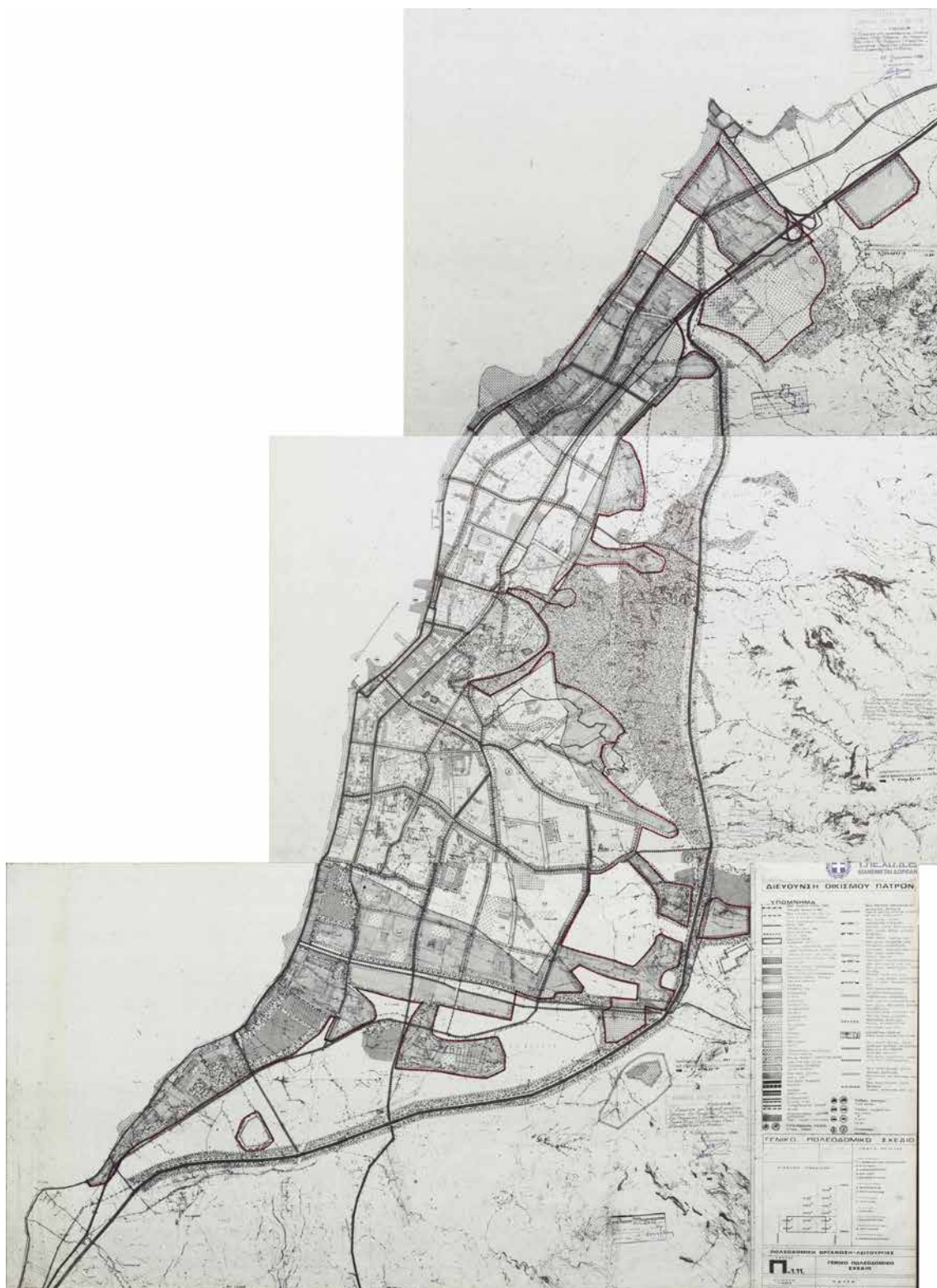
Χάρτης Π-1.1: Ναύπλιο.

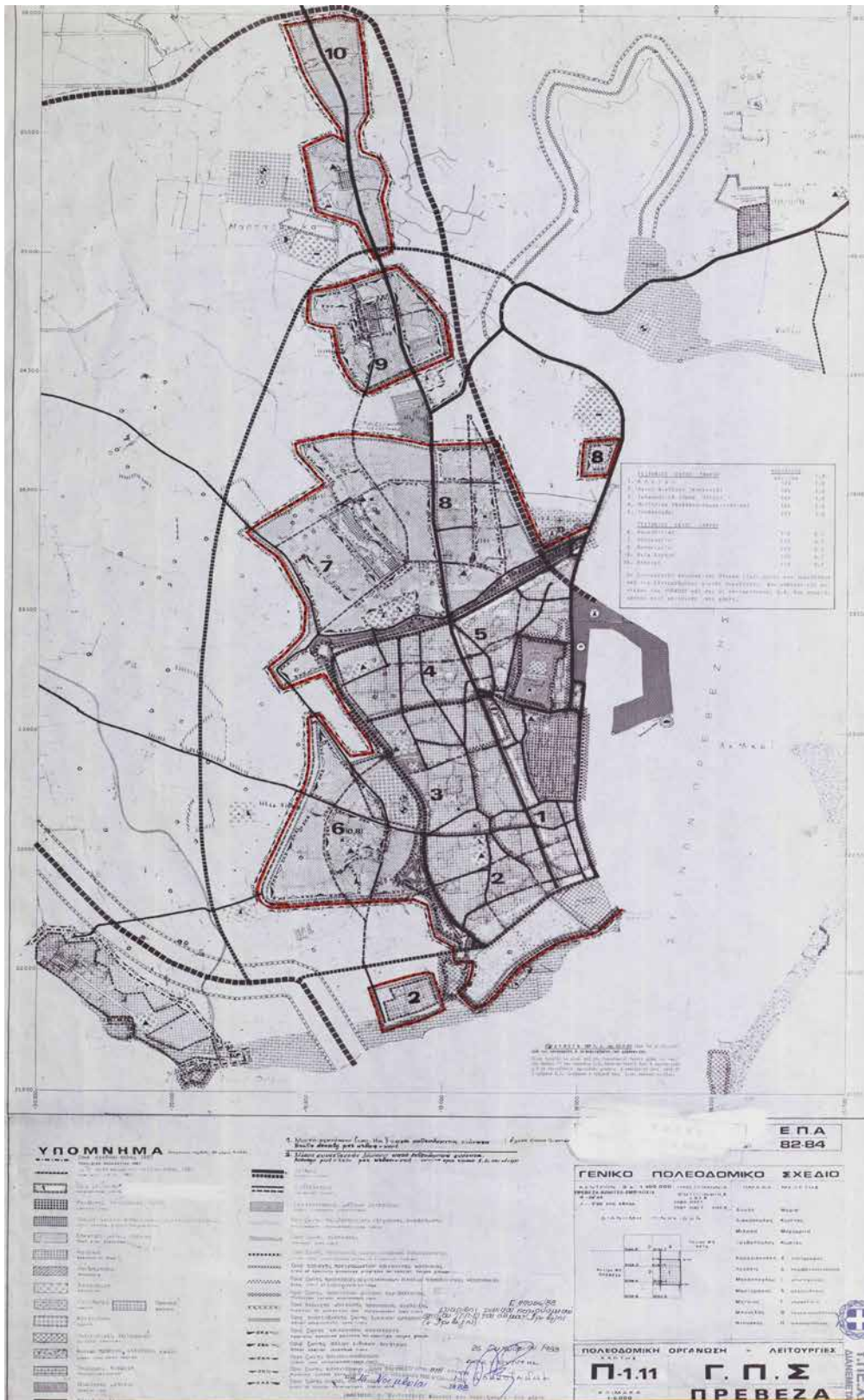
Χάρτης Π-1.1: Ξάνθη.

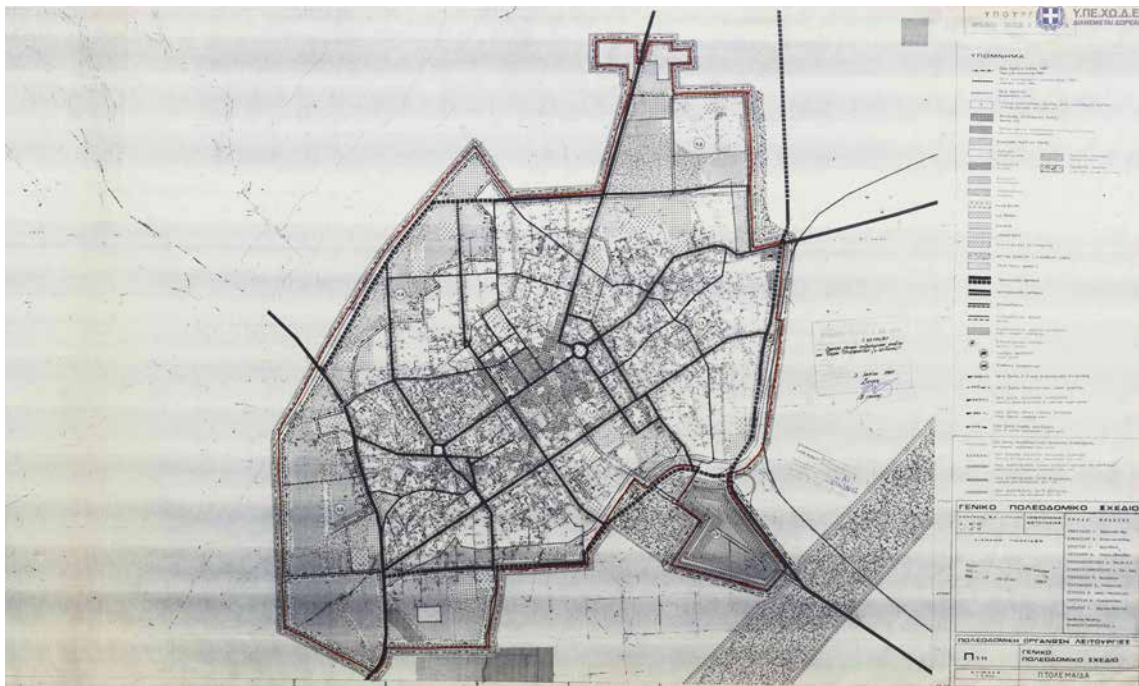
Χάρτης Π-1.1: Ορεσιτιάδα.

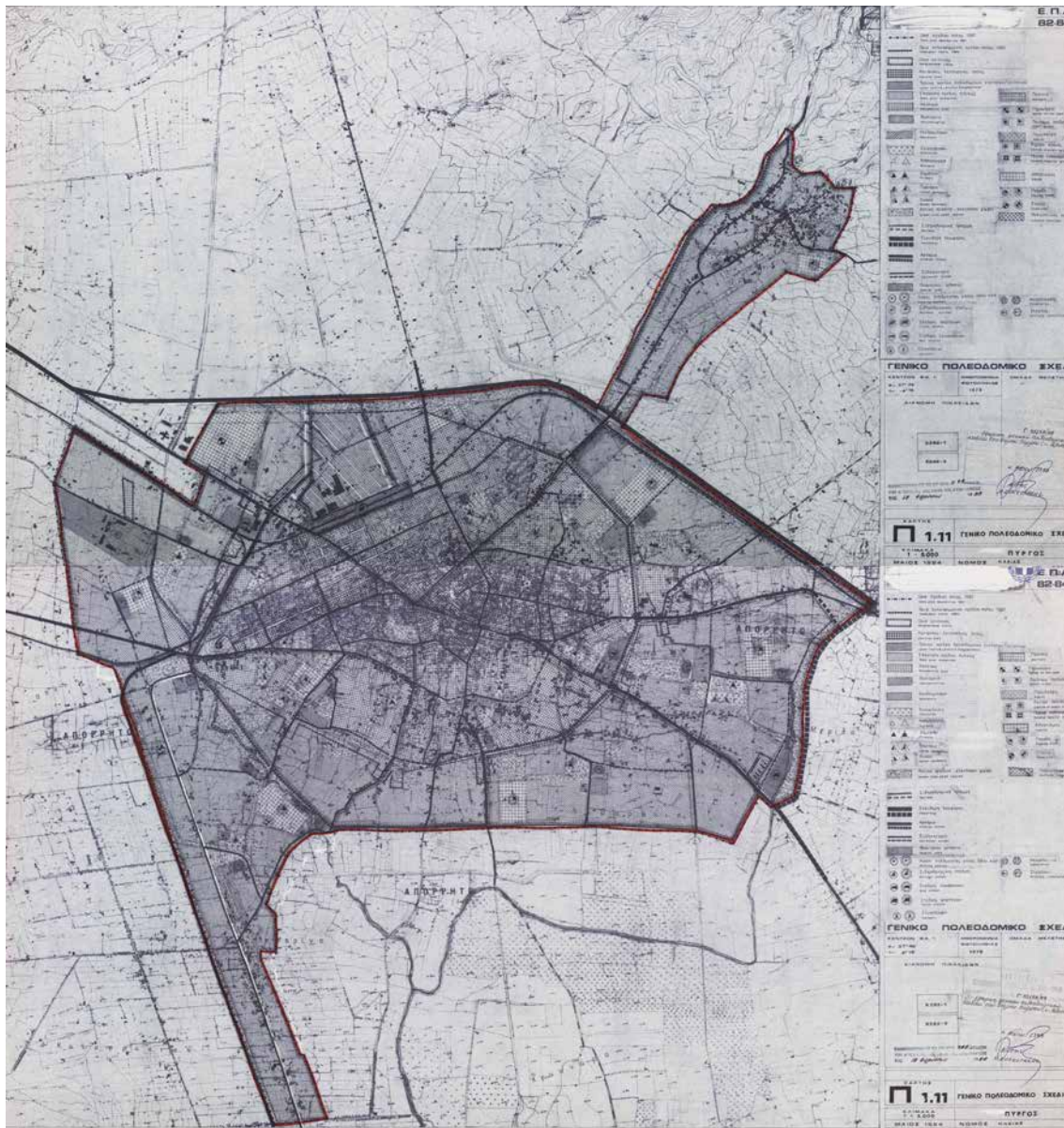
Χάρτης Π-1.1: Πάτρα.

Χάρτης Π-1.1: Πρέβεζα.

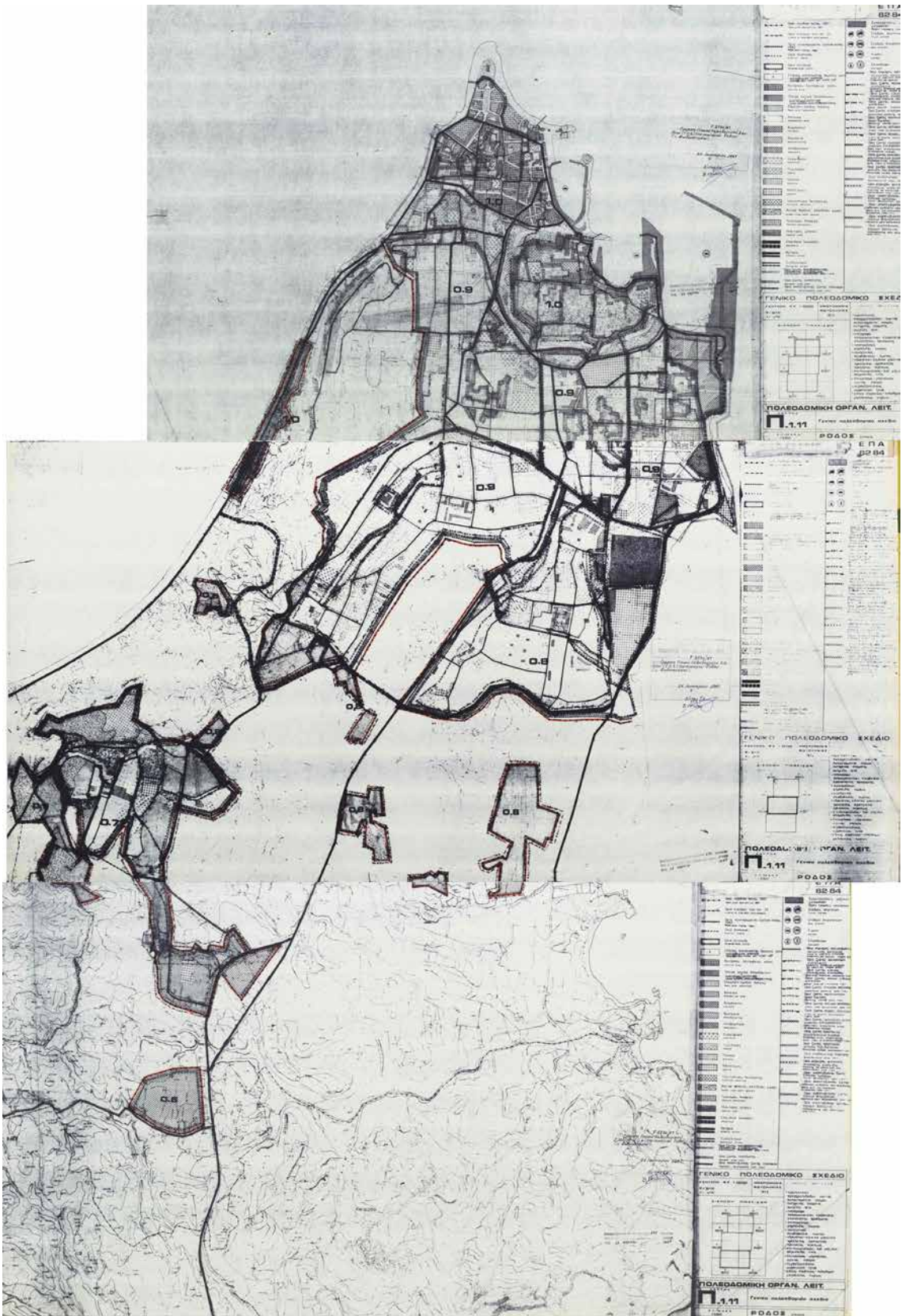
Χάρτης Π-1.1: Πτολεμαΐδα.

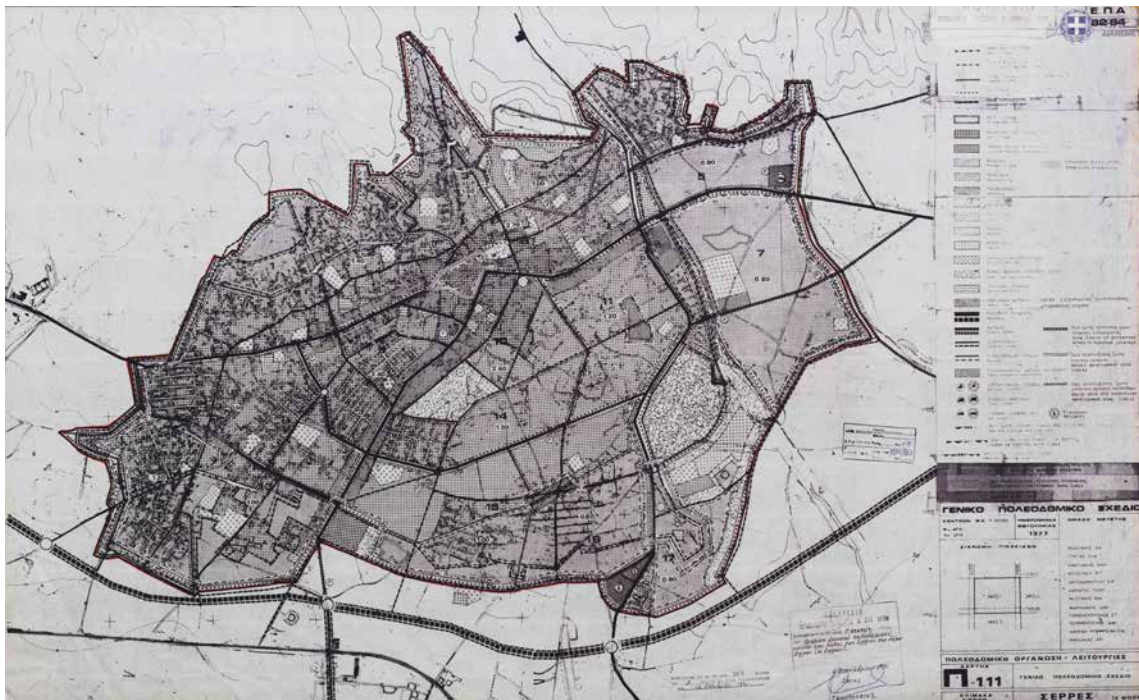
Χάρτης Π-1.1: Πύργος.

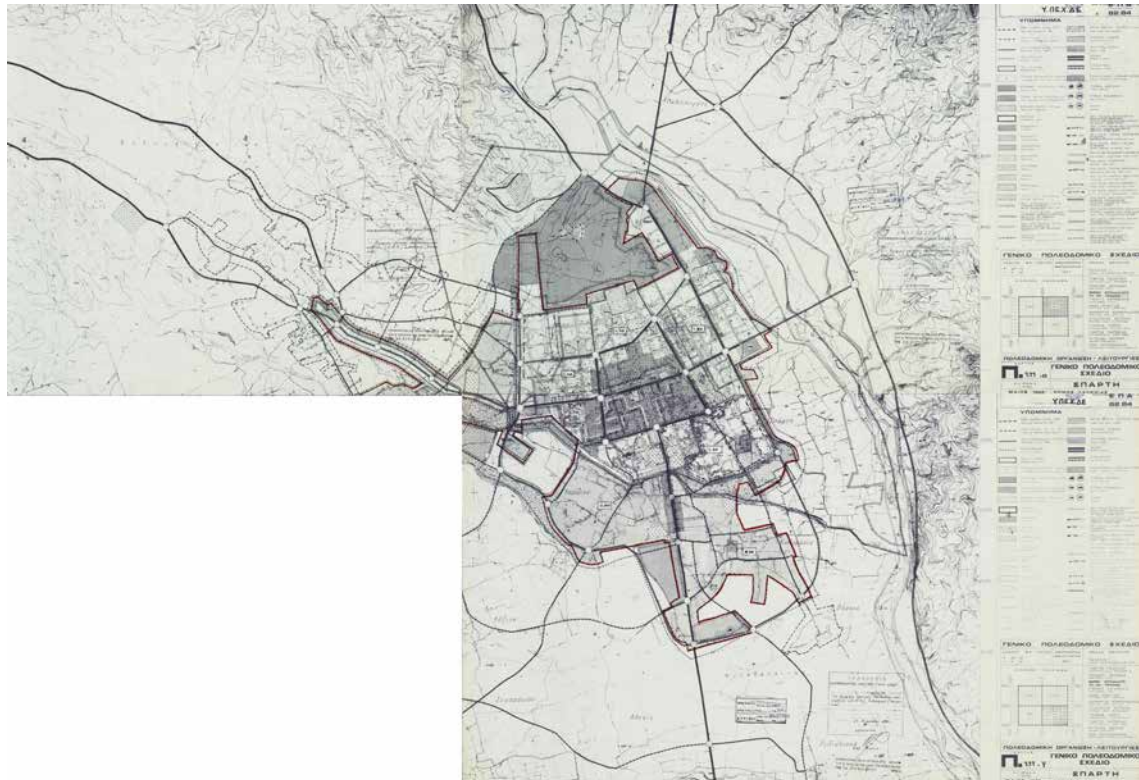
Χάρτης Π-1.3.2: Ρέθυμνο.

Χάρτης Π-1.1: Ρόδος.

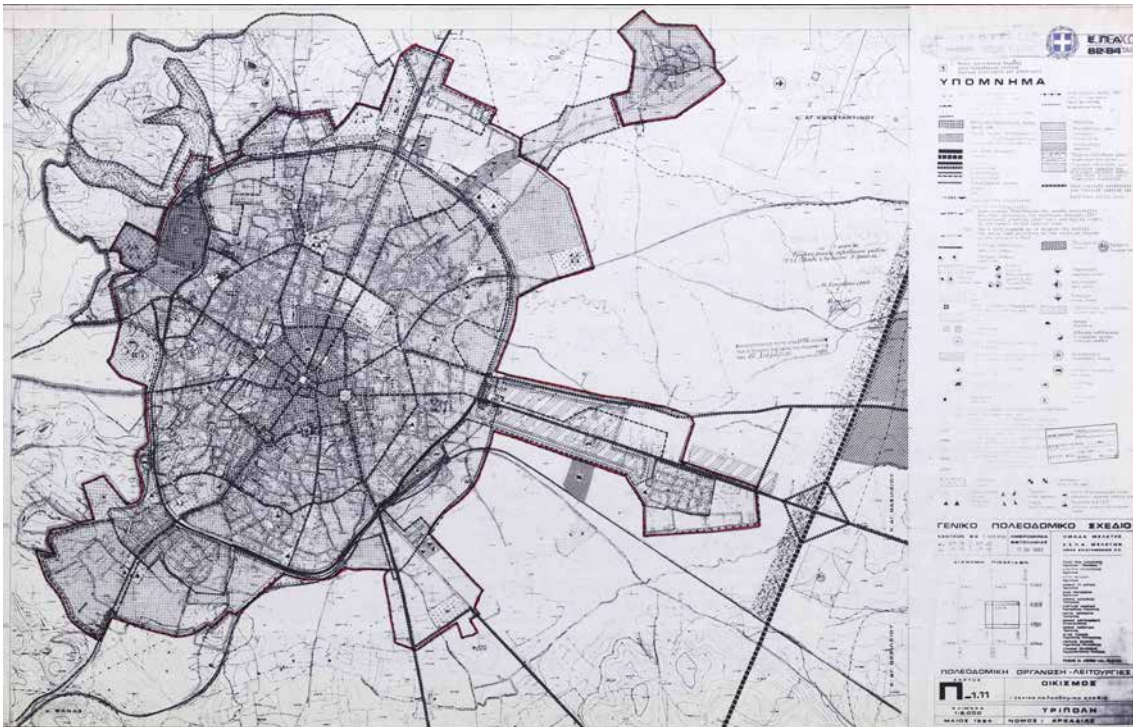
Χάρτης Π-1.1: Σέρρες.

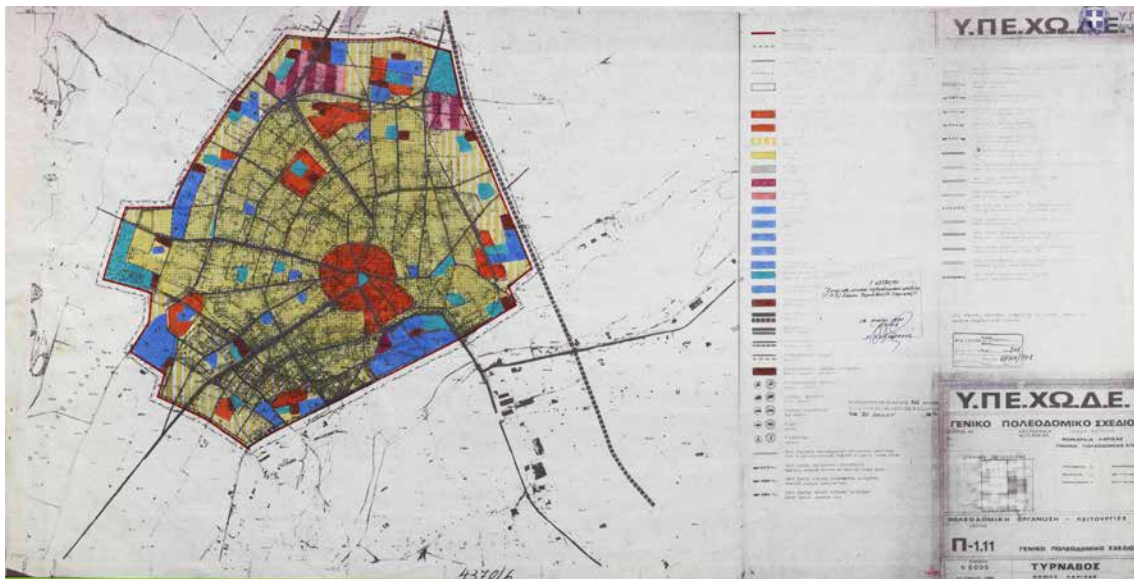
Χάρτης Π-1.1: Σιέρτη.

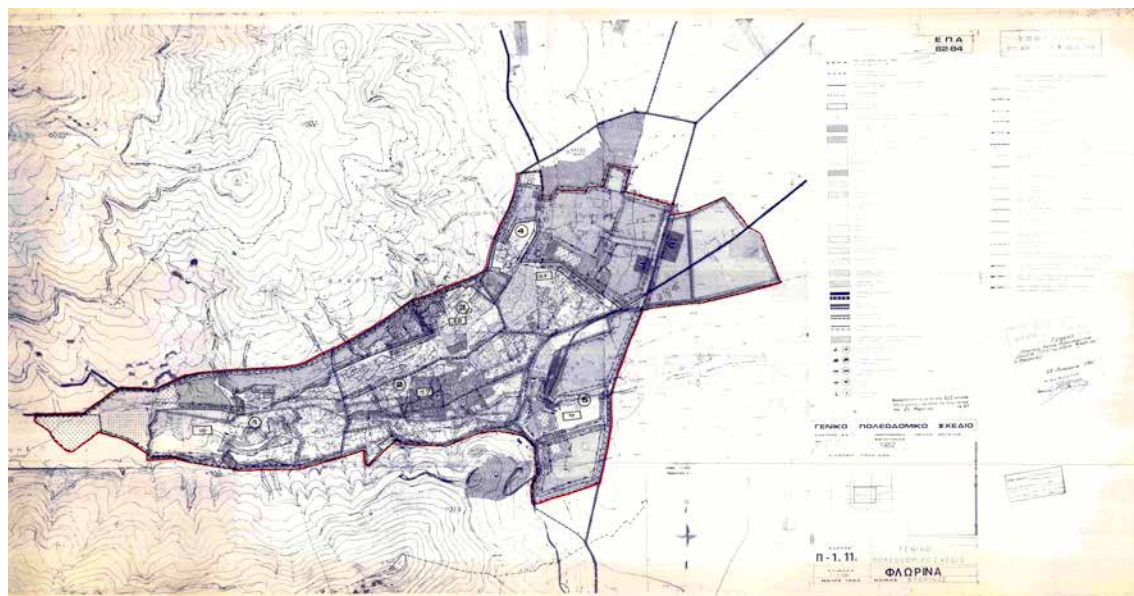
Χάρτης Π-1.3.2: Τρίκαλα.

Χάρτης Π-1.1: Τρίπολη.

Χάρτης Π-1.1: Τύρναβος.

Χάρτης Π-1.1: Φλώρινα.

Χάρτης Π-1.1: Χαλκίδα.

Χάρτης Π-1.1: Χανιά.

Χάρτης Π-1.1: Χίος.

Π.2.2 Χάρτες Π-1.7, Π-1.9 των εξεταζόμενων πόλεων

Παρατίθενται (αλφαβητικά ανά πόλη) οι χάρτες Π-1.7 και Π-1.9 των εξεταζόμενων πόλεων. Οι εν λόγω χάρτες επιλέχθηκαν, κατόπιν διαλογής, καθώς σε αυτούς συναντούμε στοιχεία σχετικά με την προστασία του υπάρχοντος ιστορικού κέντρου κάθε πόλης. Ο μεν χάρτης Π-1.9 ('Προστασία Περιβάλλοντος') διότι σχετίζεται με τη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, στο οποίο εμπίπτει και το ιστορικό-πολιτιστικό περιβάλλον, ο δε χάρτης Π-1.7 ('Ζώνες οικονομικών και θεσμικών κινήτρων') διότι αναφέρεται σε ζώνες οικονομικών και θεσμικών κινήτρων στις οποίες συμπεριλαμβάνονται -σε αρκετές περιπτώσεις- τα ιστορικά κέντρα με στόχο την αξιοποίηση και ανάδειξή τους.

Σε ελάχιστες περιπτώσεις (Ερμούπολη, Λιβαδειά) συναντούμε σχετικές πληροφορίες και στον χάρτη Π-4.1 ('Φάσεις ανάπτυξης - Ιστορική παρέμβαση'), ο οποίος όμως δεν απαντάται συχνά στο σύνολο των χαρτών της μελέτης κάθε οικισμού.

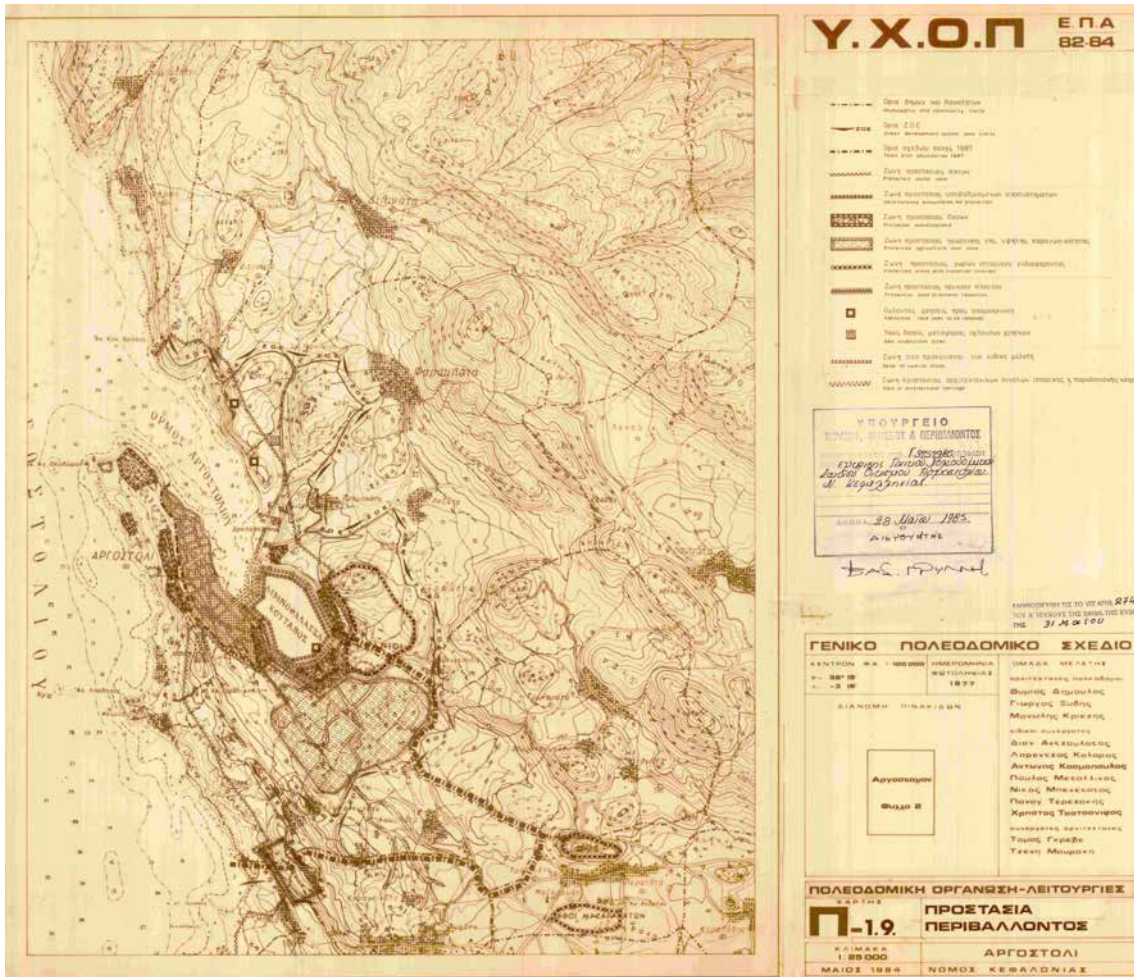
Ακόμη, στην περίπτωση της Λευκάδας, παραθέτουμε και τους εξής χάρτες: τον χάρτη Π-1.3.2 ('Χρήσεις γης οικισμού'), τον χάρτη Π-1.10 ('Φύτευση'), τον χάρτη Π-1.7-1.8 (συχώνευση των δύο χαρτών: 'Νέες αναπτυξιακές ζώνες - οικισμός - Ζώνες οργανωμένης ανάπτυξης - εξυγίανσης κατοικίας - οικονομικών & θεσμικών κινήτρων - πολεοδομικών μηχανισμών') και τον χάρτη Π-2.1.2 ('Μεταφορική υποδομή'). Οι χάρτες αυτοί παρατίθενται, επιπλέον των υπολοίπων, καθώς, στην περίπτωση της Λευκάδας, το ζήτημα της προστασίας του ιστορικού της κέντρου προσεγγίζεται σφαιρικά.

Επίσης, στην πόλη της Ναυπάκτου, παρατίθεται και ο χάρτης Π-1.6.1 - Π-1.6.2 ('Νέες αναπτυξιακές ζώνες - Ζώνες οργανωμένης ανάπτυξης-εξυγίανσης κατοικίας') όπου συναντούμε 'ζώνη πολιτιστικών λειτουργιών' σε μεγάλη έκταση κεντρικού τμήματος της πόλης, εντός του οποίου βρίσκεται και το ιστορικό της κέντρο.

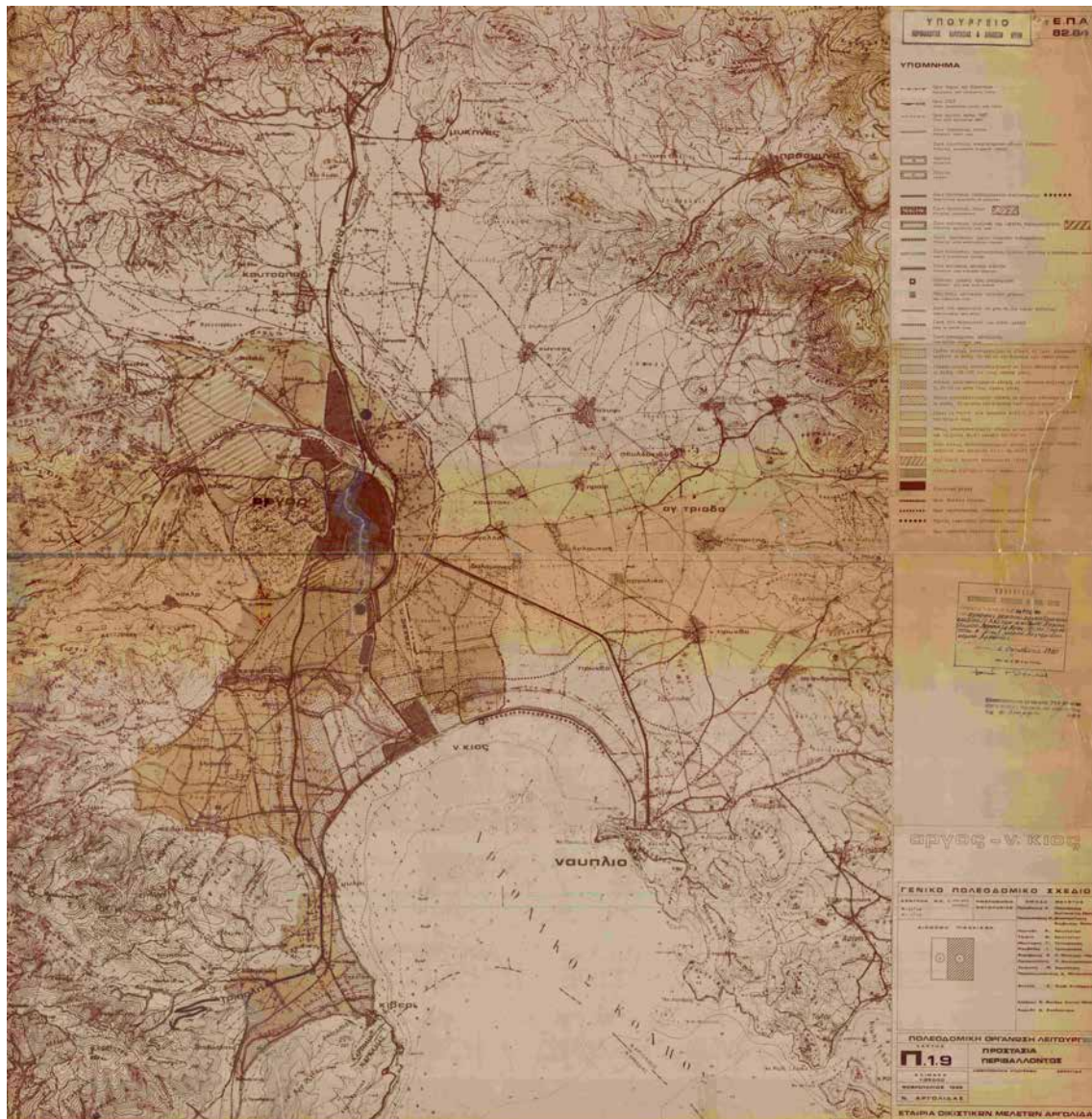
Επιπλέον, για ορισμένες πόλεις, παραθέτουμε και χάρτες που αποτελούν συγχώνευση δύο χαρτών (τακτική η οποία ακολουθείται από αρκετές μελετητικές ομάδες) και στους οποίους συναντούμε κάποιο στοιχείο αναφορικά με την προστασία του υπάρχοντος ιστορικού κέντρου. Έτσι, στην περίπτωση της Δράμης, της Καρδίτσας και της Τρίπολης, παρατίθεται ο χάρτης Π-1.7 - Π-1.8 ('Ζώνες οικονομικών και θεσμικών κινήτρων - Ζώνες πολεοδομικών μηχανισμών'), στην περίπτωση της Κομοτηνής ο χάρτης Π-1.4 - Π-1.5 ('Επεκτάσεις - πυκνότητες & συντελεστές δόμησης') και στην περίπτωση της Φλώρινας, ο χάρτης Π-1.9 - Π-1.10 ('Προστασία περιβάλλοντος - Φύτευση').

Βέβαια, βάσει και των προδιαγραφών, ο κατεχοχόν αρμόδιος χάρτης για την προστασία του υπάρχοντος ιστορικού κέντρου είναι ο Π-1.9 ('Προστασία Περιβάλλοντος'), καθώς σε αυτόν, το ιστορικό κέντρο εντάσσεται ρητώς στη 'ζώνη προστασίας χώρων ιστορικού ενδιαφέροντος' του σχετικού υπομνήματος (βλ. σχετικά και στο κεφ. 3, υποενότητα 3.2.2.2).

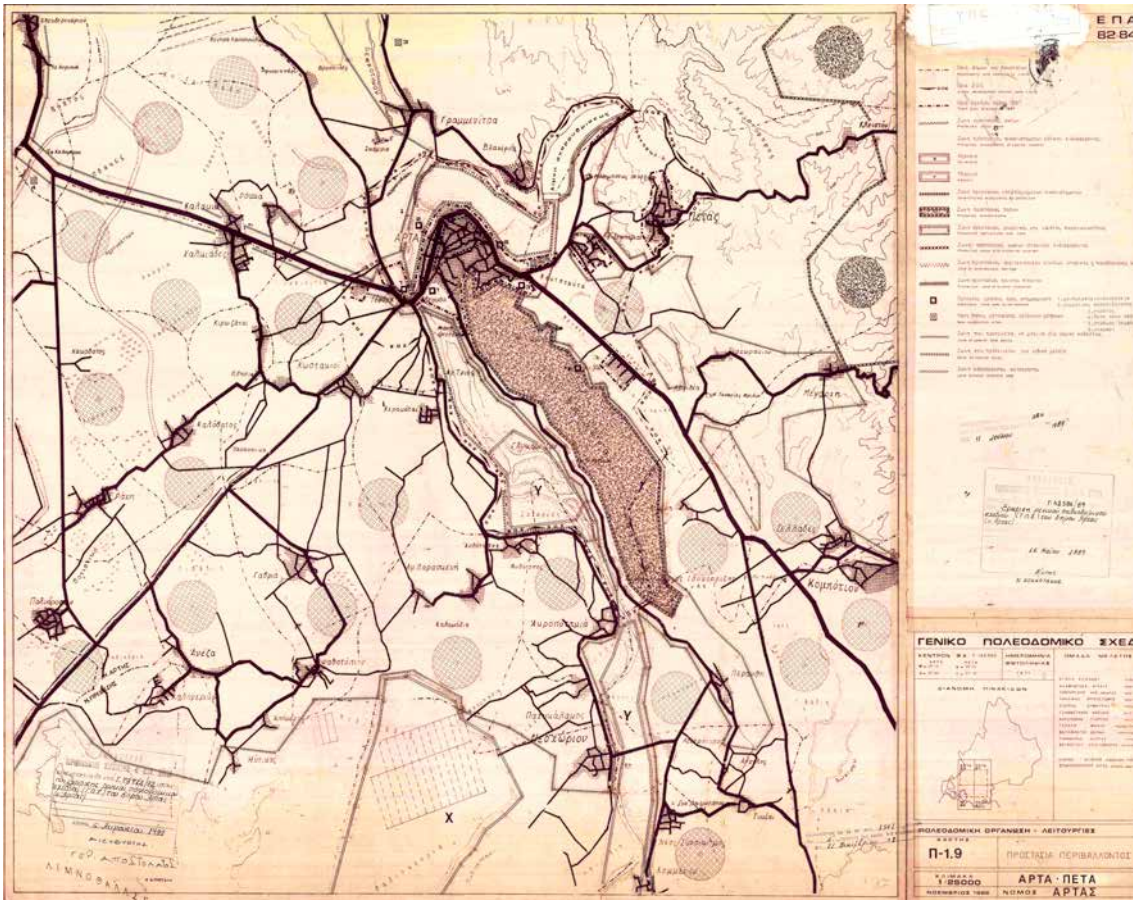
Σημείωση: Όλοι οι χάρτες που παρατίθενται στη συνέχεια προέρχονται από το Τμήμα Χαρτογραφικής Τεκμηρίωσης - Διεύθυνση Τοπογραφικών Εφαρμογών & Γεωχωρικών Πληροφοριών του ΥΠΕΝ.

Χάρτης Π-1.9: Αργοστόλι.

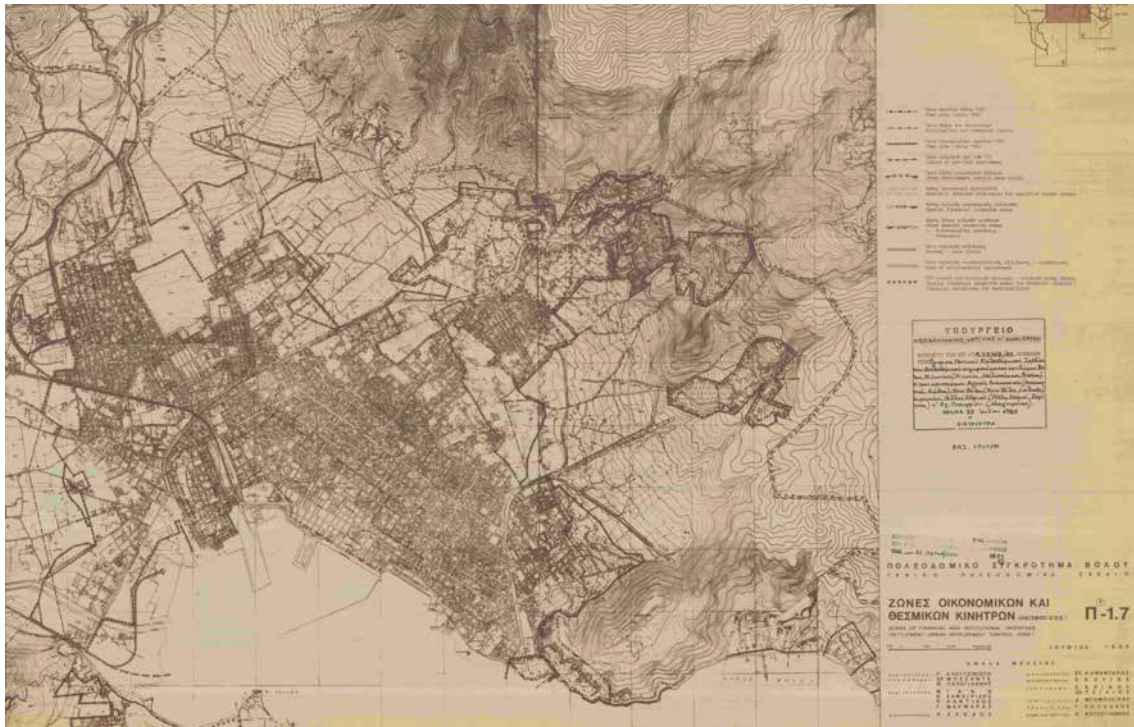
Χάρτης Π-1.9: Άργος.

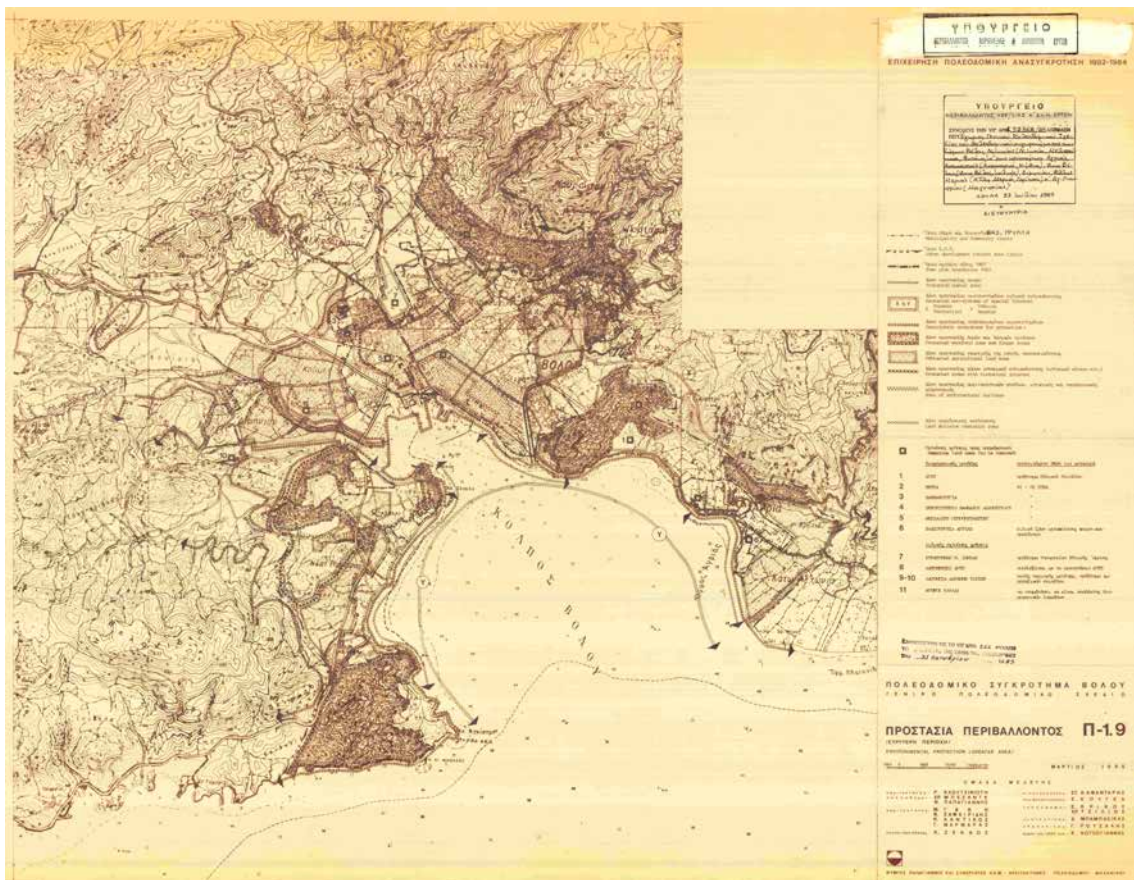
Χάρτης Π-1.9: Άρτα.

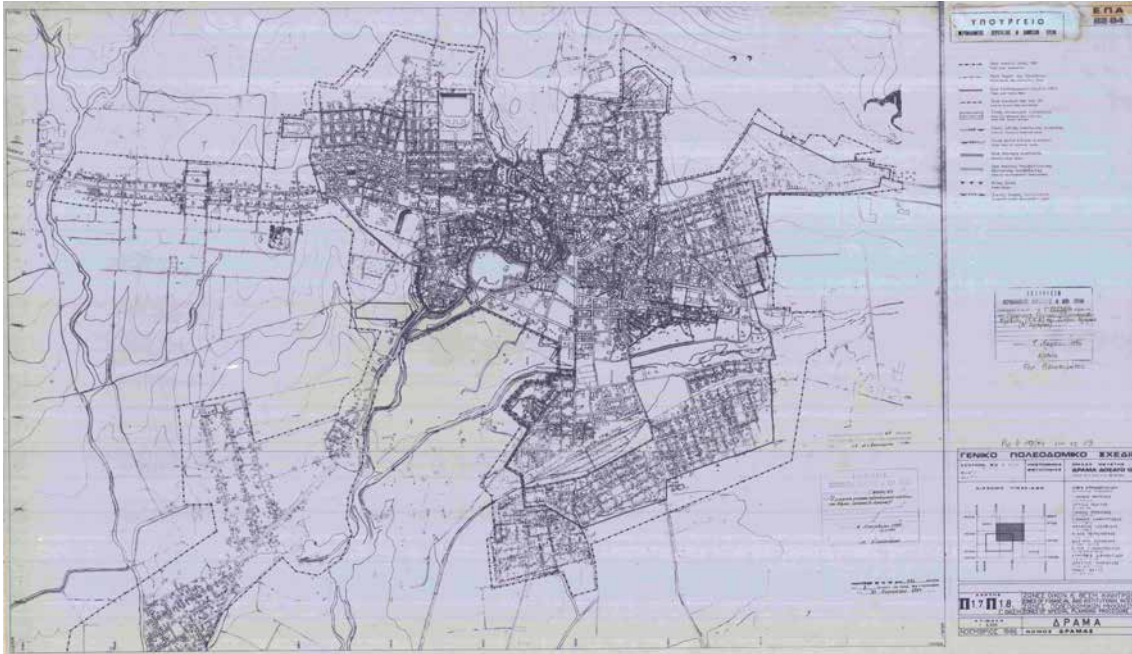
Χάρτης Π-1.7: Βέροια.

Χάρτης Π-1.7: Βόλος.

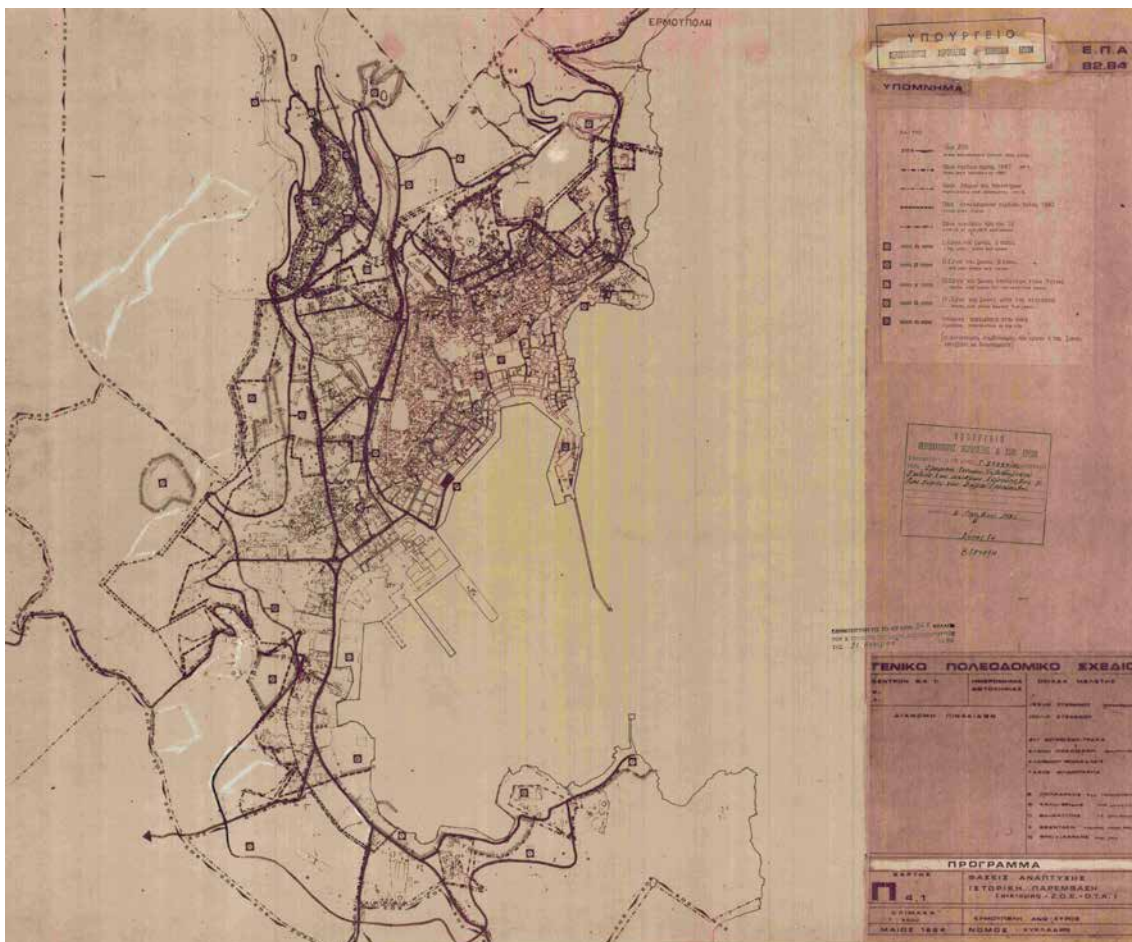
Χάρτης Π-1.9: Βόλος.

Χάρτης Π-1.7 – Π-1.8: Δράμα.

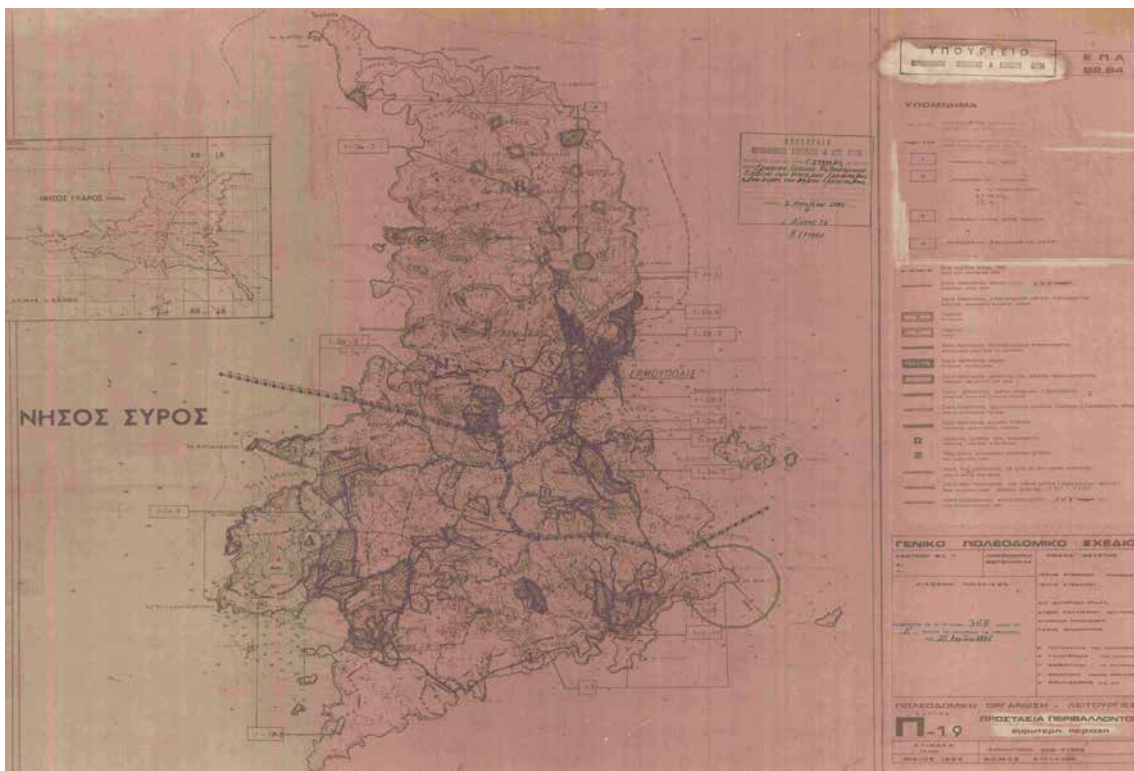
Χάρτης Π-1.7: Έδεσσα.

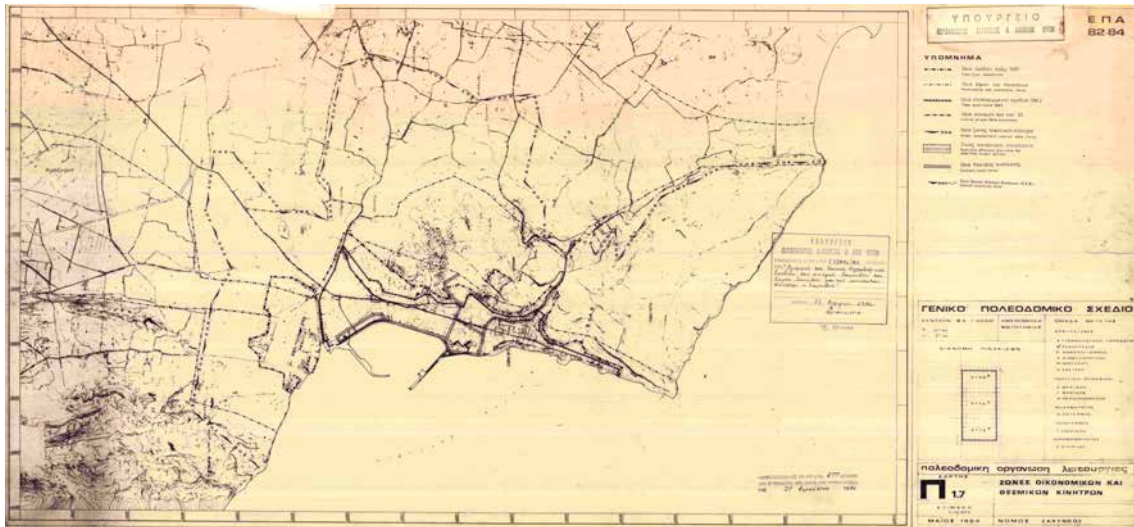
Χάρτης Π-1.7: Ερμούπολη.

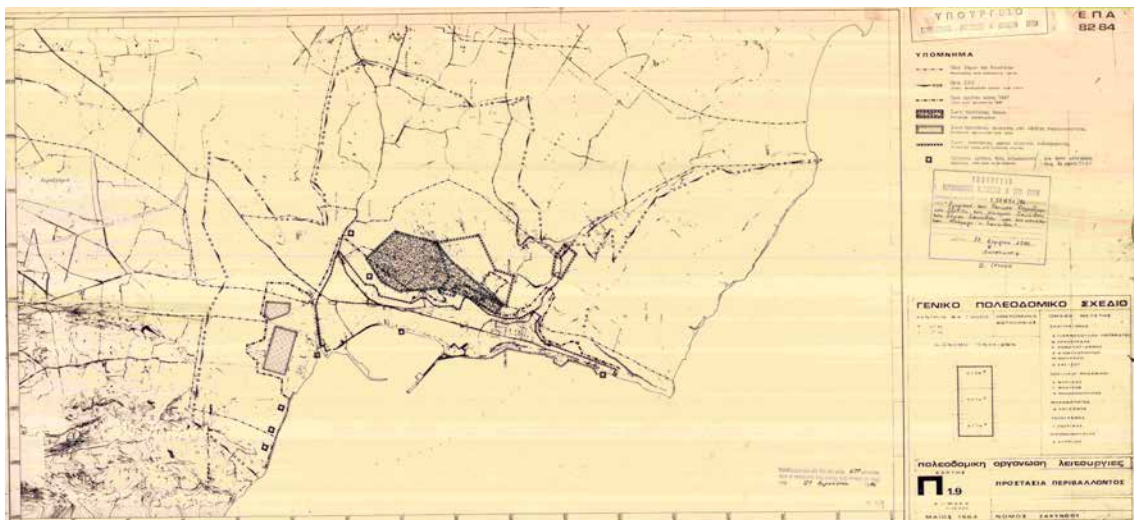
Χάρτης Π-1.9: Ερμούπολη.

Χάρτης Π-4.1: Ερμούπολη.

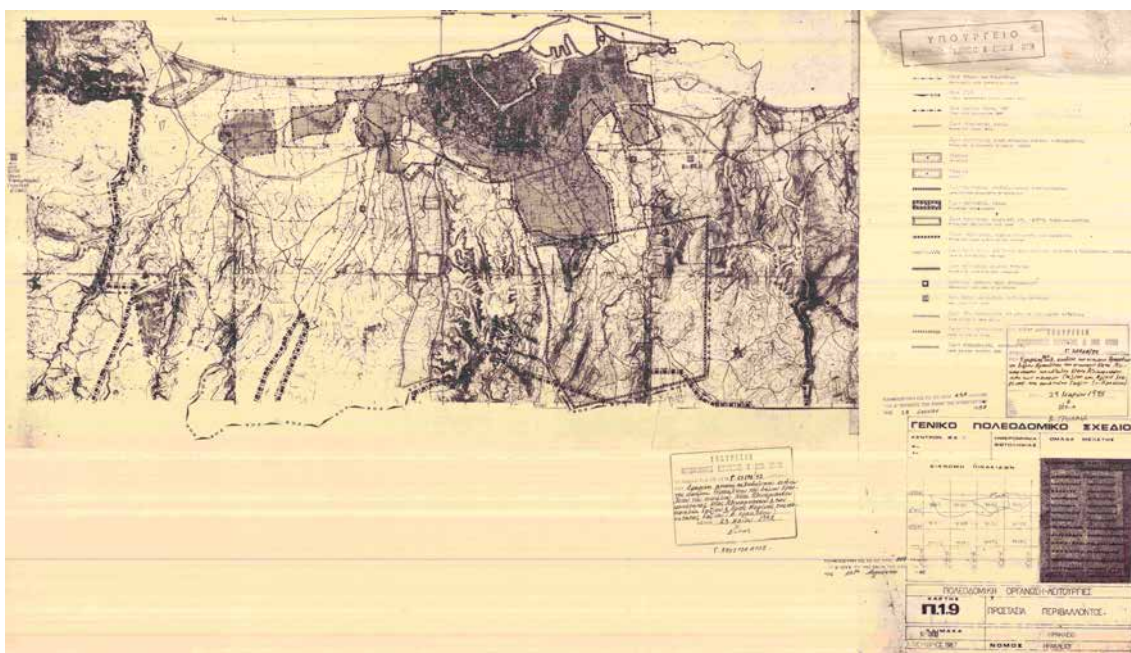
Χάρτης Π-1.7: Ζάκυνθος.

Χάρτης Π-1.9: Ζάκυνθος.

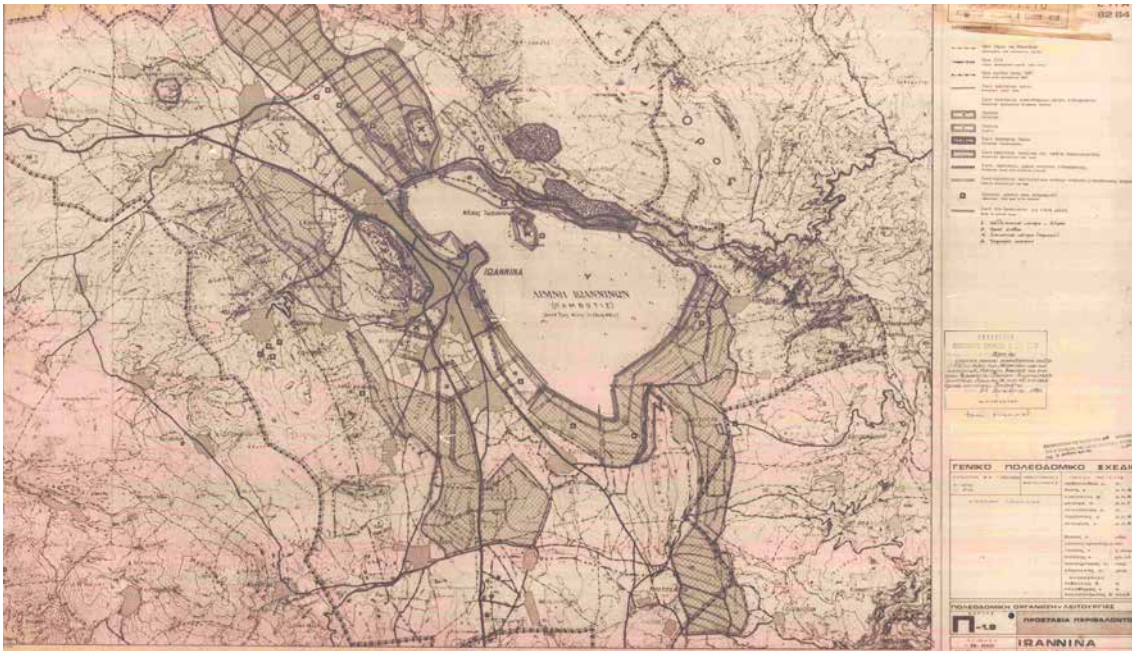
Χάρτης Π-1.7: Ηράκλειο.

Χάρτης Π-1.9: Ηράκλειο.

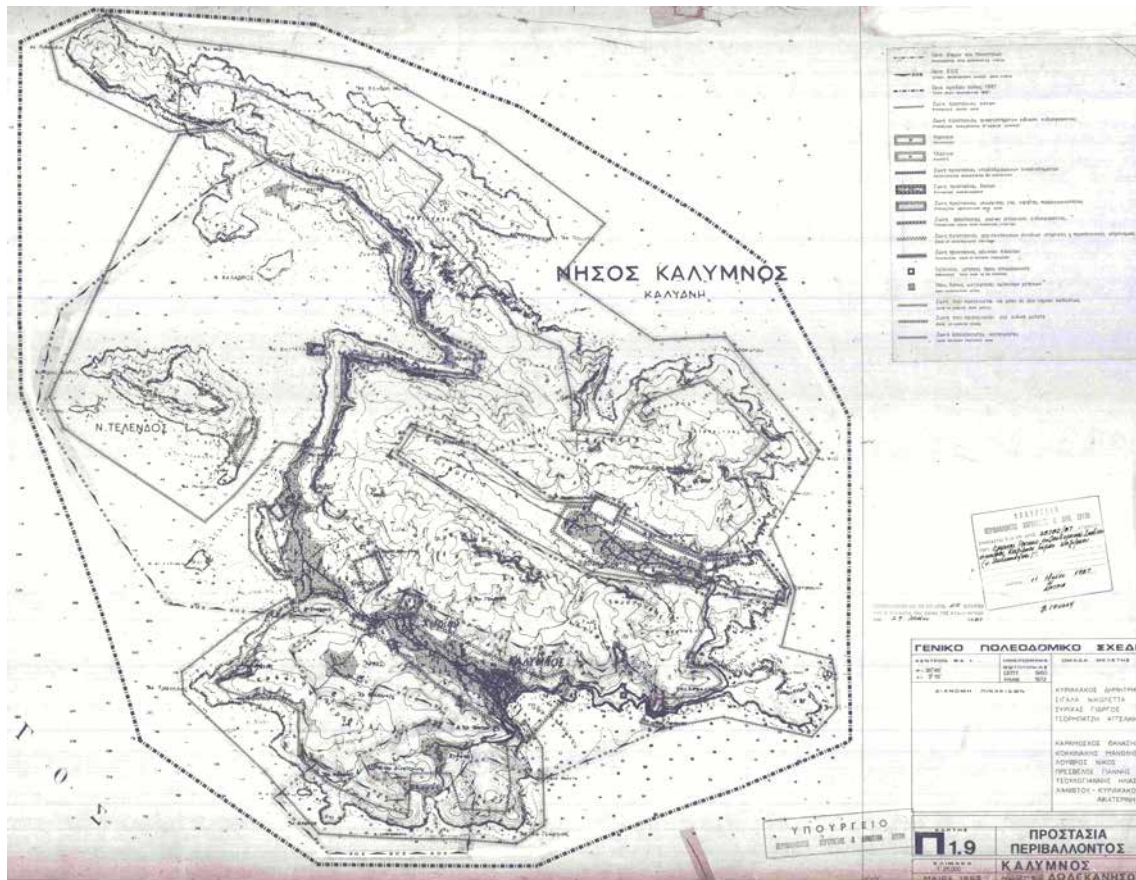
Χάρτης Π-1.7: Ιωάννινα.

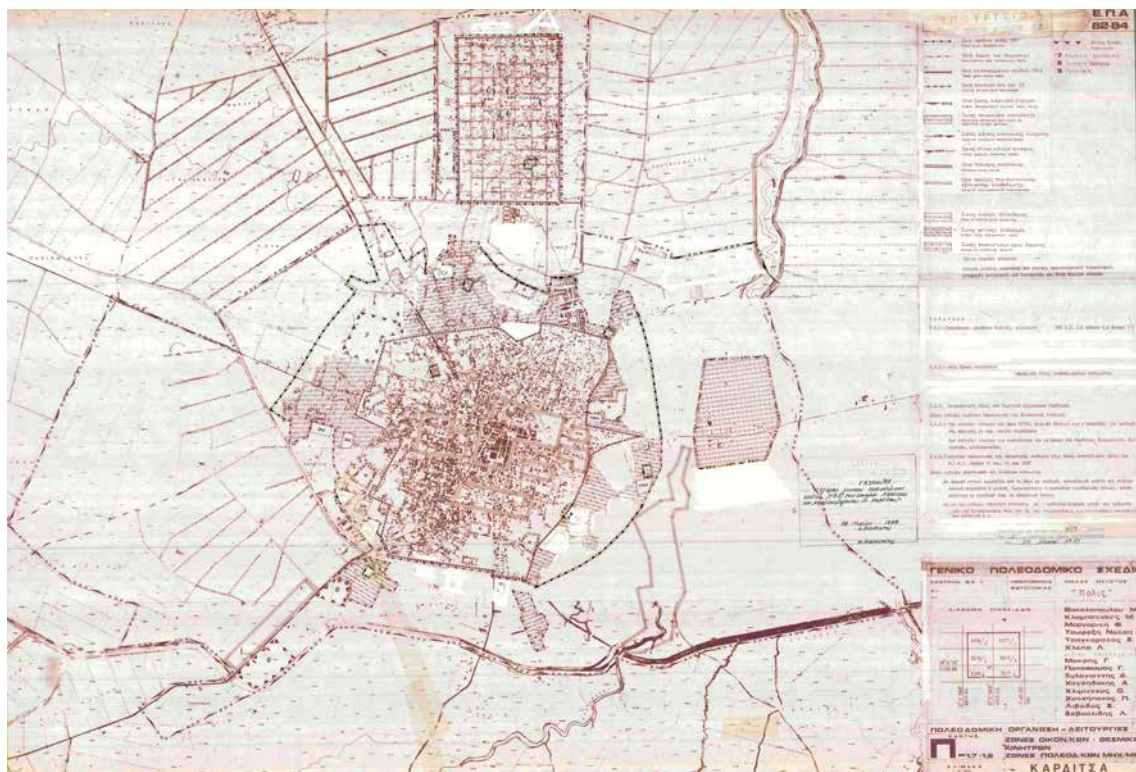
Χάρτης Π-1.9: Ιωάννινα.

Χάρτης Π-1.7: Καβάλα.

Χάρτης Π-1.9: Κάλυμνος

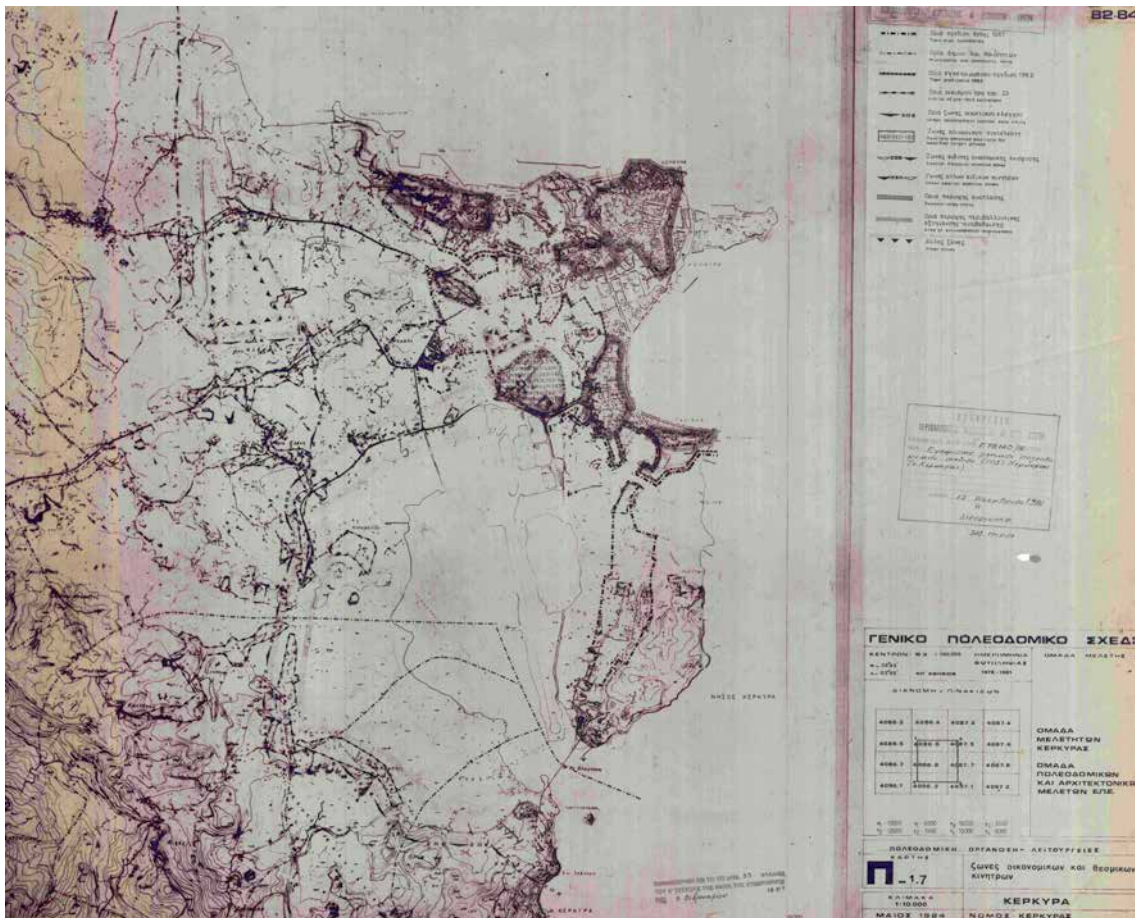
Χάρτης Π-1.7 – Π-1.8: Καρίτσια.

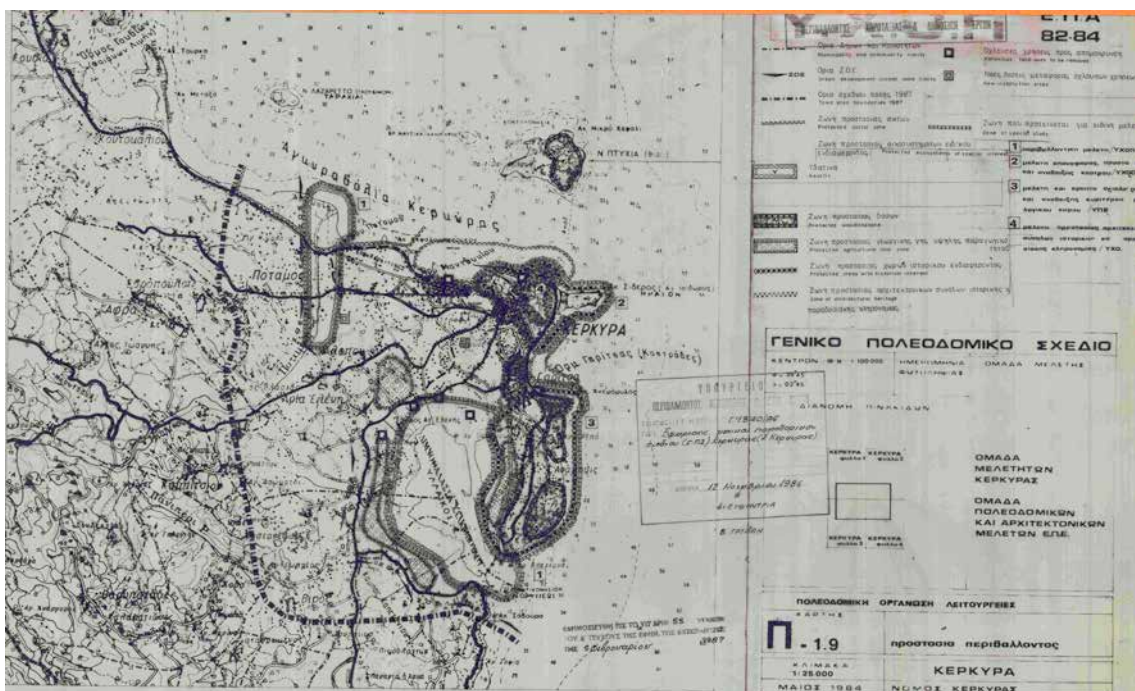
Χάρτης Π-1.7: Καστοριά

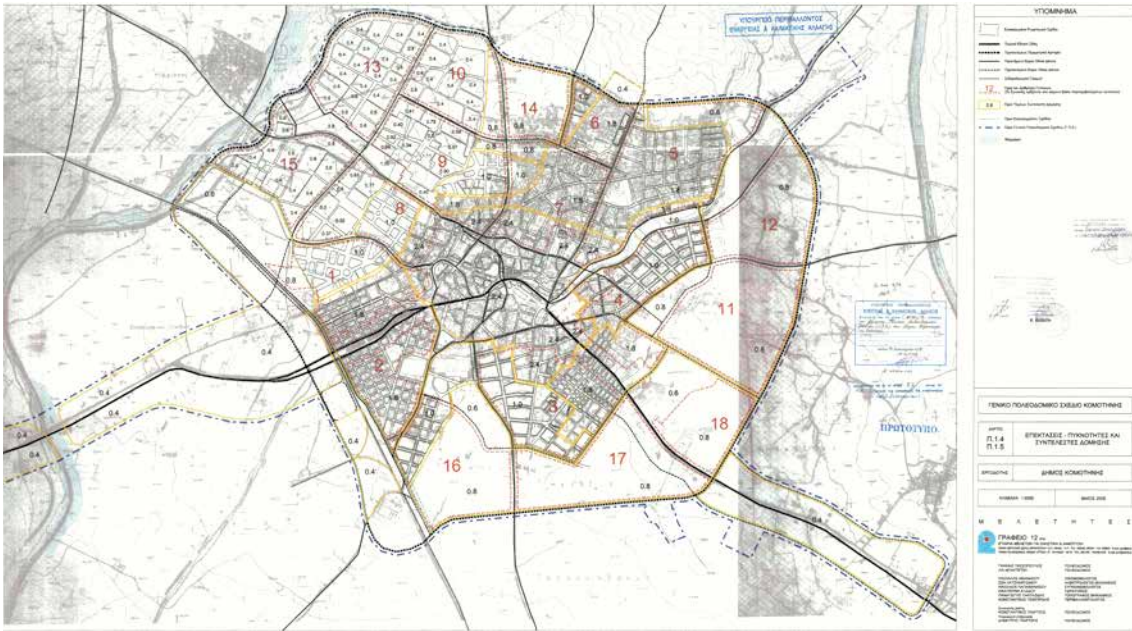
Χάρτης Π-1.9: Καστοριά.

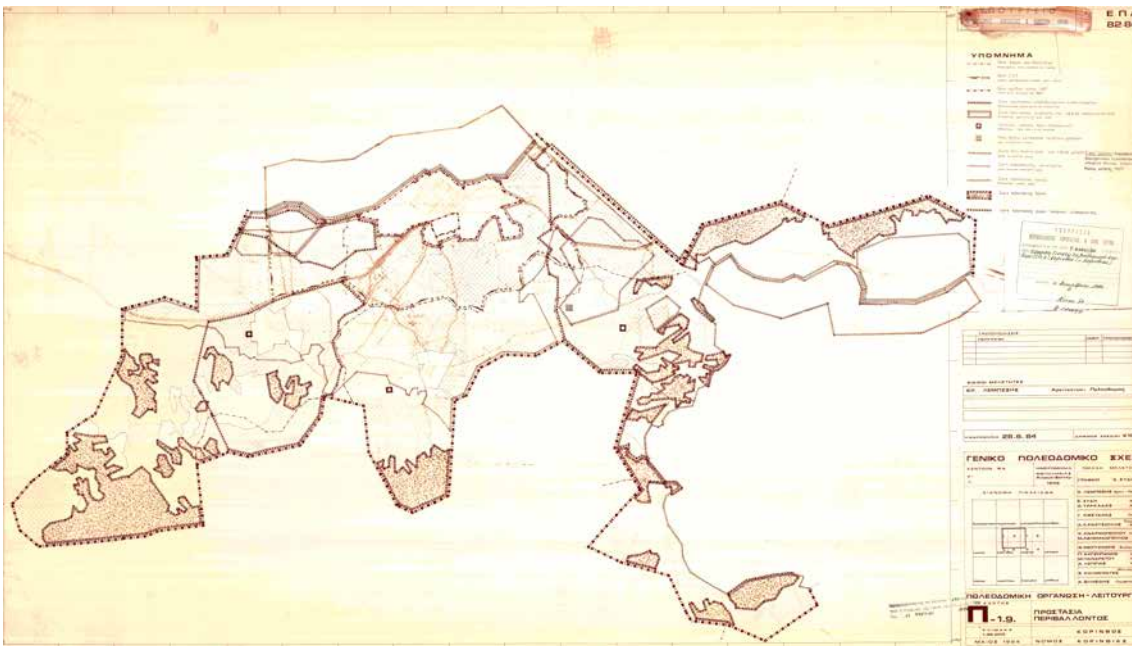
Χάρτης Π-1.7: Κέρκυρα.

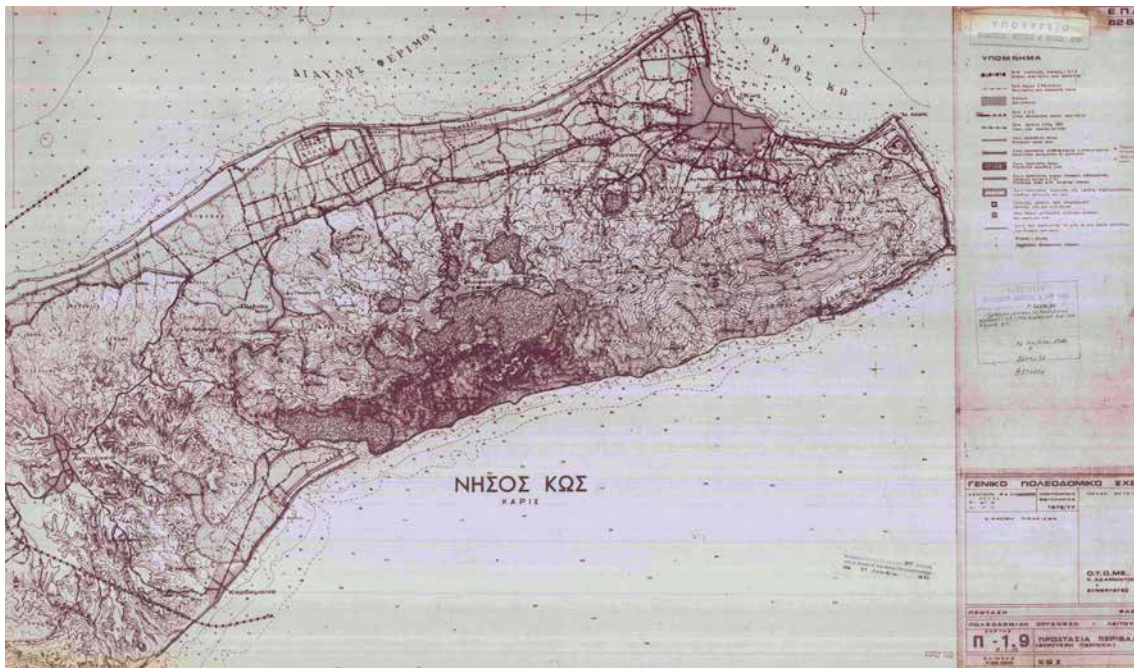
Χάρτης Π-1.9: Κέρκυρα.

Χάρτης Π-1.4 – Π-1.5: Κομοτηνή.

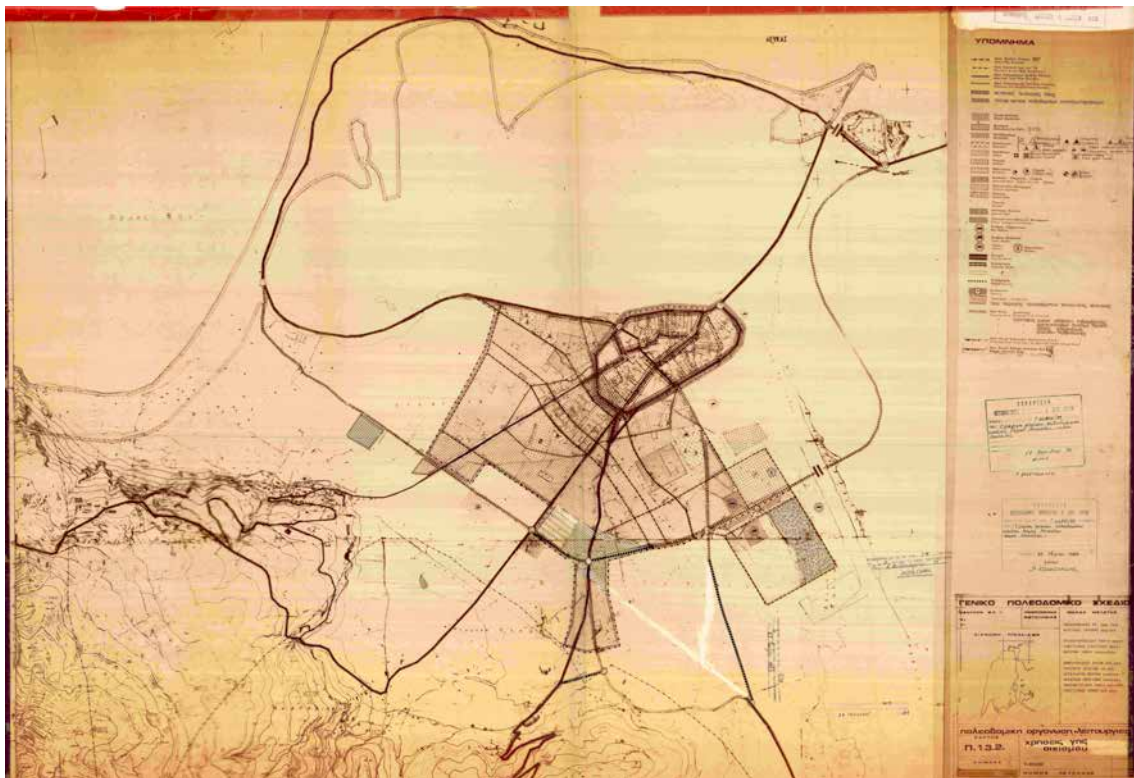
Χάρτης Π-1.9: Κόρινθος.

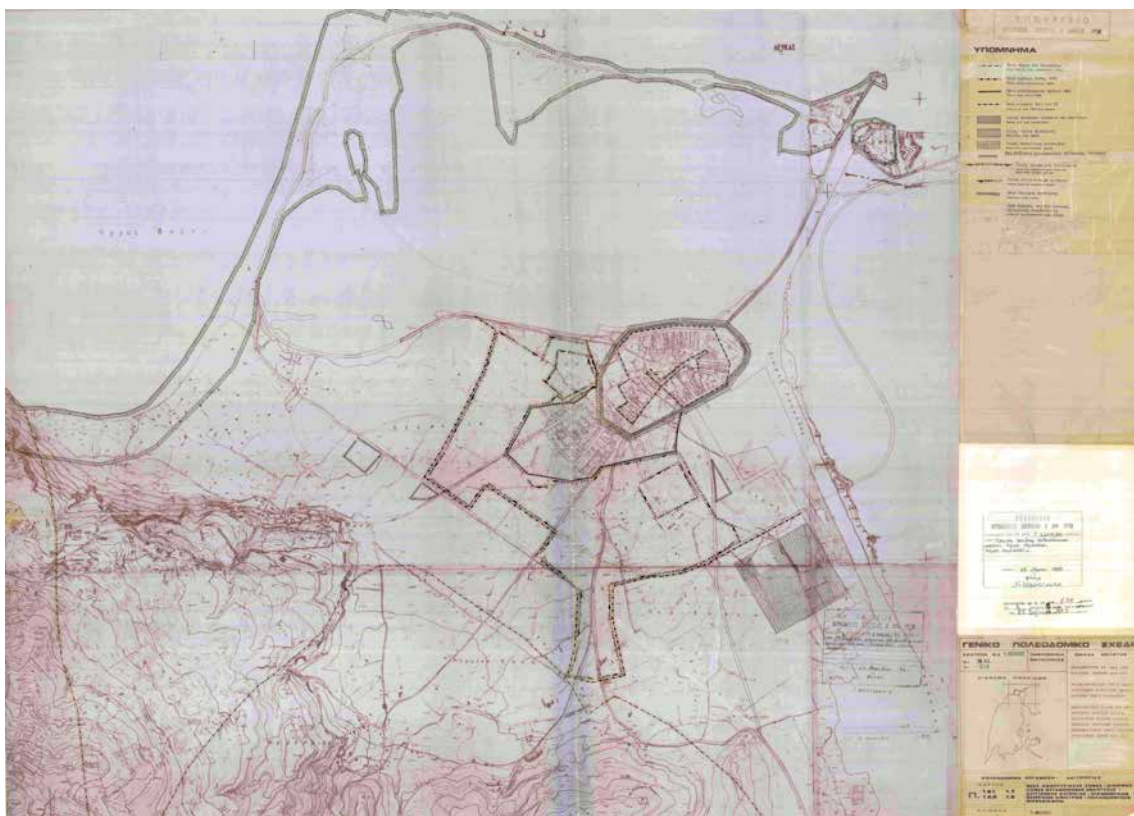
Χάρτης Π-1.9: Κως.

Χάρτης Π-1.3.2: Λευκάδα.

Χάρτης Π-1.7 – Π-1.8: Λευκάδα.

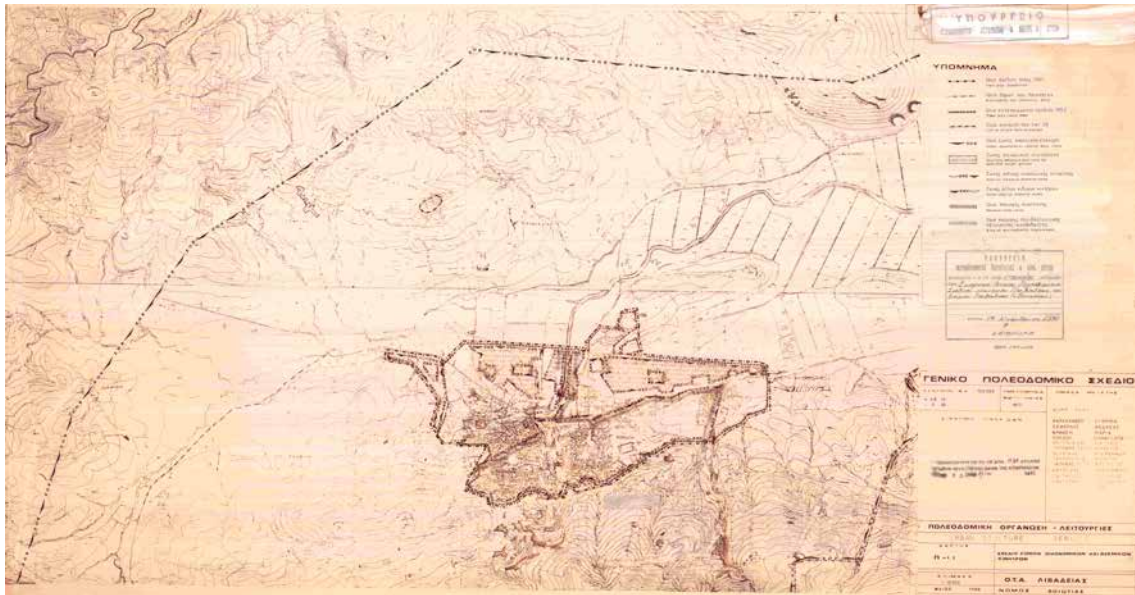
Χάρτης Π-1.10: Λευκάδα.

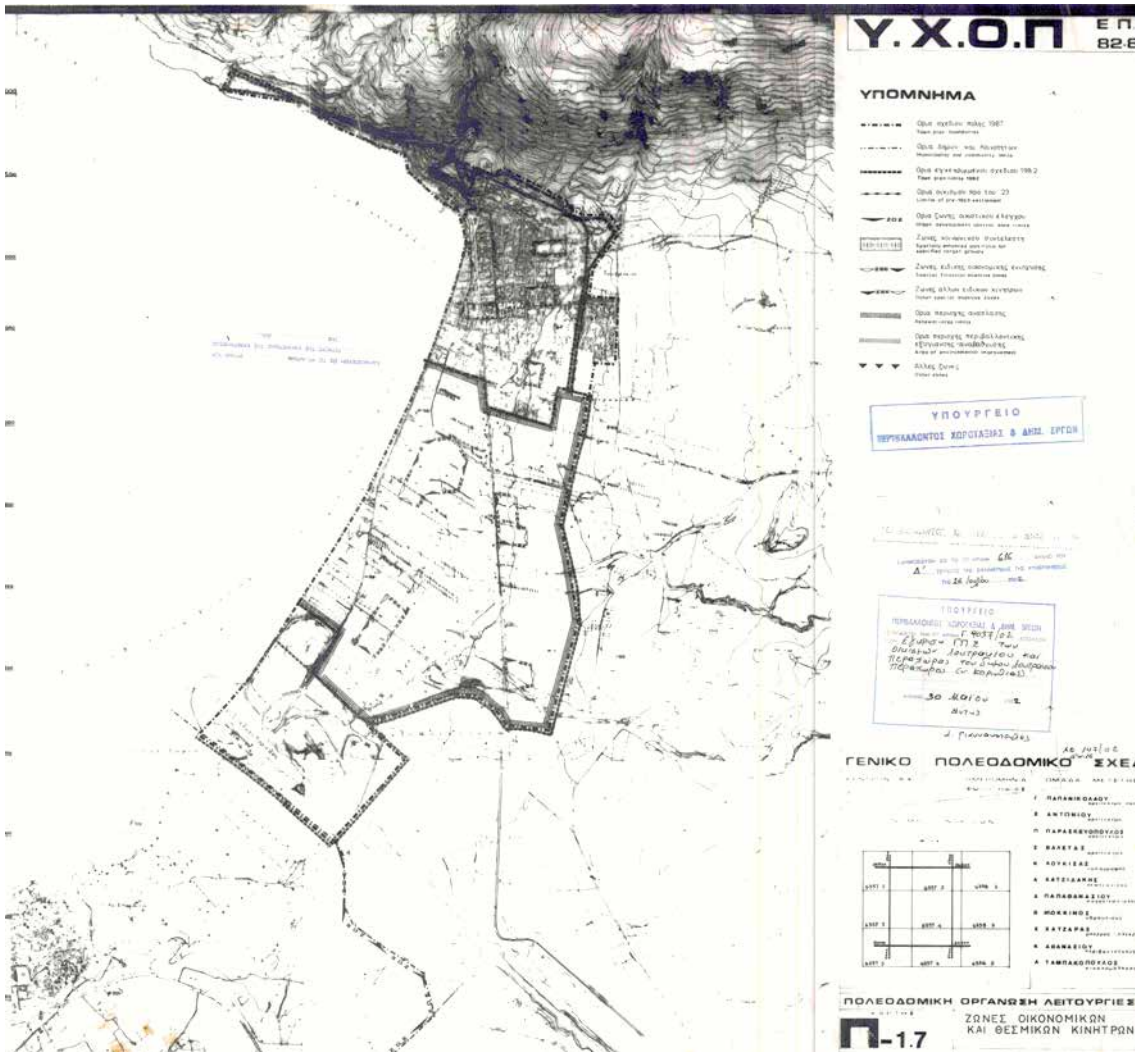
Χάρτης Π-2.1.2: Λευκάδα.

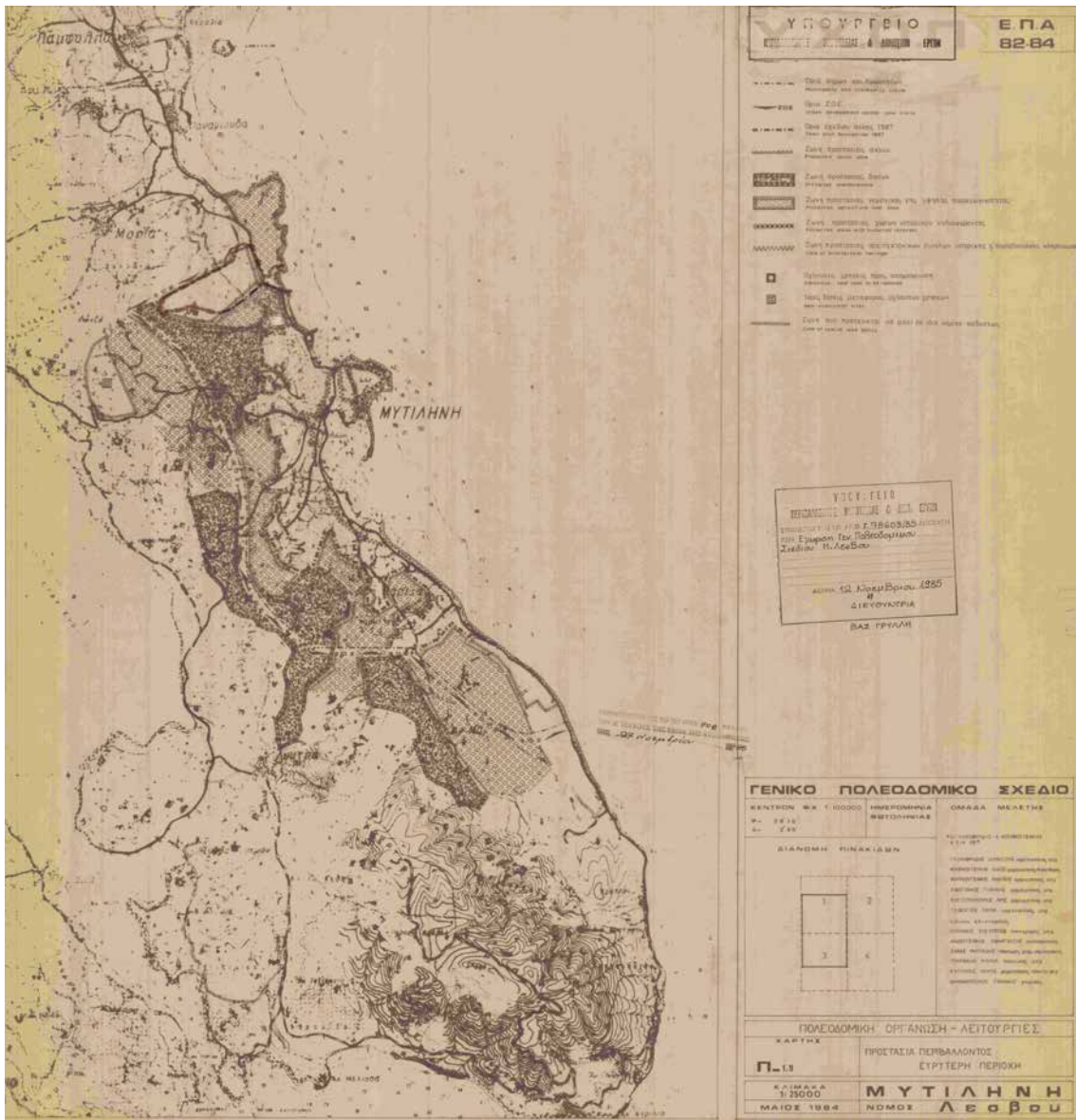
Χάρτης Π-4.1: Λιβαδειά.

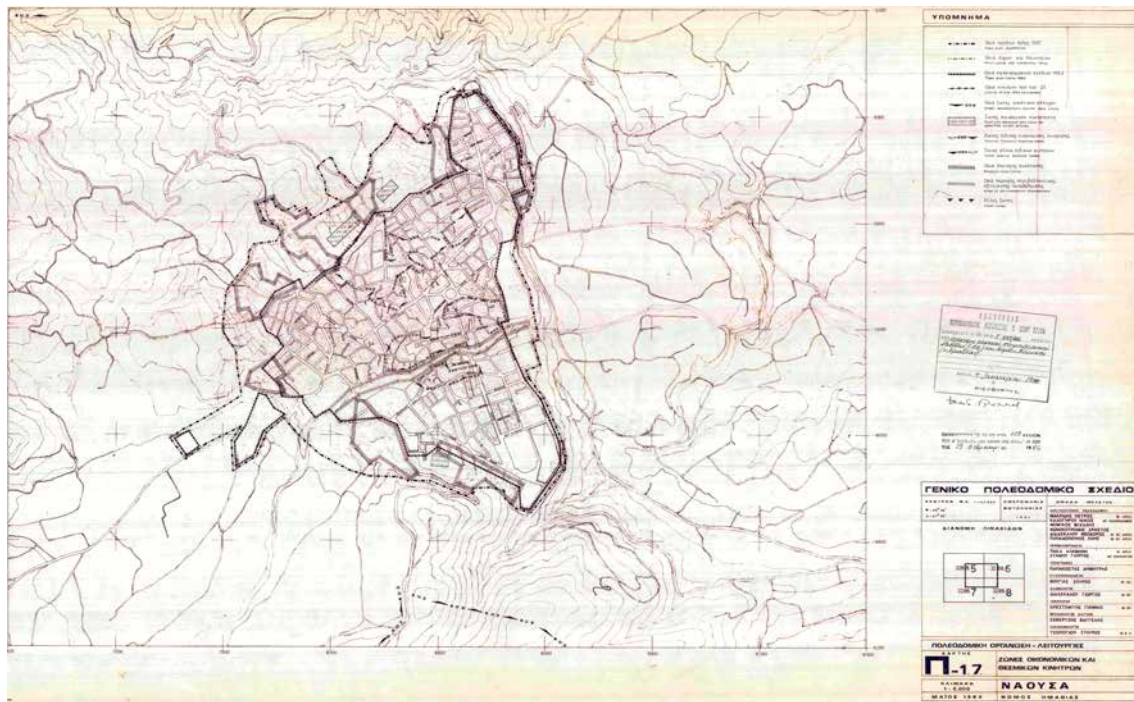
Χάρτης Π-1.7: Λιβαδειά.

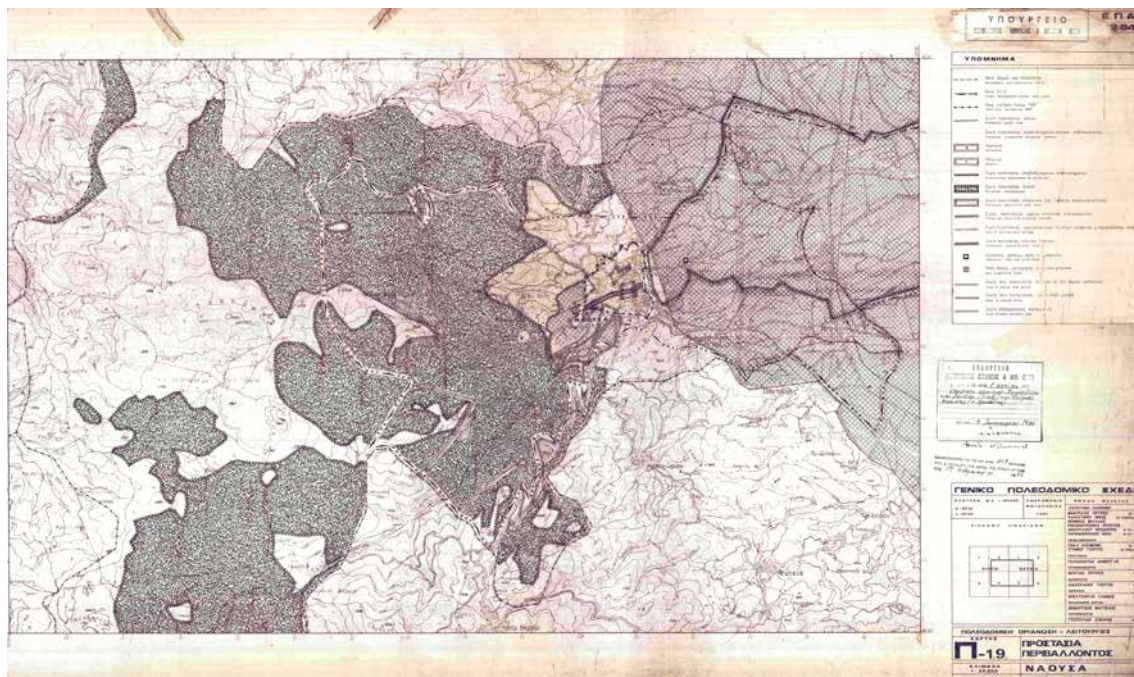
Χάρτης Π-1.7: Λουτράκι.

Χάρτης Π-1.9: Μυτιλήνη

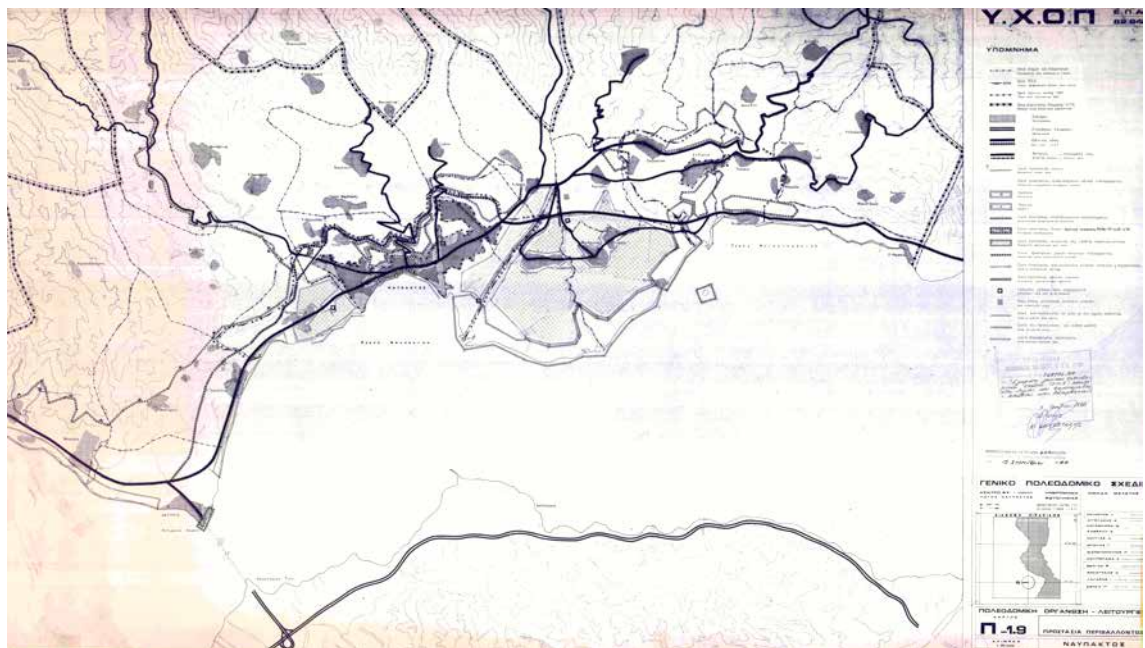
Χάρτης Π-1.7: Νάουσα.

Χάρτης Π-1.9: Νάουσα.

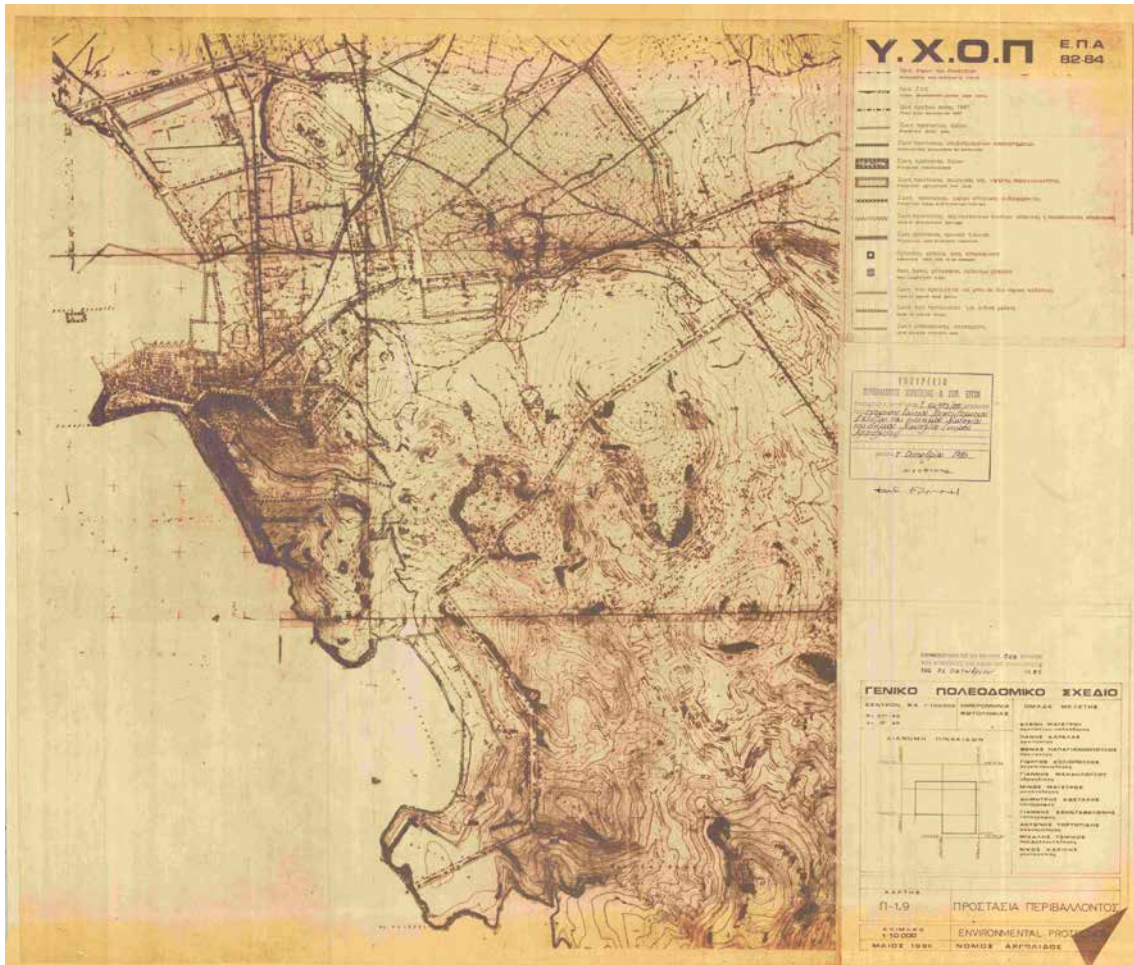
Χάρτης Π-1.6.1 – Π-1.6.2: Ναύπακτος.

Χάρτης Π-1.9: Ναύπακτος.

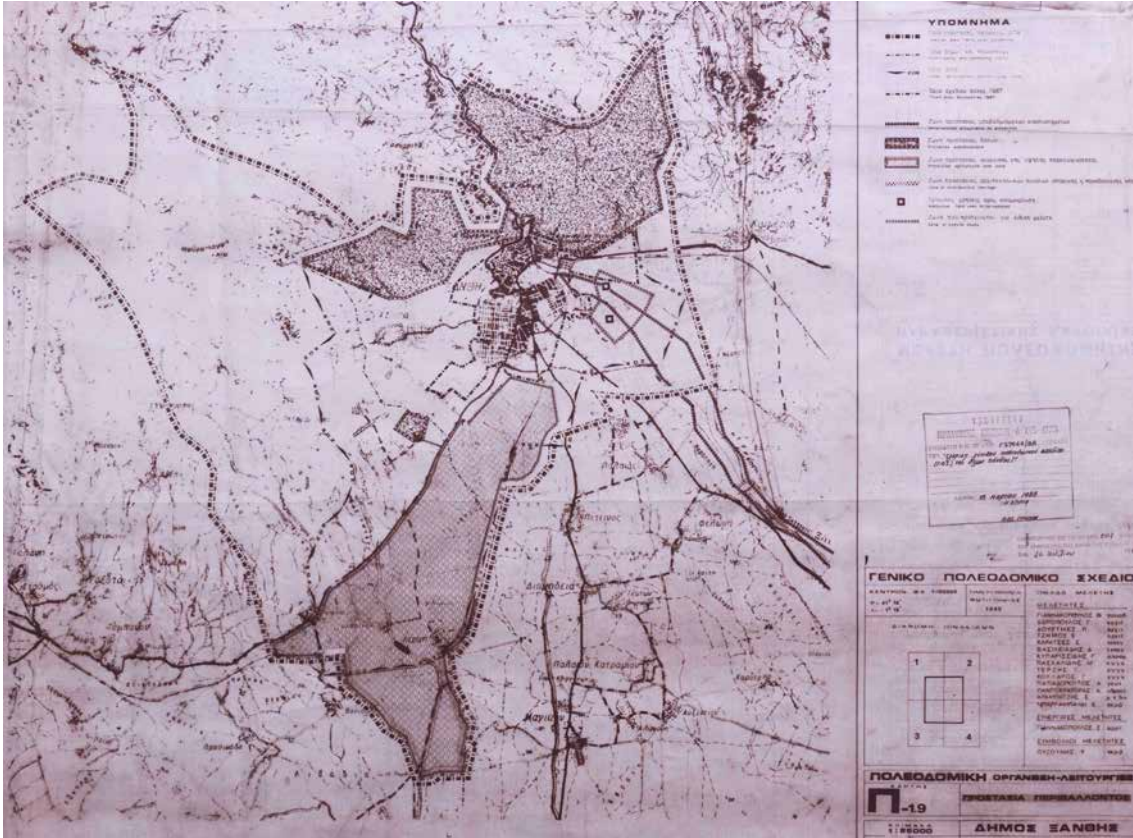
Χάρτης Π-1.7: Ναύπλιο.

Χάρτης Π-1.9: Ναύπλιο.

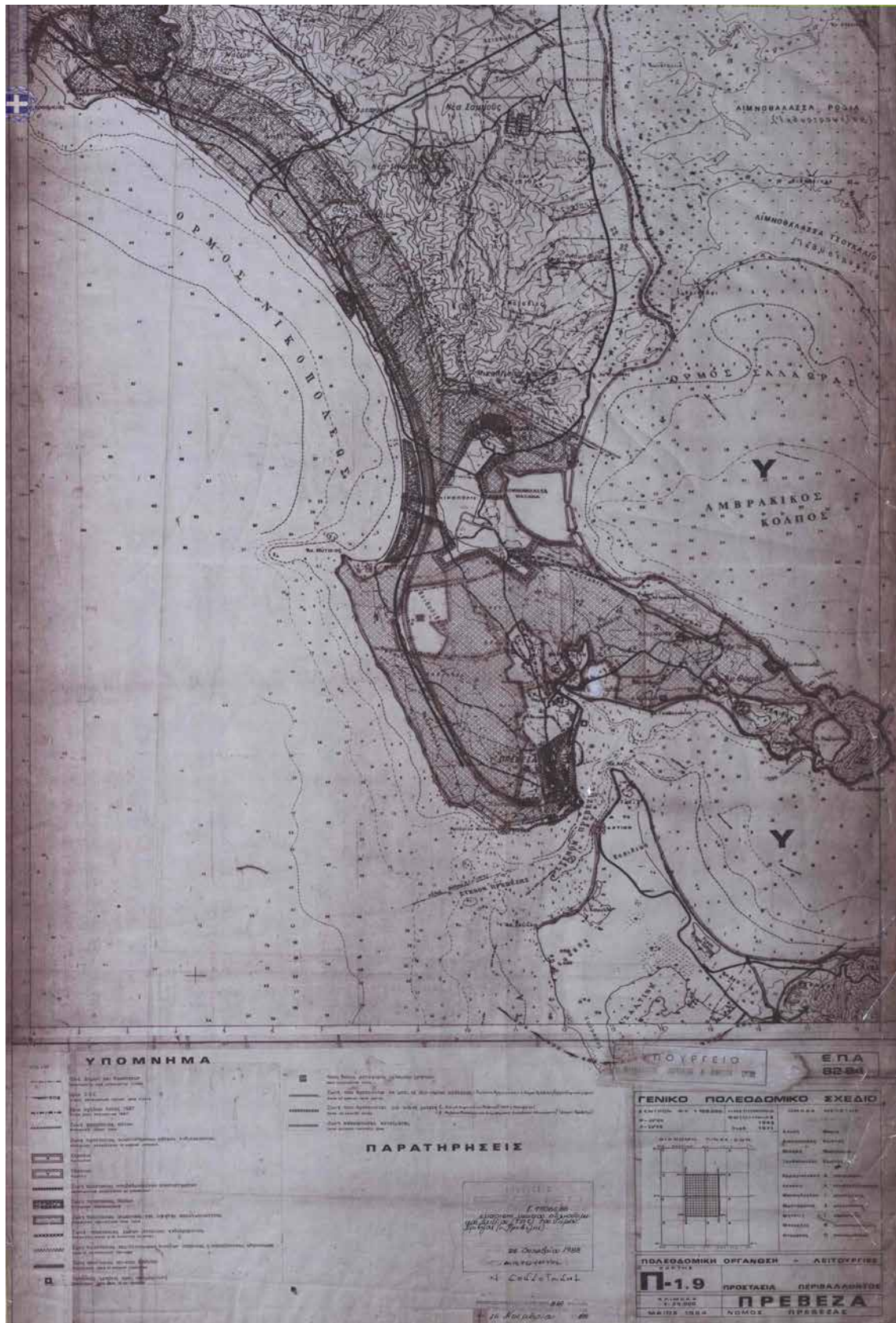
Χάρτης Π-1.7: Ξάνθη.

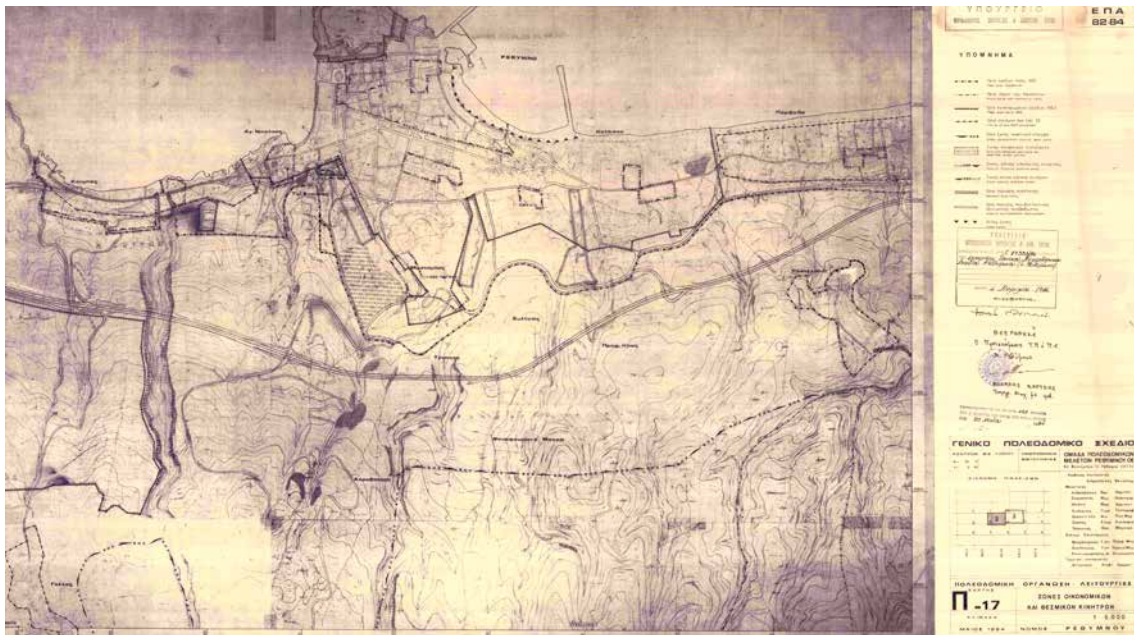
Χάρτης Π-1.9: Ξάνθη.

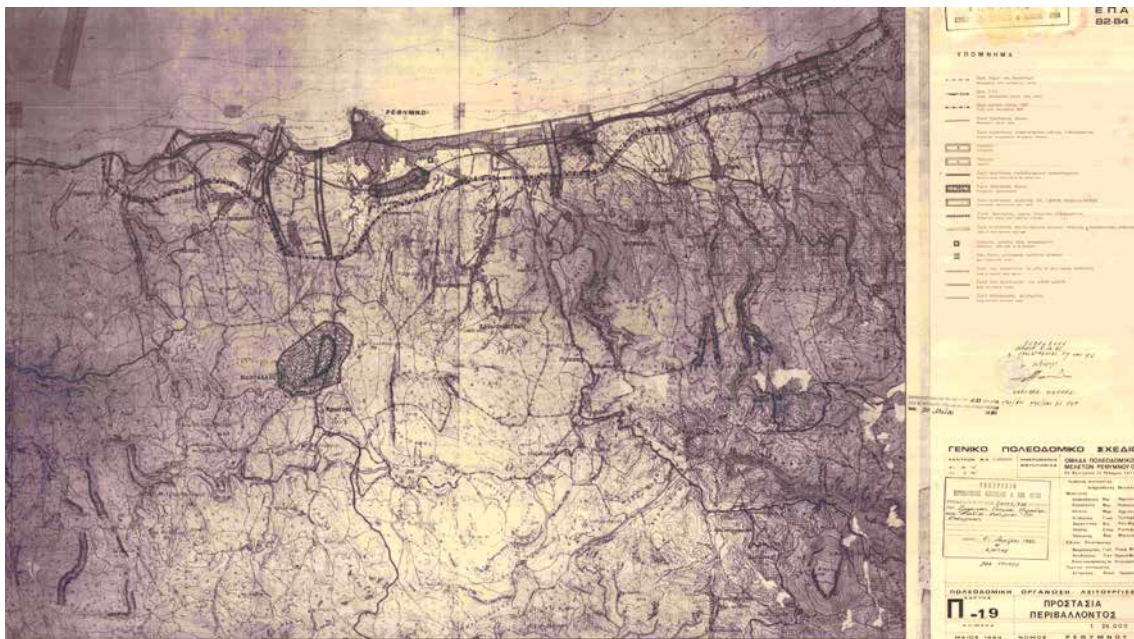
Χάρτης Π-1.9: Πάτρα.

Χάρτης Π-1.9: Πρέβεζα.

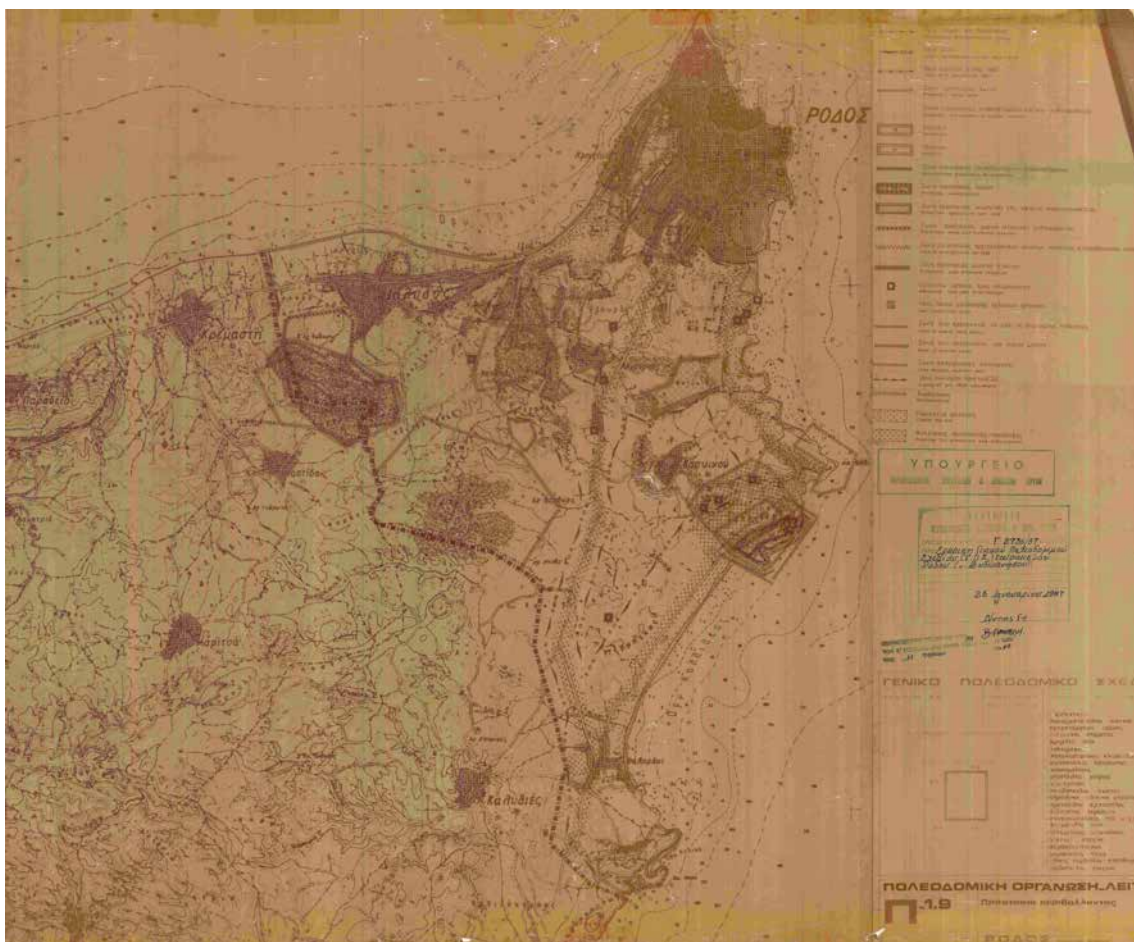
Χάρτης Π-1.7: Ρέθυμνο.

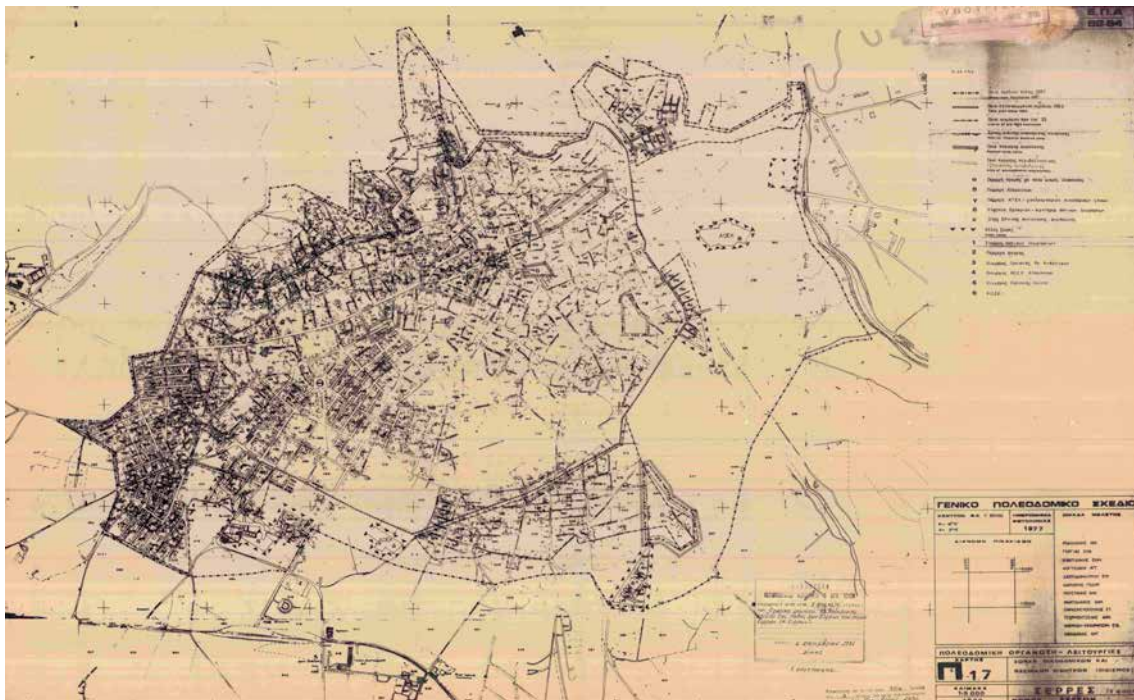
Χάρτης Π-1.9: Ρέθυμνο.

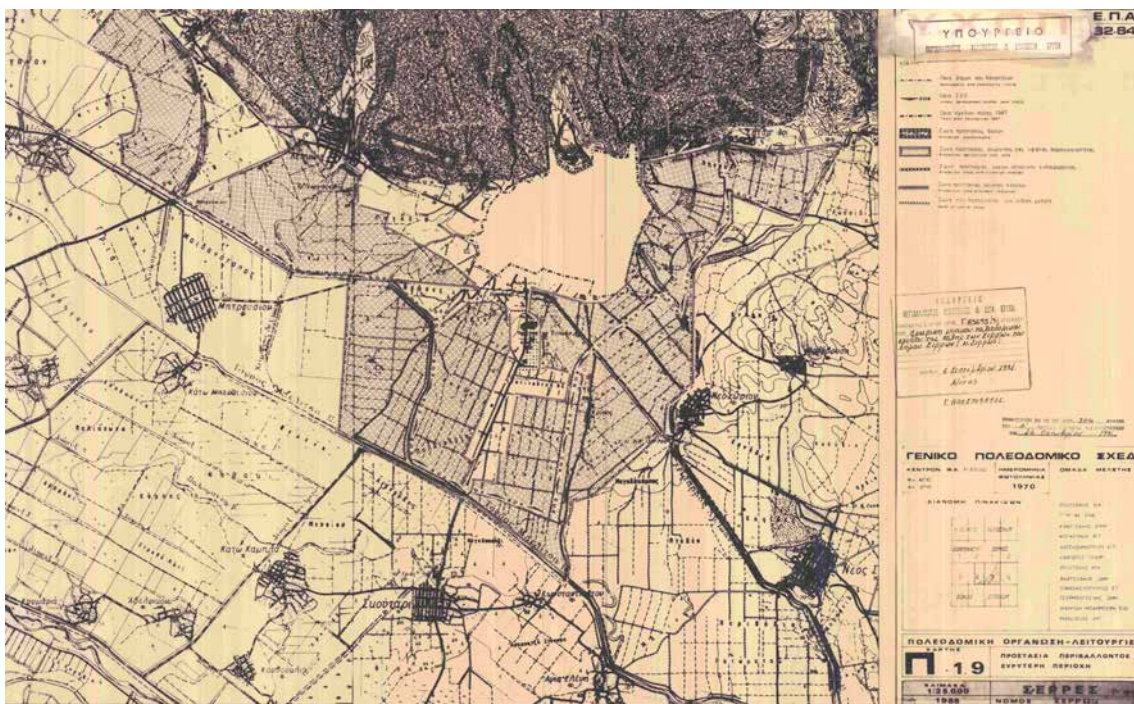
Χάρτης Π-1.7: Ρόδος.

Χάρτης Π-1.9: Ρόδος.

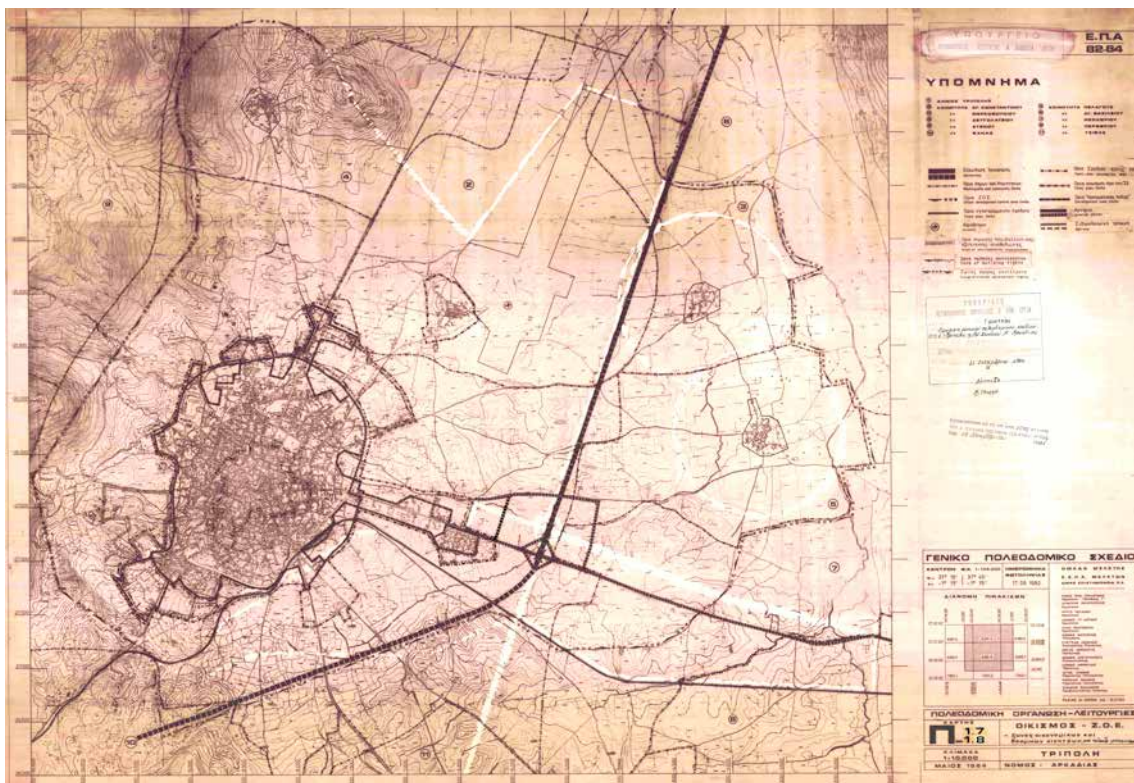
Χάρτης Π-1.7: Σέρρες.

Χάρτης Π-1.9: Σέρρες.

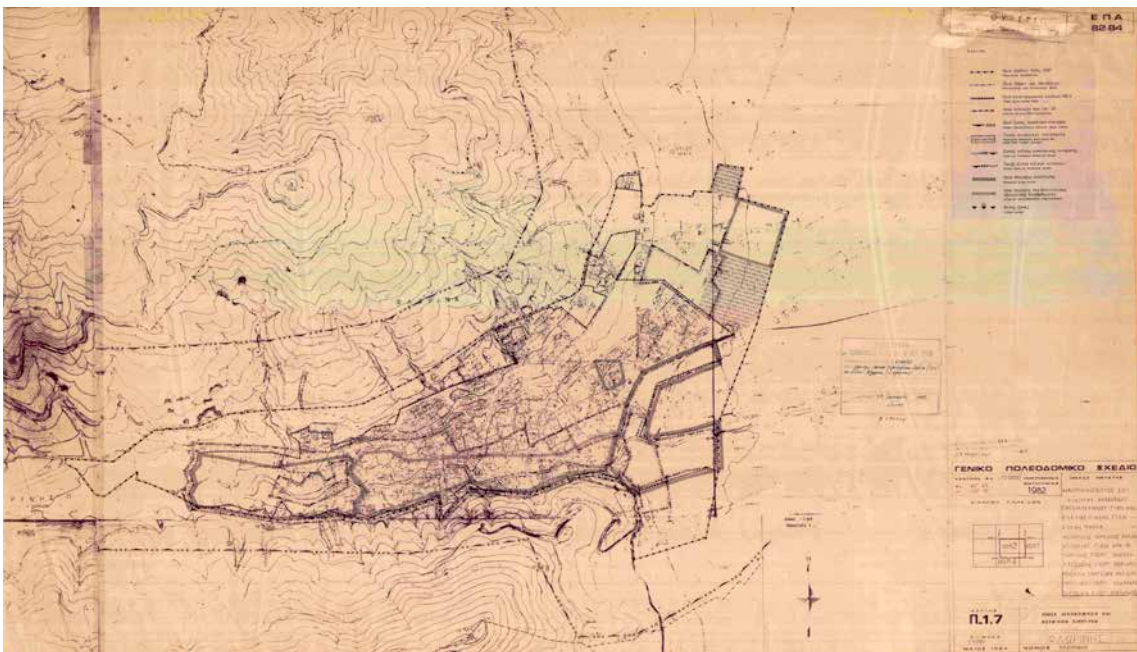
Χάρτης Π-1.9: Σπάρτη.

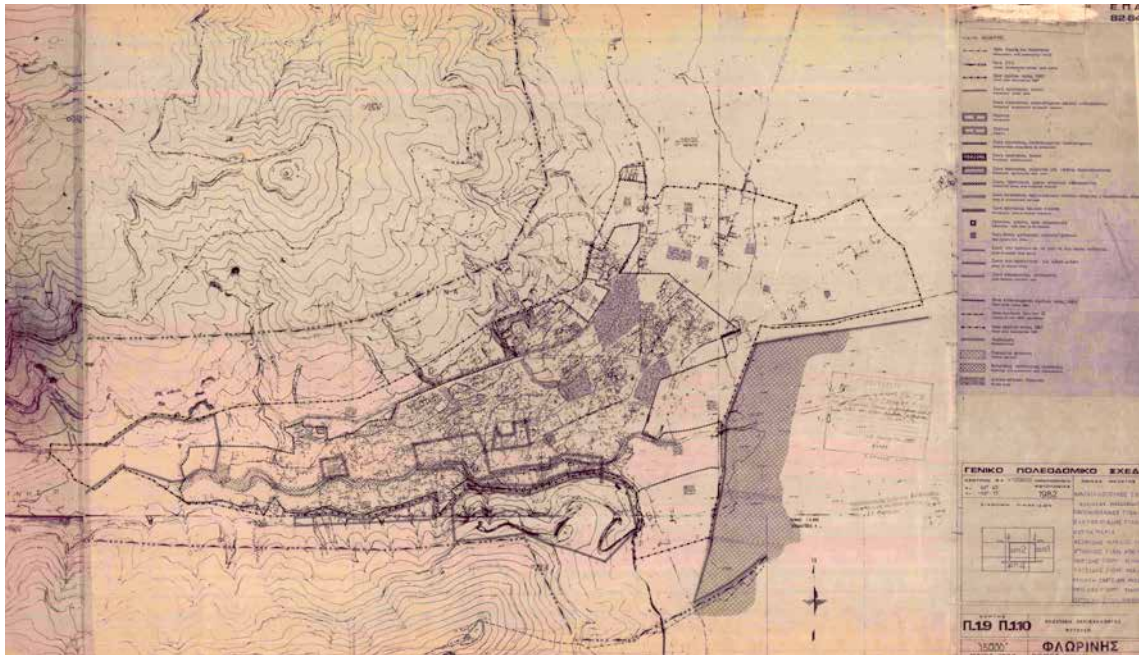
Χάρτης Π-1.7 – Π-1.8: Τρίπολη.

Χάρτης Π-1.7: Τύρναβος.

Χάρτης Π-1.7: Φλώρινα.

Χάρτης Π-1.9 – Π-1.10: Φλώρινα.

Χάρτης Π-1.7: Χανιά.

Χάρτης Π-1.9: Χανιά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ [Π3] ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ & ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΕΠΑΦΗ

Παρατίθεται κατάλογος των δημοτικών υπηρεσιών, καθώς και των αρμόδιων στελεχών τους, των εξεταζόμενων στην παρούσα διατριβή πόλεων (ανά πόλη, με αλφαβητική σειρά). Με τις προαναφερθείσες υπηρεσίες πραγματοποιήθηκε τηλεφωνική ή/και ηλεκτρονική επικοινωνία προκειμένου να συλλεχθούν τα ζητούμενα στοιχεία.

1. Άγιος Νικόλαος (Δήμος Αγ. Νικολάου)

- **Δήμαρχος: Αντώνης Ζερβός**
τηλ.: : 2841340100
email: grafdim@yahoo.gr
- **Γραμματεία Δημάρχου**
Σταματάκη Μαρία τηλ.: 2841340100, fax: 2841025493, email: mstamataki@dimosagn.gr
Φαϊτάκη Αικατερίνη τηλ.: 2841340101, fax: 2841025493, email: afaitaki@dimosagn.gr
- **Δ/ση Πολεοδομίας**
Αγγελάκης Κωνσταντίνος (ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ) τηλ.: 2841340590, fax: 2841026566, email: kagzelakis@dimosagn.gr
Ανδριοπούλου Ευγενία τηλ.: 2841340580, fax: 2841026566, email: andriop@dimosagn.gr
Γαλετάκη Χρ. τηλ.: 2841340598, fax: 2841026566, email: xgaletaki@dimosagn.gr
Δαριβάκης Εμ. τηλ.: 2841340599, fax: 2841026566, email: mdarivakis@dimosagn.gr
Ζερβάκη Άννα τηλ.: 2841340581, fax: 2841026566, email: azervaki@dimosagn.gr
Λυράκη Σοφία τηλ.: 2841340591, fax: 2841026566, email: sliraki@dimosagn.gr
Σπυριδάκης Εμ. τηλ.: 2841340594, fax: 2841026566, email: espyridakis@dimosagn.gr
Τσιχλή Μαρία τηλ.: 2841340585, fax: 2841026566, email: mtsixli@dimosagn.gr

2. Αγρίνιο (Δήμος Αγρινίου)

- **Δήμαρχος: Γεώργιος Παπαναστασίου**
τηλ.: : 2641360300, fax: 2641048498
email: dimarxosag@agrinio.gr, dimarxos@agrinio.gr
- **Δ/ση Υπηρεσίας Δόμησης και Πολεοδομικού Σχεδιασμού**
Μαρία Ρόκκου (δ/ντρια) τηλ.: 2641363509, fax: 2641029903, email: rokou@agrinio.gr
- Τμήμα Πολεοδ. Εφαρμογών
Φώτιος Αντωνόπουλος (προϊστάμενος)
τηλ.: 2641363551, φαξ: 2641029903, e-mail: fantonopoulos@agrinio.gr
- Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
Μιχαήλ Τριαντάφυλλος (προϊστάμενος)
τηλ.: 2641363519, φαξ: 2641029903, e-mail: miligini@agrinio.gr
- Τμήμα Έκδοσης Αδειών Δόμησης
Δημήτριος Παππάς (προϊστάμενος)
τηλ.: 2641363514, φαξ: 2641029903, e-mail: dpappas@agrinio.gr

3. Αίγιο (Δήμος Αιγιαλείας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26913-60600, 26910-22200, fax: 26910-62614
email: contact@aigialeia.gov.gr

- **Δήμαρχος: Αθανάσιος Παναγόπουλος**
τηλ.: 26913-60601, 26910-29566, fax: 26910-62614
- **Γραφείο Δημάρχου**
Μαρία Μαυροπούλου τηλ.: 26913-60603, 26913-60609
- **Δ/ση Πολεοδομίας - Πολεοδομικού Σχεδιασμού & Εφαρμογών [fax: 26910-61542]**
Λεωνίδας Καράμπελας (προϊστάμενος) 26913-62111 26913-62108
email: domisi@aiqialeia.gov.gr
-Τμήμα Πολεοδομίας
Πέτρος Κουρκούλης (προϊστάμενος) τηλ.: 26913-62113
Ράπη Δέσποινα τηλ.: 26913-62127
Σπυρόπουλος Κων/νος τηλ.: 26913-62128
Ταραπέρας Χαράλαμπος τηλ.: 26913-62117
-Τμήμα Πολεοδ. Σχεδιασμού & Εφαρμογών
Ματίνα Τζαλαβρά (προϊσταμένη) τηλ.: 26913-62120
Σκαλιδάκης Μιχαήλ τηλ.: 26913-62126
Σεθαληματζίδης Νικόλαος τηλ.: 26913-62124

4. Αλεξάνδρεια (Δήμος Αλεξάνδρειας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 23333-50100, fax: 23333-50159, 23333-23625 (όλες οι υπηρεσίες του Δήμου)
- **Δήμαρχος: Παναγιώτης Γκυρίνης**
- **Γραφείο Δημάρχου**
Αλεξία Μούρνου τηλ.: 23333-50104, email: mournou@alexandria.gr
- **Δ/ση Υ.ΔΟΜ. & Περιβάλλοντος**
Α. Παπαδημητρίου (δ/ντρια) τηλ.: 23333-51301
Γραμματεία τηλ.: 23333-51308, fax: 23333-51319
Θ. Μελίδου τηλ.: 23333-51305, email: melidou@alexandria.gr

5. Αλεξανδρούπολη (Δήμος Αλεξανδρούπολης)

- **Δήμαρχος: Ευάγγελος Λαμπάκης**
email: dimarxos@alexpolis.gr
- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 25510-64100, fax: 25510-64142, email: info@alexpolis.gr
- **Αντιδήμαρχος Τεχνικών Υπηρεσιών & Υπηρεσιών Δόμησης: Γεώργιος Κουκουράβας**
Κ. Πορτοκαλίδης email: kport@alexpolis.gr

6. Αμαλιάδα (Δήμος Ήλιδας)

- **Δήμαρχος: Χρήστος Χριστοδουλόπουλος**
Γραφείο Δημάρχου:
τηλ.: 26223-60502 - 18, fax: 26223-60519
- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26223-60500, fax: 26223-60501
email: info@dimosilidas.gr
- **Δ/ση Υπηρεσίας Δόμησης, Χωροταξίας & Περιβάλλοντος**
τηλ.: 26223- 61102, fax: 26223-61112
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας, Χωροταξίας & Περιβάλλοντος**

-Τμήμα Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών
 Γραφείο Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
 Γραφείο Ελέγχου Κατασκευών
 Γραφείο Γραμματειακής Υποστήριξης και Αρχαιοθέτησης
 -Τμήμα Χωροταξίας και Πολεοδομικού Σχεδιασμού
 Γραφείο Χωροταξίας
 Γραφείο Πολεοδομικού Σχεδιασμού
 -Τμήμα Περιβάλλοντος

7. Αργοστόλι (Δήμος Κεφαλονιάς)

- **γενικά...Δήμος**
 τηλ.: 26713-60100, 26710-22230, fax: 26710-22572
- **Δήμαρχος: Αλέξανδρος Παρίσης**
 τηλ.: 26710-22933, 26710-20047, fax: 26710-28515, email: dimarxos@kefallonia.gov.gr
- **Αντιδήμαρχος Δ/νσης Υπηρεσίας Δόμησης: Δ. Λυκούδης**
- **Υπηρεσία/Διεύθυνση Πολεοδομίας**
 τηλ.: 26713-60517 – 522, 26710-23484, 26710-28909, fax: 2671029332
 -Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
 -Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών & Ελέγχου Κατασκευών
 Σπύρος Παρίσης: 6948 900330

8. Άργος (Δήμος Άργους-Μυκηνών)

- **γενικά...Δήμος**
 τηλ.: 27513 60000, 60700, fax: 27510-23560, email: dimos@argos.gr
- **Δήμαρχος: Δημήτρης Καμπόσος**
 τηλ.: 27513-60014
- **Αντιδήμαρχος Δ/νσης Δόμησης κ.λπ.: Βασίλειος Τάγκαλης (τηλ.: 27513-60033)**
- **Υπηρεσία Δόμησης**
 τηλ.: 27513-60745, fax: 27513-60734
 Τμήμα ΧΩΠΟΠΕ (Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιβάλλοντος) Άργους:
 email: poleodomiaargous@gmail.com

9. Άρτα (Δήμος Αρταίων)

- **Δήμαρχος: Χρήστος Τσιρογιάννης**
- **Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων, Πολεοδομίας & Καθημερινότητας: Κ. Ζέρβας**
- **γενικά...Δήμος**
 τηλ.: 26813-62101, fax: 26813-62253, email: dimos@arta.gr
- **Δ/ση Πολεοδομίας & Χωροταξίας**
 Ανίτα Παπανικολάου (διευθύντρια) τηλ.: 26813-62147
 Γραμματεία (Ελ. Φλούδα) τηλ.: 26813-62154
 -Τμήμα Έκδοσης Αδειών Δόμησης
 Κωνσταντίνα Τζαρή (προϊσταμένη) τηλ.: 26813-62152
 Δημήτρης Γεωργούλας τηλ.: 26813-62149
 -Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών & Ελέγχου Κατασκευών
 Σπύρος Μπουραντάς (προϊστάμενος) τηλ.: 26813-62153
 Βασιλική Ντεκουμέ τηλ.: 26813-62135

10. Βέροια (Δήμος Βέροιας)

- **Δήμαρχος: Κων/νος Βοργιαζίδης**
τηλ.: 23313-50507
- **Αντιδήμαρχος Υπηρεσίας Δόμησης: τηλ.: 23313-50501, fax: 23313-50572**
- **Γραμματεία Δημάρχου:**
τηλ.: 23313-50505, 50506 fax: 23310-22330
- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 23313-50500, fax: 23313-50515
email: dimosverias@veria.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας-Κτηματολογίου-Περιουσίας**
τηλ.: (προϊστάμενος δ/νσης): 23313-50571, fax: 23313-50572
Τμήμα Πολεοδομικό τηλ.: 23313-50559,573,574,576,578,580,581,585,605,611,619,626

11. Βόλος (Δήμος Βόλου)

- **Δήμαρχος: Αχιλλέας Μπέος**
τηλ.: κέντρο Δήμου: 24213-50100
- **Αντιδήμαρχος (Στρατηγικού σχεδιασμού, Τεχνικών Υπηρεσιών, Δόμησης, Βιώσιμης Κινητικότητας): Αθανάσιος Θεοδώρου**
τηλ.: 24210-94049, email: t.c.theodorou@gmail.com
- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης**
Ελένη Μπακογιάννη (διευθύντρια) τηλ.: 24210-56821
Τηλ.: 24213-56812, fax: 24210-28135
email: gr.poleod@volos-city.gr
-Τμήμα Έκδοσης Αδειών Δόμησης
Κυριακή Τσοπουρίδη (προϊσταμένη) τηλ.: 24210-56813
- Τμήμα Πολεοδομικού Ελέγχου
Ελένη Σκαρβέλη (προϊσταμένη) τηλ.: 24213-56853
- Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού
Ιωάννης Μαυραντώνης (προϊστάμενος) τηλ.: 24213-56851
>> Ανέλαβε η Κατερίνα Κοσμίδου, email: k.kosmidou@volos-city.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
τηλ.: 24213-56812, fax: 24210-28135
email: gr.poleod@volos-city.gr

12. Γιαννιτσά (Δήμος Πέλλας)

- **Δήμαρχος: Γρηγόρης Στάμκος**
- **Γραφείο Δημάρχου:**
τηλ.: 23823-50808, 850
- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 23823-50800, 23823-50808, fax: 23820-21544
email: dimos@giannitsa.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
Θ. Νικέζη-Τοπαλίδου (διευθύντρια) τηλ.: 23823-52230, email: poleodomia@giannitsa.gr
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
Α. Μπαντούλα (προϊσταμένη) τηλ.: 23823-52234, email: bantoula@giannitsa.gr
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών

Φ. Μπάστα (προϊσταμένη) τηλ.: 23823-52233, email: poleodomia@giannitsa.gr

-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών

Σ. Βελιγράδης (προϊστάμενος) τηλ.: 23823-52237, email: beligrad@giannitsa.gr

13. Γρεβενά (Δήμος Γρεβενών)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 24623-50830, fax: 24620-87547

email: dimosgrevenon@0641.syzefxis.gov.gr

- **Δήμαρχος: Γιώργος Δασταμάνης**

- **Γραφείο Δημάρχου:**

τηλ.: 24623-50872, 24623-50830, email: dimarxos@dimosgrevenon.gr

- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**

Σ. Σαϊτή (αν. διευθύντρια) τηλ.: 24623-53056, fax: 24623-53055

email: sofiasaiti@gmail.com

-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών

Ρ. Σκοδράς τηλ.: 24623-53065, email: rigas@dimosgrevenon.gr

-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών

Κ. Κωσταρέλια (προϊσταμένη) τηλ.: 24623-53060, email: kostarela@0641.syzefxis.gov.gr

-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών

Ι. Χαραλαμπίδης (προϊστάμενος) τηλ.: 24623-53059, email: ierothxar@0641.syzefxis.gov.gr

14. Δράμα (Δήμος Δράμας)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 25213-50600, fax: 25210-20000

email: info@dimosdramas.gr

- **Δήμαρχος: Χριστόδουλος Μαρσάκος**

- **Γραφείο Δημάρχου**

- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**

Ι. Παπαδοπούλου-Χαριοπολίτου (προϊσταμένη) τηλ.: 25213-51399, email: ipapa@dimosdramas.gr

-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών

Α. Ζάμπα (προϊσταμένη) τηλ.: 25213-51512, email: azamp@dimosdramas.gr

-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών

Γ. Πανταζίδης (προϊστάμενος) τηλ.: 25213-51514, 51515, email: gpantaz@dimosdramas.gr

-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών

Κ. Τερζής (προϊστάμενος) τηλ.: 25213-51517, email: kterz@dimosdramas.gr

15. Έδεσσα (Δήμος Έδεσσας)

- **Δήμαρχος: Δημήτριος Γιάννου**

τηλ.: 23813-50701, 23813-50780, email: digi@edessa.gr

- **Γραφείο Δημάρχου:**

τηλ.: 23813-50783, email: pasiali@edessa.gr (Ρ.Πασιαλή)

τηλ.: 23813-50782, email: info@edessa.gr (Ε. Δημητριάδου)

- **γενικά...Δήμος**

email: info@edessa.gr

- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών & Πολεοδομίας**

Η. Γκουγιάννος (διευθυντής) τηλ.: 23813-50714, email: gougiannos@edessa.gr

Χ. Τρεσίντσι (Γραμματεία Πολεοδομίας) τηλ.: 23813-51340, email: g.tresintsi@edessa.gr
 -Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
 Λ. Γκουβά τηλ.: 23813-51343, email: gouva@edessa.gr
 -Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
 Θ. Δανιηλίδης τηλ.: 23813-51345, email: danihl@edessa.gr
 Ε. Σύρκου τηλ.: 23813-51345, email: nsyrkou@edessa.gr
 -Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
 Α. Κρυσταλίδου τηλ.: 23813-51343, email: krystalidou@edessa.gr
 Γ. Γρεβενάρης τηλ.: 23813-51341, email: grevenaris@edessa.gr

16. Ερμούπολη (Δήμος Σύρου-Ερμούπολης)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 22813-61002, email: info@syrosisland.gr
- **Δήμαρχος: Γιώργος Μαραγκός**
τηλ.: 23813-61000, email: g.marangos@syros-ermoupolis.gr
- **Γραφείο Δημάρχου:**
τηλ.: 23813-61010, email: ma.roussou@syros-ermoupolis.gr (Μ. Ρούσσου)
τηλ.: 23813-61070, email: m.stefanou@syros-ermoupolis.gr (Μ. Στεφάνου)
τηλ.: 23813-61002, email: a.marouli@syros-ermoupolis.gr (Α. Μαρούλη)
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
τηλ.: 2281362515-2281362513, fax: 2281082453
Π. Καρακατσάνης (διευθυντής) τηλ.: 2281362502
email: karakatsanis@syros-ermoupolis.gr
Γραμματεία Πολεοδομίας:
 τηλ.: 22813-62507, email: l.armakola@syros-ermoupolis.gr (Μ. Αρμακόλα)
 τηλ.: 22813-62506, email: a.xizgakis@syros-ermoupolis.gr (Α. Ξυγκάκης)
 τηλ.: 22813-62515, email: g.zaxariou@syros-ermoupolis.gr (Γ. Ζαχαρίου)
 -Τμήμα Αδειών Δόμησης
 τηλ.: 22813-62510, email: d.voulgaridou@syros-ermoupolis.gr (Δ. Βουλγαρίδου)
 τηλ.: 22813-62509, email: n.mihalopoulou@syros-ermoupolis.gr (Ν. Μιχαλοπούλου)
 -Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού
 τηλ.: 22813-62517, email: e.sakellariou@syros-ermoupolis.gr (Ε. Σακελλάρου)
 τηλ.: 22813-62519, email: k.manika@syros-ermoupolis.gr (Κ. Μανίκα)
 τηλ.: 22813-62520, email: s.mitsani@syros-ermoupolis.gr (Σ. Μητσάνη)
 -Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
 τηλ.: 22813-62512, email: i.sofilos@syros-ermoupolis.gr (Γ. Σόφιλος)

17. Ζάκυνθος (Δήμος Ζακύνθου)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26953-61300
email: dimoszak@otenet.gr
- **Δήμαρχος: Παύλος Κολλοκοτσάς**
- **Γραφείο Δημάρχου:**
τηλ.: 26953-61301, fax: 26953-61314
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
τηλ.: 26953-60932 (προϊσταμένη Δ/σης Τεχν. Υπ.), fax: 26953-60924
 -Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
 τηλ.: 26953-60939 (προϊστάμενος), 26953-60927 (τμήμα)

- Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
τηλ.: 26953-60929
- Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
τηλ.: 26953-60928
- Τμήμα Κτηματολογίου & Περιουσίας
τηλ.: 26953-60920

18. Ηγουμενίτσα (Δήμος Ηγουμενίτσας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26653-61100, fax: 26650-26067
email: info@igoumenitsa.gr
- **Δήμαρχος: Ιωάννης Λώλος**
- **Γραφείο Δημάρχου:**
τηλ.: 26653-61101, fax: 26650-26067
email: grafeio.dimarxou@1345.syzefxis.gov.gr
- **Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων & Δόμησης: Κωνσταντίνος Τσουμάνης**
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών & Δόμησης**
 - Τμήμα Μελετών και Έργων
 - Τμήμα Έκδοσης Αδειών Δόμησης και Ελέγχου Κατασκευών
 - Τμήμα Πολεοδομικών Σχεδίων
 - Τμήμα Επίβλεψης και Συντήρησης Έργων
- **Επιτροπή Κυκλοφοριακών και Συγκοινωνιακών Ρυθμίσεων**
τηλ.: 26653-61155, email: p.karapiperis@1345.syzefxis.gov.gr

19. Ηράκλειο (Δήμος Ηρακλείου)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 28134-09000, 09409 fax: 28102-27180
email: info@heraklion.gr
- **Δήμαρχος: Βασίλης Λαμπρινός**
email: mayor@heraklion.gr
- **Γραφείο Δημάρχου:**
τηλ.: 28134-09101-2-3, fax: 28134-09155 (Μαρία Κυρεζή)
email: kirezi-m@heraklion.gr
- **Υπηρεσία για θέματα που αφορούν την Παλιά Πόλη**
(Τμήμα Προστασίας & Ανάδειξης Παλιάς Πόλης, Οικιστικών Συνόλων & Ενετικών Τειχών)
τηλ.: 28134-09847, 09843, 09346
email: palia-poli@heraklion.gr και nikolidaki-k@heraklion.gr (Κάλια Νικολιδάκη)
> Κατερίνα Λεμπιδάκη email: lempidaki-k@heraklion.gr
- **Υπηρεσία για πολεοδομικά θέματα**
τηλ.: 28134-09343, 09380, email: poleodomia@heraklion.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
 - Τμήμα Πολεοδομικών Μελετών
τηλ.: 28134-09330, email: xatzaki-m@heraklion.gr (Μ.Χατζάκη: προϊσταμένη)
 - Τμήμα Τοπογραφικών - Πολεοδομικών Εφαρμογών & Απαρθητριώσεων
τηλ.: 28134-09325, email: nikolidakich@heraklion.gr (Χ.Νικολιδάκη: προϊσταμένη)
 - Τμήμα Οικοδομικών Αδειών και Ελέγχου

τηλ.: 28134-09375, email: fragioudaki-m@heraklion.gr (Μ.Φραγκιουδάκη: προϊστάμενη)

-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών

τηλ.: 28134-09344, email: mavrogiannis-a@heraklion.gr (Α. Μαυρογιάννης: προϊστάμενος)

20. Θήβα (Δήμος Θηβαίων)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 22623-50600, 601, 602, 627 fax: 22620-27628

email: dimosthivas@thiva.gr

- **Δήμαρχος: Σπυρίδων Νικολάου**

- **Γραφείο Δημάρχου:**

τηλ.: 22623-50627, fax:22620-27628 / **Γραφ. Τύπου:** 22623-50652

- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης**

-Τμήμα Πολεοδομικού-Χωροταξικού Σχεδιασμού & Πολεοδ. Εφαρμογών

-Τμήμα Χορηγήσεων Εγκρίσεων Δόμησης - Αδειών Δόμησης

Υπάλληλος Υ.ΔΟΜ. : Σωτηρία Κάστιζα email: skastiza@0690.syzefxis.gov.gr

21. Ιεράπετρα (Δήμος Ιεράπετρας)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 28423-40300, fax: 28420-23999

email: dimos@ierapetra.gov.gr

- **Δήμαρχος: Θεοδόσης Καλαντζάκης**

- **Γραφείο Δημάρχου:**

τηλ.: 28423-40300, 301

- **Αντιδήμαρχος Τεχνικών Υπηρεσιών: Μ. Λουτσέτης (τηλ.: 28423-40320)**

- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (προϊσταμένη: Φ. Γιαννάκη-Πολίτη 28423-40335)**

-Αυτοτελές Τμήμα Πολεοδομίας

τηλ.: 28423-41342 (Ν. Παπάγγελος), 340 (Τ. Περακάκης), 341 (Ε. Δερμιτζάκη), 346, 345

22. Ιωάννινα (Δήμος Ιωαννιτών)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 26513-61100

- **Δήμαρχος: Θωμάς Μπέγκας**

email: mayor@ioannina.gr

- **Γραφείο Δημάρχου:**

τηλ.: 26510-26272, 26510-64617, 26513-61105 fax: 26510-26355

- **Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Πολεοδομίας**

Αντιδήμαρχος Πολεοδομίας, Χωροταξίας, Αστ.Περιβ.& Ανάπτυξης Υπαίθρου: Γ. Βίνης

τηλ.: 26513-61801

Δ/ντρια: Σταματία Κουμπούρη, τηλ.: 26513-61806, email: skoumpouri@ioannina.gr

-Τμήμα Περιβάλλοντος και Ενεργειακών Θεμάτων

Α. Αθανασίου (προϊσταμένη), τηλ.: 26513-61811, email: aathanasiou@ioannina.gr

-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών

Ε. Μουσαφίρη (προϊσταμένη), τηλ.: 26513-61831, email: bmousafiri@ioannina.gr

-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών

Μ. Δούλη (προϊσταμένη), τηλ.: 26513-61802, 61818, email: mdouli@ioannina.gr

Χαρά Βλάχου, τηλ.: 26513-61813, email: xblaxou@1362.syzefxis.gov.gr, xblaxou@ioannina.gr

-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών

Χ. Σιοντί (προϊσταμένη), τηλ.: 26513-61832, email: xsionti@ioannina.gr

***** λειτουργεί Γραφείο Ιστορικού Κέντρου στο εν λόγω Τμήμα.

23. Καβάλα (Δήμος Καβάλας)

- **Δήμαρχος: Δήμητρα Τσανάκα**
email: mayor@kavala.gov.gr
- **Γραφείο Δημάρχου:**
τηλ.: 25135-00100, 104, 169, fax: 25135-00201
- **Διεύθυνση Δόμησης & Πολεοδομικού Σχεδιασμού (τηλ.: 25135-03343)**
Μ. Φλώρος (προϊστάμενος) τηλ.: 25135-03323, fax: 25135-03307
email: poldirect@kavala.gov.gr
-Τμήμα Ελέγχου & Έκδοσης Αδειών Δόμησης (τηλ.: 25135-03330, fax: 25135-03307)
Π. Χατζηλιάδου (προϊσταμένη), τηλ.: 25135-03308, email: polta@kavala.gov.gr
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών & Πολεοδομικού Σχεδιασμού (τηλ.: 25135-03326, fax: 25135-03307)
Ι. Κατσούλα (προϊσταμένη), τηλ.: 25135-03326, email: polmel@kavala.gov.gr
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών (τηλ.: 25135-03324, fax: 25135-03307)
Α. Λυταδάκη (προϊσταμένη), τηλ.: 25135-03324, email: polkat@kavala.gov.gr
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών (τηλ.: 25135-00136, email: dtechn@kavala.gov.gr)**
Π. Χαραλαμπίδης (προϊστάμενος) τηλ.: 25135-00136
-Τμήμα συντήρησης οδών, κτηρίων και κοινόχρηστων χώρων (τηλ.: 25135-00253, email: fota@kavala.gov.gr)
Π. Νεστορίδης τηλ.: 25103-17269

24. Καλαμάτα (Δήμος Καλαμάτας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 27213-60700, fax: 27213-60760, email: polites@kalamata.gr
- **Δήμαρχος: Παναγιώτης Νίκας**
email: dhmarxos@kalamata.gr
- **Γραφείο Δημάρχου (υπεύθυν: Π. Ασημάκου)**
τηλ.: 27213-60777, fax: 27213-60760
> Ειδικός σύμβουλος Δημάρχου: Βασίλης Κουτραφούρης email: v.koutrafouris@kalamata.gr, τηλ.: 27213 60664, 6972 559202
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
Διευθύντρια: Χ. Λυκουργιά τηλ.: 27213-60890, fax: 27213-60731,
email: ch.likourgia@kalamata.gr
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών & Διοικητικής Υποστήριξης
Ι. Χριστόπουλος (προϊστάμενος) τηλ.: 27213-60788, fax: 27213-60731
email: i.christopoulos@kalamata.gr
-Τμήμα Χωροταξίας & Πολεοδομικού Σχεδιασμού
Κ. Φύκιρης (προϊστάμενος) τηλ.: 27213-60795, fax: 27213-60731, email: k.fikiris@kalamata.gr
-Τμήμα Ελέγχου Νομιμότητας Κατασκευών & Αυθαιρέτων
Χ. Λυκουργιά (προϊσταμένη) τηλ.: 27213-60890, fax: 27213-60731,
email: ch.likourgia@kalamata.gr

25. Κάλυμνος (Δήμος Καλυμνίων)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 22433-60121, 122, fax: 22433-60123, email: mok@kalymnos.gr
- **Δήμαρχος: Ιωάννης Γαλουζής**

- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 22443-60105,106
- **Αντιδήμαρχος Τεχνικών Υπηρεσιών, Προγραμματισμού & Ανάπτυξης: Κ. Ζαΐρης**
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**

26. Καρδίτσα (Δήμος Καρδίτσας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 24413 50700, email: municipality@dimoskarditsas.gov.gr
- **Δήμαρχος: Φώτης Αλεξιάκος**
τηλ.: 24413 50710, 24413 50713, email: mayor@dimoskarditsas.gov.gr
- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης**
 - Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
Κ. Βελεσιώτου (προϊσταμένη) τηλ.: 24413 54824, email: velesiotou@dimoskarditsas.gov.gr
 - Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
Φ. Μούστου (προϊσταμένη) τηλ.: 24413 54842, email: moufotini@dimoskarditsas.gov.gr
 - Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
Π. Ζάχου (προϊσταμένη) τηλ.: 24413 54834

27. Καρπενήσι (Δήμος Καρπενησίου)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 22373-50000, fax: 22373-50028, email: contact@karpenissi.gr
- **Δήμαρχος: Νίκος Σουλιώτης**
τηλ.: 22373-50051, email: dimarhos@0716.syzefxis.gov.gr
- **Γραφείο Δημάρχου (υπεύθυν: Κ. Τσούκα)**
τηλ.: 22373-50050, fax: 22373-50053, email: g.dimarhou@0716.syzefxis.gov.gr
- **Αυτοτελές τμήμα Πολεοδομίας & Περιβάλλοντος**
email: poleodomia@2445.syzefxis.gov.gr
Δ. Παπαϊωάννου (προϊστάμενος), τηλ.: 2237350040, email: d.papaioannou@2445.syzefxis.gov.gr
Β. Μήτσιου (γραμματεία), τηλ.: 22373-50036, email: v.mitsiou@2445.syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών - Ελέγχου Κατασκευών
adeies.poleodomia@2445.syzefxis.gov.gr
Β. Κατή, τηλ.: 22373-50049, email: v.kati@2445.syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών & Σχεδίων Πόλεων
shedion.poleon@2445.syzefxis.gov.gr
Σ. Γιορδανή, τηλ.: 22373-50038, email: s.giordami@2445.syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Περιβάλλοντος
perivallon@2445.syzefxis.gov.gr
Μ. Μπαντή, τηλ.: 22373-50081, email: m.mpanti@0716.syzefxis.gov.gr

28. Καστοριά (Δήμος Καστοριάς)

- **Δήμος..γενικά: τηλ.: 24673-51100, email: info@kastoriacity.gr**
- **Δήμαρχος: Α. Αγγελής**
- **Γραφείο Δημάρχου (υπεύθυν: Β. Κοκκαλένιου)**
τηλ.: 24673-51101,102 , fax: 24670-22451
- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης (τηλ.: 24673-50314)**
Χ. Φραντζή τηλ.: 24673-50316

-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
Α. Βέργος, Ν. Τσαδηλά, τηλ.: 24673-50219
Γραμματεία: Ε. Ζησιάδου, Ν. Γατόπουλος, τηλ.: 24673-50314, fax: 24673-50360
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
Ι. Χατζάκος τηλ.: 24673-50317, Δ. Ευαγγελίδης τηλ.: 24673-50306
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
Γ. Σπυροπούλου, Χ. Λιόκος τηλ.: 24673-50387

29. Κατερίνη (Δήμος Κατερίνης)

- **γενικά...Δήμος**
email: info@katerini.gr
- **Δήμαρχος: Σάββας Χιονίδης**
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας (email: grammateia-poleod@katerini.gr)**
Σ. Κοκολάκης (Δ/ντής) τηλ.: 23513-50474, email: kokolakis@katerini.gr
Γραμματεία - Π. Μαυρίδης: 23513-50485, email: pmavridis@katerini.gr
Χ. Λιμπανοβός: 23513-50486, email: libanobnos@katerini.gr
Γ. Καμανατζή: 23513-50486, email: kamanatzi@katerini.gr
-Τμήμα Δόμησης & Ελέγχου Κατασκευών
Φ. Ζορμπάς (προϊστάμενος) τηλ.: 23513-50475, email: zorbas@katerini.gr
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
Μ. Ελευθεριάδης (προϊστάμενος) τηλ.: 23513-50481, email: eleftheriadis@katerini.gr

30. Κέρκυρα (Δήμος Κέρκυρας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26613-62700, 62701, fax: 26610-25555, 26613-62702, email: info@corfu.gr
- **Δήμαρχος: Κ. Νικολούζος**
email: mayor@corfu.gov.gr
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 26613-62782, 62768, 62779, fax: 26613-62702, email: info@corfu.gov.gr
- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης**
Προϊστάμενος Δ/νσης τηλ.: 26613-62230, email: d.poleodomias@corfu.gov.gr
τηλ.: 26613-62289, 62241, email: poleodomia@2929syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών (τηλ.: 26613-62236, 62271, 62272)
Προϊστάμενος Τμήματος τηλ.: 26613-62238
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών (τηλ.: 26613-62231, 62219)
Προϊστάμενος Τμήματος τηλ.: 26613-62232
- **Διεύθυνση Χωροταξίας & Περιβάλλοντος**
-Τμήμα Παθιάς Πόλης, Παραδοσιακών Οικισμών & Μεμονωμένων Μνημείων
Προϊστάμενος Τμήματος τηλ.: 26613-62789, email: gpp@corfu.gov.gr
τηλ.: 26613-62780, 62765, , fax: 26610-25555
> κ. Χονδρογιάννη > κ. Θεοδοσίου (26613-62765) > κ. Λεωνίδας Στανέλλης (26613-62789)

31. Κιλκίς (Δήμος Κιλκίς)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 23413-52101, 52120, email: info@dhmoskillkis.gr
- **Δήμαρχος: Δ. Σισμανίδης**
email: dimarxos@dhmoskillkis.gr

- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 23413-52102, 52103
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
Προϊστάμενος τηλ.: 23413-53400, email: fo.misopoulos@dhmoskillkis.gr
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
τηλ.: 23413-53413, 418, 410
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών - Αυθαιρέτων
τηλ.: 23413-53409, 420
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
τηλ.: 23413-53417, 421
-Τμήμα Γραμματείας & Αρχαιοθέτησης
τηλ.: 23413-53405, 402, 403, 411

32. Κοζάνη (Δήμος Κοζάνης)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 24613-50300, fax: 24610-27065, 24613-01191
- **Δήμαρχος: Λ. Ιωαννίδης**
τηλ.: 24613-50312, email: kozani@cityofkozani.gov.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού, Εφαρμογών & Υπηρεσίας Δόμησης**
Ελ. Παφύλη (προϊσταμένη)
Γραμματεία: τηλ.: 24613-55136, 55100, 55114, email: poleodomia@kozanh.gr, poleodomia@cityofkozani.gov.gr
-Τμήμα Υπηρεσίας Δόμησης
Ι. Βακρατσάς (προϊστάμενος)
τηλ.: 24613-55117, email: domisi@cityofkozani.gov.gr
-Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Εφαρμογών
Μ. Γκάγκαλης (προϊστάμενος)
τηλ.: 24613-55135, email: epixeirisiakos.sxediasmos@cityofkozani.gov.gr

33. Κομοτηνή (Δήμος Κομοτηνής)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 25313-52400, 410, fax: 25310-22756, email: dkomot@otenet.gr
- **Δήμαρχος: Γ. Πετρίδης**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 25310-82177, fax: 25310-71447, email: gdkomot@otenet.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών & Χωροταξίας
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
> Τ. Βεζυριανίδου (αρχιτέκτων), email: tanvezirian@yahoo.gr

34. Κόρινθος (Δήμος Κορινθίων)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 27413-61000, 61040, email: mail@korinthos.gr
- **Δήμαρχος: Α. Πνευματικός**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 27413-61001, 61041, fax: 27413-61044, email: info@korinthos.gr
Αντιδήμαρχος Πολεοδομίας (Κ. Ζήμος) τηλ.: 27413-62812, email: kostas.zimos@gmail.com

- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών & Πολεοδομίας**

I. Καραϊσκος (Δ/ντής) τηλ.: 27413-62809, 831, 832, email: i.karaiskos@korinthos.gr
Γραμματεία τηλ.: 27413-62800, 819, 821, fax: 27413-62820

-Τμήμα Τεχνικών Έργων & Μελετών

I. Καραϊσκος (Τμηματάρχης) τηλ.: 27413-62809, 831, 832, email: i.karaiskos@korinthos.gr

-Τμήμα Πολεοδομίας

N. Κακάβας (Τμηματάρχης) τηλ.: 27413-62802, 814-817, email: n.kakavas@korinthos.gr

-Τμήμα Ελέγχου Νομιμότητας Κατασκευών & Αυθαιρέτων

τηλ.: 27413-62825, 826

35. Κως (Δήμος Κω)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 22423-60400, fax: 22420-21341

- **Δήμαρχος: Γ. Κυρίτσος**

email: kos_mayor@kos.gr

- **Γραφείο Δημάρχου**

τηλ.: 22423-60423, 424

- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**

-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών

τηλ.: 22423-61500

-Τμήμα Ελέγχου και Ποιότητας Κατασκευών

τηλ.: 22423-61500

-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών

τηλ.: 22423-61527

> Δήμητρα Αντωνοπούλου (Αν. Προϊσταμένη Δ/σης Πολεοδομίας Δήμου Κω)

τηλ.: 22423-61527, email: d.antonopoulou@kos.gr

> Βασίλης Σαράντος (Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Κω), τηλ.: 22423-61547

36. Λαμία (Δήμος Λαμιέων)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 22310-22314, email: info@lamia-city.gr

- **Δήμαρχος: Ν. Σταυρογιάννης**

τηλ.: 22313-51500, fax: 22310-50610

- **Γραφείο Δημάρχου**

τηλ.: 22313-51500, fax: 22310-50610

- **Τμήμα Υπηρεσίας Δόμησης**

τηλ.: 22313-51090, fax: 22310-22641, email: efikaragrouni@lamia-city.gr (Εφη Καραγκούνη)

Γραμματεία: τηλ.: 22313-51086, fax: 22310-22641, k.theodoropoulou@lamia-city.gr, b.xristodoulis@lamia-city.gr

-Γραφείο Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών

-Γραφείο Πολεοδομικών Θεμάτων

τηλ.: 22313-51060, fax: 22310-22641, email: s.mpatri@lamia-city.gr

-Γραφείο Ελέγχου Αυθαιρέτων Κατασκευών

τηλ.: 22313-51087, fax: 22310-22641, email: e.dhmou@lamia-city.gr, karatzavelou.panorea@lamia-city.gr

37. Λάρισα (Δήμος Λαρισαίων)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 2413 500 200, fax: 2410 250 372, email: protokolo@larissa-dimos.gr

- **Δήμαρχος: Α. Καθολιάννης**
τηλ.: 2413 500320, 2410 250608, 2410 531948 fax: 2410 250699, email: dhmar@larissa-dimos.gr
- **Γραφείο Δημάρχου (Α. Μπόνια, Ε. Κληϊτσά)**
τηλ.: 2413 500320, 250608, 531948, fax: 2410 250 699, email: apofkoin@larissa-dimos.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
Φ. Βασιλείου (προϊστάμενος) τηλ.: 2413 500429
-Τμήμα Τοπογραφικών και Πολεοδομικών Εφαρμογών
Π. Πάλλας (προϊστάμενος) τηλ.: 2413 500405, email: poleo@larissa-dimos.gr
τηλ.: 2413 500411, 412, 414, 416, 401
-Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού
Μ. Μαρκάτου (προϊσταμένη) τηλ.: 2413 500421, email: polsxe@larissa-dimos.gr
τηλ.: 2413 500408, 413, 417, 418, 422, 442
-Τμήμα Έκδοσης Αδειών Δόμησης
Φ. Βασιλείου (προϊστάμενος) τηλ.: 2413 500429, email: oikad@larissa-dimos.gr
τηλ.: 2413 500427, 428, 432, 438, 440, 426, 431, 433, 430, 439, 436
email: argyri.efthimiadou@larissa-dimos.gr, androniki.krontiri@larissa-dimos.gr
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
Τ. Καλλιμακούδας (προϊστάμενος) τηλ.: 2413 500409, email: ayther@larissa-dimos.gr
τηλ.: 2413 500410, 406, 419, 420, 403, 436

38. Λευκάδα (Δήμος Λευκάδας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26453-60500, email: info@lefkada.gov.gr
- **Δήμαρχος: Κ. Δρακονταειδής**
- **Γραφείο Δημάρχου (Γ. Κοντοπύργια)**
τηλ.: 26453-60511, 60512, fax: 26453-60510
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας & Περιβάλλοντος**
Κ. Προκοπίου (Δ/ντής) τηλ.: 26453-60590, email: kprok@teemail.gr
τηλ.: 26453-60573, 60583
-Τμήμα Πολεοδομίας
Ε. Φραγκούλης (Προϊστάμενος) τηλ.: 26453-60594, 60616, email: nontas70@gmail.com
τηλ.: 26453-60595, 60617, 60619, amigou@lefkada.gov.gr, apapathanasi@lefkada.gov.gr
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
Προϊστάμενος τηλ.: 26453-60594, 60616
τηλ.: 26453-60618, 60587, 60520, email: kkirolivanou@lefkada.gr (Κ. Κηρολιβάνου)

39. Λιβαδειά (Δήμος Λεβαδέων)

- **Δήμαρχος: Γ. Πούλου**
τηλ.: 22613-50801, 802, email: gpoulou@livadia.gr
- **Γραφείο Δημάρχου (Μ. Πούλου, Π. Τσαντά, Μ. Σουβαλιώτη)**
τηλ.: 22613-50801, 802, 803
email: mpoulou@livadia.gr, gtsanta@livadia.gr, msoubalioti@livadia.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
Κ. Μπαζιώτης (Δ/ντής), τηλ.: 22613-50202, email: kmpaziotis@livadia.gr
-Τμήμα Δόμησης & Πολεοδομικών Εφαρμογών
Π. Παπαγεωργίου, τηλ.: 22613-50207, ppapageorgiou@livadia.gr

Η. Δελής, τηλ.: 22613-50211, hdelis@livadia.gr
 τηλ.: 22613-50210, 204, 217, 206
 -Τμήμα Ελέγχων & Διοικητικής Υποστήριξης
 Χ. Σερέτης, τηλ.: 22613-50200, xseretis@livadia.gr
 Θ. Σωτηρόπουλος, tsotiropoulos@livadia.gr

40. Λουτράκι (Δήμος Λουτρακίου)

- **γενικά...Δήμος**
 τηλ.: 27440-69000, 60110, fax: 27440-64858, email: info@loutraki.gr
- **Δήμαρχος: Γ. Γκιώνης**
 τηλ.: 27440-60112, 113, fax: 27440-67978, email: mayor-lpa@loutraki.gr
- **Γραφείο Δημάρχου**
 Χ. Παπασωτηρίου τηλ.: 27443-60112, fax: 27440-67978, email: info@loutraki.gr
 Ε. Γκιώνη τηλ.: 27443-60113, fax: 27440-67978, email: gioni@loutraki.gr
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών & Υπηρεσιών Δόμησης**
 Δ. Μακρίδης (Αν. Προϊστάμενος Διεύθυνσης) τηλ.: 27440-62170, email: makridis@loutraki.gr
 Κ. Μητρογιάννη (Γραμματεία) τηλ.: 27443-60183, fax: 27440-62170,
 email: mitrogianni@loutraki.gr
 -Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών & Ελέγχου Κατασκευών
 Α. Λυμπέρης (Αν. προϊστάμενος), τηλ.: 27443-60165, fax: 27440-62170, email: liberis@loutraki.gr
 Μ. Βλάσση τηλ.: 27443-60182, fax: 27440-62170, email: m.vlassi@loutraki.gr
 Μ. Μπάρτζη τηλ.: 27443-60172, fax: 27440-62170, email: maria.mpartzi@loutraki.gr
 Α. Χάλλας τηλ.: 27443-60194, fax: 27440-62170, email: challas@loutraki.gr
 -Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
 Σ. Καρακούσης (Αν. προϊστάμενος), τηλ.: 27443-60181, fax: 27440-62170,
 email: skarak@loutraki.gr
 Μ. Παπαδημητρόπουλος τηλ.: 27443-60162, fax: 27440-62170,
 email: papadimitropoulos@loutraki.gr
 Α. Τόγιας τηλ.: 27443-60178, fax: 27440-62170, email: andreas.togias@loutraki.gr

41. Μεσολόγγι (Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου)

- **γενικά...Δήμος**
 τηλ.: 26313-60913, 26313-60993, fax: 26310-25041, email: syzefxis@1426.syzefxis.gov.gr
- **Δήμαρχος: Ν. Καραπάνος**
 τηλ.: 26313-60900, 60903, fax: 26313-63444
 email: nkarapanos@1426.syzefxis.gov.gr, karapanosmes@gmail.com
- **Γραφείο Δημάρχου**
 τηλ.: 26313-60900, 60903, fax: 26313-63444
- **Αυτοτελές Τμήμα Πολεοδομίας**
 Αικ. Παναγιωτοπούλου (προϊσταμένη) τηλ.: 26313-63309
 Κ. Τρανός (Γραμματεία) τηλ.: 26313-63300
 τηλ.: 26313-63323, 63326, 63327, 63328, 63329, fax: 26310-28896

42. Μυτιλήνη (Δήμος Λέσβου)

- **γενικά...Δήμος**
 τηλ.: 22510-27777, 22513-50500, fax: 22513-50600, email: dimos@mytilene.gr
- **Δήμαρχος: Σ. Γαθινός**

- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 22510-37040, 22513-50575, 50577, fax: 22510-37046, 40184,
email: grafeiotypou@mytilene.gr, grafeiodimarxousg@gmail.com
- **Διεύθυνση Δόμησης (τηλ.: 22513-53700, fax: 22513-53713,**
email: domisilexvou@0769.syzefxis.gov.gr)
Κ. Κατσαρός (Αντιδήμαρχος) τηλ.: 22513-50599
Θ. Ζαφειρίου-Βέρρου (Διευθύντρια) τηλ.: 22513-53721
-Τμήμα Ελέγχου Δόμησης
Μ. Αναγνώστου (προϊσταμένη) τηλ.: 22513-53728
τηλ.: υπαλλήλων: 22513-53727, 53701, 53711, 53724
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών και Σχεδίων
Γ. Στεργιόπουλος (προϊστάμενος) τηλ.: 22513-53720
τηλ.: 22513-53737
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών Νοτιοανατολικής Λέσβου
Μ. Μελιδώνη (αν. προϊσταμένη) τηλ.: 22513-53708
τηλ.: υπαλλήλων: 22513-53704, 53707
-Τμήμα Γραμματείας
Μ. Σκαράκακη (προϊσταμένη) τηλ.: 22513-53715
τηλ.: 22513-53712

43. Νάουσα (Δήμος Νάουσας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 23323-50300, fax: 23320-24260, email: info@naoussa.gr
- **Δήμαρχος: Ν. Κουτσογιάννης**
τηλ.: 23323-50309
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 23323-50309 (Ε. Καραμπέλλου)
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
Χ. Αθανασούλης (προϊστάμενος) τηλ.: 23323-50310, email: athanasoulis@naoussa.gr
Α. Παναγιωτίδου τηλ.: 23323-50358, email: panagiotidou@naoussa.gr
Π. Νικολαΐδου τηλ.: 23323-50333, email: nikolaidou@naoussa.gr
Σ. Παπαδοπούλου τηλ.: 23323-50346, email: papadopoulou@naoussa.gr
Ε. Τσαρνούχα τηλ.: 23323-50350, email: tsarnouxa@naoussa.gr
Σ. Σπαρτσή (πρωτόκολλο) τηλ.: 23323-50352, email: spartsi@naoussa.gr

44. Ναύπακτος (Δήμος Ναυπακτίας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26343-60100, fax: 26343-60116, email: info@nafpaktos.gr
- **Δήμαρχος: Π. Λουκόπουλος**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 26343-60101, 60102, 60105 fax: 26343-60116
- **Τεχνική Υπηρεσία (τηλ.: 26343-60414)**
Κ. Καρακώστας (Αντιδήμαρχος Τ.Υ.) τηλ.: 26343-60402
Γ. Κέστος (Διευθυντής) τηλ.: 26343-60423, fax: 26343-60430
-Τμήμα Πολεοδομίας & Σχεδίου Πόλεως (τηλ.: 26343-60430)
Αθ. Λαουρδέκνης (Προϊστάμενος Πολεοδομίας) τηλ.: 26343-60424, email: alaourd@hotmail.com
Λ. Σερεμέτη (Προϊσταμένη Σχεδίου Πόλεως) τηλ.: 26343-60424, email: lseremeti@nafpaktos.gr

Γραμματεία τηλ.: 26343-60413, 60430, 60420
 Γραφείο Οικοδομικών Αδειών (Η. Ντούσιου) τηλ.: 26343-60427
 Γραφείο Ελέγχου Κατασκευών τηλ.: 26343-60415, 60406, 60429
 Γραφείο Σχεδίου Πόλεως (Α. Βουλγαρίδης) τηλ.: 26343-60407
 > Αθανάσιος Μινόπουλος, email: thanminopoulos@yahoo.gr

45. Ναύπλιο (Δήμος Ναυπλιέων)

- **γενικά...Δήμος**
email: nafpldim@otenet.gr
- **Δήμαρχος: Δ. Κωστούρος**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 27523-60900 (Ε. Αφεντουλίδου), 27523-60901 (Σ. Χρόνη) fax: 27520-28607
email: grafeiodimarhou@1444.syzefxis.gov.gr, nafpldim@1444.syzefxis.gov.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας & Ποιότητας Ζωής-email: updomnaf@1444syzefxis.gov.gr**
Γ. Τρίκκας (Προϊστάμενος) τηλ.: 27523-60475, fax: 27520-27086, email: gtrikka@gmail.com
 -Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
τηλ.: 27523-60485, 60495, 60496
 -Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
τηλ.: 27523-60484, 60486
 -Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
τηλ.: 27523-60493, 60490, 60493

46. Ξάνθη (Δήμος Ξάνθης)

- **Δήμαρχος: Χ. Δημαρχόπουλος**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 25413-50810, 76392, fax: 25410-75555, email: dimarxos@cityofxanthi.gr
- **Διεύθυνση Δόμησης**
Π. Παυλίδης (προϊστάμενος) τηλ.: 25413-54121, email: pavlidis@cityofxanthi.gr
Γραμματεία τηλ.: 25413-54100, email: poleodomia@cityofxanthi.gr
 -Τμήμα Έκδοσης Αδειών (τηλ.: 25413-54100)
 Α. Θεοδωρόπουλος (προϊστάμενος) τηλ.: 25413-54115, email: a.theodoropoulos@cityofxanthi.gr
 τηλ.: 25413-54109, 54120, 54118
 -Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών (τηλ.: 25413-54100)
 Α. Τζαφέρη (προϊσταμένη) τηλ.: 25413-54123, email: anna.tzaferi@cityofxanthi.gr
 τηλ.: 25413-54122, 54125, 54117
 -Τμήμα Πολεοδομικών & Χωροταξικών Εφαρμογών (τηλ.: 25413-54112)
 Ο. Φάκα (προϊσταμένη) τηλ.: 25413-54124, email: olga.faka@cityofxanthi.gr
 τηλ.: 25413-54114, 54111

47. Ορεστιάδα (Δήμος Ορεστιάδας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 25523-50300 email: info@orestiada.gr
- **Δήμαρχος: Β. Μαυρίδης**
τηλ.: 25523-50302, fax: 25520-28154
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 25523-50301, fax:., email: mayor@orestiada.gr
- **Αντιδήμαρχος Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών & Δ/σης Πολεοδομίας: Ι. Περιστεράκης**

τηλ.: 25523-50306, email: i.peristerakis@orestiada.gr

- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης (Πολεοδομία) (fax: 25523-50374)**
Σ. Μαυρογενίδης (προϊστάμενος) τηλ.: 25523-50340, fax: 25523-50357,
email: st.mavrogenidis@orestiada.gr
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
Χ. Τζομπάνογλου (προϊσταμένη) τηλ.: 25523-50342, email: ch.tsompanoglou@orestiada.gr
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
Α. Ασημάκη (προϊσταμένη) τηλ.: 25523-50354, email: a.asimaki@orestiada.gr
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
Μ. Σπανού (προϊσταμένη) τηλ.: 25523-50359, email: m.spanou@orestiada.gr
> Γραφείο Χωροταξικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού
> Γραφείο Πολεοδομικών Εφαρμογών
> Γραφείο Κτηματολογίου, Δημοτικής Περιουσίας και Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS)

48. Πάτρα (Δήμος Πατρέων)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26136-10200, 201, 202
- **Δήμαρχος: Κ. Πελετίδης**
τηλ.: 26136-10380
- **Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 2613-610381, 355, 390
- **Γραμματεία Δημάρχου**
τηλ.: 2613-610380, 300, fax: 2610-279572, e-mail: patrasmayor@gmail.com
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΩΝ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
- **Διεύθυνση Αρχιτεκτονικού Έργου – Η/Μ**
Ε. Αλεξόπουλου (Διευθύντρια) τηλ.: 2613-610270
Γραμματεία τηλ.: 2613-610271, fax: 2613-610311, email: arxitektonikouergou@gmail.com
- **Διεύθυνση Πολεοδομικού - Κυκλοφοριακού Σχεδιασμού & Δόμησης**
Β. Σταμόπουλος (Διευθυντής) τηλ.: 2613-610260
Γραμματεία τηλ.: 2613-610261, fax: 2613-221614, email: : dp-poleo@otenet.gr
-Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού
Α. Τζόλλας (προϊστάμενος) τηλ.: 2613-610262, 325
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
Π. Μανιάκης (προϊστάμενος) τηλ.: 2613-610265, 264
-Τμήμα Αδειών & Ελέγχου Δόμησης
Χ. Φαλλιέρος (προϊστάμενος) τηλ.: 2613-610110, 101, email: chris.fallieros@patras.gr
Γραμματεία τηλ.: 2613-610103, 104, 112, fax: 2612-610116
-Αρχείο πρώην Πολεοδομίας (τηλ.: 2610-273817)
-Τμήμα Συγκοινωνιακού & Κυκλοφοριακού Σχεδιασμού
Ζ. Κατσακιώρη (προϊσταμένη) τηλ.: 2613-610267, 284, 326, 6975 646040,
email: katsakioriz@gmail.com

49. Πρέβεζα (Δήμος Πρέβεζας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 26823-60600, fax: 26823-60640, email: contact@1485.syzefxis.gov.gr
- **Δήμαρχος: Χρήστος Μπαϊής**
τηλ.: 26823-60656

- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**

Αικ. Μαυρίδου (Διευθύντρια), τηλ.: 26820-29987, email: poleodomia@1485.syzefxis.gov.gr

Γραμματεία: τηλ.: 26820-22374

-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών

τηλ.: 26820-23835, 23141

email: tzima_g@1485.syzefxis.gov.gr, tzima_k@1485.syzefxis.gov.gr

-Τμήμα Αυθαιρέτων

τηλ.: 26820-28779

-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών

τηλ.: 26820-22374

50. Πτολεμαΐδα (Δήμος Εορδαίας)

- **Δήμαρχος: Σάββας Ζαμανίδης**

τηλ.: 24633-50100, fax: 24633-50150, email: dhmarxos@ptolemaida.gr

- **Γραμματεία Δημάρχου**

(Δ. Μαλλιοπούδου) τηλ.: 24633-50100, 50150, email: grdhmarxou@ptolemaida.gr

(Εύη Μπαλιτζή) τηλ.: 24633-50148, email: mpaltzi@ptolemaida.gr

- **Αντιδήμαρχος Ποιότητας Ζωής, ..., Εύρυθμης λειτουργίας Πόλεων-Οικισμών: Γ. Χαϊτίδης, τηλ.: 24633-55243**

- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**

Φ. Αγγελίδου (Διευθύντρια), τηλ.: 24630-27088, 27066, fax: 24630-27066,

email: fotini@ptolemaida.gr

Κ. Ζαμπέτας (Προϊστάμενος Πολεοδομίας) τηλ.: 24630-27088, 27066, fax: 24630-27066,

email: zampetas@ptolemaida.gr

51. Πύργος (Δήμος Πύργου)

- **γενικά...Δήμος**

τηλ.: 26213-62427, email: dpyrgou@yahoo.gr

- **Δήμαρχος: Γαβρίλης Λιατσής**

τηλ.: 26213-62403, 404, 430, fax: 26210-31481, email: dimarxospyrgou@gmail.com

- **Αυτοτελές Τμήμα Υπηρεσίας Δόμησης**

Γ. Αντωνόπουλος (προϊστάμενος) τηλ.: 26213-62654, fax: 26210-29264,

email: poleodomia@1489.syzefxis.gov.gr

Ν. Ρουφκητού, τηλ.: 26213-62654, 25383, fax: 26210-29264

Β. Γιαννόπουλος, τηλ.: 26213-62664, fax: 26210-29264

Π. Θεοδωρακόπουλος, τηλ.: 26213-62608, fax: 26210-29264

52. Ρέθυμνο (Δήμος Ρεθύμνου)

- **γενικά...Δήμος**

email: dimos@rethymno.gr

- **Δήμαρχος: Γ. Μαρινάκης**

τηλ.: 28313-41301-5

- **Γραφείο Δημάρχου**

(Μ. Σπιτά) τηλ.: 28313-41301, fax: 28310-29879

(Μ. Σπυρηλιάκη) τηλ.: 28313-41305, fax: 28310-29879

- **Γραφείο Αντιδημάρχου Χωροταξικών Θεμάτων & Πολεοδομικού Σχεδιασμού: Α. Μαλής**

τηλ.: 28313-43222

- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών & Πολεοδομίας**
Αικ. Καμηλάκη (Αν. Προϊσταμένη) τηλ.: 28310-40000
-Τμήμα Μελετών
Χ. Κυδωνάκης τηλ.: 28313-40011, Ν. Μπαριταντώνάκης τηλ.: 28310-40027
-Τμήμα Κατασκευών και Συντηρήσεων
Κ. Τζανακάκη (προϊσταμένη) τηλ.: 28310-40009
-Τμήμα Οικοδομικών Αδειών
Ε. Κακογιαννάκη (προϊσταμένη) τηλ.: 28313-43203
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
Κ. Δρυγιαννάκη (προϊσταμένη) τηλ.: 28313-43248
-Τμήμα Εφαρμογής Σχεδίου Πόλης – Περιουσίας
Μ. Γκισούρη (προϊσταμένη) τηλ.: 28313-43236
> κ. Ματίνα Αρβανίτη, Γραφείο Πολιτισμού Κ.Ε.ΔΗ.Ρ. email: rethymno.politismos@gmail.com,
politismos@rethymno.gr, τηλ.: 28310 40143, fax: 28310 40149

53. Ρόδος (Δήμος Ρόδου)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 22413-61200, email: info@rhodes.gr
- **Δήμαρχος: Φ. Χατζηδιάκος**
τηλ.: 22413-61380, fax: 22410-46323
- **Γραφείο Δημάρχου**
Α. Γονιδάκης, τηλ.: 22413-61387, email: mayor@rhodes.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομικών Εφαρμογών (Υπηρεσία Δόμησης)**
Χ. Λαμπρίδης (Διευθυντής) τηλ.: 22413-64669, 653
email: dpoleodefarm@rhodes.gr, updomisis@rhodes.gr
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
Γ. Περνάρης (Τμηματάρχης) τηλ.: 22413-64659, 664, 22413-64672, 678, 680
email: tadeies@rhodes.gr, gpernaris@rhodes.gr
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
Κ. Σκουμνιός (Τμηματάρχης) τηλ.: 22413-64658, 671, 673, 677
email: tkataskeues@rhodes.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού**
Γ. Χατζάκης (Διευθυντής) τηλ.: 22413-64682, email: dpoleodsxed@rhodes.gr
- **Διεύθυνση Μεσαιωνικής Πόλης & Μνημείων**
Α. Παρασκευοπούλου (Διευθύντρια) τηλ.: 22410-38077
-Τμήμα Εκτέλεσης Έργων
Ρ. Οικονομίδου (Τμηματάρχης) τηλ.: 22410-38077
-Τμήμα Προγραμματισμού, Μελετών και Ιστορικής Τεκμηρίωσης
Κ. Μάγος (Τμηματάρχης) τηλ.: 22410-74314, email: kmagos@rhodes.gr
> Χρήστος Αργυρού, 22410 38077, email: rho-med@rhodes.gr

54. Σέρρες (Δήμος Σερρών)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 23210-83600, 50100, fax: 23210-22187, 83602
- **Δήμαρχος: Π. Αγγελίδης**
- **Αντιδήμαρχος Πολεοδομίας: Η. Γκότσας (τηλ.: 23213-50132, 50513)**

- **Γραφείο Δημάρχου**
Β. Μαλαματάκης τηλ.: 23213-50101, fax: 23213-50102, email: mayor@serres.gr
Γ. Ξυλογιάννης τηλ.: 23213-50171, email: mayor@serres.gr
- **Αυτοτελές Τμήμα Δόμησης**
Ε. Στρίκα (προϊσταμένη) τηλ.: 23213-50516, email: elstrika@serres.gr
-Γραφείο Ελέγχου Κατασκευών
τηλ.: 23213-50415, 50507, fax: 23213-50517, email: epoleodomiadimouserron@yahoo.gr
τηλ.: 23213-50512, email: aidonidis.thomas@gmail.com (Θ. Ανδονίδης)
-Γραφείο Οικοδομικών Αδειών
τηλ.: 23213-50415, 50507, fax: 23213-50517, email: epoleodomiadimouserron@yahoo.gr
τηλ.: 23213-50501, email: agoraalekos@gmail.com (Α. Μανταδάκης)
-Γραφείο Πολεοδομικού Σχεδιασμού & Εφαρμογών
τηλ.: 23213-50507, fax: 23213-50517, email: epoleodomiadimouserron@yahoo.gr
τηλ.: 23213-50514, email: arvanit@serres.gr (Ε. Αρβανιτάκη)

55. Σπάρτη (Δήμος Σπάρτης)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 27310-22226, 81866, fax: 27310-22203, 26772, email: dimspart@otenet.gr
- **Δήμαρχος: Ε. Βαλιώτης**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 27310-22226, 81866, fax: 27310-22203, email: dimarxos.spartis@gmail.com
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Χωροταξίας, Υπηρεσίας Δόμησης & Περιβάλλοντος**
Δ. Λιακάκος (Προϊστάμενος) τηλ.: 27313-63372, fax: 27313-63371, 6945 829894
email: d.liakakos@1504.syzefxis.gov.gr
Γραμματεία τηλ.: 27313-63364, 63365, fax: 27313-63371
email: texniki@1504.syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Μελετών και Κατασκευής Έργων
Κ. Βαρζακάκος (προϊστάμενος) τηλ.: 27313-63359, email: k.varzakakos@1504.syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Υπηρεσίας Δόμησης και Μελέτης Κατασκευής
Π. Κατσώλης (προϊστάμενος) τηλ.: 27313-63350, email: p.katsolas@1504.syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Χωροταξίας, Πολεοδομικών Εφαρμογών & Διοικητικής Υποστήριξης
Α. Καρακίτσου (προϊσταμένη) τηλ.: 27313-63352, email: a.karakitsou@1504.syzefxis.gov.gr
[κ. Γιαζόγλου > ανέλαβε η Δ. Κατσώλη, τηλ.: 27313-63351]

56. Τρίκαλα (Δήμος Τρικκαίων)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 24313-51100, email: info@trikalacity.gr
- **Δήμαρχος: Δ. Παπαστεργίου**
τηλ.: 24313-51200, email: mayor@trikalacity.gr
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 24313-51200, 24310-32330, fax: 24310-35956, email: secretary2@trikalacity.gr, secretary1@trikalacity.gr
- **Διεύθυνση Χωροταξίας & Περιβάλλοντος**
Ζ. Πισκόια (προϊσταμένη) τηλ.: 24313-51245, fax: 24313-51248, email: zpisk@trikalacity.gr
-Τμήμα Υπηρεσιών Δόμησης
Α. Ταταέτης (προϊστάμενος) τηλ.: 24313-51277, email: atataetis@trikalacity.gr
τηλ.: 24313-51255, email: apalevras@trikalacity.gr (Α. Αλευράς)
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών

Β. Πουλιανίτης (προϊστάμενος) τηλ.: 24313-51270, email: bpoul@trikalacity.gr
 τηλ.: 24310-63226, email: marilena@trikalacity.gr (Μ.Ε. Αθμπάνν)
 -Τμήμα Περιβάλλοντος
 τηλ.: 24313-51225, email: iana@trikalacity.gr (Ε. Αναγνωστοπούλου)

57. Τρίπολη (Δήμος Τρίπολης)

- **γενικά...Δήμος**
email: dimos@tripolis.gr
- **Δήμαρχος: Δ. Παυλής**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 27136-00402, 00403
- **Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών & Πολεοδομίας**
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδ. Αδειών & Ελέγχου Κατασκευών
τηλ.: 27136-10407, 10406, 10429, 10431, 10432, 10433
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
τηλ.: 27136-10426
-Τμήμα Τεχνικών Έργων & Μελετών
τηλ.: 27136- 00438, 00446, 00452, 00453, 00454

58. Τύρναβος (Δήμος Τυρνάβου)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 24923-50100, email: dimos@tirnavos.gr
- **Δήμαρχος: Π. Σαρχώσης**
- **Γραφείο Δημάρχου (Α. Ντόκου)**
τηλ.: 24923-50100, fax: 24923-50118, email: dimos@tirnavos.gr
- **Αντιδήμαρχος Τεχνικών Υπηρεσιών & Πολεοδομίας:**
Κ. Κουλιός, τηλ.: 24923-50120
- **Πολεοδομία-Υπηρεσία Δόμησης**
Ν. Τζουρμακλιώτης (προϊστάμενος) τηλ.: 24923-50152, fax: 24920-25544

59. Φλώρινα (Δήμος Φλώρινας)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 23853-51000, 51010, 51026, email: press@cityoflorina.gr, dimosflorinas@gmail.com
- **Δήμαρχος: Ι. Βοσκόπουλος**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 23853-51010
- **Αντιδήμαρχος Τεχν. Υπηρεσιών & Υπηρεσιών Δόμησης: Ν. Δούμτσας**
- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης**
Γραφείο διευθυντή: 23850-49212, email: ydom.florinas@gmail.com, poleodomia@cityoflorina.gr
Γραμματεία τηλ.: 23850-49210, fax: 23850-49213
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
τηλ.: 23850-49215
-Τμήμα Έκδοσης Αδειών
τηλ.: 23850-49214
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
τηλ.: 23850-49216, 49217

60. Χαλκίδα (Δήμος Χαλκιδέων)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 22213-55111, 112, 182, fax: 22210-35000, email: contact@dchalkideon.gr
- **Δήμαρχος: Χ. Παγώνης**
- **Γραφείο Δημάρχου**
Κ. Γκέγκα (προϊσταμένη) τηλ.: 22213-55182, fax: 22210-35000,
email: konstantina.gkegka@dchalkideon.gr,
Α. Γεωργουδάκη (γραμματεία) τηλ.: 22213-55111, 112, email: dimarxos@dchalkideon.gr
- **Διεύθυνση Πολεοδομίας**
Ν. Μπάνος (Διευθυντής) τηλ.: 22213-51119, fax: 22210-81774,
email: nikolaos.banos@0932.syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών
Γ. Κατσιμεντέ (προϊσταμένη)
τηλ.: 22213-51157, fax: 22210-81774, email: garifalia.katsimente@dchalkideon.gr
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών
Π. Ιωάννου (προϊστάμενος)
τηλ.: 22213-51121, fax: 22210-81774, email: panagiotis.ioannou@0932.syzefxis.gov.gr
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
Ν. Κακουλίδου (προϊσταμένη)
τηλ.: 22213-51130, fax: 22210-81774, email: natalia.kakoulidou@0932.syzefxis.gov.gr

61. Χανιά (Δήμος Χανίων)

- **γενικά...Δήμος**
τηλ.: 28213-41600, fax: 28210-93300, email: dimos@chania.gr
- **Δήμαρχος: Α. Βάμβουκας**
Τηλ.: 28213-41604
- **Γραμματεία Δημάρχου**
τηλ.: 28213-41601, 2, 3, 5, fax: 28213-41751 (Ν. Σταυρινού, Σ. Πετρόχειλου, ...)
- **Αντιδήμαρχος Πολεοδομίας: Γ. Πουλιδάκης τηλ.: 28213-41226, 41240 (γραμματεία)**
- **Αντιδήμαρχος Τεχν. Υπηρεσιών (&...Παλιάς Πόλης): Γ. Ξανθουδάκης τηλ.: 28213-41614, 41615 (γραμματεία)**
- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης (Πολεοδομία) (τηλ.: 28213-41210, 41211, fax: 28213-41211)**
Α. Λακιωτάκη (Διευθύντρια) τηλ.: 28213-41220
Γραμματεία (Γ. Βοθάνης, Ν. Μπικουβαράκης) τηλ.: 28213-41210, 41211, fax: 28213-41211
-Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών/Αυθαιρέτων
Α. Σαπουνάκη (προϊσταμένη) τηλ.: 28213-41231
-Τμήμα Έκδοσης Αδειών
Φ. Τρουηλάκης (προϊστάμενος) τηλ.: 28213-41236
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών & Πράξεων Εφαρμογής
Α. Χατζηγιάννης (προϊστάμενος) τηλ.: 28213-41230
-Αρχείο
Δ. Κουτρώνας τηλ.: 28213-41222
- **Τμήμα Προγραμματικής Σύμβασης Παλιάς Πόλης (Υπηρεσίες Υποστήριξης – Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών)**
Α. Μυλωνάς (προϊστάμενος) τηλ.: 28213-41708
Ε. Κουλιεράκη (γραμματεία) τηλ.: 28213-41709, 10,11,12,13, fax: 28213-41716
> Κώστας Ψαράκης, email: kpsarakis@chania.gr

62. Χίος (Δήμος Χίου)

- **γενικά...Δήμος**
- **Δήμαρχος: Μ. Βουρνούς**
- **Γραφείο Δημάρχου**
τηλ.: 22713-50803, 800, 853, fax: 22710-44393, 22713-50859, email: mayor@chios.gov.gr
- **Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης**
τηλ.: 22713-52512, 517, 511, 510, fax: 22713-51635, email: poleodomia@chios.gov.gr
-Τμήμα Έκδοσης Αδειών Δόμησης
τηλ.: 22713-51629, 625, 627, 624, 633, 626, 634, fax: 22713-51635,
email: oikodomikesadeies@chios.gov.gr
-Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών
τηλ.: 22713-51628, 618, 645, fax: 22713-51635, email: poleodomikon.efarmogon@chios.gov.gr
Προϊστάμενος: Σταμάτιος Καρουσάκης
Τηλ.: 22713-51618, 6945 256594, email: stam-chios@hotmail.com
-Τμήμα Αυθαιρέτων και Επικινδύνων
τηλ.: 22713-52512, 517,511, 510, fax: 22713-52516, email: elegxou.kataskeuon@chios.gov.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΕΝΑ [Π4] ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξη του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Το ιστορικό κέντρο της πόλης, μπορεί να θεωρηθεί το πρώτο σχέδιο του 1878, όπως αυτό υλοποιήθηκε και μπορεί να αναγνωριστεί και σήμερα. Βλέπε συνημμένο ιστορικό χάρτη.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

Στο ιστορικό κέντρο η κατοικία μπορεί να εκτιμηθεί στα επίπεδα του 20% της συνολικής δόμησης. Συνολικά ζουν περί τους 1800 - 2000 κάτοικοι.

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

ΣΔ: 3,0 ΠΚ:70% (60% κατά ΝΟΚ) Ύψος: Κατά ΝΟΚ

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

Πρέπει να υπάρχει κορεσμός άνω του 95%.

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

Από μέτρια έως καλή. Υπάρχει και μια ομάδα κτιρίων, κυρίως προ του 1955 που χρησιμοποιούνται από το εμπόριο και μπορούν να χαρακτηριστούν έως κακές.

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

Πολύ μικρός. Η περιοχή έχει οικοδομηθεί κυρίως μετά το 1955 και μέχρι τη δεκαετία του 1980. Την τελευταία δεκαετία, μόνο αδειοδοτήσεις μικροεπισκευών και μικρών αλλαγών / προσθηκών υπάρχουν

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

Πολύ μικρό / όλα τα κτίρια είναι ενεργά

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτίρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

Η εμπορική αξία είναι περι των 1200€-1500€/τμ, περίπου ίδια με την αντικειμενική αξία.

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Περί το 2-5% ανήκει στο Δημόσιο και στην ΤΑ (κυρίως σχολεία, παιδικός σταθμός και κτίρια διοίκησης). Υπάρχουν δύο κτίρια που ανήκουν στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

1. κατοικία – 20%

2. εμπόριο – 40%

3. υπηρεσίες – 25%

4. τουρισμός – 10% (κυρίως αναψυχή πχ εστιατόρια και καφετέριες)

5. βιοτεχνία – 5% (επαγγελματικά εργαστήρια)

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου; Εντάσσεται ένας μεγάλος χώρος πρασίνου και το γραμμικό πράσινο κατά μήκος της παραλιακής ζώνης – περίπου 9-10%

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Δεν υπάρχουν

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

Συνολικά 5 κτίρια

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Ναι υπάρχουν άλλα 10-15 κτίρια που θα μπορούσαν να ενταχθούν σε ένα πλαίσιο προστασίας

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε

ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Οι κυκλοφοριακές συνθήκες έχουν εκτιμηθεί από την κυκλοφοριακή μελέτη Αλεξανδρούπολης. Γενικά, δεν υπάρχουν σοβαρά ζητήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης, προβλημάτων κίνησης οχημάτων, υποδομής ή κυκλοφοριακής ικανότητας των οδών. Οι κυκλοφοριακοί φόρτοι δεν παρουσιάζουν σημαντικές ημερήσιες μεταβολές και είναι σχετικά σταθεροί με δύο αιχμές και τις πρωινές και μεσημεριανές ώρες (0800-1000 και 1400-1500). Εκτιμήσεις θορύβου δεν υπάρχουν.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Ναι, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις υπάρχουν σοβαρό έλλειμμα στάθμευσης (σε σχέση με τη ζήτηση).

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Ναι, υπάρχει πλήρης μονοδρόμηση των οδών, μερική (μικρή) πεζοδρόμηση και σύστημα ελεγχόμενης στάθμευσης.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Θα πρέπει να σχεδιαστεί και σταδιακά να εφαρμοστεί μια συνολική παρέμβαση βιώσιμης κινητικότητας (έχει στοχοθετηθεί από τα αποτελέσματα της κυκλοφοριακής μελέτης). Επίσης, απαιτούνται δραστικές παρεμβάσεις στους Ελεύθερους Κοινόχρηστους χώρους με τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της ποιότητας τους. Τέλος, θα πρέπει να επανεξεταστεί η χρήση των δημόσιων κτιρίων και να προκριθεί η μετακίνηση υπηρεσιών που δημιουργούν έληξη μετακινήσεων σε πιο κατάλληλους περιφερειακούς χώρους. Χαρακτηριστικά αναφέρονται οι στρατιωτικές υπηρεσίες που θα μπορούσαν να μεταφερθούν εντός των στρατοπέδων ή / και κάποιων δημοτικών υπηρεσιών.

ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'πρότασεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Το ιστορικό κέντρο είναι το παραδοσιακό τμήμα της πόλης σύμφωνα με το Π.Δ 25-5-89 (ΦΕΚ 413Δ'/16-06-89) όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ 02-10-93 (ΦΕΚ 1341Δ'/7-10-93) και εκτείνεται έως το λιθόστρωτο, που ξεκινάει από το Δικαστικό Μέγαρο έως την πλατεία Καμπάνας.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

Δεν δύναται να γίνει ακριβής εκτίμηση (είναι περίπου τάξεως εκατοντάδων)

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

Είναι οι αναγραφόμενοι σύμφωνα με το Π.Δ 10-9-86 (ΦΕΚ 934Δ'/07-10-86) όπως τροποποιήθηκε με την αρ. 822/20-3-87 Αποφ Νομάρχη (ΦΕΚ 428Δ'/15-05-1987) και σε συνδυασμό με τις σημερινές διατάξεις του Ν.Ο.Κ 2012, όπου ισχύει κάλυψη 60% και δεν ισχύει η προσαύξηση Σ.Δ 0,35 για σοφίτα στη στέγη αλλά κατασκευή της στο 50% της κάτοψης του υποκείμενου ορόφου. Υπενθυμίζεται ότι, μετά την αύξηση ύψους κύριου χώρου (βάσει κτιριοδομικού κανονισμού) από 2,40 μ στα 2,60 μέτρα, δεν δύναται να γίνουν 3 όροφοι με σοφίτα σε στέγη ύψους 3.00 μέτρα στο ύψος των 8.00 μέτρων, αλλά τριώροφο με ενσωματωμένη την στέγη στον τελευταίο όροφο. Η σοφίτα δύναται να πραγματοποιηθεί εάν το ύψος κτιρίου είναι 9.00 μέτρα (σε υπάρχον κτίρια που έχουν κατασκευαστεί με ΓΟΚ 1985 δίνεται προσαύξηση ύψους 1.00 μ επιπλέον των 8.00μ)

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

Δεν δύναται να γίνει ακριβής εκτίμηση

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

Γενικώς σε καλή κατάσταση.

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

Το εν λόγω χρονικό διάστημα εκδόθηκαν ελάχιστες οικοδομικές άδειες.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

Δεν υπάρχει σχεδόν κανένα εγκαταλελειμμένο ή ετοιμόρροπο κτίριο.

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτίρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

Η τιμή Ζώνης είναι βάσει των αντικειμενικών αξιών της ΔΟΥ και είναι από 1100 έως 1350 ευρώ έως το έτος 2016 και μετά έχει καθοριστεί με νέες μειωμένες τιμές από 1100 έως 100 ευρώ. Κατ' εκτίμηση η αξία οικόπεδου προ το έτος 2010 ξεκινούσε από 1500 έως 2000 ευρώ περίπου αναλόγως με τη θέση στο κέντρο της πόλης και σήμερα είναι μειωμένη κατά 40%.

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Τα Δημόσια κτίρια καταλαμβάνουν περίπου το 1/3 σε σχέση με τα ιδιωτικά.

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

Στο παραδοσιακό τμήμα της πόλεως: 1. Εστίαση - κέντρα διασκέδασης - καφετέριες 2. Τουρισμός-ξενοδοχεία 3. Κατοικίες 4. Δημόσια κτίρια- υπηρεσίες 5. Εμπόριο-καταστήματα.

Στη περιοχή Λιθόστρωτου έως πλατεία Καμπάνας: 1. Εμπόριο-καταστήματα 2. κατοικίες 3. Καφετέριες 4. Δημόσια κτίρια- υπηρεσίες

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

Κυριαρχούν οι κοινόχρηστοι χώροι.

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Στο Παραδοσιακό τμήμα υπάρχει σύγκρουση χρήσεων μεταξύ κατοικιών με Εστίαση – κέντρα διασκέδασης – καφετέριες και λιγότερο κατοικιών με Τουρισμός-ξενοδοχεία.

Στη περιοχή Λιθόστρωτου έως πλατεία Καμπάνας υπάρχει σύγκρουση χρήσεων μεταξύ κατοικιών με Εμπόριο-καταστήματα και λιγότερο κατοικιών με καφετέριες.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

Υπάρχουν μερικά κτίρια: Φιλαρμονική, κτίριο Φωκά, πρώην Τράπεζα της Ελλάδος, ...

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Αρχαιολογικό Μουσείο και ίσως το κτίριο Οίκου Ναύτου και το Δικαστικό Μέγαρο ως κτίρια αξιόλογης σύγχρονης μετασεισμικής αρχιτεκτονικής.

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Δεν υφίσταται κυκλοφοριακό φόρτος λόγω πεζοδρόμησης.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Υπάρχει σημαντικό πρόβλημα στάθμευσης.

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Υπάρχουν σκέψεις από την Δημοτική Αρχή για υπαίθριους χώρους στάθμευσης και επανασύσταση δημοτικής αστυνομίας.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Χρειάζεται λεπτομερής μελέτη και φροντίδα για τη λειτουργία του ιστορικού κέντρου.

ΑΡΓΟΣ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια κατά προσέγγιση περιγραφή του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα 7 '**προτάσεις και προοπτικές**', παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

..... Βλ. επισυναπτόμενο χάρτη

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο ;

..... Εκτιμώμενοι μόνιμοι κάτοικοι ≈ 3000

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος) ;

..... Σ.Δ.: 2,4 Μ.Υ. 15,20% ΚΑΛΥΨΗ: 60% (Τοίχος I) = Τοίχος (II) Σ.Δ.: 1,8
..... καλύπτει 60%

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

..... 80%

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

..... 55% Καλή , 30% Μέτρια 15% Κακή

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

[2009: 26] [2010: 23] [2011: 17] [2012: 16] [2013: 10] [2014: 9] [15: 7] [2017: 3] [2018: 4] [2016: 5]

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

..... 25% εγκαταλελειμμένα κτήρια και 10% ετοιμόρροπα

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

..... 1000 € ανα τ.μ.

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων ; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

..... 60% Ιδιωτικά , 20% Εκκλησία , 10% κράτος , 10% ΝΠΔΔ

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

..... 1) Γενική κατοικία 2) κεντρικές υπηρεσίες 3) Τοπικές κεντρα

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου ;

..... 25 ~ 30%

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

..... Τριάντα έννεα (39)

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά ;

..... Η Αιθούσα Τεχνών + Πολιτισμών Μέγας Αλεξάνδρου στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου

Το κτήριο των Φαστια στην οδό Ζαΐμη 25

Το κτήριο των Προβάσκη στη Μεσσηνίου Αρκαδίας

Τα περισσότερα κτήρια που βρίσκονται στα ιστορικά Φορμικαία
Οραφίνα από τα κτήρια που βρίσκονται στην οδό Μπερτα...

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Τετάρτη κ. Σάββατο πρωίνα ώρες 10:00:-14:00 και Δευς Τρίτη Πέμπτη Παρασκευή } 08:00-08:30
14:00-15:00

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Έχει καθιερωθεί τα τελευταία χρόνια ελεγχόμενη στάθμευση και έχει δημιουργηθεί δημοτικό παρκίγκ επι των οδών Αγίου Κωνσταντίνου και Κουσαλιώτου προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της στάθμευσης

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Υπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης, ελεγχόμενη στάθμευση πεζοδρομήσεις...

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

- Προστασία και αναδ. της ιστορικής φρεατοχλωμιάς του κέντρου με ισορροπημένη κατανομή των κεντρικών λειτουργιών και έλεγχο στο χρήσιμο γη.
- Ελεγχόμενη διεύθυνση οχημάτων και ενιαίο δίκτυο πεζοδρομίων
- Συχνότερη Αποκομιδή σκουπίδιων και φωτισμός
- Οριοθέτηση των Αρχαιολογικών χώρων

Προγράμματα επιβίβασης για την αποκατάσταση και την σταθερή των μνημείων στο αστικό τοπίο με παράλληλη αναβάθμιση του κάθε αρχαιολογικού χώρου χωριστά.

Περισσότερες στάσεις για αναπαυση και θέαση

Αρχιτεκτονική τοπίου με διαμορφώσεις, φυτεύσεις, διαδρομές

Ψηφιακά Μέσα (Smart city) που να καταγράφουν χρονικά τις περιόδους πριν, κατά και μετά το ταξίδι στις επισκεψής (π.χ ψηφιακή Συνοχή)

Αναβάθμιση - εκσυγχρονισμός των τεχνικών υποδομών.

Εκπαίδευση ολοκληρωμένης μελέτης φωτισμού των ιστορικών κτιρίων

Άργος: Οριοθέτηση ιστορικού κέντρου πόλης

ΒΟΛΟΣ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξη του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξη του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Συνοικία "ΠΑΛΑΙΑ" & κέντρο πόλης.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

6.000 – 7.000 κάτοικοι.

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

• Συν. ΠΑΛΑΙΩΝ → Σ.Δ.: 1,6, κάλυψη: 60%, ύψος: 16,0 & 10,0 στο αρχαιολογικό τμήμα

• Κέντρο πόλης → Σ.Δ.: 2,1, κάλυψη: 60%, ύψος: 22,0 & 19,50

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.
100%.

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

καλή: 30%, μέτρια: 50%, κακή: 20%

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

2009: 20, 2010: 25, 2011: 18, 2012: 15, 2013: 10, 2014: 13, 2015: 16, 2016: 18, 2017: 20, 2018: 25, 2019: 22

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

1.: 5%, 2.: 1%

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

εμπορική αξία περί τα 2.500 € (διαφορά 70% της αντικειμενικής).

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

δημόσια ακίνητα 20% και ιδιωτικά 80%

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

κατοικία 50%, εμπόριο 30%, υπηρεσίες 15%, τουρισμός 4%, βιοτεχνία 1%

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

πολύ χαμηλό περίπου 10%

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

οίκοι ανοχής εντός κέντρου πόλης.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

περίπου 50 κτήρια/μνημεία και το αρχαιολογικό τμήμα των ΠΑΛΑΙΩΝ

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογη αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

όχι

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

πρωί & απόγευμα κατά τη ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων & υπηρεσιών με αντίστοιχη επίδραση στην ατμοσφαιρική ρύπανση

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

μεγάλα προβλήματα στάθμευσης, μη επάρκεια των χώρων στάθμευσης

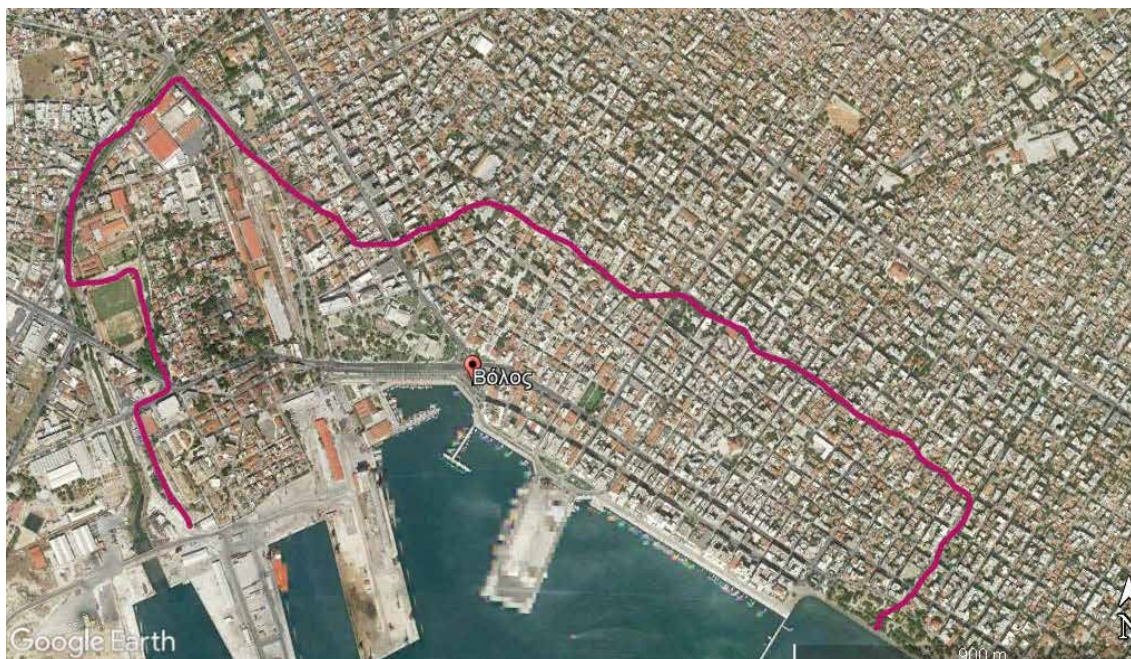
γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

ισχύουν ειδικά μέτρα, τα οποία όμως καταστρατηγούνται καθημερινά

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

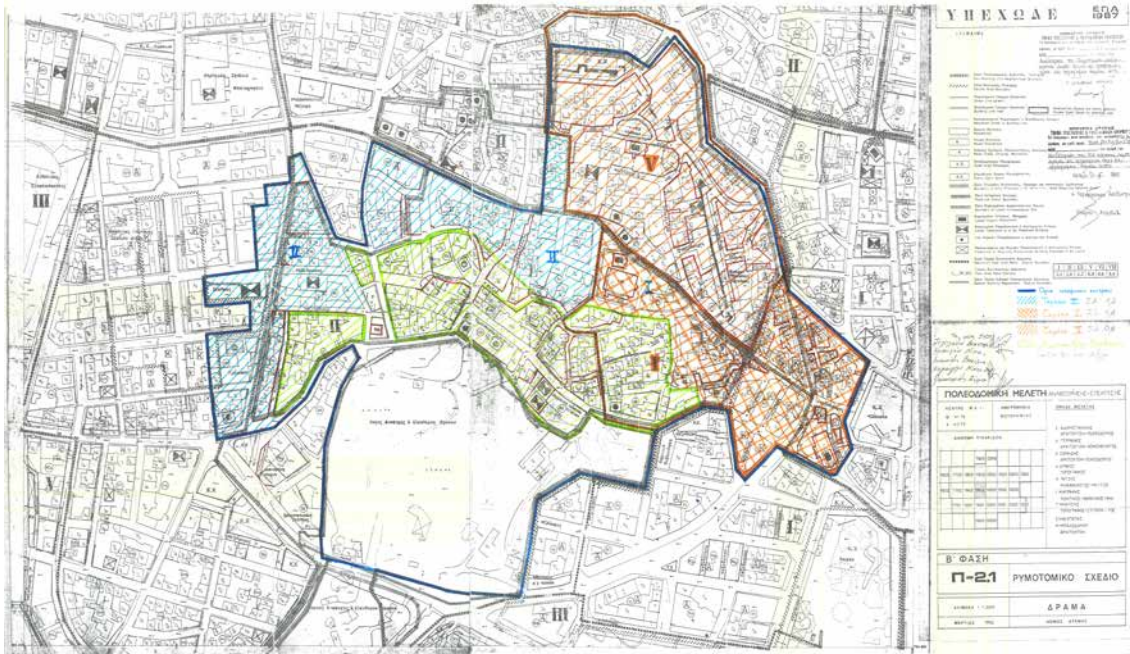
Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Απομάκρυνση των βιοτεχνικών χρήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών, αντιμετώπιση της κυκλοφοριακής συμφόρησης μέσω ευέλικτων μέσων μαζικής μεταφοράς με ικανοποιητική συχνότητα δρομολογίων και μικρό κόστος αλλά και ανάπτυξη δικτύου διάθεσης/ενοικίασης ποδηλάτων, ανάδειξη των ιστορικών κτηρίων/μνημείων, προστασία των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών σε όψεις κτηρίων κεντρικών οδικών αξόνων καθώς και του παραλιακού μετώπου, ανάπλαση των υφισταμένων κοινόχρηστων χώρων και εξεύρεση νέων (μέσω απαλλοτριώσεων).

Βόλος: Ιστορικό κέντρο (εκτιμώμενο)

ΔΡΑΜΑ

Δράμα: Οριοθέτηση ιστορικού κέντρου (περικλείεται από τη μπλε γραμμή).

ΗΡΑΚΛΕΙΟ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξη του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξη του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Το 1965 ο Δήμος Ηρακλείου χαρακτηρίστηκε «ως οργανωμένος αρχαιολογικός τόπος» (ΦΕΚ 360/τ.Β/12-06-1965).

Τμήμα της πόλης του Ηρακλείου - το ιστορικό κέντρο - είναι κηρυγμένος και οριοθετημένος Αρχαιολογικός χώρος από το ΥΠΠΟΑ, σύμφωνα με την απόφαση υπ.αρ.ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Β1/Φ38/22270/651/02-03-2012 η οποία δημοσιεύτηκε στο (ΦΕΚ 92/τ.ΑΑΠ/ 27-03-2012).

Τμήμα του ιστορικού κέντρου - τμήμα της περιοχής της Αγίας Τριάδας Ηρακλείου - έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικός τόπος από το ΥΠΠΟΑ, με την απόφαση με αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΜΤΕ/ΔΝΣΑΚ /256242/28933/1524/07-10-2014 και δημοσιεύτηκε στα Φ.Ε.Κ. 345/τ.ΑΑΠ/ 29-10-2014, Φ.Ε.Κ. 51/τ.ΑΑΠ/ 24-3-2015.

Τμήμα του ιστορικού κέντρου έχει χαρακτηριστεί ως παραδοσιακό μαζί με κτίρια και κυρίες όψεις κτηρίων της οδού 25^{ης} Αυγούστου τα οποία χαρακτηρίστηκαν ως διατηρητέα από το ΥΠΕΚΑ, με το ΠΔ 10-12-1981 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 58/τ.Δ'/28-1-1982.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου (βλ. υποσημείωση)

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

.....

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

.....

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου (βλ. υποσημείωση)

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

.....

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

.....

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

.....

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

.....

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου βλ. υποσημείωση

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

.....

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

.....

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

.....

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο (βλ. υποσημείωση)

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

Κτίρια χαρακτηρισμένα από το ΥΠΠΟΑ αρμοδιότητας ΥΝΜΤΕΚ: 100 (στοιχεία 2013).

Κτίρια χαρακτηρισμένα από το ΥΠΠΟΑ αρμοδιότητας ΕΦΑΗ:

- (ΠΡΩΗΝ 13^Η ΕΒΑ): 60, ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ: 9 (στοιχεία 2011)

- (ΠΡΩΗΝ ΚΓ΄ ΕΚΠΑ): ?

Κτίρια διατηρητέα από το ΥΠΕΚΑ: 103.

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ: 216 [Σύμφωνα με τα Απογραφικά Δελτία τα οποία συνάχθηκαν το 2002 - (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΠΟ, ΔΕΠΟΣ και ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ)].

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο (βλ. υποσημείωση)

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

.....

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

.....

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

.....

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Η Μελέτη προστασίας και ανάδειξης Παλιάς πόλης Ηρακλείου ανατέθηκε το 1998.

Το 2000 καθορίστηκε η περιοχή ανάπτυξης της Παλιάς Πόλης Ηρακλείου (δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 236/τ.Δ /12-4-2000). Το 2002 εγκρίθηκε η προκαταρκτική πρόταση ανάπτυξης της Παλιάς Πόλης Ηρακλείου (δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 89/ τ.Δ /12-2-2002).

Το 2018 με την έκδοση του Π.Δ. που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 150/τ.ΑΑΠ/27-7-2018 εγκρίθηκε η αναθεώρηση του ρυμοτομικού σχεδίου της περιοχής Αγίας Τριάδας (ΒΔ τμήμα του Ιστορικού Κέντρου του Ηρακλείου).

Για το υπόλοιπο τμήμα του Ιστορικού Κέντρου του Ηρακλείου υπάρχει στασιμότητα λόγω αναμονής γνωμοδότησης των αρμοδίων υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ (ΕΦΑΗ και ΥΝΜΤΕΚ) στην μελέτη η οποία αναρτήθηκε το 2009 !

Με την ολοκλήρωση της αναθεώρησης του ρυμοτομικού σχεδίου στο Ιστορικό Κέντρο του Ηρακλείου, βάση της έγκρισης της προκαταρκτικής πρότασης ανάπτυξης της Παλιάς Πόλης Ηρακλείου, η

οποία δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 89/τ.Δ/12-2-2002, αντιμετωπίζονται τα προβλήματα και εξασφαλίζεται η εξυγίανση και ανάδειξη των στοιχείων του παρελθόντος που το χαρακτηρίζουν σύμφωνα με το Στρατηγικό σχέδιο.

Υποσημείωση: αυτές και άλλες πληροφορίες μπορούν να αντληθούν από:

το site του Δήμου Ηρακλείου: <https://www.heraklion.gr/>

και το gis <http://gis.heraklion.gr/>

Ηράκλειο μια πόλη μια ιστορία: <http://history.heraklion.gr/background.php?url=index&id=&cat=&open=&lang=441&chron=>

ΘΗΒΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Στο ΓΠΣ της Θήβας (ΦΕΚ247ΑΑΠ/25.07.2012) και συγκεκριμένα στο χάρτη Π3.1.β είναι οριοθετημένο το προτεινόμενο (από το ΓΠΣ) ιστορικό κέντρο της Θήβας, το οποίο σας επισυνάπτουμε. Σας γνωρίζουμε ότι οι χάρτες του ΓΠΣ είναι ανηρητημένοι στην ιστοσελίδα του Δήμου Θηβαίων (www.thiva.gr).

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

Στο ιστορικό κέντρο της πόλης κατοικούν 5.000. μόνιμοι κάτοικοι περίπου.

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

Οι όροι δόμησης της θήβας στο ιστορικό κέντρο καθορίστηκαν κυρίως με το Π.Δ. της 21.11.1979/ΦΕΚ718Δ της 27.12.1979. Στις παρυφές του ιστορικού κέντρου στις περιοχές που διαρρέονταν από τα ρέματα Δίρκης και Χρυσορρόα καθορίστηκαν με το Π.Δ. της 31.12.1982/ΦΕΚ54Δ της 31.12.1983. Οι τομείς που καθορίζουν τους όρους δόμησης στο ιστορικό κέντρο διαχωρίζονται σε τρεις.

Τον Α τομέα που περιλαμβάνει και το μεγαλύτερο μέρος του κέντρου με
Κάλυψη:70%, Σ.Δ.:2,2, Όροφοι 4, Ύψος 15,20μ./ Σε ακραία Ο.Τ. Όροφοι:3

Με το ΓΠΣ στα Ο.Τ. που βρίσκονται στις παρυφές του ιστορικού κέντρου (ανατολικά και δυτικά αυτού) περιορίστηκε ο Σ.Δ. σε 1,8.

Τον Α1 τομέα που περιλαμβάνει τα Ο.Τ. στο κέντρο της περιοχής αυτής μεταξύ των δύο κεντρικών οδών είναι:
Κάλυψη:70%, Σ.Δ.1,2, Όροφοι 3, Ύψος 10.90μ.

Τον Β τομέα που περιλαμβάνει τα Ο.Τ. βόρεια και νότια του ιστορικού κέντρου με Κάλυψη:60%, Σ.Δ. 1,2, Όροφοι 3, Ύψος 10,90μ.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

Το πραγματοποιούμενο ποσοστό Σ.Δ. σε σχέση με το επιτρεπόμενο υπολογίζεται περίπου σε 70%

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά. Η εκτίμηση της κατάστασης των υφιστάμενων οικοδομών σε ποσοστά είναι, "καλή": 40%, "μέτρια": 30% και "κακή": 30%

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

Ο αριθμός των οικοδομικών αδειών στο ιστορικό κέντρο κατά έτος είναι

Το 2009:10, 2010:7, 2011:9, 2012:5, 2013:6, 2014:1, 2012:2, 2016:0, 2017:(3), 2018:1, 2019:0

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

Στο ιστορικό κέντρο υπάρχουν πολλά παλιά κτίρια, συνήθως εγκαταλελειμμένα από τους ιδιοκτήτες τους πολλά χρόνια. Τα ποσοστά των εγκαταλελειμμένων και ετοιμόρροπων κτηρίων εκτιμώ ότι είναι 5% για κάθε κατηγορία.

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικοπέδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

Η μέση εμπορική τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων εκτιμώ ότι για τα κτίρια είναι 1.300€/τ.μ. και των οικοπέδων: 500€/τ.μ. Οι τιμές είναι μειωμένες κατά 5% των αντικειμενικών που ισχύουν.

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Κατ' εκτίμηση το ποσοστό των δημόσιων ακινήτων είναι 10%, των ιδιωτικών 90%

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

1.κατοικία: 40%, 2.εμπόριο:40%, 3.υπηρεσίες:15%, 4.τουρισμός:3%, 5.βιοτεχνία:2%

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

Κατ' εκτίμηση το ποσοστό των κοινοχρήστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο ιστορικό κέντρο είναι 30%.

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Δεν υπάρχουν.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

Κηρυγμένα Διατηρητέα κτίρια στο ιστορικό κέντρο δεν υπάρχουν.

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Υπάρχουν αρκετά αξιόλογα ιδιωτικά κτίρια διάσπαρτα στο ιστορικό κέντρο. Δεν είναι εφικτό να αναφερθούν συγκεκριμένα κτίρια που μπορεί να προταθούν για διατηρητέα, για να γίνει κάτι τέτοιο απαιτείται επιτόπια έρευνα στους δρόμους του ιστορικού κέντρου. Πέραν των προαναφερόμενων σας γνωρίζουμε ότι το έτος 1994 συντάχθηκε από μελετητική ομάδα με εκπρόσωπο την κα Βακαλοπούλου, τεύχος με τα προτεινόμενα κτίρια προς διαδικασία κήρυξης και διατήρησης. Ο αριθμός αυτών των κτιρίων είναι 25 από τα οποία τα 5 έχουν ήδη κατεδαφιστεί. Επίσης υπάρχουν κτίρια δημόσια ή τραπεζών που χρήζουν ειδικής προστασίας, όπως η Δημοτική βιβλιοθήκη (πρώην Δημαρχείο), τα κτίρια της Εθνικής Τράπεζας, της Τράπεζας Πειραιώς κ.τ.λ.

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Από Δευτέρα-Παρασκευή τις ώρες έναρξης των υπηρεσιών/σχολείων 8,00π.μ.-9,00π.μ./ 10,00π.μ.- 1,30μ.μ.

Τρίτη, Πέμπτη, Παρασκευή κατά τις ώρες 6,00μ.μ.-9,00μ.μ.

Το Σάββατο 9,00π.μ.-2,00μ.μ.

Στις προαναφερθείσες ώρες που υπάρχει η έντονη κυκλοφοριακή κίνηση στους δρόμους, εντείνεται και το πρόβλημα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του θορύβου.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Υφίσταται έντονο πρόβλημα στο ιστορικό κέντρο της πόλης όσο αφορά τους χώρους στάθμευσης. Το κέντρο εξυπηρετείται από έξι ιδιωτικούς υπαίθριους χώρους στάθμευσης και από την παρόδια στάθμευση, τα οποία όμως δεν επαρκούν. Δεν υπάρχουν δημοτικοί χώροι στάθμευσης, ίσως όμως και η περίπτωση δημιουργίας δημοτικού χώρου στάθμευσης στον πυρήνα του ιστορικού κέντρου να εντείνει το κυκλοφοριακό πρόβλημα.

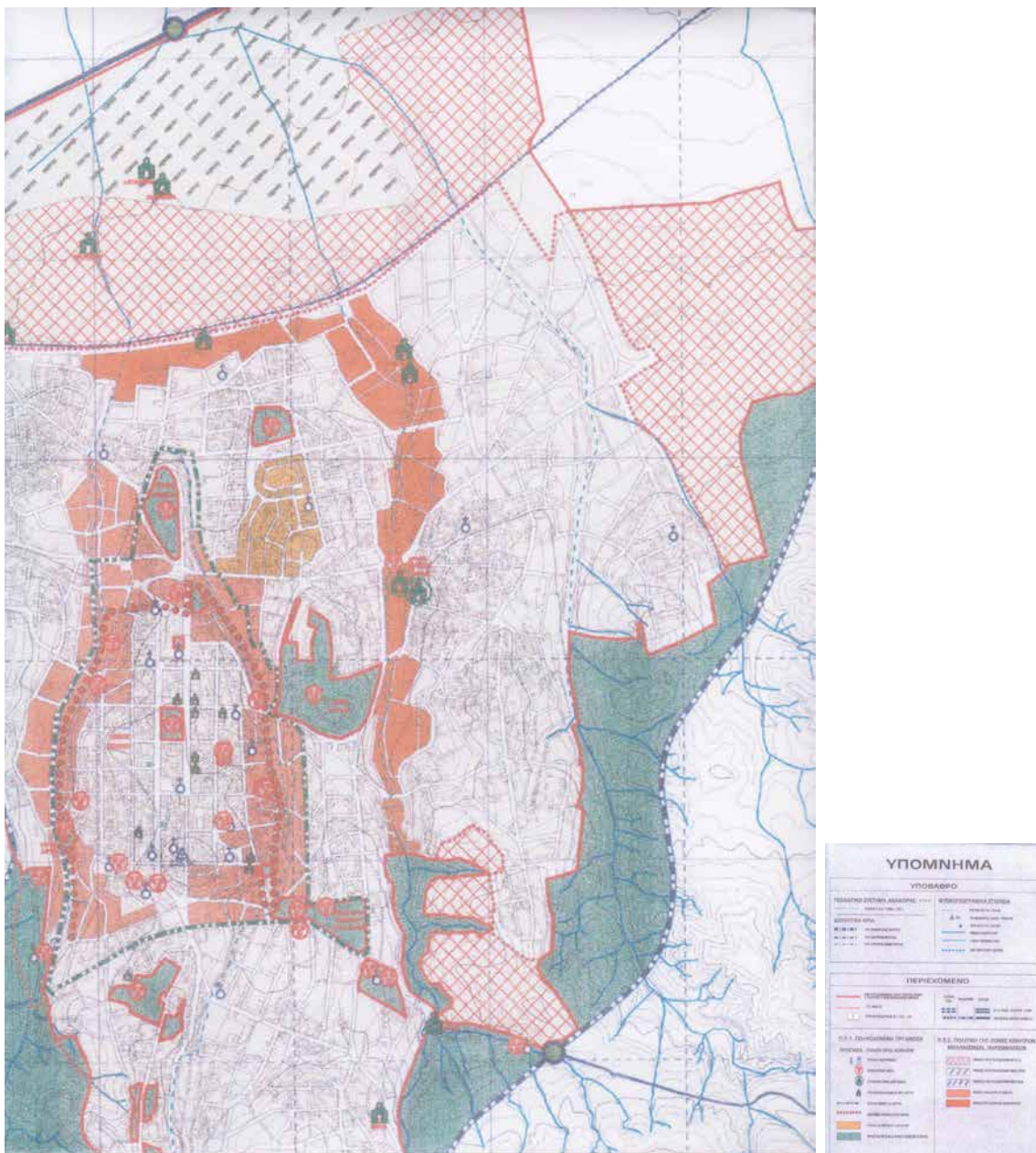
γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Δεν υπάρχουν ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής ρύθμισης στο ιστορικό κέντρο. Οι πλειονότητα των δρόμων του ιστορικού κέντρου είναι μονόδρομοι, υπάρχουν πεζόδρομοι σε μικρή έκταση σε σχέση με το ιστορικό κέντρο, ασύνδετοι μεταξύ τους. Επισημαίνεται ότι στο κέντρο της Καδμείας υφίσταται ο κεντρικός πεζόδρομος της οδού Επαμεινώνδα με τους κάθετους σε αυτούς οδούς, πεζόδρομους και στον οποίο τηρείται κανονισμός λειτουργίας του. Δημοτική αστυνομία υφίσταται στο Δήμο, αλλά αποτελείται από ένα άτομο ουσιαστικά με πολλές αρμοδιότητες και είναι αδύνατον να ασκεί επαρκώς καθήκοντα αστυνόμευσης.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Το ΓΠΣ προτείνει τη θεσμοθέτηση της κήρυξης του ιστορικού κέντρου και ανάπλαση αυτού με το άρθρο 8 του Ν.2508/97 για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα του ιστορικού κέντρου. Προτείνεται άμεση απόκτηση των κοινόχρηστων χώρων του ιστορικού κέντρου, θεωρείται απαραίτητη λόγω της πυκνής δόμησης που υπάρχει στο κέντρο, σύνδεση αυτών με τους διάσπαρτους αρχαιολογικούς χώρους για τους οποίους προτείνεται η ενοποίησή τους. Επίσης και υπό το πρίσμα των νέων αντιλήψεων για την κινητικότητα εκτιμούμε ότι στο προτεινόμενο από το ΓΠΣ ιστορικό κέντρο της πόλης, επιβάλλεται η μελέτη τόσο για την κυκλοφορία των οχημάτων με ζητούμενο τον περιορισμό της κίνησης αυτών, την δημιουργία προϋποθέσεων διευκόλυνσης της κυκλοφορίας των πεζών, σε συνδυασμό με την ανάδειξη και αξιοποίηση των διάσπαρτων υφιστάμενων αρχαιολογικών χώρων που σήμερα είναι υποβαθμισμένοι.

Το ιστορικό κέντρο της Θήβας οριοθετείται από την πράσινη στικτή γραμμή.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

.....

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

θα πρέπει να είναι περίπου 2000 κάτοικοι. Είναι μικρός ο πληθυσμός διότι υπάρχουν ελάχιστες πολυκατοικίες. Τα περισσότερα κτίρια κατοικίας είναι διώροφα και ισόγεια.

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

Ο ΣΔ έχει οριστεί 1.00, η κάλυψη είναι 60 % και το ύψος για τα κτίρια ορίζεται στα 7.50 μέτρα.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

Ο πραγματοποιημένος ΣΔ δεν έχει μεγάλη διαφοροποίηση από τον επιτρεπόμενο, διότι με την επιτήρηση που υπάρχει από την Εφορεία Αρχαιοτήτων, είναι δύσκολο να πραγματοποιηθούν αυθαίρετες κατασκευές στο ιστορικό κέντρο της πόλης.

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

Γενικά η υφιστάμενη κατάσταση των κτιρίων είναι καλή.

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

Οι οικοδομικές άδειες που έχουν εκδοθεί στα κτίρια του ιστορικού κέντρου ανέρχονται περίπου δέκα άδειες ανά έτος.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

Συνολικά το ποσοστό και για τις δύο κατηγορίες ανέρχεται περίπου στο 15 %, καταλαμβάνοντας λίγο παραπάνω από το μισό τα εγκαταλελειμμένα κτίρια.

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτίρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

.....

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Κατά προσέγγιση το ποσοστό δημόσιων ακινήτων έναντι ιδιωτικών ακινήτων, είναι περίπου 20 % - 80 %.

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

Κατοικία: 35 % - Εμπόριο: 35 % - Υπηρεσίες: 10 % - Τουρισμός: 15 % - Βιοτεχνία: 5 %

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου; Το ποσοστό των κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου συνολικά είναι πολύ μικρό, περίπου το 20 % της συνολικής έκτασης του χαρακτηρισμένου ιστορικού κέντρου της πόλης.

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Δεν υπάρχει.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

Είναι 110 κτίρια, τα πιο πολλά σε καλή κατάσταση.

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Όχι, όσα διατηρούνται έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα από το Υπουργείο.

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Το σύνολο των οδών στο ιστορικό κέντρο είναι μικρού πλάτους και οι περισσότερες έχουν πεζοδρομηθεί. Ατμοσφαιρική ρύπανση σίγουρα υπάρχει, διότι η πόλη γενικότερα έχει μεγάλο πληθυσμό καταναμημένο σε μικρή έκταση.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Σίγουρα υπάρχει πρόβλημα στάθμευσης για τους μόνιμους κατοίκους της περιοχής του κέντρου, ενώ τα ξενοδοχεία έχουν προβλέψει τις θέσεις στάθμευσης που χρειάζονται για τους τουρίστες.

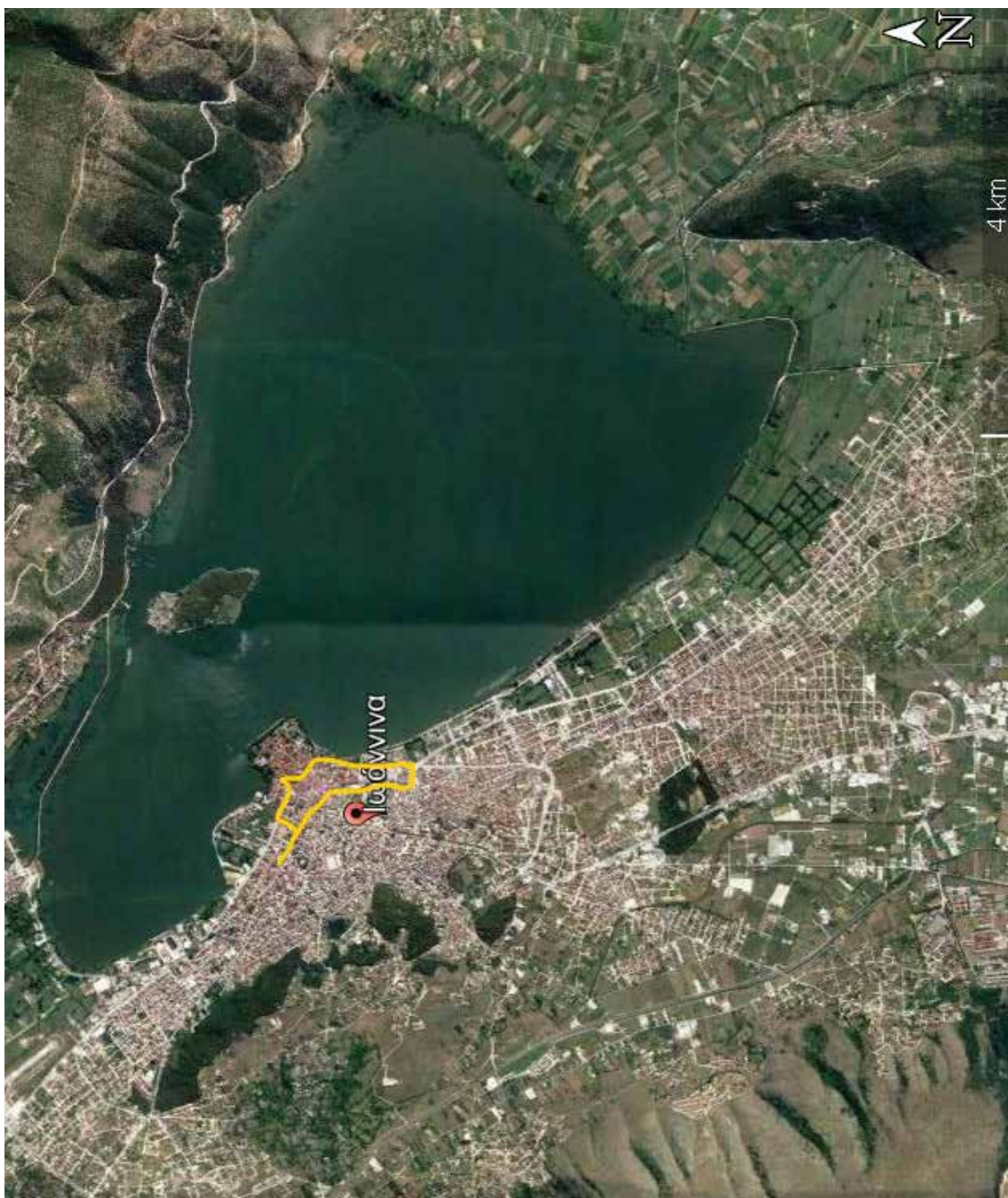
γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Έχουν προβλεφθεί μέτρα και υπάρχει δημοτική αστυνόμευση, αλλά το κυκλοφοριακό είναι σημαντικό πρόβλημα γενικά στην πόλη Ιωαννίνων.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

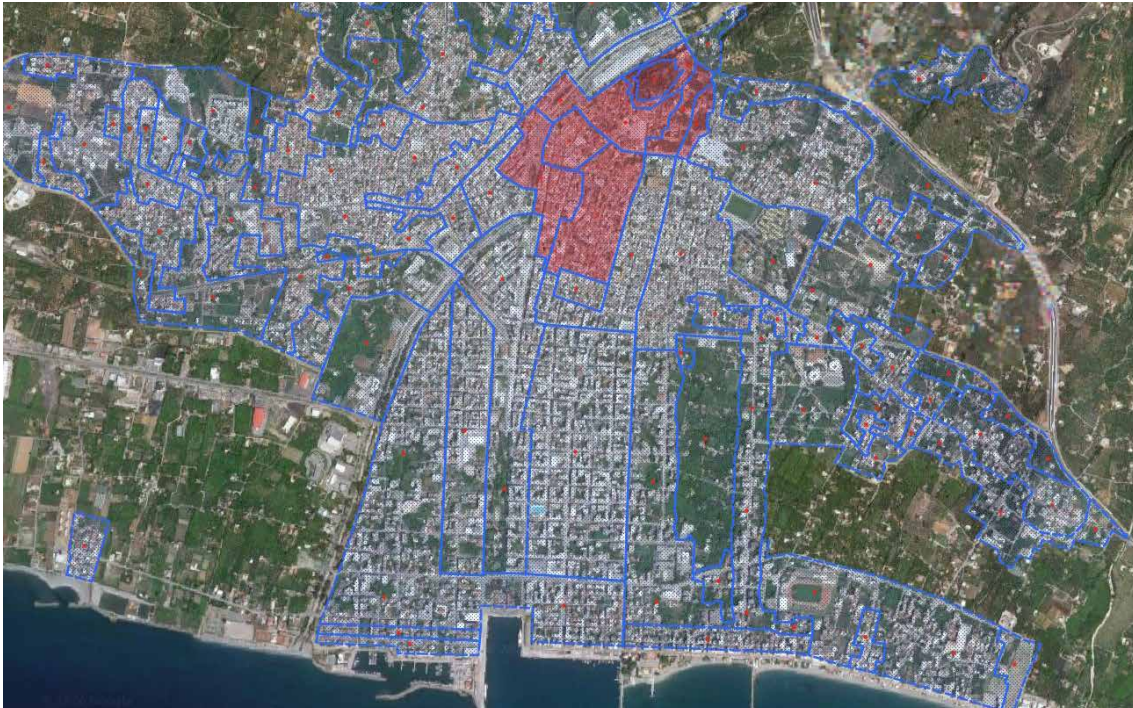
Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Δεν πιστεύω ότι χρειάζεται να γίνει κάτι ιδιαίτερο στο ιστορικό κέντρο της πόλης.

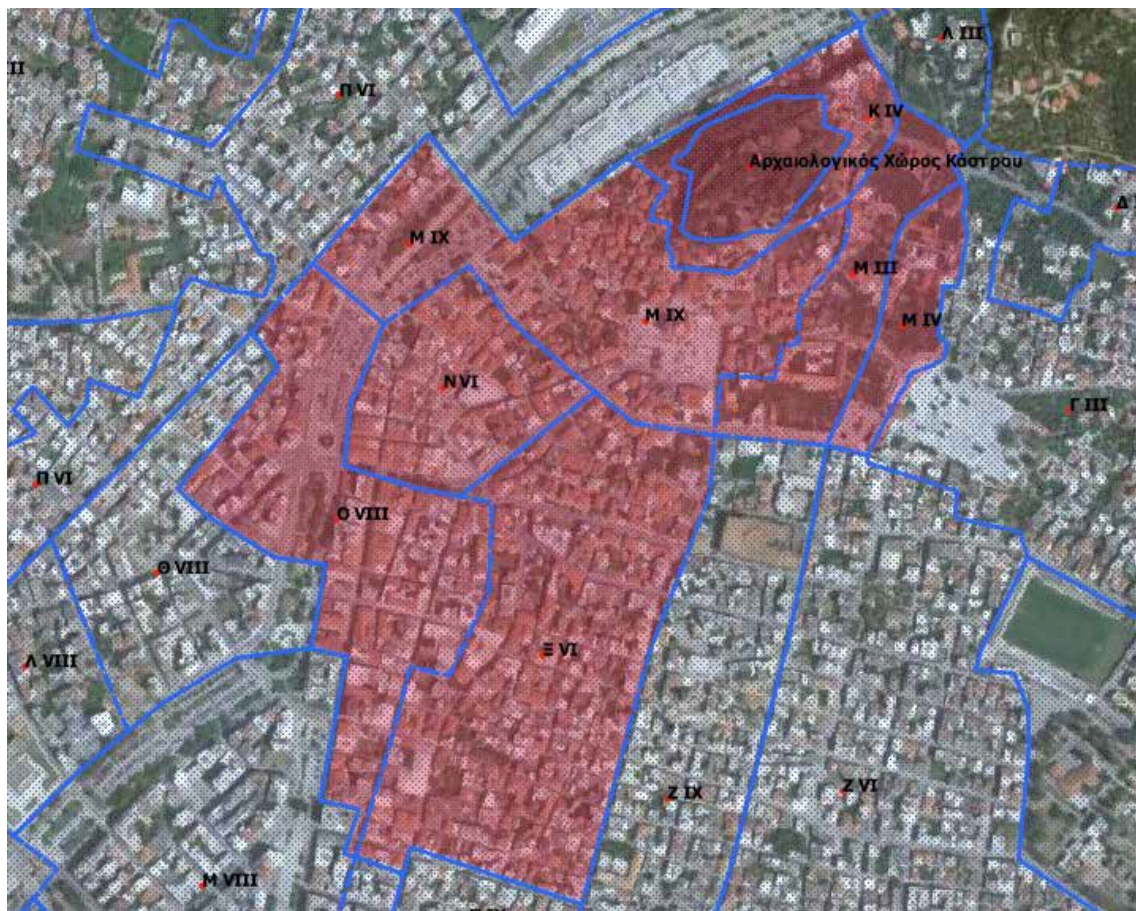

Οριοθέτηση ιστορικού κέντρου Ιωαννίνων.

ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Καλαμάτα: Όρια ιστορικού κέντρου

Καλαμάτα: Τομείς όρων δόμησης ιστορικού κέντρου

ΟΡΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ Δ.Δ. ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Π.Δ/ΤΑ. - ΑΠΟΦ. ΝΟΜ. - ΑΠΟΦ. Γ. Γ. Π. ΠΕΛ. - Φ.Ε.Κ.	ΚΑΤΑ ΚΑΝΟΝΑ								ΚΑΤΑ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ											
	ΑΡΤΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΡΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ								Σ.Δ. ΚΑΙ ΚΑΛΥΨΗ				ΑΡΤΙΟΤΗΤΑ							
	ΤΟΜΕΙΣ						ΑΡΤΙΟΤΗΤΑ								ΑΡΤΙΟΤΗΤΑ					
	ΑΡΤΙΟΤΗΤΑΣ & ΛΟΙΠΩΝ ΟΡ. ΔΟΜ.	Σ.Δ.	Σ.Δ.	ΚΑΛΥΨΗ	ΥΨΟΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ	ΕΜΒΑΔΟΝ	ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ	ΕΜΒΑΔΟΝ	ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ	ΠΡΙΝ ΤΗΣ	Σ.Δ.	ΚΑΛΥΨΗ	ΜΕΧΡΙ ΕΓΓ. ΟΡΟΦΩΝ	ΥΨΟΣ	ΠΡΙΝ ΤΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΟ	ΕΜΒΑΔΟΝ	ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ	
			%	μ	μ	μ ²		μ ²	ημερ/νία		%	μ ²	μ	ημερ/νία	μ	μ ²				
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ																				
ΕΓΚΡΙΣΗ ΟΡΩΝ ΔΟΜΗΣΗΣ Π.Δ. 20-10-88 ΦΕΚ 821/Δ/16-11-88 ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΟΥ Π.Δ. 21/15-9-89 ΦΕΚ 634/Δ/9-10-89	K	IV	≤80		1/4,5	10	200											4	30	
	Λ	III	0,8	70	2/7,5	10	200											4	30	
	M	III	0,8	70																
		IV	0,6	60	2/7,5	10	200	ΙΣΟΓΕΙΟ ΜΑΓΑΖΙ	100										4	30
		IX	1,2	80																
	N	VI	1,8	80	3/11	10	200	ΙΣΟΓΕΙΟ ΜΑΓΑΖΙ	100										4	30
	Ξ	VI	1,8	80	3/11	10	200	ΙΣΟΓΕΙΟ ΜΑΓΑΖΙ	100										4	30
Ο	VIII	2,4	80	3/11	10	200	ΙΣΟΓΕΙΟ ΜΑΓΑΖΙ	100										4	30	

Όροι δόμησης τομέων ιστορικού κέντρου Καλαμάτας.

ΚΑΡΔΙΤΣΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκη **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξη του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξη του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Επισυνάπτεται απόσπασμα χάρτη στο οποίο σημειώνονται κάποια κτίρια που οριοθετούν το κέντρο της πόλης.

Τα δύο εξ αυτών είναι διατηρητέα (Αρνη, Δημοτική Αγορά), η οδός Στ. Λάππα ξεκινά σαν πεζόδρομος από την Αρνη, διασχίζει την Πλατεία Ελευθερίας και καταλήγει στο Παυσίλυπο και συναντά κάθετα τον πεζόδρομο της Βάλλη που οδηγεί στη Δημοτική Αγορά, με τους άλλους κάθετους δρόμους οριοθετούν το κέντρο της πόλης, το οποίο κατά μία έννοια είναι και το ιστορικό κέντρο της πόλης.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

Υπάρχει σαφώς πιο ανεπτυγμένη η εμπορική χρήση, αλλά σε υπάρχουσες (παλιές ως επί το πλείστον) πολυκατοικίες διαμένουν περίπου 4000 κάτοικοι.

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);
είναι Α ζώνη με κάλυψη 60%, σ.δ. 2,4 και η μεγ. 21Μ

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης. Επειδή στον κεντρικό πεζόδρομο τα οικοπέδα είναι μικρά και προβλέπεται στοά, παραμένουν πολλή παλαιά ισόγεια κτίσματα (με 100% κάλυψη) αλλά και άλλα που έχουν εξαντλήσει τον συντελεστή δόμησης (3,4 ίσχυε παλαιότερα) οπότε θεωρούμε ότι το ποσοστό είναι περί το 0,75.

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

50% των οικοδομών είναι σε καλή κατάσταση, 40% σε μέτρια και 10% σε κακή.

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

Το τμήμα της πόλης έχει οικοδομηθεί παλαιότερα οπότε την δεκαετία αυτή λίγες άδειες εκδίδονται στην περιοχή (από τον έλεγχο θεωρούμε περίπου 1-2 νέες άδειες και 2-3 άδειες επισκευών, αλλαγών χρήσεων κ.λ.π.) καθώς και μεγάλος αριθμός Εγκρίσεων Εργασιών Μικρής Κλίμακας (λόγω της απλής διαδικασίας).

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

Μικρό 1-2%

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτίρια και οικοπέδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

Εδώ δεν έχουμε εικόνα καθώς οι τιμές έχουν πέσει τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με πληροφορίες (από μηχανικούς) οι τιμές αγοράς γης είναι 300-350 Ε/Μ².

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Το 98% είναι ιδιωτικά ακίνητα.

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις

ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

60% εμπόριο, 30% κατοικία, 10% υπηρεσίες.

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

Υπάρχει το μεγάλο Άλσος του Πausiθύπου, η Πλατεία Ελευθερίας, η Πλατεία Δικαστηρίων, η Πλατεία Πλαστήρα και ο περιβάλλων χώρος της Δημοτικής Αγοράς, οπότε θεωρούμε ότι είναι περί τα 10%.

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Καταστήματα (μπάρ) και κατοικίες.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

Αναφέρονται στο 1.

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Υπάρχουν κάποια διώροφα πέτρινα καλοφτιαγμένα κτίρια του '55, κάποια από τα οποία συντηρούνται από τους ιδιοκτήτες, αλλά και το κτίριο Παλλας (ιδιοκτησία τράπεζας) στην Κεντρική Πλατεία που έχει ιστορική σημασία για την πόλη.

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Η Καρδίτσα είναι επίπεδη πόλη στην οποία χρησιμοποιείται ευρύτατα το ποδήλατο (έχει βραβευθεί στην Ευρώπη γι' αυτό).

Κυκλοφοριακό πρόβλημα (μικρό) υπάρχει τους χειμερινούς μήνες (κυρίως όταν υπάρχει κακοκαιρία).

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Υπάρχουν 3-4 ιδιωτικά (parking) κάποια στην ευρύτερη περιοχή αλλά σε κοντινή απόσταση από το κέντρο.

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

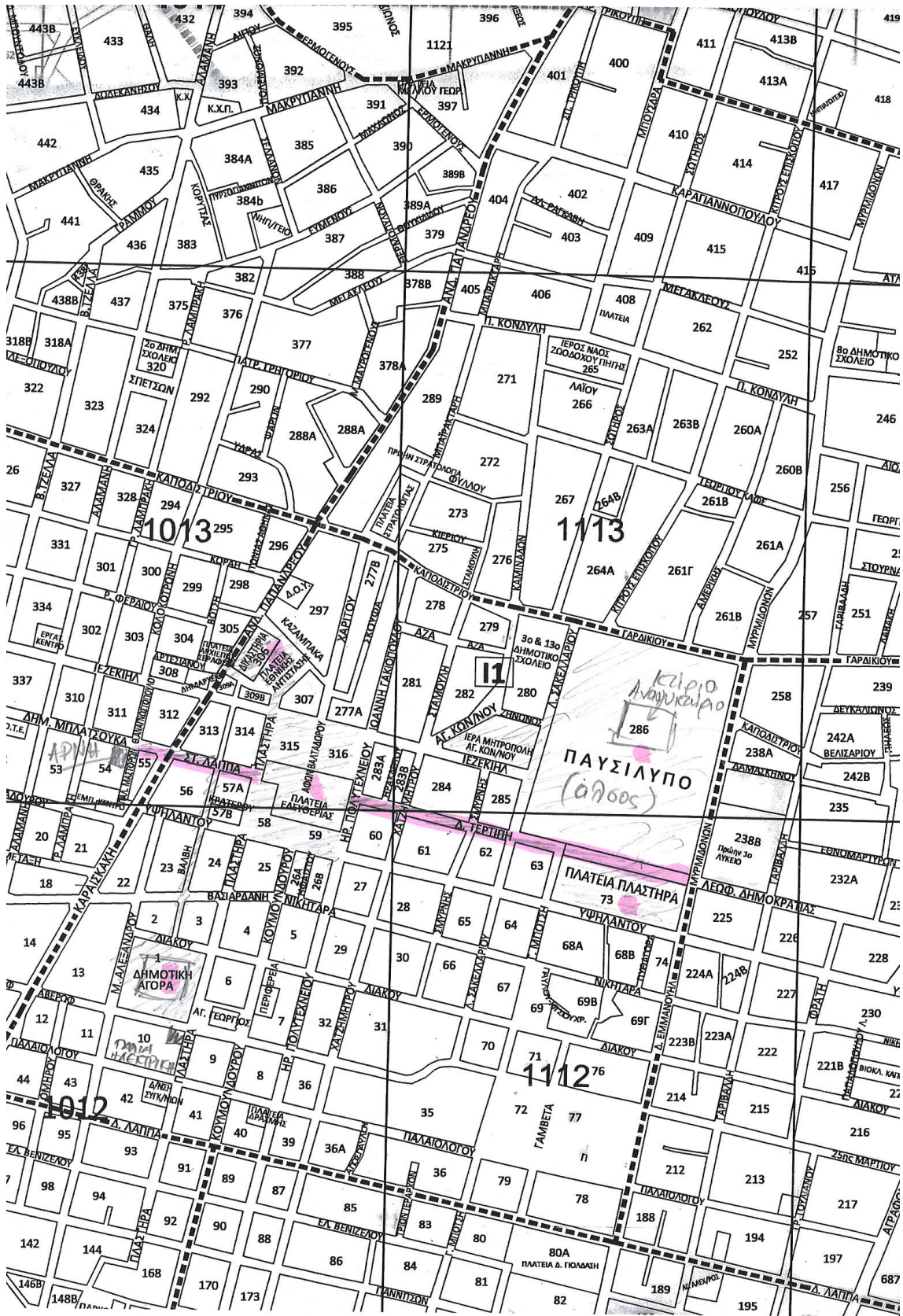
Υπάρχει δημοτική αστυνόμευση και ελεγχόμενη στάθμευση σε κάποιους δρόμους.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

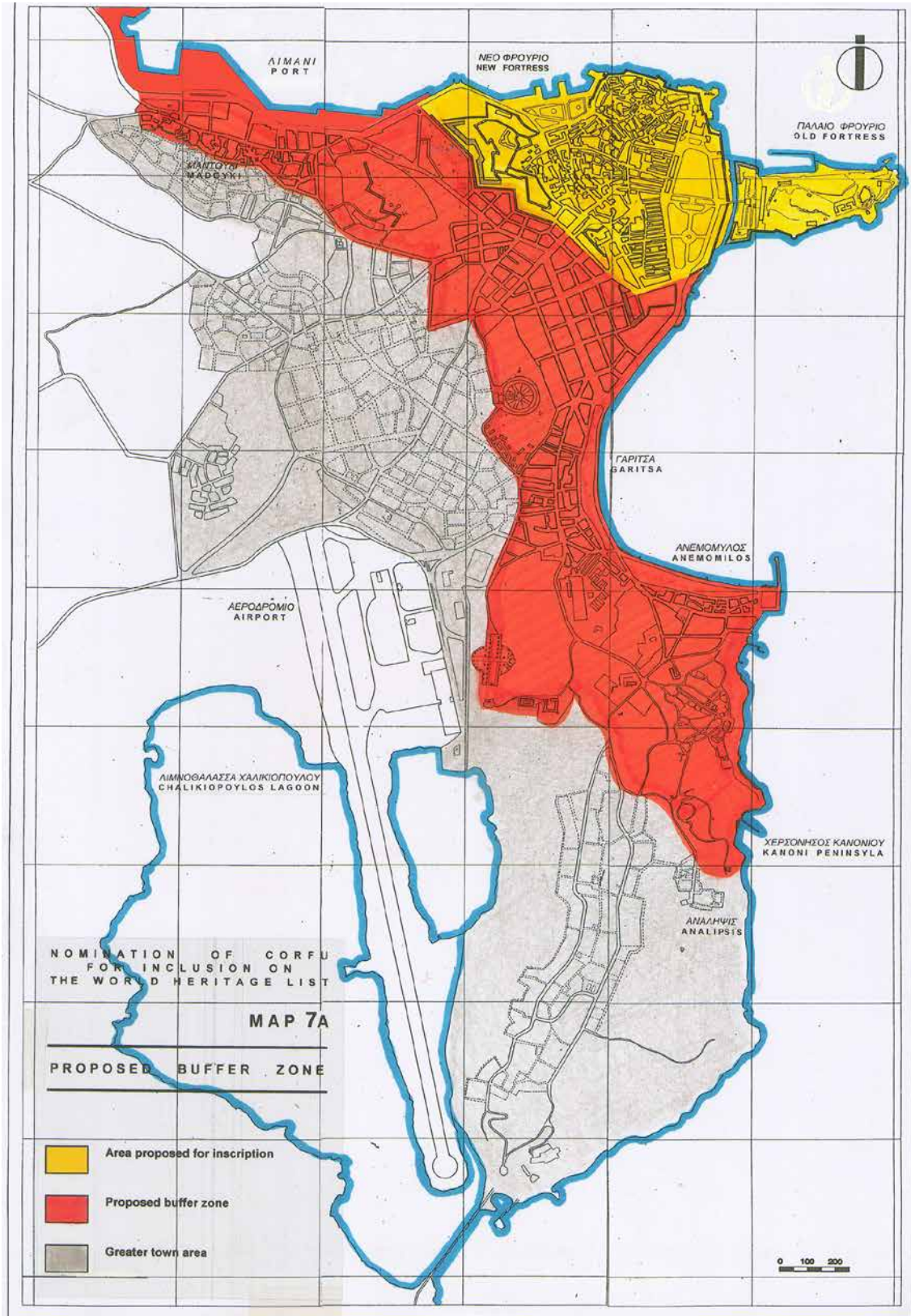
Επειδή ουσιαστικά το κέντρο έχει πεζοδρομηθεί και κυκλοφορείται τόσο από πεζούς αλλά πολύ με το ποδήλατο, τα προβλήματα είναι μικρότερα. Όμως συχνά βλέπουμε ότι είναι απαραίτητη η αστυνόμευση για την αποτροπή παραβάσεων κάθε είδους (ρύπανση, νχορύπανση, αισθητική ρύπανση κ.λπ.).

Η βελτίωση της λειτουργικότητας με αναπλάσεις και κάποιων κοινόχρηστων χώρων (πλατεία Δικαστηρίων), η πεζοδρόμηση της οδού Χαρίτου (η οποία συζητείται), η αξιοποίηση κεντρικών κτιρίων για πολιτιστικές χρήσεις (Α' όροφος Παλλας) η δημοπράτηση και κατασκευή κτιρίου Παλιάς Ηλεκτρικής (έναντι Δημοτικής Αγοράς) θα δώσει νέα πνοή στο κέντρο.

Ιστορικό κέντρο Καρδίτσας.

ΚΕΡΚΥΡΑ

Οριοθέτηση Παλιάς Πόλης Κέρκυρας (το τμήμα της πόλης με την κίτρινη σκίαση) / Πηγή: UNESCO

ΚΟΜΟΤΗΝΗ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Ιστορικό κέντρο οριοθετημένο δεν υπάρχει.

Υπάρχουν ωστόσο δύο περιοχές στο πολεοδομικό κέντρο που βρίσκονται σε απόσταση 150 μ. μεταξύ τους.

1) η περιοχή πέριξ των βυζαντινών τειχών σε απόσταση 20 μ. από αυτό.. που αποτελούσε τον αρχικό αστικό πυρήνα

Απόφαση κήρυξης βυζαντινών τειχών ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο από το ΥΠΠΟ το 1964 (αριθμ. Απ. 4499/12-6-1964 Υ.Α.(ΦΕΚ239/Β/30-6-1964) και ο καθορισμός της ζώνης προστασίας των 20 μέτρων εκατέρωθεν του τείχους και καθ' όλον το μήκος αυτών, το 1965 (αριθμ. Αποφ. 7828/7-5-1965 (ΦΕΚ 404/Β/6-7-1965).

2) Ιστορικός τόπος κηρυγμένος από το ΥΠΠΟ το τμήμα της παραδοσιακής αγοράς της Κομοτηνής, όπως ορίζεται από τις οδούς Ορφέως, Συντάγματος Κρητών, Ερμού, Πλατεία Ηφαίστου, Κανάρη, Κιδικής, Γραβιάς, Ξενοφώντος, Βενιζέλου και Ορφέως. Η κήρυξη αυτή έγινε το 1999, η οποία αναφέρει ότι στο τμήμα αυτό της πόλης διατηρείται ένας μεγάλος αριθμός παραδοσιακών κτισμάτων και μνημείων. Περιλαμβάνει την πλατεία Ηφαίστου με τα εργαστήρια του Λευκοσιδήρου, «τα τενεκετζίδικα», τα οποία προσδίδουν ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα στην αγορά που το περιβάλλει. Η παραπάνω περιοχή αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του αστικού ιστού της παλαιάς αγοράς της Κομοτηνής και κατά συνέπεια είναι σημαντική για την ιστορική μνήμη των κατοίκων, την εξέλιξη των παραδοσιακών επαγγελμάτων και τεχνών.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

2.000-3.000

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

Σ.Δ.:2.4., κάλυψη:70%, ύψος 2,4

Στον ιστορικό τόπο ισόγεια κτίσματα με κάλυψη 100%

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

...πραγματοποιημένος Σ.Δ όσο ο επιτρεπόμενος δηλαδή 2,4.

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

Υπάρχουν και οι τρεις κατηγορίες

('καλή', οικοδομές που χτίστηκαν μετά τη δεκαετία του 1980, σε ποσοστό 60%

'μέτρια', κτίσματα των δεκαετιών 1960-1970 σε ποσοστό 20%

'κακή' κτίσματα των δεκαετιών 1920-1950 σε ποσοστό 20%)

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

δεν γνωρίζω.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων 5%

2. των ετοιμόρροπων κτηρίων 5%.

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

τρέχουσα εμπορική αξία 1200 ευρώ το τ.μ.

αντικειμενική αξία 900 ευρώ το τ.μ.

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

80% ιδιώτες

20% λοιποί φορείς του δημοσίου

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

1. Κατοικία 25%

2. εμπόριο 50%

3. υπηρεσίες 15%

4. Τουρισμός 10%

5. βιοτεχνία 0%

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

20%

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Εντός της κεντρικής Δημοτικής Αγοράς (οπωροπωλεία, κρεοπωλεία, ψαράδικα) υπάρχει δημοτικό σχολείο που αρχικά χτίστηκε για ψυγείο της Δημοτικής Αγοράς.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

Το Φρούριο της Κομοτηνής, γνωστό και ως το Βυζαντινό Τείχος Κομοτηνής είναι μια οχύρωση η οποία ανεγέρθηκε την πρωτοβυζαντινή περίοδο (τον 4ο αιώνα μ.Χ.) από τον αυτοκράτορα Θεοδοσίο Α' (379-395 μ.Χ.). Το Ιμαρέτ της Κομοτηνής (σήμερα εκκλησιαστικό μουσείο) είναι από τα παλαιότερα σωζόμενα οθωμανικά μνημεία της Ευρώπης και χρονολογείται μεταξύ των αρχών της δεκαετίας του 1360.

Ο Ναός Κοιμήσεως της Παναγίας είναι μέσα στο Φρούριο της Κομοτηνής και χρονολογείται από το 1800. Το Έσκι Τζαμί Κομοτηνής, το Παλαιό Τέμενος είναι ένα οθωμανικό μνημείο το οποίο χρονολογείται από το 1608/9. Βρίσκεται στο κέντρο της Κομοτηνής κοντά στο Ιμαρέτ.

Το Γενί Τζαμί Κομοτηνής, το Νέο Τέμενος είναι ένα οθωμανικό μνημείο το οποίο χρονολογείται γύρω το 1600 [2]. Βρίσκεται εντός του ιστορικού τύπου.

Ο Πύργος του Ωρολογιού είναι ένας πύργος Οθωμανικής Περιόδου ο οποίος βρίσκεται στο δίπλα στο Γενί Τζαμί εντός του ιστορικού τύπου και χρονολογείται από τον 19ο αιώνα.

Βλέπουμε ότι δεν υπάρχουν κατοικίες ή αρχοντικά διατηρητέα κτήρια αλλά μόνο δημόσια κτήρια.

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Όχι δεν υπάρχουν. Ο ιστορικός τόπος είναι κηρυγμένος από το 1999 ωστόσο υπάρχει μόνο η οριοθέτηση. Επομένως απαιτείται να γίνει μελέτη για το σύνολο της περιοχής, ώστε να μπου κανόνες. Είχε ξεκινήσει στο παρελθόν αλλά δεν προχώρησε έως σήμερα. Στην μελέτη αυτή θα γίνει κατ' αρχάς αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης, των πολύ μικρών ιδιοκτησιών των 10-20 τ.μ., των χρήσεων γης κ.α. καθώς και προτάσεις ομοιόμορφης αντιμετώπισης κάποιων πραγμάτων. Αυτή τη στιγμή κάθε καταστημάρχης βιάφει ότι χρώμα θέλει το κατάστημα του, βάζει όποιο στέγαστρο θέλει χωρίς να ακολουθεί κάποιον κανόνα. Αυτό πρέπει κάποια στιγμή να διορθωθεί.

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Έντονος κυκλοφοριακός φόρτος τις εργάσιμες μέρες και ώρες. Σχετικές μελέτες κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο δεν υπάρχουν.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Πολλά προβλήματα στάθμευσης ιδίως τις πρωινές ώρες. Έλλειψη parking.

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

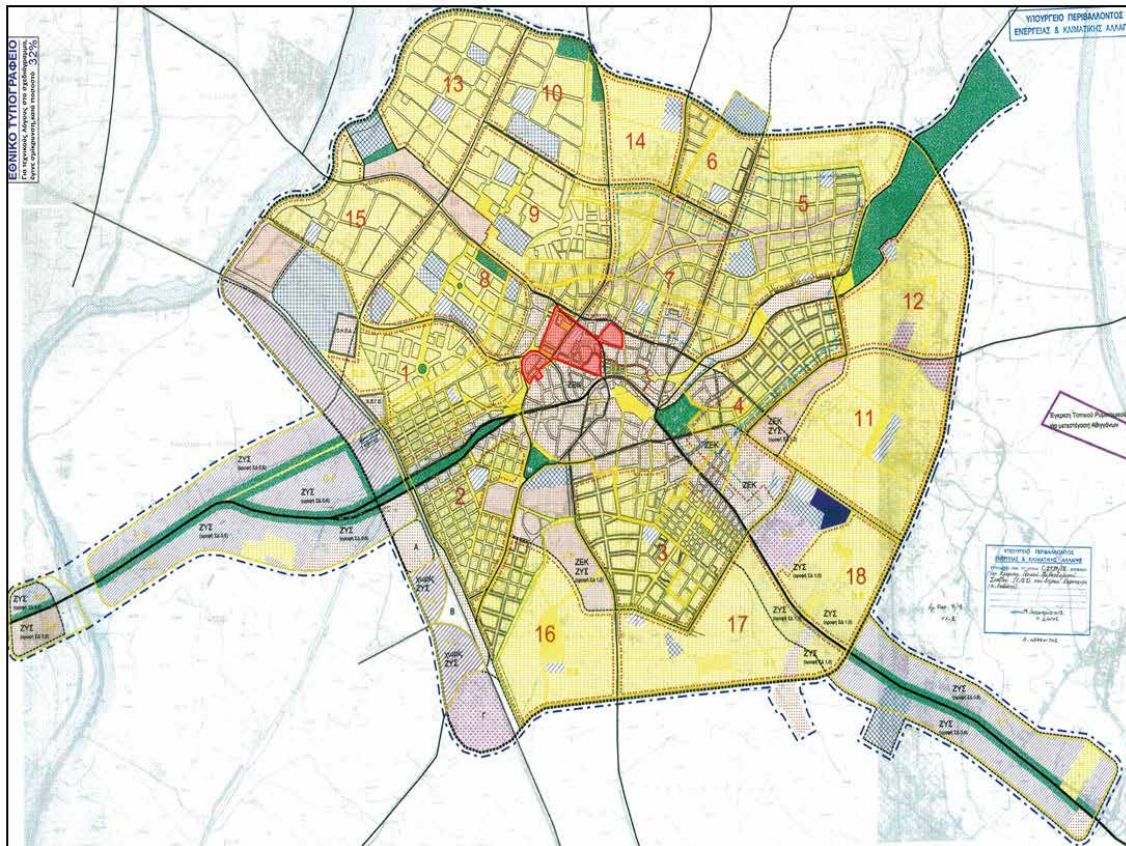
Δεν υπάρχουν ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο. Υπάρχουν μονοδρομήσεις και πεζοδρομήσεις.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

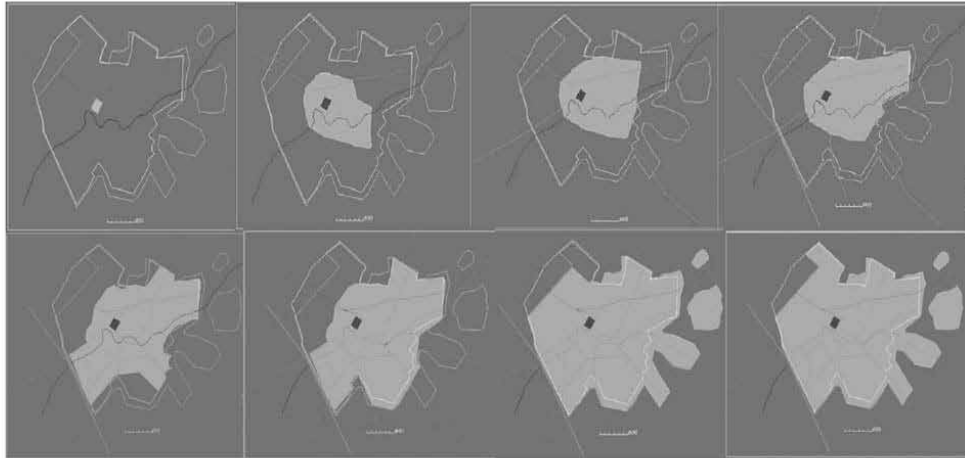
Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Για την περιοχή πέριξ του βυζαντινού τείχους προχωράει η ανάπλαση της περιοχής με εμπλεκόμενους φορείς το Δήμο, την Εφορεία Αρχαιοτήτων και την Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής.

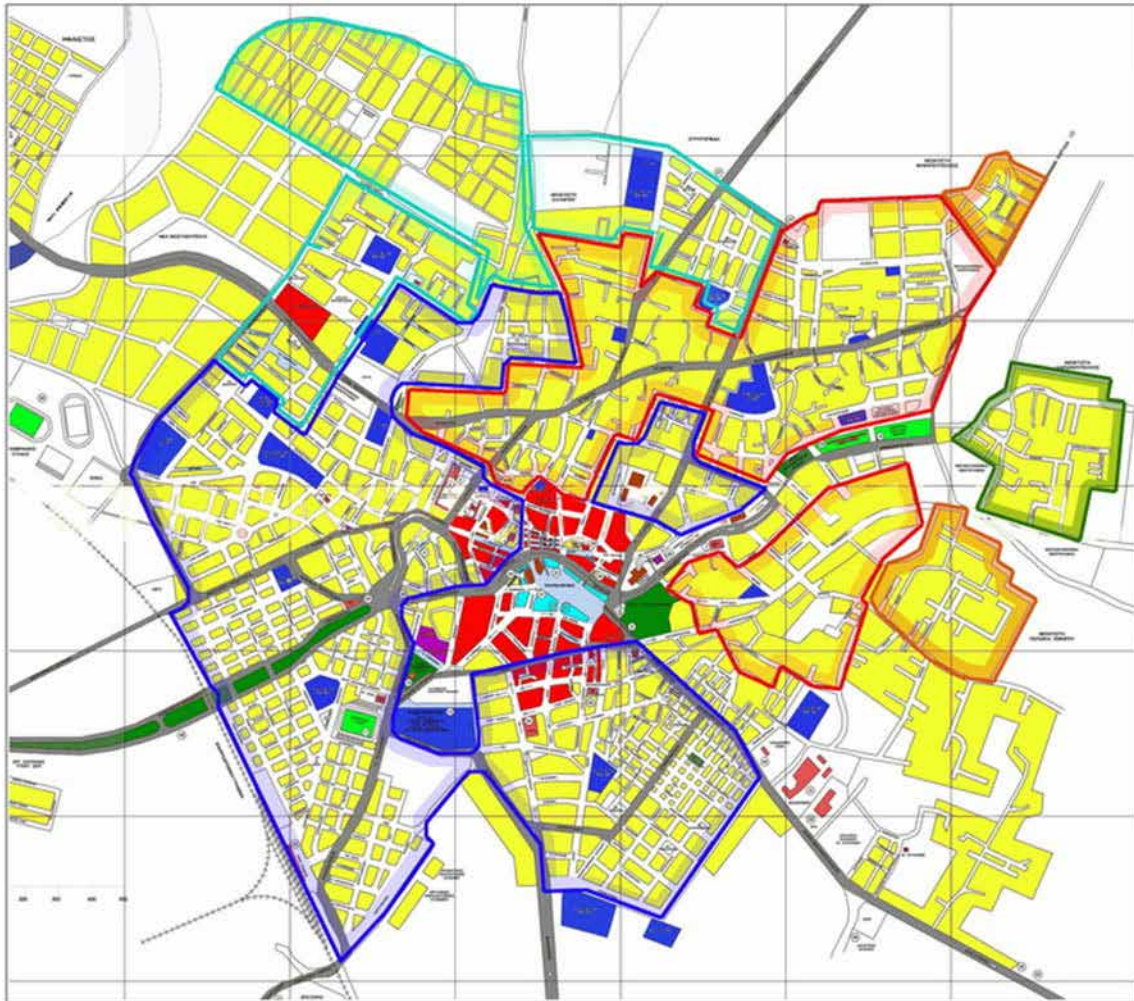
Απαιτείται ανάλογη συνεργασία για τον ιστορικό τόπο με Δήμο, υπουργείο Πολιτισμού-Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων και ιδιώτες, μπορεί για παράδειγμα να είναι το Επαγγελματικό Επιμελητήριο.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ –
Διαχρονική εξέλιξη του πολεοδομικού ιστού της Κομοτηνής
από τον 4^ο αιώνα έως το 2004.

Πηγή:Κ. Κατσιμίγας, Πολεοδομική και ιστορική εξέλιξη της Κομοτηνής

Land Uses

 Residential	 Christian Greeks
 Commercial	 Greeks from the formerly Soviet Union
 Education	 Muslim Turks
 Leisure	 Pomaks
 Cultural	 Roma (Gypsies)
 Official Service	 Town Center
 Sport	
 Open Space	

ΚΩΣ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξη του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Το φερόμενο ιστορικό κέντρο της πόλης της Κω ορίζεται από τις οδούς Μ. Αλεξάνδρου, Γρηγορίου Ε', Κοραή, Βασιλέως Γεωργίου, Ακτή Μιαούλη και Ακτή Κουντουριώτη (επισυνάπτονται σχετικοί ορθοφωτοχάρτες).

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

Δεν υπάρχουν στοιχεία στην υπηρεσία μας.

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

Στον τομέα ΙΑ: Σ.Δ.=1.8 , Κάλυψη=60% , Ύψος=10.50μ. - Τομέας ΙΙΓ: Σ.Δ.1,2 , Κάλυψη=40% , Ύψος=10,50μ.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης. **90%**

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά. *Καλή 80% Μέτρια 20%.*

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

140 Οικοδομικές άδειες που αφορούν εσωτερικές διαρρυθμίσεις, επισκευές επιχειρημάτων, χρωματισμό όψεων, αντικατάσταση κιγκλιδωμάτων, συντήρηση διατηρητέου, λειτουργική σύνδεση καταστημάτων κ.λπ.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

1. σχεδόν μηδενικό 2. σχεδόν μηδενικό

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

Τα στοιχεία αυτά θα τα πάρετε από την Δ.Ο.Υ Κω.

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

10% Δήμος Κω, 5% Ελληνικό Δημόσιο, 5% εκκλησία, 2% ΝΠΔΔ, 78% Ιδιότητα

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

35% Κατοικία, 50% Εμπόριο, 5% Υπηρεσίες, 10% Τουρισμός, 0% Βιοτεχνία

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

20% Πράσινο και 25% Κοινόχρηστοι χώροι.

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Δεν υπάρχουν

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

15

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Δημαρχείο, Χάβρα Ιουδαίων, 3ο Δημοτικό Σχολείο (πλατεία Ηρώων Πολυτεχνείου), 7ο Δημοτικό Σχολείο οδού Κοραή, 1ο Ιησοκράτειο Λύκειο οδού Ιησοκράτους, Νοσοκομείο Κω, Καθολικός Ναός νυν Ευαγγελίστρια-Μητρόπολη, Ναός της Αγίας Παρασκευής, Οικονομική Εφορεία Κω, Κατοικίες και καταστήματα της οδού Μιαούλη, Κτίρια περιοχής πλατείας Κονίτσας, Κτίρια της οδού Β. Παύλου, Παλιό νηπιαγωγείο (οίκος ανοχής επί Ιταλοκρατία) της οδού Πεισάνδρου, Λαογραφικό Μουσείο (παλιό Χάνι) της οδού Γρηγορίου Ε., Κτίρια της Ακτής Κουντουριώτου και πλατείας Ρήγα Φεραίου, Κτίριο οδού Ιησοκράτους, Νηπιαγωγείο οδού Γρηγορίου Ε', Αγροτική Τράπεζα νυν Πειραιώς στις οδού Κοραή και Βενιζέλου, Κατοικίες οδού Κοραή.

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Θα δοθούν από την Τεχνική Υπηρεσία.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

.....

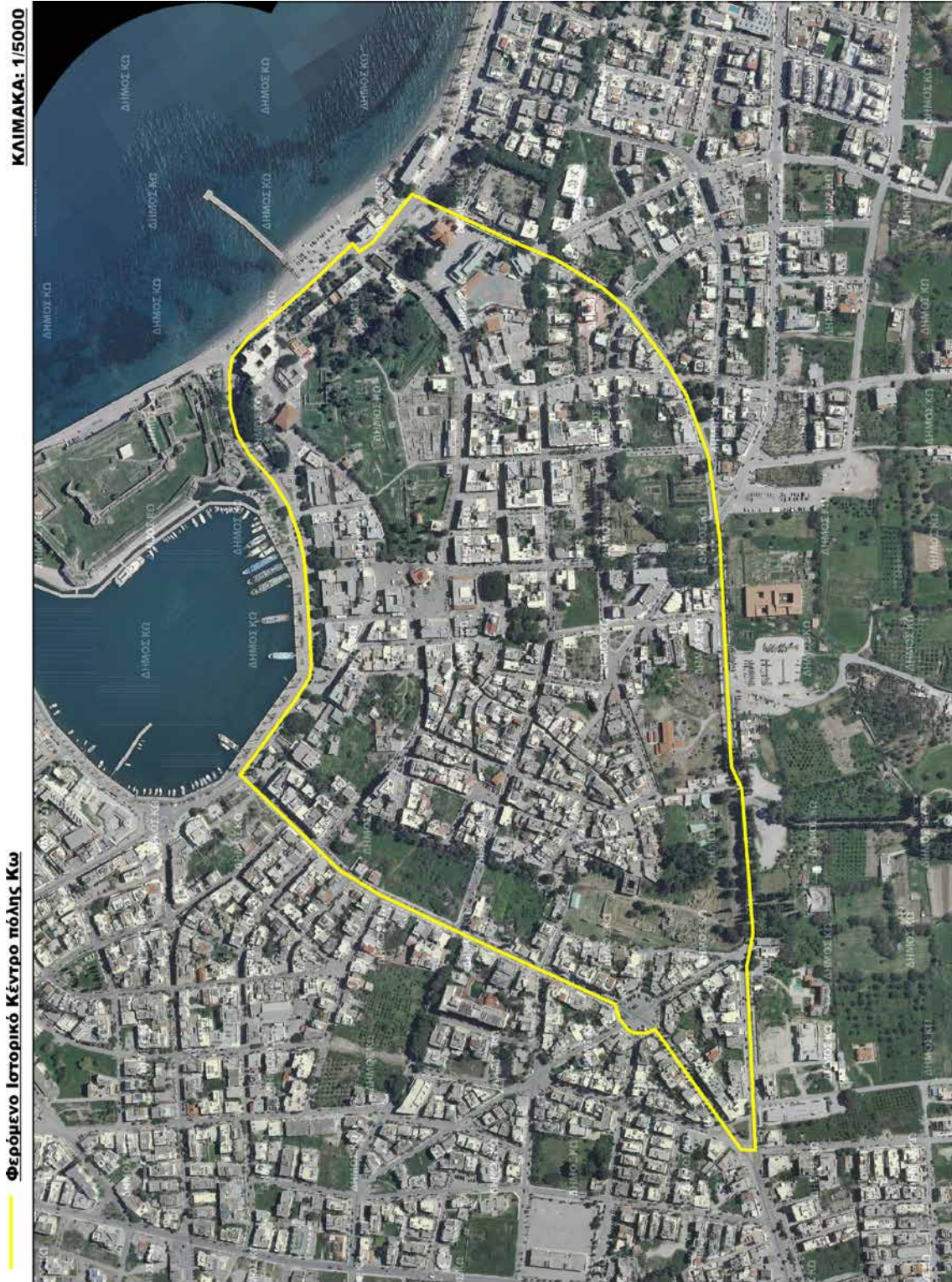
γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

.....

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Θα δοθούν από την Τεχνική Υπηρεσία.

Κως: Ιστορικό κέντρο της πόλης

ΛΑΜΙΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

.....

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

.....

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

.....

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.
Μέτρια

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

1. 8% 2. 2%

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

.....

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

.....

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

.....

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

.....

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

.....

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

50

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Υπάρχουν – από την διπλωματική μου (σελ 112-113) είναι δέκα έξι από τα εγκαταλελειμμένα με τα υπόλοιπα δεν έχω ασχοληθεί

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Δεν υπάρχουν πρόσφατες μελέτες (πριν τις πεζοδρομήσεις του κέντρου)

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

.....

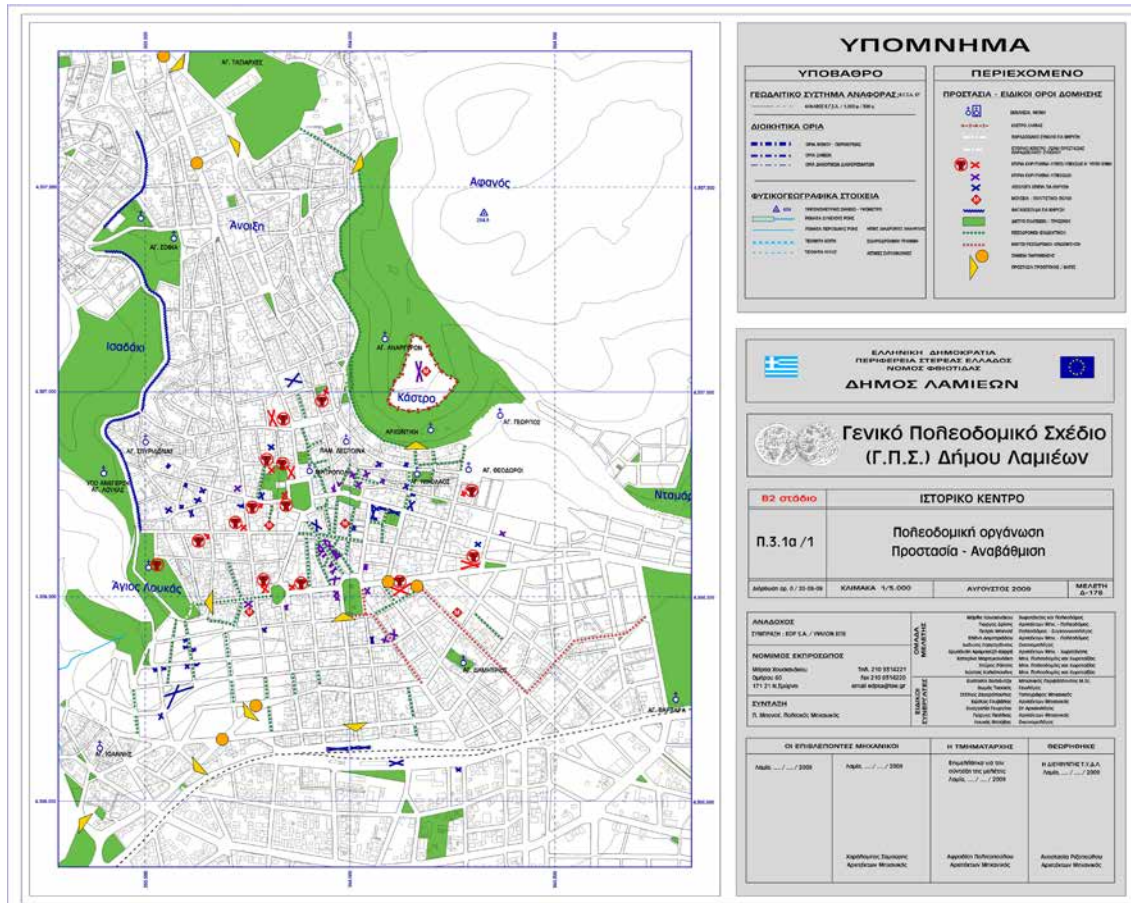
γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

.....

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

.....

Λαμία: Χάρτης ΓΠΣ Δήμου Λαμιέων (B2 στάδιο) - Ιστορικό κέντρο (πολεοδομική οργάνωση - προστασία - αναβάθμιση) / 2009

ΛΑΡΙΣΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξη του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξη του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

.....

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;
35000

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);
Σ.Δ.=2,2...ΚΑΛΥΨΗ=60%...ΥΨΟΣ=15 μ.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.
90%

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.
μέτρια

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).
100

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.
1) 1% 2) λιγότερο από 0,5%

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.
Κτήρια=800 €/τμ...οικόπεδα=400 €/τμ...απόκλιση από αντικειμενική 20%.....

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.
Δημόσια...20%...-...ιδιωτικά 80%

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.
Η σειρά είναι 1-2-3-4-5

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;
20%

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.
Δεν υπάρχουν

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

25

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

πάνω από 20

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Δευτέρα – Τετάρτη – Παρασκευή απογεύματα / μέτρια ατμοσφαιρική ρύπανση / υψηλός θόρυβος

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

ανεπάρκεια χώρων στάθμευσης

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Υπάρχουν: δρόμοι ήπιας κυκλοφορίας, πεζόδρομοι, μονόδρομοι και δημοτική αστυνομία

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Συχνή και φτηνή συγκοινωνία, έξυπνες εφαρμογές για πλήρη και ασφαλή ενημέρωση, μ.μ.μ. φιλικά με το περιβάλλον και διαθέσιμα για γρήγορες μετακινήσεις (ποδήλατα, ηλεκτρικά αυτοκίνητα), πυκνή αστυνόμευση με συνέπεια.

Λάρισα: Οριοθέτηση ιστορικού κέντρου

ΛΕΥΚΑΔΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Στην πόλη της Λευκάδας, τμήμα του Τομέα Ι του αναθεωρημένου Ρυμοτομικού Σχεδίου Δ. Λευκάδας και ένταξη του οικισμού προς του 1923 (ΠΔ/23-12-1991, ΦΕΚ-95/Δ/05-02-1992) έχει χαρακτηριστεί ως Ιστορικός Τόπος με την υπ' αριθ. Τ/1981/85006/30-12-1981 ΦΕΚ103/Β/10-03-1982 Απόφαση Υπουργείου Πολιτισμού.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

.....

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

Οι όροι δόμησης του Ιστορικού Τόπου (Τομές Ι) αναφέρονται αναλυτικά στο ΠΔ/23-12-1991, ΦΕΚ-95/Δ/05-02-1992, καθότι ο Συντελεστής Δόμησης, η επιτρεπόμενη κάλυψη και η συνολική δόμηση εξαρτώνται από το εμβαδόν του οικοπέδου. Ενδεικτικά, στην περίπτωση ακινήτου που έχει την κανόνα αρτιότητα (εμβαδό 150,00τ.μ.), ο Σ.Δ. είναι 1,40 και η κάλυψη 70%. Το επιτρεπόμενο ύψος καθορίζεται από την περιοχή που βρίσκεται το ακίνητο με βάση τις καθορισμένες χρήσεις, ήτοι Περιοχή Πολεοδομικού Κέντρου Η=10,50μ. και Περιοχή Γενικής Κατοικίας Η=8,50μ.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των κτιρίων του Ιστορικού Τόπου είναι προϋφιστάμενα των όρων δόμησης και του Ρυμοτομικού Σχεδίου. Επιπροσθέτως, σε ποσοστό άνω του 90,00% των ακινήτων εντός αυτού είναι δομημένα.

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά. Την τρέχουσα εικοσαετία έχουν πραγματοποιηθεί σε ποσοστό άνω του 50,00% των υφιστάμενων κτιρίων εργασίες εκσυγχρονισμού και αποκατάστασης – επισκευής, τα οποία είναι σε καλή κατάσταση. Οι περισσότερες οικοδομικές εργασίες είτε για νέα κτίρια είτε για επισκευή παλαιών συνδέονται άμεσα με την σεισμικότητα της περιοχής. Όσον αφορά στα δημόσια κτίρια και στα εκκλησίες, σε ποσοστό άνω του 70,00% είναι μέτρια έως κακή.

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

Το αρχείο των οικοδομικών αδειών ανά περιοχή, είδος οικοδομικής εργασίας και χρήση κτιρίου προκύπτει από το αρχείο της Στατιστικής Υπηρεσίας.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

.....

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

.....

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Τα περισσότερα δημόσια ακίνητα εντός Ιστορικού Τύπου είναι εκκλησίες, οι οποίες απεικονίζονται με ακρίβεια στο Κτηματολογικό Διάγραμμα του Ρυμοτομικού Σχεδίου. Ενδεικτικά, στον Ιστορικό Τόπο εντάσσονται το Κτίριο της Φιλαρμονικής, της Δημόσιας Βιβλιοθήκης, του Ο.Τ.Ε., του Οίκου Ευγηρίας και των κοινόχρηστων χώρων, πλατείες – δρόμοι.

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

Άνω του ποσοστού 50,00% των κτιρίων εντός Ιστορικού Τύπου είναι κατοικίες και για τις λοιπές χρήσεις το αντίστοιχο ποσοστό είναι στο αρχείο της Στατιστικής Υπηρεσίας.

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου; Στον Ιστορικό Τόπο υπάρχουν πλατείες, οι οποίες απεικονίζονται στο Κτηματολογικό Διάγραμμα του Ρυμοτομικού Σχεδίου (υφιστάμενες και εγκεκριμένες λόγω ρυμοτόμησης).

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Κατά την θερινή περίοδο παρατηρούνται σε επιμέρους (κυρίως κεντρικά, π.χ.: παραλιακή – κεντρικός πεζόδρομος) σημεία του Ιστορικού Τύπου, χρήσεις στην κατηγορία των κέντρων ψυχαγωγίας που συνορεύουν με κτίρια κατοικίας.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 50720/1615/04-03-1992 (ΦΕΚ319/Δ/07-04-1992) Υπουργική Απόφαση ΠΕΧΩΔΕ (νυν ΥΠΕΝ) εντός του Ιστορικού Τύπου έχουν χαρακτηρισθεί 124 διατηρητέα κτίρια. Σύμφωνα με το Ν.3028/2002 τα κτίρια χαρακτηρίζονται ως μνημεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς με βάση την χρονολογία κατασκευής τους. Στον Ιστορικό Τόπο Λευκάδας τα κτίρια σε ποσοστό άνω του 70,00% είναι κατασκευασμένα προς το '55.

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Όπως έχει αναφερθεί, όλος ο Ιστορικός Τόπος Λευκάδας έχει χαρακτηρισθεί διατηρητέος, λόγω της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας των κτιρίων και του πολεοδομικού ιστού ('πλήρη' – 'κενά' αστικού χώρου).

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμμόρφωσης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Όλοι οι δρόμοι εντός Ιστορικού Τύπου είναι μικρού πλάτους και χρησιμοποιούνται ως πεζόδρομοι, με εξαίρεση την παραλιακή οδό και επιμέρους μονόδρομους (εγκάρσιος άξονας) για την εξυπηρέτηση των κατοίκων και των καταστημάτων. Η Πολεοδομική Μελέτη της πόλης Λευκάδας (ΠΔ/23-12-1991, ΦΕΚ-95/Δ/05-02-1992) έχει ρυθμίσει το ανωτέρω δίκτυο των πεζόδρομων.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Περιφερειακά του Ιστορικού τύπου έχουν διαμορφωθεί χώροι στάθμευσης (ελεύθεροι και σε μέτρια κατάσταση), αλλά κατά τη θερινή (τουριστική) περίοδο δεν επαρκούν και δυσχεραίνουν τη λειτουργία της πόλης.

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η Πολεοδομική μελέτη εφάρμοσε τη σημερινή ρυμοτομία και την χρήση των δρόμων.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Προτείνεται ο αυστηρότερος έλεγχος, κυρίως στα κτίρια καταστημάτων και χώρων εστίασης – ψυχαγωγίας, ως προς την εφαρμογή των μορφολογικών κανόνων και η βελτίωση – εξωραϊσμός των υφιστάμενων κοινόχρηστων χώρων, όπως πλατείες, έργα πρασίνου και στοιχείων υποδομής, ηλεκτροφωτισμός, καθαριότητα υπαίθριος εξοπλισμός.

Λευκάδα: Οριοθέτηση ιστορικού κέντρου

ΛΙΒΑΔΕΙΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξη του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

Κάναμε μια εκτίμηση των ορίων του ιστορικού κέντρου της πόλης και επισυνάπτουμε τον σχετικό χάρτη.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

1.100

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

Ο συντελεστής δόμησης δεν είναι ενιαίος, κυμαίνεται από 1,2 έως 2,4 (βλ. και χάρτη του εγκεκριμένου ΓΠΣ, Π.3.1.). Η κάλυψη είναι 60%, και το ύψος 11 μ. (για σ.δ. 1,2) και 14,5 (για σ.δ. 2,4).

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

Εκτιμούμε ότι ο σ.δ. στην περιοχή του επιτρεπόμενου 1,2, είναι περίπου 2 και στην περιοχή του επιτρεπόμενου 2,4, περίπου 2,8.

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

Καλή κατάσταση:40%

Μέτρια κατάσταση:40%

Κακή κατάσταση:20%

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

Αριθμός οικοδομικών αδειών ανά έτος, που αφορούν την περιοχή του ιστορικού κέντρου (δεν περιλαμβάνονται οι εγκρίσεις εργασιών μικρής κλίμακας):

2009: 13

2010: 8

2011: 5

2012: 1

2013: 5

2014: 0

2015: 1

2016: 1

2017: 1

2018: 0

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

Εγκαταλελειμμένα κτήρια 15%

Ετοιμόρροπα κτήρια: 0% (Όταν διαπιστώνεται η κατάσταση ετοιμόρροπου-επικίνδυνου κτηρίου, αντιμετωπίζεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία)

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

Οικόπεδα

Εμπορική αξία: εκτίμηση μέσης τιμής 300€/τ.μ.

Αντικειμενική αξία: από 140€/τ.μ. έως 600€/τ.μ.

Κτήρια

Εμπορική αξία: 800 €/τ.μ.

Αντικειμενική αξία: 600 €/τ.μ.

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Ιδιωτικά ακίνητα 93%

Δημόσια ακίνητα 7%

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

1. κατοικία 40%

2. εμπόριο 25%

3. υπηρεσίες 20%

4. τουρισμός 15%

5. βιοτεχνία 0%

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

Στο σύνολο του ιστορικού κέντρου, το 43% καταλαμβάνουν οι κοινόχρηστοι χώροι. Σε αυτό το ποσοστό των

κοινόχρηστων χώρων περιλαμβάνονται οι δρόμοι, οι πλατείες και η κοίτη του ποταμού Έρκυνα. Από αυτούς του κοινόχρηστους χώρους, οι διαμορφωμένοι χώροι πρασίνου βρίσκονται κυρίως στις όχθες του ποταμού Έρκυνα και στην πλατεία Λάμπρου Κατσώνη και κατ' εκτίμηση είναι το 10% της έκτασης του ιστορικού κέντρου.

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Δεν υπάρχουν.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

38

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Όχι. Υπάρχουν όμως κτίρια με ενδιαφέρον.

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Δεν υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Υπάρχει επάρκεια χώρων στάθμευσης, ιδιωτικών και δημόσιων. Υπάρχουν όμως θέσεις στάθμευσης στην παραποτάμια ζώνη και οι χώροι αυτοί θα ήταν καλύτερα να αξιοποιηθούν διαφορετικά.

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Πεζόδρομοι: οδός Μπουφίδου, Χριστοδοπούλου, Θέμιδος, Καποδιστρίου, Χριστοπούλου, τμήμα της οδού Σπυροπούλου.

Ήπιος κυκλοφορίας(μονόδρομοι): οδός Στρατηγού Ιωάννου, Βενιζέλου, Τσόγκα, Λάππα, Καλλιγακάκη, Κορύνης, Γρυπονησιώτη.

Μονόδρομοι: Γεωργαντά, Σπυρίδωνος, Δημ. Ανδρεαδάκη

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Η προστασία και η ανάδειξη του ιστορικού κέντρου της Λιβαδειάς θα μπορούσε να είναι στην κατεύθυνση της ενίσχυσης του αστικού πρασίνου και των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων του υδάτινου στοιχείου στην περιοχή, να περιλαμβάνει την αισθητική αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων και των όψεων των κτιρίων ιδιαίτερα προς το μέτωπο του ποταμού (όπου διαπιστώνεται ιδιαίτερο πρόβλημα υποβάθμισης), η αποκατάσταση της ελκυστικότητας της παραποτάμιας ζώνης και η διασύνδεση της περιοχής αυτής με την περιοχή των πηγών της Κρύας και με το εμπορικό κέντρο της πόλης.

Ενίσχυση των υπερτοπικών χρήσεων αναψυχής -πολιτισμού και ήπιου εμπορίου.

Ακόμη, το εμπόριο νωπών προϊόντων (ενδεικτικά, κρέας, ψάρια) θα μπορούσε να έχει απομακρυνθεί από το ιστορικό κέντρο και να προβλέπεται χώρος Δημοτικής Αγοράς.

Προστασία και ανάδειξη των υφιστάμενων κτιρίων (ιδιαίτερα των διατηρητέων) με κίνητρα για την επανάχρηση των κενών-εγκαταλειμμένων, με συμβατές στις ανωτέρω χρήσεις δραστηριότητες, οι οποίες θα

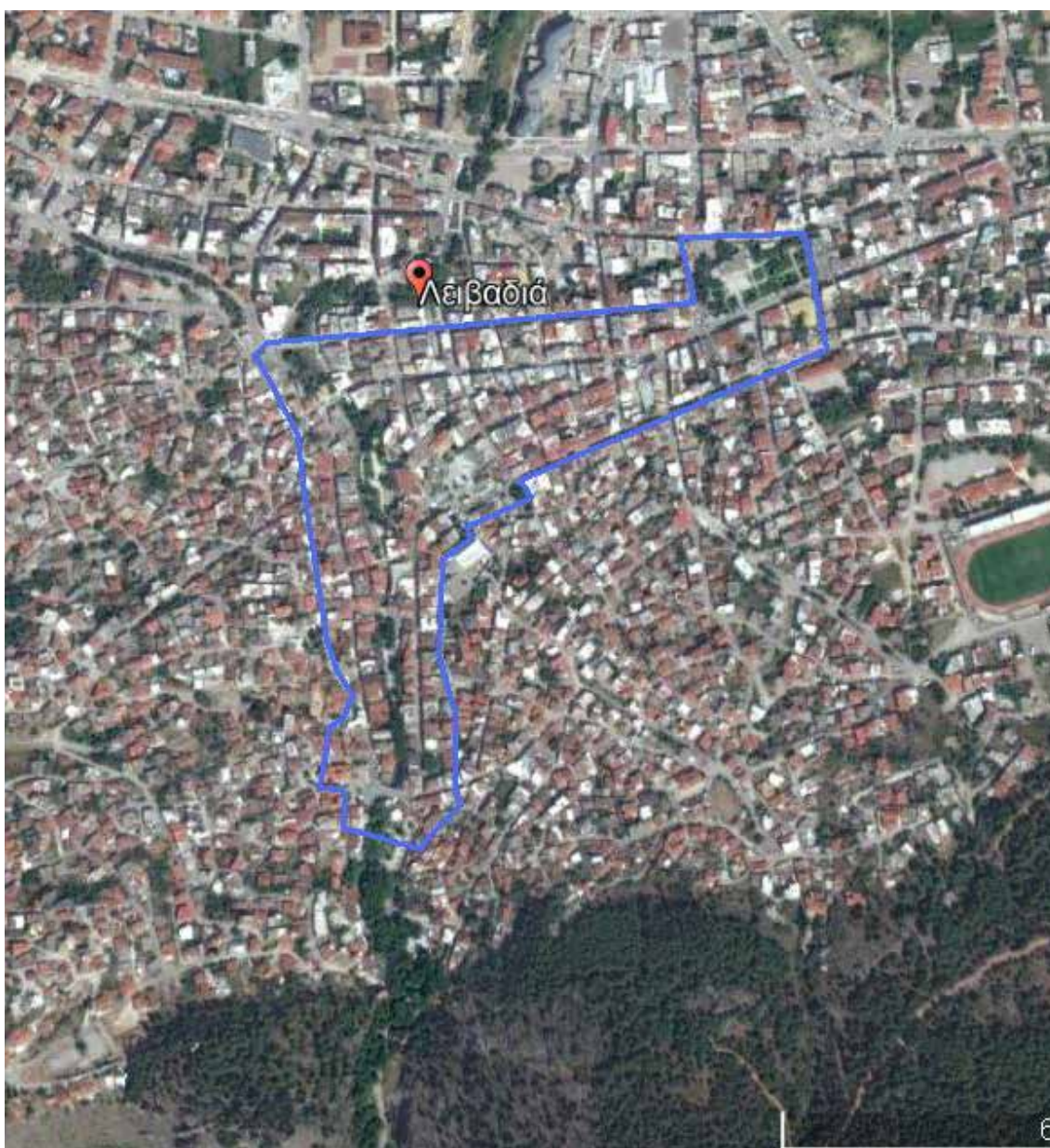
ανάγονται στην ιστορικότητα, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις της περιοχής.

Η σύνδεση και η ενίσχυση της βιώσιμης προσβασιμότητας της παραποτάμιας ζώνης του ιστορικού κέντρου, με την πόλη γενικά και τους λοιπούς δημόσιους υπαίθριους χώρους ειδικότερα. Σήμανση των προσβάσεων, των κοινόχρηστων λειτουργιών και της ιστορίας της πόλης, σε επιλεγμένα σημεία.

Συντάχθηκε 23-05-19

Πρ/νη Τμήματος δόμησης
και πολεοδομικών εφαρμογών
Παρασκευή Παπαγεωργίου
Αρχιτέκτων Μηχανικός

Ο Πρ/νος Διεύθυνσης Πολεοδομίας
Δήμου Λεβαδέων
Κωνσταντίνος Μπαζιώτης
ΠΕ Πολιτικός Μηχανικός ΠΕ

Λεβαδεία: Οριοθέτηση ιστορικού κέντρου

ΜΥΤΙΛΗΝΗ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

.....

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο ;

..... **5 χιλιάδες**.....

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος) ;

.....**(Τομ Ι) Σ.Δ.=1,60, Σ.Κ. 70%, Ύψος 10μ. 3 όροφοι**.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

.....**85%-90%**.....

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

.....50% μέτρια, 15% καλή 35% κακή.....

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

.....????????????????????.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

.....1% εγκαταλελειμένα , 4% ετοιμόροπα.....

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

.....ΑΓΝΩΣΤΗ.....

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων ; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

1)Φιλανθρωπικά ιδρύματα Μυτιλήνης 30% 2)ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού 10% 3)ΝΠΔΔ 10% 4) Ιδιωτικά 50%

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

1). κατοικία 40% 2). εμπόριο 30% 3). υπηρεσίες 15% 4). τουρισμός 10% 5). βιοτεχνία 5%

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου ;

.....????????????????.....

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

...Στην οδό Χριστουγέννων ενώ είναι στο παραλιακό μέτωπο δεν επιτρέπονται τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος (café,εστιατόρια κλπ.)

Σε όλο παραλιακό μέτωπο της προκουμαίας (εκτός της οδού χριστουγέννων) επιτρέπονται υπηρεσίες (τράπεζες δημόσιες υπηρεσίες) ενώ έχουν αναπτυχθεί καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος και τουριστικές επιχειρήσεις.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

.....200.....

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά ;

.....ΟΧΙ.....

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

.....08:00-15:00...εργάσιμες ημέρες και Σάββατο

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

.....Υπερβολικά υψηλά προβλήματα.....

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Ένας δημοτικός αστυνομικός, μη ύπαρξη πρόσφατης μελέτης κυκλοφοριακής λειτουργίας

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Η πόλη της Μυτιλήνης είναι η έδρα του Μητροπολιτικού Δήμου της Μυτιλήνης αλλά και με πληθώρα δημοσίων αποκεντρωμένων δημοσίων υπηρεσιών.

Επίσης μέσω της Εθνικής Οδού Μυτιλήνης-Κρατήγυ που εξυπηρετεί το βόρειο τμήμα του Νησιού της Λέσβου-και της Βόρειας παράκαμψης Μυτιλήνης (Επαρχ.Οδός).

Η **Νότια παράκαμψη (Επαρχ.Οδός)** ακόμη δεν έχει **υλοποιηθεί** δημιουργώντας πλείστα προβλήματα στην μετακίνηση των κατοίκων αλλά και των επισκεπτών από το αεροδρόμιο.

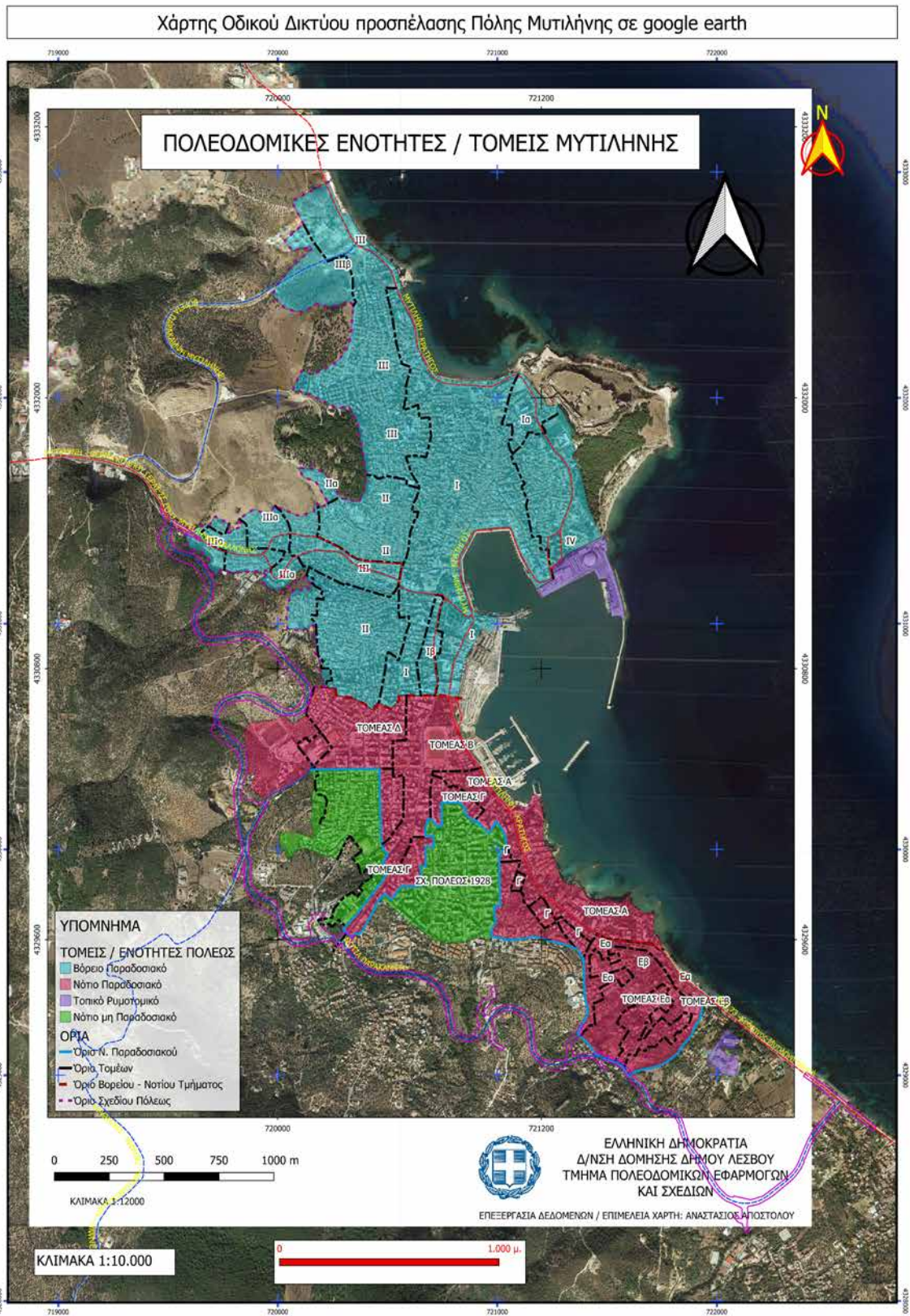
Έτσι λοιπόν όλο το κυκλοφοριακό φόρτο της πόλης περνάει από το λιμάνι της Μυτιλήνης. Για να μπορέσει να αναδειχθεί το ιστορικό κέντρο πρέπει να γίνουν κατ'αρχήν οι παρακάτω τροποποιήσεις του Γ.Π.Σ. και του Σχεδίου Πόλης Μυτιλήνης, καθώς και υλοποίηση των παρακάτω έργων:

Α)Εύρεση αδόμητων ακινήτων στο περίγραμμα της πόλης, δέσμευση αυτών είτε με αγορά, είτε με αναγκαστική απαλοτρίωση τροποιώντας το Γ.Π.Σ. της Πόλης, καθώς και του Σχεδίου πόλης αν τα ακίνητα είναι εντός αυτού.

Έκδοση Πρ.Διατάγματος με ειδικούς όρους δόμησης και σύμβαση παραχώρησης σε ιδιωτική εταιρεία μέσω Διεθνή διαγωνισμού για την ανέγερση και εκμετάλλευση μεγάλων χώρων στάθμευσης (π.χ. σύγχρονης σιδηροκατασκευής) μετά από σύνταξη κυκλοφοριακής μελέτης που θα καταμετρά τα ήδη υπάρχοντα αυτοκίνητα, αλλά και τους αριθμούς αυτοκινήτων των επισκεπτών της πόλης.

Β)Κατασκευή της Νότιας Παράκαμψης της πόλης μιας και αυτή βρίσκεται στο στάδιο των απαλλοτριώσεων, ώστε να μειωθεί κατακόρυφα το κυκλοφοριακό φόρτο του λιμένα και κατά συνέπεια του ιστορικού κέντρου της πόλης.

Γ)Πεζοδρομήσεις μεγάλου τμήματος του οδικού δικτύου του ιστορικού κέντρου της πόλης.

Μυτιλήνη: Τομείς/Πολεοδομικές ενότητες της πόλης. Διακρίνεται το βόρειο και νότιο παραδοσιακό τμήμα της πόλης με μπλε και ροζ σκίαση αντίστοιχα.

ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

[Βλ. επισυναπτόμενο χάρτη](#)

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

[περίπου 2000](#)

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

[σ.δ. 1.2, π.κ. 70%, μέγιστο ύψος 8μ.](#)

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

[Περίπου 80%](#)

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

[Μέτρια 50%, κακή 20%](#)

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

[15 / έτος \(ραγδαία μείωση μετά το 2010, λόγω οικονομικής κρίσης\)](#)

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1 των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων

1. 5%, 2. 2%

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

1500 - 2000€

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

5-10%

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. Βιοτεχνία 6

Κατοικία, εμπόριο και υπηρεσίες.

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

περίπου 20%

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Ναι, σε μικρό ποσοστό, βενζινάδικο εντός παραδοσιακού.

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λ.π.).

Ναι, αρκετά.

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Πιθανόν (πλήρον των ήδη χαρακτηρισμένων).

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Όλες τις εργάσιμες ημέρες και θόρυβος.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Δεν υπάρχουν μονόδρομοι, υπάρχουν πεζόδρομοι και νοικιασμένα parking από το Δήμο. Υπάρχει ακόμα πρόβλημα στάθμευσης.

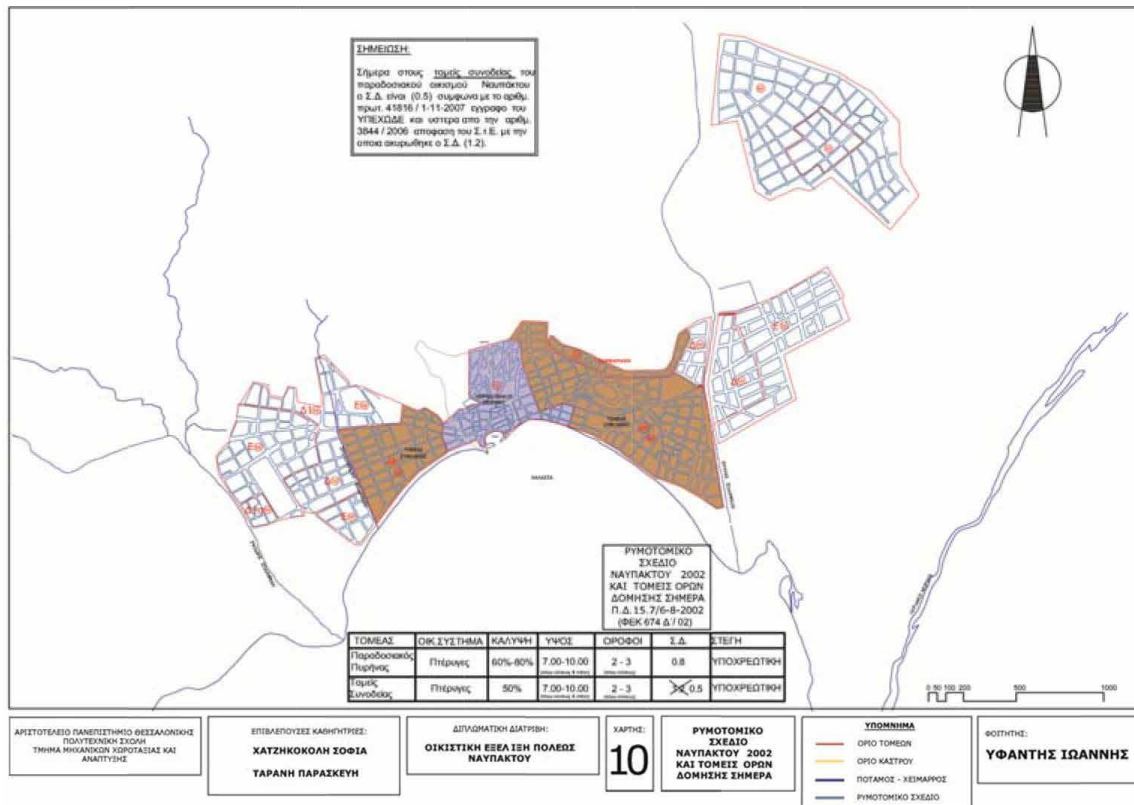
γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Πεζοδρομήσεις μόνο.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Πρέπει να ελέγχονται οι οικοδομές από τις αρμόδιες υπηρεσίες, εφορίας αρχαιοτήτων και συμβουλίου αρχιτεκτονικής. Χρειάζεται χρηματοδότηση για νέα parking και αποκατάσταση/ανακαίνιση κτιρίων.

Ναύπακτος: Ρυμοτομικό σχέδιο πόλης (2002) και τομείς όρων δόμησης. Διακρίνεται με μωβ σκίαση ο παραδοσιακός πυρήνας της πόλης.

ΠΑΤΡΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

.....

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

.....

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

.....

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

.....

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

.....

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

.....

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

.....

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

Χρήσεις Γης Ιστορικού Κέντρου πόλης Πατρών

Ο χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης των Πατρών και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτού έγινε με το από 25-4-1996 Π.Δ/γμα ΦΕΚ 499Δ' /16-5-1996.

Τα όρια του παραδοσιακού τμήματος της πόλης φαίνονται στην εφαρμογή της Δ/νσης μας με μπλε αξονική γραμμή επιλέγοντας «Γεωχωρικά Στοιχεία Πάτρας».

(https://gissrvweb.geopatras.gr/publish_t/webapps/dp/startpage.php)

Οι επιτρεπόμενες-προβλεπόμενες χρήσεις γης των Ο.Τ. που εμπίπτουν στο παραδοσιακό τμήμα της πόλης των Πατρών καθορίζονται, μετά από σχετική οδηγία του ΥΠΕΚΑ, από τον συνδυασμό των δ/ξεων του προαναφερόμενου Π.Δ/γματος αλλά και από την υπ. αριθ. 5509/103135/23-11-2011/ΦΕΚ 358 ΑΑΠ /30-12-2011 απόφαση Γ.Γ. Απ/νης Διοίκησης Π.Δ.Ε. και Ιονίου με την οποία αναθεωρήθηκε το Γ.Π.Σ. Πατρών.

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

.....

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

.....

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

.....

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

.....

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

.....

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Το 2015 εκπονήθηκε από το Τμήμα Συγκοινωνιακού & Κυκλοφοριακού Σχεδιασμού της Δ/σης Πολεοδομικού-Κυκλοφοριακού Σχεδιασμού και Δόμησης του Δήμου Πατρέων, κυκλοφοριακή μελέτη για τους χώρους στάθμευσης εκτός οδού στο ιστορικό κέντρο της Πάτρας για να τεθούν οι προϋποθέσεις εκ μέρους του Δήμου, προκειμένου οι ιδιωτικοί χώροι στάθμευσης δημοσίας χρήσεως να εναρμονιστούν με το ισχύον νομικό πλαίσιο του Γ.Π.Σ της πόλης στο κέντρο της. [Βλέπε στοιχεία από την κυκλοφοριακή μελέτη για τους χώρους στάθμευσης εκτός οδού στο ιστορικό κέντρο της Πάτρας (μέσω transfer)].

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Το Δημοτικό Συμβούλιο, με την υπ' αριθ. 574/14.10.2015 απόφασή του σχετικά με τα «Μέτρα για το Συγκοινωνιακό - Κυκλοφοριακό, στο Ιστορικό Κέντρο της Πάτρας», είχε εγκρίνει άμεσα μέτρα για την ασφάλεια κίνησης πεζών, ΑΜΕΑ, δικύκλων και οχημάτων και μεσοπρόθεσμα μέτρα για την καλύτερη διαχείριση του κυκλοφοριακού προβλήματος. Ανάμεσα στα άμεσα μέτρα που εγκρίθηκαν περιλαμβάνεται και η καθιέρωση ενός Συστήματος Χρονικού Περιορισμού της Στάθμευσης (εκ περιτροπής στάθμευση) σε τμήμα του Ιστορικού Κέντρου της Πάτρας και συγκεκριμένα στην περιοχή που περικλείεται από τις οδούς Ζαΐμη – Όθωνος Αμαλίας – Τσαμαδού – Καραϊσκάκη – Ζαΐμη, το οποίο θα ισχύει καθημερινά από Δευτέρα έως Παρασκευή σε δύο χρονικές περιόδους, ήτοι από 08:00 έως 14:00 (πρωινή περίοδος εφαρμογής) και από 17:00 έως 21:00 (απογευματινή περίοδος εφαρμογής) καθώς και Σάββατο από 08:00 έως 14:00. Στο υπόψη Σύστημα δημιουργούνται δύο ζώνες στάθμευσης, πορτοκαλί και πράσινη, ως εξής:

Η πορτοκαλί ζώνη περιλαμβάνει τις οδούς: Κανακάρη, Κορίνθου, Μαιζώνος, στο τμήμα τους από Κολλοκοτρώνη έως Γούναρη Κολλοκοτρώνη, Ερμού, Πατρέως, Βότση, Φιλοποίμενος, στο τμήμα τους από Καραϊσκάκη έως Αγ. Ανδρέου Αγ. Νικολάου, από Κορίνθου έως Καραϊσκάκη. Στην πορτοκαλί ζώνη θα ισχύει χρονικός περιορισμός μέγιστης διάρκειας στάθμευσης μίας (1) ώρας ανά χρονική περίοδο (πρωινή ή απογευματινή) εντός του ίδιου 24ώρου.

Η πράσινη ζώνη περιλαμβάνει τις οδούς: Καραϊσκάκη, Αγ. Ανδρέου, στο τμήμα τους από Τσαμαδού έως Ζαΐμη Κανακάρη, Κορίνθου, Μαιζώνος, στο τμήμα τους από Τσαμαδού έως Γούναρη και από Κολλοκοτρώνη έως Ζαΐμη Μπουμπουλίνας, από Γούναρη έως Μισούλη Όθωνος Αμαλίας, από Αράτου έως Τσαμαδού Κολλοκοτρώνη, Ερμού, Γεροκωστοπούλου, Πατρέως, Παντανάσσης, Βότση, Φιλοποίμενος, Γούναρη, στο τμήμα τους από Αγ. Ανδρέου έως Όθωνος Αμαλίας Αράτου, Ζαΐμη, Μισούλη, Τσαμαδού, από Καραϊσκάκη έως Όθωνος Αμαλίας. Στην πράσινη ζώνη θα ισχύει χρονικός περιορισμός μέγιστης διάρκειας στάθμευσης δύο (2) ωρών ανά χρονική περίοδο (πρωινή ή απογευματινή) εντός του ίδιου 24ώρου.

Σε περίπτωση που ο χρήστης δεν εξαντλήσει το μέγιστο χρόνο που δύναται να σταθμεύσει, ανάλογα με τη ζώνη που βρίσκεται, δεν έχει τη δυνατότητα στάθμευσης για τον υπόλοιπο χρόνο σε οποιαδήποτε ζώνη την ίδια χρονική περίοδο.

Για την βεβαίωση της ώρας στάθμευσης θα γίνεται χρήση ειδικής “ξυστής” κάρτας, κόστους 0,30 €, για οποιαδήποτε ζώνη (πορτοκαλί ή πράσινη) σε κάθε χρονική περίοδο, την οποία ο οδηγός θα μπορεί να την προμηθευτεί από συγκεκριμένα σημεία πώλησης. Πάνω στην κάρτα θα σημειώνει, ξύνοντας τα κατάλληλα σημεία της, την ημερομηνία και την ώρα στάθμευσης του οχήματος και στην συνέχεια θα την τοποθετεί σε εμφανές σημείο του αυτοκινήτου. Μετά την παρέλευση του χρόνου που ο ίδιος έχει ορίσει, ο οδηγός θα υποχρεούται να μετακινήσει το όχημα εκτός της περιοχής εφαρμογής του [ΣΧΠΣ], αφού, για την ίδια χρονική περίοδο (πρωινή ή απογευματινή), δεν θα έχει ξανά το δικαίωμα στάθμευσης εντός της υπόψη περιοχής.

Το σύστημα θα λειτουργεί με την βοήθεια κατάλληλων μηχανημάτων τα οποία με το κατάλληλο παραμετροποιημένο λογισμικό, θα δίνουν τη δυνατότητα στους αρμόδιους για τον αντίστοιχο έλεγχο υπαλλήλους, να ελέγχουν και να εντοπίζουν εκείνα τα οχήματα που υπερβαίνουν το μέγιστο χρονικό όριο. Αναλυτικά ο τρόπος λειτουργίας του [ΣΧΠΣ], οι ρυθμίσεις για την φορτοεκφόρτωση, οι εξαιρέσεις για τους μόνιμους κατοίκους, η εποπτεία, ο έλεγχος, η διαχείρισή του κ.λπ. περιγράφονται στον κάτωθι Κανονισμό Λειτουργίας. Στα πλαίσια εφαρμογής του [ΣΧΠΣ] εγκρίνεται και Σχέδιο Εφαρμογής του, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του Κανονισμού Λειτουργίας του, όπου φαίνονται αναλυτικά οι συγκεκριμένες προβλέψεις στάθμευσης ανά τμήμα οδού της ζώνης εφαρμογής του [ΣΧΠΣ] καθώς και οι περιορισμοί και ειδικές ρυθμίσεις (θέσεις οχημάτων ΑΜΕΑ, φορτοεκφόρτωσης, ΤΑΞΙ, χρηματαποστολές, δίκυκλα, ξενοδοχεία κ.λπ.).

Μετά από 4 σχεδόν χρόνια λειτουργίας του Συστήματος Χρονικού Περιορισμού Στάθμευσης και στα πλαίσια συζητήσεων για την αναβάθμιση της λειτουργικότητας του από τους αρμόδιους υπηρεσιακούς και πολιτικούς παράγοντες του Δήμου, αποφασίστηκε η αναβάθμιση του ηλεκτρονικού συστήματος ελέγχου παρόδιας στάθμευσης ώστε ο τελικός χρήστης της να μπορεί να εκδώσει το εισιτήριο στάθμευσης είτε μέσω sms από το κινητό του τηλέφωνο είτε μέσω εφαρμογής για έξυπνα τηλέφωνα (android, iphone). Σχετ. Η υπ.αριθ. 367/2020 απόφαση της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής η οποία δεν έχει εγκριθεί ακόμη από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Επιπλέον, από τη κυκλοφοριακή μελέτη για τους χώρους στάθμευσης εκτός οδού στο ιστορικό κέντρο της Πάτρας, υπάρχουν επιπλέον στοιχεία για τους χώρους στάθμευσης.

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Με την υπ.αριθμ. 154323/14726/23-12-2013 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, καταργήθηκε η Διεύθυνση Δημοτικής Αστυνομίας ενώ μέρος των αρμοδιοτήτων της και ειδικά σε ότι αφορά την τήρηση των όρων στάθμευσης σε θέσεις μόνιμων κατοίκων στο Σύστημα Ελεγχόμενης Στάθμευσης και την βεβαίωση των σχετικών παραβάσεων, τον έλεγχο της λειτουργίας της Ελεγχόμενης Στάθμευσης, έχει μεταβιβαστεί στο Τμήμα Ελέγχου Κοινοχρήστων Χώρων της Διεύθυνσης Διαχείρισης Προσόδων και Δημοτικής Περιουσίας του Δήμου Πατρέων.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Ο Δήμος Πατρέων εκπόνησε μελέτη με τίτλο «Ολοκληρωμένη Αστική Ανάπτυξη Ιστορικού Κέντρου Πατρών», η οποία εντάχθηκε στον θεματικό στόχο «Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων» και στο είδος δράσης 6.ε.1.1 Παρεμβάσεις Αστικής Ανάπτυξης της ΒΑΑ (Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη) του Δήμου Πατρέων. Η Πράξη περιλαμβάνει 4 επιμέρους δράσεις (υποέργα), ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνεται και η Ολοκληρωμένη Αστική Ανάπτυξη Ιστορικού Κέντρου Πατρών Διαδρομή 1 και 2 (Άνω Πόλη) και (Κάτω Πόλη) αντίστοιχα.

Η συγκεκριμένη μελέτη αναφέρεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Η σημερινή εικόνα υποβάθμισης που παρουσιάζει το ιστορικό κέντρο καθιστά επιτακτική την ανάγκη ανάπλησής του με στόχο την αναζωογόνησή του & την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης. Με τη ανωτέρω μελέτη επιδιώκεται η σύνθεση ενός ολοκληρωμένου και βιώσιμου συνόλου σύμφωνα με τις αρχές του περιβαλλοντικού σχεδιασμού, έτσι ώστε να αποδοθεί στους πολίτες της Πάτρας και στους επισκέπτες, η περιοχή του ιστορικού κέντρου αισθητικά, λειτουργικά καλύτερη και πιο φιλική, ενώ ταυτόχρονα να βοηθηθεί η οικονομική ανάπτυξη της πόλης. Κεντρική ιδέα της αρχιτεκτονικής σύνθεσης είναι η χάραξη τριών (3) Διαδρομών – Περιπάτων μέσω των

οποίων επιτυγχάνεται η περιήγηση από το σύνολο σχεδόν των αξιόλογων μνημείων της αρχαίας & νεότερης ιστορίας της πόλης, μέσω πεζοδρομών & οδών ήπιας κυκλοφορίας προσφέροντας μία διαφορετική - αναβαθμισμένη αισθητική διάσταση και ποιότητα στο χώρο του ιστορικού κέντρου. Οι διαδρομές αυτές μπορούν να ακολουθηθούν είτε μονοσήμαντα είτε συνδυασμένες μεταξύ τους, ενώ σχεδιάσθηκαν, κατά το μέγιστο δυνατό βαθμό, ως ενιαία διαδρομή, που θα επιτρέπει στους κατοίκους και τους επισκέπτες της πόλης να διασχίζουν το σύνολο του ιστορικού κέντρου.

Διαδρομή 1 - Περίπατος Αρχαιολογικών χώρων: συνδέει την κάτω με την άνω πόλη μέσω του κεντρικού πεζοδρομίου της οδού Γεροκωστοπούλου, διασχίζοντας το βασικό τμήμα της άνω πόλης και περιλαμβάνοντας τους σημαντικότερους Αρχαιολογικούς Χώρους της πόλης (Κάστρο, Αρχαίο Ωδείο, Ρωμαϊκό Ιππόδρομο, Παλαιό Δημοτικό Νοσοκομείο).

Διαδρομή 2 - Μεγάλος Περίπατος Μνημείων Ιστορικού Κέντρου: διασχίζει τμήμα κυρίως της κάτω πόλης μέσω του κεντρικού πεζοδρομίου της Ρήγα Φεραίου και περιλαμβάνει κάποια από τα πιο αξιόλογα και αντιπροσωπευτικά Νεώτερα μνημεία της πόλης (Νεοκλασικά, μπαρόκ, εκλεκτικισμού, Art Deco, μεσοπολέμου).

Διαδρομή 3 - Περίπατος Ποδηλάτου Ιστορικού Κέντρου: ένας μεγάλος περίπατος για το ποδήλατο που διασχίζει το ιστορικό κέντρο της πόλης.

Όσον αφορά τους επιμέρους στόχους του έργου, θα μπορούσαν συνοπτικά να συνοψιστούν στα παρακάτω σημεία:

1. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και του περιβάλλοντος της πόλης μέσω πεζοδρομήσεων, αύξηση πρασίνου, αναβάθμιση των περιοχών του ιστορικού κέντρου.
2. Δημιουργία ενός πόλου έλξης για τους επισκέπτες της πόλης, γεγονός που θα κάνει επιθυμητή και εφικτή μια μεγαλύτερης διάρκειας επίσκεψη.
3. Ανάδειξη του πολεοδομικού ιστού - πολεοδομικού σχεδίου της Πάτρας.
4. Αποφυγή νέων αυξημένων κυκλοφοριακών φόρτων στο ιστορικό κέντρο και βελτίωση των κυκλοφοριακών παραμέτρων με τη δημιουργία πεζοδρομών.
5. Αναβάθμιση της πορείας που συνδέει τους αρχαιολογικούς χώρους του ιστορικού κέντρου της πόλης, με τη δημιουργία ενός αναβαθμισμένου ενδιάμεσου χώρου.
6. Αποκατάσταση, όσο το δυνατόν περισσότερο, της φυσικής συνέχειας των διαφόρων αρχαιολογικών χώρων & μνημείων του ιστορικού κέντρου γεγονός που θα συμβάλει στην αισθητική αναβάθμιση και προβολή τους.
7. Επαφή των πολιτών με την πολιτιστική τους κληρονομιά και διαμόρφωση μιας όσο το δυνατόν πληρέστερης γνώσης της πόλης στην οποία ζουν, μέσω της δημιουργίας ενός δικτύου πεζοδρόμων με αναφορά κοινόχρηστους & αρχαιολογικούς χώρους, που θα προσφέρει ένα ευχάριστο περίπατο.

Οι δράσεις που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια της επίτευξης των στόχων αυτών είναι:

- Αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων-πλατειών που βρίσκονται στις διαδρομές-περίπατους
- Πεζοδρομήσεις και δημιουργία δικτύου πεζοδρομών
- Εργασίες αποκατάστασης πεζοδρομίων - οδών - κλημάκων
- Δημιουργία δικτύου ποδηλατικής διαδρομής
- Δενδροφυτεύσεις
- Φωτισμός
- Αστικός εξοπλισμός
- Πληροφοριακό σύστημα προβολής διαχείρισης αξιοθέατων & πολιτιστικής κληρονομιάς

Η περιοχική παρέμβαση αφορά επιφάνειες συνολικού εμβαδού περίπου 100.000 τ.μ. πλατείες - κοινόχρηστους χώρους - πεζοδρόμους - πεζοδρόμια - ποδηλατόδρομους - δρόμους ήπιας κυκλοφορίας - δρόμους κυκλοφορίας αυτοκινήτων - χώρους στάθμευσης.

Για τον καθορισμό των νέων πεζοδρομών που δημιουργήθηκαν η μελέτη βασίστηκε, στη «Γενική Μελέτη Μεταφορών & Κυκλοφορίας για την πόλη της Πάτρας» - Γραφείο Δοξιάδη Μάιος 1999 - και στην «Πρόταση Κυκλοφοριακής Οργάνωσης του Οδικού Δικτύου του Αστικού Συγκροτήματος της Πάτρας- Αναθεωρημένου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου της Πάτρας» (ΦΕΚ 358/ΑΑΠ/30-12-2011), ενώ αξιολογήθηκαν και στοιχεία από επιμέρους μελέτες που έχουν κατά καιρούς εκπονηθεί για λογαριασμό του Δήμου Πατρέων και αφορούν το Ιστορικό Κέντρο.

Στα πλαίσια της προαναφερόμενης μελέτης, εκπονήθηκαν από το Τμήμα Συγκοινωνιακού & Κυκλοφοριακού Σχεδιασμού της Δ/σης Πολεοδομικού – Κυκλοφοριακού Σχεδιασμού και Δόμησης του Δήμου μας, η «Μελέτη Κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων για την περιοχή της Κάτω Πόλης» και η «Μελέτη Κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων για την περιοχή της Άνω Πόλης».

ΡΕΘΥΜΝΟ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια **κατά προσέγγιση περιγραφή** του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα **7 'προτάσεις και προοπτικές'**, παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξη του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξη του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

[Επισυνάπτεται χάρτης](#)

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο;

[5.000- 5.500.](#)

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος);

[Βλ. επισυναπτόμενο ΦΕΚ 1985](#)

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

[Πρόκειται για ήδη δομημένο χώρο \(ιστορικό κέντρο\), επομένως σχεδόν 100%](#)

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή'). Εκτίμηση σε ποσοστά.

[Καλή 70%, Μέτρια 20%, Κακή 10%](#)

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές).

.....

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

Εγκαταλειμμένα 5%, ετοιμόρροπα 5%

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικόπεδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική.

.....

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Δημόσια 10%, Ιδιωτικά 90%

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία.

1.Κατοικία 45%, 2.Εμπόριο 25%, 3.Υπηρεσίες 2%, 4.Τουρισμός 22%, 5.Βιοτεχνία 1%

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου;

Κοινόχρηστοι χώροι 15%, Χώροι Πρασίνου 10%

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.

Αναψυχή (ισόγειο) - Κατοικία (όροφος)

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

38 κτήρια / μνημεία. Το Ιστορικό Κέντρο του Ρεθύμνου είναι εξ ολοκλήρου διατηρητέο μνημείο.

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά;

Τα κτίρια αυτά είναι πολλά.

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους).

Λειτουργεί δακτύλιος όλο το 24ωρο κατά τους μήνες Απρίλιο-Οκτώβριο και αναμένεται η έγκριση πρότασης για όλη τη διάρκεια του χρόνου. Δεν υπάρχει κυκλοφοριακό πρόβλημα.

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Η στάθμευση απαγορεύεται. Υπάρχουν περιφερειακά parking. Δεν καλύπτουν τους κατοίκους διότι είναι ιδιωτικά.

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

Οι δρόμοι διέλευσης αυτοκινήτων είναι μονόδρομοι. Στην μεγάλη πλειοψηφία το Ιστορικό Κέντρο είναι πεζοδρομημένο.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

.....

Χάρτης οριοθέτησης παλιάς πόλης Πεθύμνου

ΣΠΑΡΤΗ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Οδηγίες συμπλήρωσης)

Το πιο κάτω ερωτηματολόγιο αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας συνολικής εικόνας της υφιστάμενης κατάστασης του ιστορικού κέντρου της πόλης σας. Με αυτό επιχειρούμε να λάβουμε μια κατά προσέγγιση περιγραφή του δομημένου περιβάλλοντος, της δομής και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου καθώς και των βασικών προβλημάτων που υπάρχουν.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αποτελούν κατ' ανάγκην **εκτιμήσεις** τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές, εφ' όσον βέβαια υπάρχουν τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, στατιστικές και αριθμοί από τυχόν μελέτες και εκθέσεις για το συγκεκριμένο θέμα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός των αδειών νέων οικοδομών ή προσθηκών μέσα στο ιστορικό κέντρο δεν είναι μεγάλος τη δεκαετία της κρίσης (2009-2019) και θα μπορεί να βρεθεί από τα στοιχεία που κρατούνται στην υπηρεσία δόμησης του δήμου σας.

Ειδικά για το ερώτημα 7 '**προτάσεις και προοπτικές**', παρακαλούμε να εκφράσετε τη γενική άποψη και εκτίμησή σας η οποία προέρχεται από την εμπειρία σας στα θέματα της πόλης και ειδικότερα του ιστορικού κέντρου της και που αφορούν, τόσο τη μέχρι τώρα πορεία και εξέλιξή του, όσο και τη μελλοντική τάση με βάση τα προγράμματα, ρυθμίσεις, μελέτες και έργα που γίνονται για την προστασία και την ανάδειξή του.

Εάν υπάρχει ανάγκη, παρακαλούμε όπως η υπηρεσία δόμησης προς την οποία απευθύνεται το παρόν να συνεργαστεί με τυχόν άλλη υπηρεσία του δήμου για λήψη στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο -το οποίο αποστέλλεται σε μορφή αρχείου word- αναγράφονται κάτω από το αντίστοιχο ερώτημα και μπορεί να είναι είτε συνοπτικές είτε αναλυτικές, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του χρόνου και των στοιχείων.

1. ΧΑΡΤΗΣ – ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ ιστορικού κέντρου

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ιστορικό κέντρο της πόλης. Οριοθετήστε το στην επισυναπτόμενη αεροφωτογραφική απεικόνιση της πόλης. Εάν έχετε έτοιμη οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου σε άλλο χάρτη, παρακαλώ επισυνάψτε τον.

2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ιστορικού κέντρου

α) Κατά την εκτίμησή σας, πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι στο ιστορικό κέντρο ; 1500-2000

Στην οριοθετημένη περιοχή οι μόνιμοι κάτοικοι είναι περίπου

β) Ποιοι είναι οι βασικοί όροι δόμησης στο ιστορικό κέντρο (Σ.Δ., κάλυψη, ύψος) ;

Σύμφωνα με την ΟΙΚ.1916/89 Ανώτατη Νοτιοανατολικά Σ.Δ.: 28, κάλυψη 60%
 ύψος: 13,00-17,50m.

γ) Πόσο είναι το ποσοστό πραγματοποιημένου Σ.Δ. ως προς τον επιτρεπόμενο, βάσει των όρων δόμησης.

Στις οικοδομές που έχουν ανεγερθεί μετά το 1960

εξαντλείται ο Σ.Δ. Τα διατηρητέα παραμένουν

φυσικά ως έχουν

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ) ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ιστορικού κέντρου

α) Ποια είναι η κατάσταση των υφιστάμενων οικοδομών γενικά ('καλή', 'μέτρια', 'κακή').
Εκτίμηση σε ποσοστά.

Καλή: 50% Μέτρια: 35% Κακή: 15%

β) Ποιος είναι ο αριθμός των οικοδομικών αδειών ανά έτος την περίοδο 2009-2019 (προσθήκες, επισκευές, νέες οικοδομές). 2009: 14 / 2010: 11 / 2011: 10 / 2012: 4 / 2013: 3 / 2014: 3 / 2015: 3 / 2016: 2 / 2017: 0 / 2018: 1

γ) Πόσο είναι το ποσοστό 1. των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, 2. των ετοιμόρροπων κτηρίων.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των διατηρητέων κτηρίων είναι ετοιμόρροπα λελήθμενα ή ετοιμόρροπα

δ) Ποια είναι κατά προσέγγιση η μέση τιμή ανά τ.μ. των ακινήτων (κτήρια και οικοπέδα). Αναφέρατε την τρέχουσα εμπορική αξία και χονδρικά τη διαφορά της από την αντικειμενική. Τρέχουσα εμπορική αξία καταστημάτων: 2000-3500 €

Αντικειμενική αξία: περίπου 30% λιγότερο από εμπορική
κατοικιών: 800-1000 €

ε) Ποιο είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων ; Κατά προσέγγιση ποσοστό των δημόσιων ακινήτων (κράτος, Εκκλησία, ΝΠΔΔ) και των ιδιωτικών.

Το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ιδιωτικά. Μετα στην αρμόδια περιοχή περιλαμβάνεται το Δημαρχείο, το αρχαιολογικό μνημείο 15 ο Όσιος Νικηταρ

4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ιστορικού κέντρου

α) Αναφέρατε κατά προσέγγιση -σε ποσοστιαία αναλογία- τις κυριότερες χρήσεις γης, κυρίως ως προς τις ακόλουθες κατηγορίες: 1. κατοικία, 2. εμπόριο, 3. υπηρεσίες, 4. τουρισμός, 5. βιοτεχνία. * Στο ισόγειο κατοικιών υπάρχουν εμπορικά καταστήματα
Βιοτεχνία: 0% - Τουρισμός: 8% - Εμπόριο: 40% - Κατοικία: 70% - Υπηρεσίες: 20%

β) Ποιο είναι το ποσοστό κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου στο σύνολο του ιστορικού κέντρου ;
Κοινόχρηστοι χώροι / χώροι πρασίνου: Κεντρική πλατάνη, αρχαιολογικό μνημείο (σημείο) πάρκο, οίκο, Δημοτικό σχολείο

γ) Αναφέρατε περιπτώσεις έντονων συγκρούσεων χρήσεων.
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΝΤΟΝΕΣ ΕΥΚΡΑΪΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΝ

5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Αναφέρατε τον αριθμό των θεσμικά προστατευόμενων κτηρίων (διατηρητέα κτήρια, ιστορικά κτήρια/μνημεία κ.λπ.).

59 κτήρια κληρονομημένα διατηρητέα

β) Υπάρχουν ιστορικά και αξιόλογης αρχιτεκτονικής κτήρια τα οποία, κατά τη γνώμη σας, θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέα και ποια είναι αυτά ;

Τα πιο σημαντικά είναι ήδη κληρονομημένα

6. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ στο ιστορικό κέντρο

α) Εμπειρική εκτίμηση κυκλοφοριακού φόρτου και κυκλοφοριακής συμφόρησης στο ιστορικό κέντρο (σε ποιες ώρες και μέρες της εβδομάδας), καθώς και εκτίμηση ύπαρξης ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή θορύβου (αν υπάρχουν σχετικές μελέτες για τα παραπάνω αναφέρατε τα πορίσματά τους). *Ώρες αιχμής: Καθημερινές από 8.00 - 9.00 και από 17.00 - 19.00
... Σάββατο! 8.00 - 11.00 ... Κυριακή δεν υπάρχει φόρτος*

β) Προβλήματα στάθμευσης. Επάρκεια και καταλληλότητα χώρων στάθμευσης (parking).

Υπάρχει πρόβλημα σταθμίων - Μη επαρκή χώροι στάθμευσης (2 Δημοτικά parkings)

γ) Ισχύοντα ειδικά μέτρα κυκλοφοριακής λειτουργίας στο ιστορικό κέντρο, μονοδρομήσεις, πεζοδρομήσεις, ύπαρξη δημοτικής αστυνόμευσης.

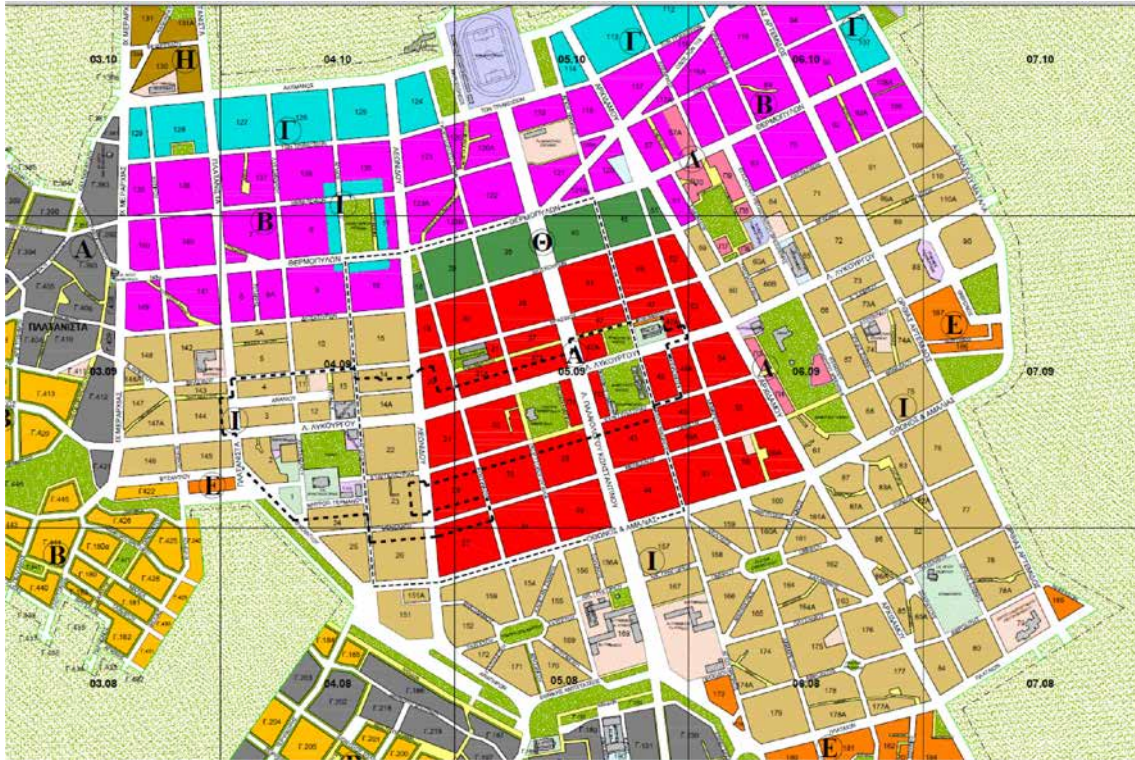
Υπάρχει δημοτική αστυνόμευση.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ για το ιστορικό κέντρο

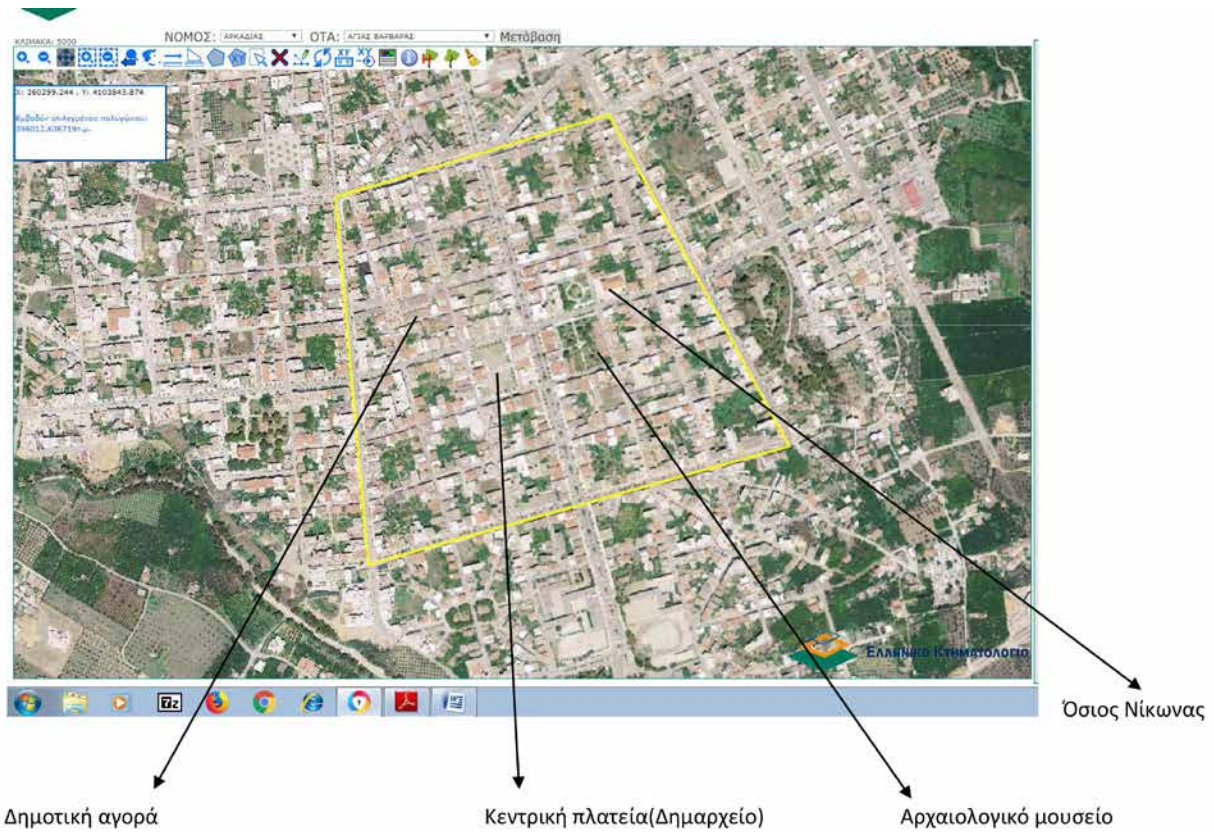
Ποια είναι η άποψη/πρότασή σας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου σας, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές του (για προστασία και ανάδειξη).

Πρόσδοκα εκκρίθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο η πεζοδρομηση τμήματος (τα υέτρικα) τω βασικά οδικού άξονα (κων. Παλαιολόγου).

Κάτα την άποψη μου αυτή η προοπτική είναι ιδιαίτερα θετική και είναι σίγουρο ότι θα αναβαθμίσει το ιστορικό κέντρο, θα υπάρξει σημαντική μείωση τω κυκλοφοριακού φόρτου, σημαντική βελτίωση τω μικροκλίματος τω κέντρου

Το ιστορικό κέντρο προσδιορίζεται στην περιοχή με κόκκινο χρώμα και πράσινο χρώμα, που αναφέρεται ως τομέας Α και Β στην ΟΙΚ Π-1916/11.05.1989 (ΦΕΚ351Δ/06.06.1989) Απόφαση Νομάρχη Λακωνίας.

Δημοτική αγορά

Κεντρική πλατεία(Δημαρχείο)

Αρχαιολογικό μουσείο

Όσιος Νίκωνας

ΧΑΝΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ EMAIL από Κ. Ψαράκη - Δήμος Χανίων

Απαντώντας στο email που αφορά στα στοιχεία σχετικά με το ιστορικό κέντρο της πόλης των Χανίων σας πληροφορούμε τα εξής:

Τα περισσότερα ερωτήματα που αφορούν στα κτίρια όπως, όροι δόμησης, οικοδομικές άδειες κ.λ.π. αρμόδια να σας απαντήσει είναι η Υπηρεσία Δόμησης του Δήμου Χανίων.

Όσον αφορά στην οριοθέτηση του ιστορικού κέντρου, σας επισυνάπτουμε σε ηλεκτρονική μορφή την κήρυξη της παλιάς πόλης και την οριοθέτηση των Ζωνών Α, Β προστασίας.

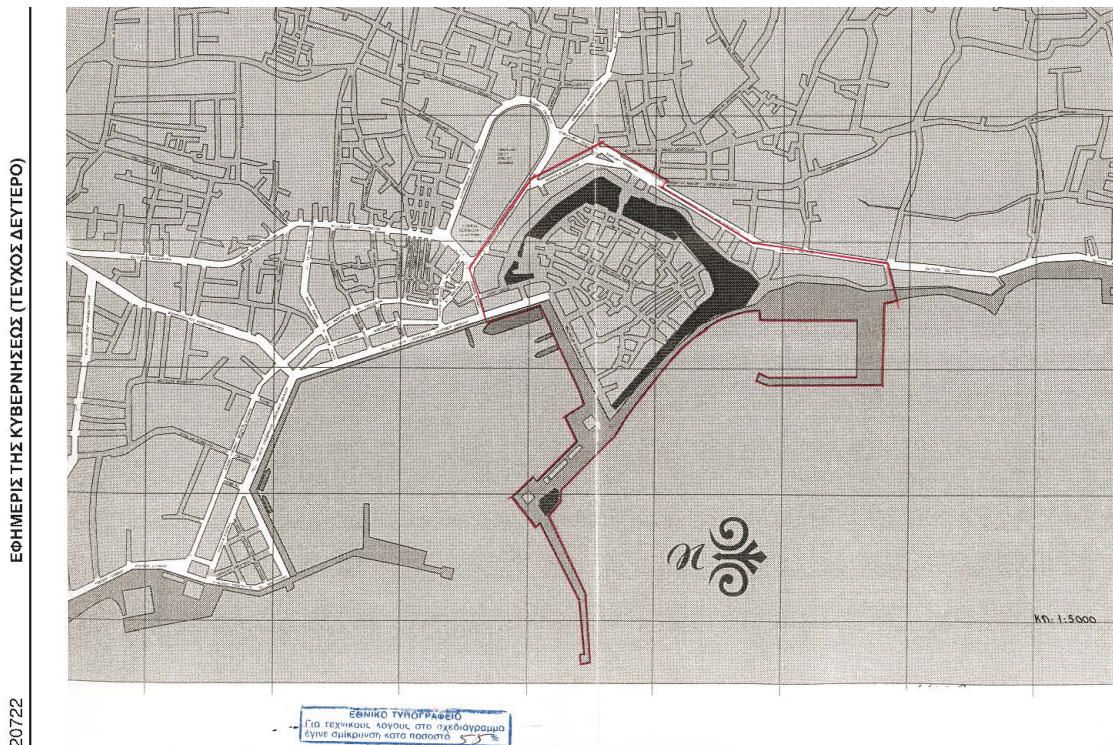
Για τα κηρυγμένα κτίρια της παλιάς πόλης και αυτά που θα έπρεπε να κηρυχθούν, αρμόδια είναι η Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων.

Τα προβλήματα στάθμευσης εντός της παλιάς πόλης είναι έντονα, καθώς δεν επαρκούν οι θέσεις ούτε για τους μόνιμους κατοίκους της π. Πόλης. Για τους επισκέπτες γίνονται προσπάθειες εξεύρεσης χώρων εκτός παλιάς πόλης.

Δημοτική αστυνόμευση υπάρχει, ο έλεγχος της οποίας δεν επαρκεί για όλες τις ώρες της ημέρας.

Κώστας Ψαράκης

ΧΙΟΣ

Οριοθέτηση ιστορικού κέντρου Χίου - καθορισμός ζώνης προστασίας του Φρουρίου Χίου (ο χώρος που περικλείεται με την κόκκινη γραμμή). Πηγή: ΦΕΚ 1473Β', 29.10.2001.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ [Π5] (ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ για τα ιστορικά κέντρα πόλεων

1. Σε ποια περίοδο ξεκίνησε ο **προβληματισμός** και το **ενδιαφέρον** για την προστασία της παράδοσης/ της κτισμένης κληρονομιάς και των ιστορικών κέντρων ειδικότερα;
2. Ποια είναι τα κυριότερα **προβλήματα** που αντιμετωπίζουν τα ιστορικά κέντρα στον 21^ο αιώνα;
3. Ποια είναι η **αντίληψη/φιλοσοφία** που κυριαρχεί σήμερα και ποιες οι βασικές **αρχές** και **στόχοι** όσον αφορά την προστασία και ανάδειξη των ιστορικών κέντρων;
4. Ποια είναι ή πρέπει να είναι τα κύρια **μέσα**, **μέθοδοι** και **τρόποι** αντιμετώπισης των προβλημάτων των ιστορικών κέντρων στην Ελλάδα και, κατ' επέκταση, της σύγχρονης διαχείρισης, προστασίας και ανάδειξής τους;

Συνεντεύξεις (κατάλογος)

1. Διονύσης Ζήβας (31.1.2017)
Αείμνηστος καθηγητής ΕΜΠ
2. Σάββας Κονταράτος (25.3.2017)
Ομότιμος καθηγητής ΑΣΚΤ
3. Βασίλης Δωροβίνης (1.8.2017)
Δικηγόρος-πολιτικός επιστήμονας
4. Γιώργος Σαρηγιάννης (20.12.2019)
Ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ
5. Αντώνης Ζήβας (9.5.2020)
Επίκουρος καθηγητής - Ιόνιο Παν/μιο (Τμήμα Τεχνών, Ήχου & Εικόνας)
6. Φανή Αναιρούση (15.5.2020)
Πρώην Γεν. Διευθύντρια Πολεοδομίας ΥΠΕΧΩΔΕ
7. Άσπα Γοσποδίνη (28.9.2020)
Καθηγήτρια Πολεοδομίας & Αστικού Σχεδιασμού - Πολυτεχνική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Τμήμα Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης)

Δ. ΖΗΒΑΣ αείμνηστος καθηγητής ΕΜΠ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 31.1.2017

Ο κ. Ζήβας, αναφέρθηκε στο γεγονός ότι το ενδιαφέρον για την προστασία της παράδοσης και της κτισμένης πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα (ιστορικά κέντρα, παραδοσιακοί οικισμοί κλπ.) σε ακαδημαϊκό επίπεδο ξεκίνησε μετά τον πόλεμο (1950 και ύστερα) από ορισμένους καθηγητές του ΕΜΠ (Χ. Μπούρας, Δ. Ζήβας,...). Πρωτίτερα, οι περισσότεροι αρχιτέκτονες-καθηγητές ΕΜΠ προήγαγαν ως επί το πλείστον τη μοντέρνα αρχιτεκτονική (Βαλεντής, Πικιώνης, Μιχαηλίδης, Μπίρης). Στη συνέχεια, έγινε αντιληπτή από όλους η αξία των ιστορικών διατηρητέων κτηρίων και των παραδοσιακών οικιστικών συνόλων. Χαρακτηριστικό είναι άλλωστε το γεγονός ότι μέχρι τότε δεν υπήρχε σχετική νομοθεσία.

Με βάση την εξέλιξη αυτή ο κ. Ζήβας τόνισε τα βασικά σημεία - προϋποθέσεις προκειμένου να καταστεί εφικτή η προστασία και ανάδειξη των ιστορικών κέντρων και γενικά των ιστορικών οικιστικών συνόλων:

- 1) Πρώτη βασική προϋπόθεση αποτελεί η πολιτική βούληση σε τοπικό επίπεδο, δηλαδή στην πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση, δεδομένου ότι οι ελληνικοί δήμοι δεν αποτελούν ισχυρές διοικητικές οντότητες για αυτόν τον σκοπό, διότι οι αρμοδιότητες αλληλά και οι οικονομικές τους δυνατότητες είναι περιορισμένες.
- 2) Η κοινωνική συναίνεση/αποδοχή που είναι δύσκολη λόγω της τάσης/ανάγκης για τη μεγαλύτερη δυνατή εκμετάλλευση της ακίνητης περιουσίας των ιδιοκτητών της περιοχής. Οι περιοριστικοί όροι κ.λπ. που τίθενται σε αυτές τις περιπτώσεις, λειτουργούν, τις περισσότερες φορές, αποτρεπτικά για τους ιδιοκτήτες.
- 3) Η ύπαρξη μόνιμων κατοίκων (χρήση κατοικίας) αποτελεί θεμελιώδη συνθήκη για τη συνέχιση της λειτουργίας των ιστορικών κέντρων. Μόνο κατά αυτόν τον τρόπο τα ιστορικά κέντρα μπορούν να επιτύχουν τη συνέχιση της λειτουργίας τους, καθώς πρόκειται για "ζωντανά κελύφη", για "ζωντανούς οργανισμούς" και όχι για μνημεία με περιορισμένη λειτουργικότητα.

Ακόμη, επεσήμανε το γεγονός ότι θεμελιώδες ζητούμενο για τα ιστορικά κέντρα -εκτός των μεγάλων πόλεων- αποτελεί η ανάπτυξη της πρωτογενούς παραγωγής (π.χ. στο Ναύπλιο, το Άργος, την Τρίπολη, το Ρέθυμνο, τα Χανιά κ.λπ.).

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μελέτη για την Πλάκα -της οποίας υπήρξε επικεφαλής ο Διονύσιος Ζήβας- αποτελεί τη μοναδική περίπτωση πλήρως μελετημένου ιστορικού κέντρου όσον αφορά την ελληνική πραγματικότητα.

Σ.ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΣ ομότιμος καθηγητής ΑΣΚΤ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 25.3.2017

1. Το άρθρο μου «Η προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Καταβολές και χαρακτήρας μιας ιδεολογίας», (*Αρχιτεκτονικά θέματα*, 9/1975) δίνει απάντηση στο ερώτημα αυτό.

Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, ο κ. Κονταράτος αναφέρει ότι το ενδιαφέρον για τη συλλογή και διαφύλαξη αρχαιοτήτων πρωτοεκδηλώθηκε στην ελληνιστική περίοδο. Τα πρώτα γνωστά διατάγματα για την προστασία αρχιτεκτονικών μνημείων προήλθαν από τους τελευταίους Ρωμαίους αυτοκράτορες. Η μέριμνα, όμως, για τα ιστορικά μνημεία -όπως νοείται σήμερα- αναπτύχθηκε στην περίοδο της Αναγέννησης κατά την οποία παρατηρήθηκε μια έντονη αρχαιολατρεία αλλιά και προσπάθεια αναβίωσης των ελληνορωμαϊκών τρόπων ζωής και τέχνης. Η ουμανιστική αυτή παιδεία της Αναγέννησης, παρότι στάθηκε δύναμη προόδου, αποτέλεσε ταυτόχρονα και αποκλειστική γλώσσα της άρχουσας τάξης δημιουργώντας έτσι μια βαθιά πολιτιστική διάσταση που δεν υπήρχε προηγουμένως στα μεσαιωνικά χρόνια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιφρονηθεί και να υποβαθμιστεί η ηθική και η αισθητική της λαϊκής κουλτούρας.

Η αρχαιολατρεία της Αναγέννησης προεκτείνεται ως τον 18^ο αιώνα όπου και κάνει την εμφάνισή του το κίνημα του ρομαντισμού το οποίο σήμανε μιαν αλλαγή στον τρόπο σημασιολόγησης του παρελθόντος. Ο ρομαντισμός διαμορφώθηκε ως ένα κίνημα διαμαρτυρίας ενάντια στον καπιταλιστικό κόσμο και παρότι εκφράστηκε κυρίως με τάσεις οπισθοδρόμησης και φυγής, έπαιξε και ένα ρόλο προοδευτικό διότι κατόρθωσε να διευρύνει σε μεγάλο βαθμό την έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς και μάλιστα προς τρεις βασικά κατευθύνσεις: την επανεκτίμηση του χριστιανικού μεσαίωνα και της τέχνης του, την καταξίωση του λαϊκού και γηγενούς στοιχείου και, την στροφή προς το τοπικά και χρονικά απομακρυσμένο, το εξωτικό. Έτσι, ο ρομαντισμός, ενεργοποιώντας ολόκληρη την ανθρώπινη κληρονομιά πλάτυνε μεμιάς τον ορίζοντα της κουλτούρας. Την ίδια περίοδο εμφανίστηκε στον κόσμο των ιδεών και ο λεγόμενος ιστορισμός ο οποίος σήμανε μια μεγάλη στροφή στην ερμηνεία της πραγματικότητας. Σύμφωνα με τον ιστορισμό, κάθε τεκμήριο της πολιτιστικής ανέλιξης της ανθρωπότητας θεωρείται μοναδικό και ανεπανάληπτο.

Το αίτημα, όμως, για τη συντήρηση και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς του παρελθόντος αποκρυσταλλώθηκε όταν οι προαναφερθείσες ρομαντικές και ιστοριστικές αντιλήψεις συνδυάστηκαν με την αντίδραση προς τις συνθήκες που δημιουργούσε η βιομηχανική επανάσταση. Το κίνημα αυτό, το οποίο γεννήθηκε στην Αγγλία, στράφηκε από την αρχή στα θέματα του αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος ασκώντας ταυτόχρονα μια έντονη κριτική κατά της βιομηχανικής κοινωνίας. Την περίοδο εκείνη (μέσα 19^{ου} αιώνα) συναντούμε τον A.W. Pugin ο οποίος αποτελεί έναν από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της αναβίωσης του γοθικού ρυθμού στην αρχιτεκτονική και, λίγα χρόνια αργότερα, τον Ruskin ο οποίος αποτελεί πολέμιο του ωφελμιστικού φιλελευθερισμού. Και οι δύο θεωρούν ως ιδανικό τους τον Μεσαίωνα σε αντιδιαστολή με την βιομηχανική πόλη. Αντίθετα, ο W. Morris, προσβλέποντας στον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας ως μόνη δυνατότητα για τη δημιουργία ενός "οργανικού" σχήματος στο μέλλον, επιδεικνύει μια πιο "μοντέρνα" στάση απέναντι στην πολιτιστική και, ειδικότερα, την αρχιτεκτονική κληρονομιά και τάσσεται υπέρ της προστασίας του παραδοσιακού αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος. Έτσι, πριν από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, έχουν τεθεί όλα τα επιχειρήματα που συνθέτουν τη σύγχρονη ιδεολογία της προστασίας του κληροδοτημένου φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Με βάση αυτή την ιστορική ανασκόπηση γίνεται φανερό ότι το αίτημα της διατήρησης και προστασίας της πολιτιστικής και, ειδικότερα, της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του παρελθόντος δεν είναι ανεξάρτητο από τη γενικότερη κοινωνική εξέλιξη αλλιά, αντιθέτως, αντανάκλα κάθε φορά τις μεταβολές που συντελούνται σε επίπεδο κοινωνικών σχέσεων, από τις οποίες και εκπορεύεται η στάση των κοινωνικών τάξεων και ομάδων απέναντι στο παρελθόν.

Σήμερα, η σημασία που αποδίδεται σε αρχιτεκτονικά έργα και σύνολα του παρελθόντος (μνημεία, ιστορικά κέντρα πόλεων, παραδοσιακούς οικισμούς της υπαίθρου) εξακολουθεί να βασίζεται σε κριτήρια μοναδικότητας, ιστορικής συνέχειας και καλλιτεχνικής αξίας. Βέβαια, προς την κατεύθυνση της προστασίας αυτών των στοιχείων συνέτεινε ιδιαίτερα και η ραγδαία υποβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος εξαιτίας πολλών φαινομένων: της υπέρμετρης διόγκωσης των αστικών κέντρων, της εγκατάλειψης της υπαίθρου, της αλόγιστης εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, της ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού κ.ά. Έτσι, τα στοιχεία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του παρελθόντος έγιναν σπανιότερα και, ως εκ τούτου, πολυτιμότερα. Παράλληλα δε, απόκτησαν μια ιδιαίτερη αξία ως μοναδικές οάσεις ισορροπίας, ποικιλίας και ανθρωπίνου μέτρου μέσα στο σύγχρονο τεχνοκρατικό περιβάλλον.

Η οικολογική αυτή σημασιολόγηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς προσέληκε στο κίνημα της προστασίας ευρύτερες κοινωνικές ομάδες, 'ανοίγοντας' κατ' αυτόν τον τρόπο το ενδιαφέρον για το πρόβλημα από έναν στενό κύκλο διανοούμενων και καλλιτεχνών στην πλειονότητα της αστικής τάξης. Βέβαια, η άρχουσα τάξη, παρότι υπήρξε δεμένη με τις αξίες της παραδοσιακής αστικής κοινωνίας, δεν μπόρεσε να αποφύγει τη σύγκρουση ανάμεσα στην ιδεολογική ανάγκη να διατηρήσει σε επίπεδο κατανάλωσης κάποιους θυλάκους προστατευμένης ομορφιάς ή σημαντικότητας και στην πρακτική ανάγκη να υποστηρίξει σε επίπεδο παραγωγής μια ορισμένη οικονομικοπολιτική πραγματικότητα που αντιπροσωπεύεται από τον κρατικό μηχανισμό. Οι αντιφάσεις αυτές στις οποίες περιέπεσε η αστική τάξη την ανάγκασαν να μεταθέσει το πρόβλημα σε ένα ασαφές επίπεδο, αναγάγοντάς το σε ζήτημα σχέσεων Ανθρώπου και Περιβάλλοντος και αγνοώντας τις κοινωνικές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Η μετάθεση αυτή επέτρεψε αφενός την απόκρυψη των πραγματικών συμφερόντων των διαφόρων ομάδων και, αφετέρου, την αποτελεσματικότερη κάλυψή τους πίσω από μια απολιτική "ιδεολογία" η οποία συσπείρωνε όλες τις "καλές θελήσεις".

Η αναφορά, επομένως, στις ιστορικές, πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και οικολογικές αξίες της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς εμπεριέχει μια παραπλανητική χροιά διότι συγκαλύπτει τα βαθύτερα αίτια τόσο της φυσικής καταστροφής αυτού του πλούτου όσο και της διάβρωσης των αξιών που επικαλείται για τη διατήρησή του. Αυτό, δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση άρνηση της σημασίας που έχουν οι προσπάθειες για την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος μέσα στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος. Θα πρέπει, όμως, να δοθεί βαρύτητα στην κριτική της ιδεολογίας από την οποία κατευθύνονται αυτές οι προσπάθειες ούτως ώστε να ανοίξει ο δρόμος για μια σωστή τοποθέτηση του προβλήματος που θα δημιουργούσε την προοπτική μιας ριζοσπαστικότερης αντιμετώπισής του.

Ωστόσο, στην ιστορική αναδρομή που επιχειρήσα, δεν έχω αναφερθεί στη στάση του Μοντέρνου Κινήματος απέναντι σ' αυτή την κληρονομιά. Το Μοντέρνο Κίνημα, έχοντας ως στόχο τον πολυεδομικό εκσυγχρονισμό στάθηκε μάλλον αντίθετο στην προστασία της, αποδεχόμενο μόνο την ανάγκη διατήρησης των κορυφαίων μνημείων. (βλ. σχετικά στον Β' τόμο του βιβλίου μου *Ουτοπία και Πολεοδομία*, σ. 67-68, για την ακραία άποψη του φουτουρισμού, σ. 93-96 για το Plan Voisin του Λε Κορμπυζιέ, και σ. 115-117 για τη Χάρτα των Αθηνών)

- *Όσον αφορά το κίνημα του φουτουρισμού, ο κ. Κονταράτος αναφέρει μεταξύ άλλων ότι οι φουτουριστές έδειχναν ανεπιφύλακτα ενθουσιασμένοι με τα καινοφανή χαρακτηριστικά της μεγάλης πόλης και -στην πρώτη τουλάχιστον φάση του κινήματος- φαίνονταν διατεθειμένοι να κόψουν κάθε ομφάλιο λώρο με την κουλητούρα του παρελθόντος, καταστρέφοντας ακόμη και τα τεκμήριά της. Η διάθεση όμως αυτή κατάλυσης του παρελθόντος δεν απέβλεπε στην εφαρμογή κάποιου τέλει προγράμματος ούτε στην υποδοχή ενός άνωθεν εγγυημένου παραδείσου. Αντιθέτως, οι φουτουριστές ομολογούσαν ξεκάθαρα την παροδικότητα των πειραματισμών τους και ηδονίζονταν με την ιδέα μιας νεωτερικότητας ως ένα ελεύθερο παιχνίδι συνεχών ανατροπών και ανακατασκευών. Μάλιστα, το εν λόγω κίνημα, έφτασε να οραματιστεί τη χαρούμενη περιπλάνηση στο αχανές πεδίο μιας μετανεωτερικής αποπίας. Ο αρχιτέκτονας Βιττόριο Μάρκι οραματιζόταν*

την πόλη ως προνομιακό τόπο για τη συνεχή πρόκληση αισθητηριακών ερεθισμάτων, έχοντας ως πρότυπο τους εφήμερους χώρους του τσίρκου και του λούνα πάρκ.

- ο κ. Κονταράτος, στο κεφάλαιο “Πολεοδομικές ουτοπίες του μεσοπολεμικού μοντερνισμού” αναφέρει ότι κατά τον Le Corbusier ο αυστηρά οργανωμένος αστικός χώρος αποτελεί προϋπόθεση όχι μόνο για την εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού συνόλου αλλά και για τη διασφάλιση της ιδιωτικής σφαίρας στην οποία το άτομο θα ξανάβρισκε την πλήρη ελευθερία του. Το σχέδιο του Le Corbusier για τη γαλλική πρωτεύουσα, το γνωστό ως “Plan Voisin”, περιλάμβανε μια έκταση 5 τ.κλμ. στη δεξιά όχθη του Παρισιού όπου προέβλεπε την κατεδάφιση όλων σχεδόν των υφιστάμενων οικοδομών και τη δημιουργία ενός επιχειρηματικού κέντρου με αυτοκινητοδρόμους, ουρανοξύστες γραφείων, συγκροτήματα κατοικίας και δημόσιους κήπους. Η ορθογωνική γεωμετρία του σχεδίου, εντελώς άσχετη με την προϋπάρχουσα ρυμοτομία, επέτασσε τον αφανισμό ενός μεγάλου τμήματος του ιστορικού κέντρου της πόλης διατηρώντας μόνο ορισμένα μεμονωμένα ιστορικά κτίσματα. Επίσης, ελάχιστα προνοούσε για τη συρραφή του νέου κέντρου με τον πολεοδομικό ιστό των γειτονικών περιοχών.
 - Αναφορικά με τη Χάρτα των Αθηνών, η οποία αποτελεί το απαύγασμα των εργασιών του τέταρτου CIAM, ο κ. Κονταράτος κάνει λόγο για τον φόρο τιμής που αποτίνει το εν λόγω κείμενο στην ιστορικότητα των πόλεων (παράγραφος 7). Ακόμη, επισημαίνει ότι η Χάρτα αφιερώνει ειδικό κεφάλαιο στο κρίσιμο ζήτημα της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς των πόλεων, ξεκινώντας με τη θέση ότι ‘οι αρχιτεκτονικές αξίες πρέπει να διαφυλάσσονται (μεμονωμένα κτίσματα ή αστικά σύνολα)’: ‘η ζωή μιας πολιτείας είναι ένα συνεχές γεγονός που εκδηλώνεται διαμέσου των αιώνων με υλικά έργα, χαράξεις ή οικοδομήματα που την προικίζουν με την ιδιαίτερη προσωπικότητά της και από τα οποία εκπορεύεται η ίδια της η ψυχή. Είναι πολύτιμοι μάρτυρες του παρελθόντος... και μέρος της ανθρώπινης κληρονομιάς [...]’.
2. Ήδη από τον 19^ο αιώνα τα ιστορικά κέντρα των μεγάλων πόλεων άρχισαν να δέχονται την πίεση από την πληθυσμιακή διόγκωση, την αύξηση της τροχαίας κυκλοφορίας και τη συσσώρευση νέων λειτουργιών. Φυσικά, η πίεση αυτή εντάθηκε τον 20^ο αιώνα. Αντίθετα, πολλά παραδοσιακά οικιστικά σύνολα της υπαίθρου υπέστησαν φθορά από την εγκατάλειψη, μέχρις ότου άρχισαν και αυτά να δέχονται πιέσεις από τον παραθερισμό και τον τουρισμό, που απαιτούσε τη ριζική μετασκευή υφιστάμενων κτισμάτων και την οικοδόμηση νέων καταλυμάτων και κέντρων εξυπηρέτησης. Σήμερα οι πιέσεις αυτές κάθε άλλο παρά έχουν αμβλυνθεί.
 3. Θα έλεγα ότι το ενδιαφέρον για τα ιστορικά κέντρα και η συνειδητοποίηση της ανάγκης να ληφθούν μέτρα για την προστασία τους αναπτύχθηκαν κυρίως μετά τα μέσα του 20ού αιώνα και κορυφώθηκαν στις δεκαετίες του 70 και του 80. Το ενδιαφέρον αυτό προέκυψε από την αντίδραση στο άξενο περιβάλλον που είχε δημιουργήσει η εντατική καθ’ ύψος δόμηση στις πόλεις και στα πρώτα νέα οικιστικά συγκροτήματα, και συνακόλουθα από την αναγνώριση της θελκτικότητας του πολεοδομικού ιστού τόσο των αστικών θηλάκων, όσο και των μικρών οικισμών που είχαν διατηρήσει μια πιο ανθρώπινη κλίμακα. Άμεσες συνέπειες ήταν η απομάκρυνση από ορισμένα δόγματα του μοντερνισμού (βλ. Ουτοπία και Πολεοδομία, τ. Β’, σ. 237-239):

Ο κ. Κονταράτος, στο κεφάλαιο “Από την κριτική της μοντέρνας πολεοδομίας στις ελευθεριακές πολεοδομικές ουτοπίες” αναφέρει μεταξύ άλλων ότι το λεγόμενο Κίνημα Αστικού Τοπίου (Townscape Movement) που αναδύθηκε τη δεκαετία του 1950 στη Μεγάλη Βρετανία τήρησε κριτική στάση απέναντι στις θέσεις του μοντερνισμού. Το εν λόγω κίνημα, παρότι επηρέασε ελάχιστα την ηπειρωτική Ευρώπη, βρήκε μεγάλη απήχηση στις Η.Π.Α. όπου -την ίδια περίοδο- έκανε ιδιαίτερη αίσθηση και το βιβλίο του Κέβιν Λύντς ‘Η εικόνα της πόλης’. Στο βιβλίο αυτό, το οποίο αποτελούσε καρπό πολύχρονης έρευνας, ο Λύντς επιχειρούσε να διερευνήσει γενικά τις περιβαλλοντικές παραμέτρους που συμβάλλουν στον σχηματισμό μιας αντιληπτικά ‘καλής’ πολεοδομικής μορφής, μη έχοντας την πρόθεση να ασκήσει κριτική στις επικρατούσες πολεοδομικές πρακτικές. Τα πορίσματα, ωστόσο, στα οποία κατέληξε ενίσχυαν την αναδυόμενη τότε αντιμοντερνιστική νοοτροπία.

Η ευρύτερη αυτή αμφισβήτηση των πολεοδομικών δογμάτων του μοντερνισμού δεν ήταν απλώς το αποτέλεσμα μιας ενδογενούς ανάγκης του κλάδου για ανανέωση του θεωρητικού του οπλισμού αλλά αντανακλούσε ουσιαστικά τη δυσφορία του ευρύτερου κοινού για το ανοίκειο περιβάλλον που είχε αρχίσει να δημιουργεί η άκριτη εφαρμογή αυτών των δογμάτων κατά τη μεταπολεμική ανοικοδόμηση.

Η δυσπιστία αυτή απέναντι στη μοντέρνα πολεοδομία μετατράπηκε σε ολομέτωπη επίθεση όταν η αμερικανίδα δημοσιογράφος Τζέιν Τζέικομψ, η οποία είχε ειδικευτεί στην αρχιτεκτονική κριτική, δημοσίευσε το βιβλίο της 'Ο θάνατος και η ζωή των μεγάλων αμερικανικών πόλεων'. Η Τζέικομψ κατηγορούσε τη μοντέρνα πολεοδομία ότι, αντί να μελετά την πραγματική ζωή στις πόλεις, είχε βαλθεί να τις μετατρέψει σε 'πειθαρχημένα έργα τέχνης'. Μάλιστα, θεωρούσε ότι τα πρότυπα της 'Κηπούπολης' και της 'Ακτινοβόλης Πόλης' είχαν ασκήσει ιδιαίτερα καταστροφική επιρροή.

(συνέχεια της απάντησης του κ. Κονταράτου στο 3ο ερώτημα):

και η τάση διεύρυνσης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην οποία συμπεριλήφθηκαν σταδιακά, πέραν των κορυφαίων μνημείων, τα αντιπροσωπευτικά δείγματα της αρχιτεκτονικής διαφόρων εποχών, μέτρι-ας αξίας κτίσματα που λειτουργούσαν ως κτίρια συνοδείας, ακόμη και μοντέρνα αρχιτεκτονήματα. Στα μέσα που προτάθηκαν και εφαρμόστηκαν (αν και όχι πάντα με συνέπεια) για τη διατήρηση και προστασία των ιστορικών κέντρων συγκαταλέγονται η κήρυξη των πιο αξιόλογων κτισμάτων ως διατηρητέων (άλλοτε αυτούσιων, άλλοτε με εσωτερικές μετασκευές για τον λειτουργικό εκσυγχρονισμό τους ή την απόδοσή τους σε νέα χρήση), η επιβολή ειδικών οικοδομικών κανονισμών προκειμένου να εξασφαλιστεί η εναρμόνιση των νέων κατασκευών με την κλίμακα και τον χαρακτήρα των διατηρούμενων κτισμάτων, καθώς και πολεοδομικές ρυθμίσεις για την αποφόρτιση, π.χ. από την τροχαία κυκλοφορία (πεζοδρομήσεις, παρακάμψεις, κ.ά.). Δυστυχώς οι πιέσεις είναι τέτοιες που συχνά τα μέτρα που θεσπίστηκαν αποδείχθηκαν ανεφάρμοστα. Σήμερα μάλιστα, με την κυριαρχία του οικονομικού νεοφιλελευθερισμού, το ενδιαφέρον για την προστασία των ιστορικών κέντρων έχει ατονήσει.

4. Τα ιστορικά κέντρα που μας έχουν κληροδοτηθεί είναι κατά κανόνα προϊόντα μακρόχρονης εξέλιξης και προσαρμογής σε μεταβαλλόμενες ανθρώπινες ανάγκες και οικοδομικές πρακτικές. Η προστασία τους ως φορέων μνήμης και αξιών του παρελθόντος δεν πρέπει να συνεπάγεται τη διατήρησή τους στην παραδομένη μορφή, αλλά πρέπει να επιτρέπει τη συνέχιση της προσαρμογής τους στις νέες συνθήκες. Ενώ, όμως, στο παρελθόν οι συνθήκες μεταβάλλονταν με βραδύ ρυθμό και σε μέτριο βαθμό, διευκολύνοντας την ομαλή ένταξη των νεότερων κατασκευών στον υφιστάμενο ιστό, στην εποχή μας μεταβάλλονται ραγδαία και σε υπερβολικό βαθμό, έτσι που καθιστούν αυτή την ένταξη προβληματική, ιδιαίτερα όταν οι πιέσεις για υπερεκμετάλλευση δρουν ανεξέλεγκτα. Πιστεύω, ωστόσο, πως η διατήρηση του χαρακτήρα των ιστορικών κέντρων παραμένει εφικτή υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Πρόχειο καταρχάς η διάσωση όσων παλαιών κτισμάτων πρέπει να διατηρηθούν ως αξιόλογα ή μπορούν να αξιοποιηθούν επισκευαζόμενα και μετασκευαζόμενα. Απαραίτητη είναι η επιβολή όρων δόμησης που θα περιορίζουν την κλίμακα των νέων κατασκευών σε εκείνη των παλαιότερων, γιατί συχνά το μόνο κίνητρο για την κατεδάφισή τους είναι οι αυξημένοι συντελεστές δόμησης. Η θέσπιση ειδικών οικοδομικών κανονισμών για τη ρυθμολογική εναρμόνιση των νέων κατασκευών με τις παλαιότερες δεν πρέπει κατά κανένα τρόπο να οδηγεί σε ψευτοπαραδοσιακά κτίσματα. Οι νέες κατασκευές μέσα στον υφιστάμενο ιστό πρέπει να είναι ευδιάκριτες, να δείχνουν σύγχρονες, χωρίς όμως υπέρμετρους νεωτερισμούς. Στην περίπτωση μικρών οικισμών, όταν χρειάζεται η επέκτασή τους, σκόπιμο είναι αυτή να γίνεται σε προσδιορισμένη περιοχή και όχι με το περιμετρικό άπλωμα της οικοδόμησης, ώστε και πάλι να διαφοροποιείται το νεότερο από το παλαιό. Φυσικά, σε μια τέτοια επέκταση, οι όροι δόμησης πρέπει να παρέχουν μεγαλύτερη ελευθερία ως προς την κλίμακα και τον χαρακτήρα των νέων οικοδομών, αρκεί αυτές να μην έρχονται σε κρουαγιά αντίθεση με τον ιστορικό οικισμό και το φυσικό τοπίο.

B. ΔΩΡΟΒΙΝΗΣ δικηγόρος-πολιτικός επιστήμονας

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1.8.2017

1. Ο προβληματισμός άρχισε όταν είχα έρθει οριστικά από τη Γαλλία, το 1977, και ενεπλάκη στην υπόθεση της διάσωσης των Στρατώνων Καποδίστρια στην πατρίδα μου το Άργος. Είχαν ξεκινήσει κάποιοι άλλοι, ειδικά ένας διανοούμενος και η Ντιάνα Αντωνακάτου -η συμπατριώτισσά σας από την Κεφαλονιά. Λοιπόν, ενεπλάκη σε αυτήν την ιστορία και άρχισα μία έρευνα, δηλαδή η σύγκρουση γύρω από τους Στρατώνες -ενώ είχα ήδη προσανατολιστεί στην προστασία του περιβάλλοντος- με έκανε να στραφώ πλέον αποφασιστικά στην προστασία του ιστορικού περιβάλλοντος. Σημειωτέον, τότε, ούτε στα πανεπιστήμια υπήρχε έδρα για το περιβάλλον, ούτε στη νομική σχολή ούτε αλλού, κι έτσι οι άνθρωποι που ξεκινήσαμε την εποχή εκείνη είμαστε όλοι αυτοδίδακτοι. Δεν σημαίνει ότι είμαστε υποδεέστεροι, για να τα ξεκαθαρίζουμε τα πράγματα, αλλιώς τα καταφέραμε. Ξεκινάω, λοιπόν, τότε αυτήν την ιστορία, μπαίνω στο τότε ΥΧΟΠ (Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού & Περιβάλλοντος) το 1980, ως νομικός σύμβουλος της Δ/σης Παραδοσιακών Οικισμών, έμεινα πέντε χρόνια εκεί, δηλαδή έφυγα μετά το φευγικό του Αντώνη Τρίτση -τον Αντώνη τον απομάκρυναν τον Οκτώβριο του 1984, εμένα με απομάκρυνε ο Κουλουμπής τον Ιούνιο του 1985. Ασχολούμενος με την ιστορία των Στρατώνων, αρχίζω μια εξαντλητική έρευνα του καποδιστριακού αρχείου στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, τελείωσα όλη τη Γενική Γραμματεία, εκατομμύρια έγγραφα, τη Γραμματεία Στρατιωτικών, μπάκα και στην περίοδο του Όθωνα, όσα έγγραφα υπήρχαν διότι δεν είναι όλα τα έγγραφα της οθωνικής εποχής προσβάσιμα στο κοινό, και φυσικά κανένα επί της εποχής του Γεωργίου Α'. Ταυτόχρονα, αποδηλώθησα όλην τον τοπικό τύπο της Αργολίδας, από το 1830 -και νωρίτερα, την Γενική Εφημερίδα της Ελλάδος, την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως- μέχρι το 1980. Διασταυρώνοντας λοιπόν όλα αυτά, δημοσιεύω ένα πρώτο άρθρο στα 'Αρχιτεκτονικά θέματα' το 1979, για τους Στρατώνες Καποδίστρια του μακαρίτη Δουμάνη, ο οποίος το προέταξε τότε στο τεύχος του 1979. Το 1987, σε έναν συλλογικό τόμο για το οικολογικό κίνημα στην Ελλάδα, δημοσιεύθηκε μια πιο μεγάλη μελέτη μου για το θέμα των Στρατώνων και την πολιτική σύγκρουση πια γύρω από αυτούς. Αυτό που με απασχόλησε ήταν η πολιτική και κοινωνική σύγκρουση. Μάλιστα, είχα δώσει και στον Τρίτση τότε ένα αντίτυπο, ο οποίος είχε ενθουσιαστεί και μου είχε πει ότι "μόλις καταλαγιάσει ο κουρνιαχτός" από την εκλογή του ως δημάρχου της Αθήνας θα συνεργαζόμασταν κ.λπ. Έτσι λοιπόν ξεκίνησε το ενδιαφέρον μου. Μετά, φεύγοντας από το τότε ΥΧΟΠ, το οποίο το έκανε ΥΠΕΧΩΔΕ ο Κουλουμπής, δηλαδή έβαλε και τα δημόσια έργα στο περιβάλλον -ήταν δική του δημιουργία- άρχισα να δικηγорώ, ελεύθερη δικηγορία, και κυρίως ειδικεύθηκα σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Εκεί, πια, είχα καθημερινή τριβή με το αντικείμενο, πάντα όμως, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ήταν η βαθύτερη ειδικότητά μου. Εκεί, πλέον, έχω τη μεγαλύτερη ειδικότητά.
2. Όσον αφορά τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ιστορικά κέντρα: κοιτάξτε, η κακοδαιμονία αυτής της χώρας είναι ότι -πλην της εποχής Τρίτση, που και πάλι δεν ήταν συστηματοποιημένα τα πράγματα, και της εποχής Μάνου, διότι και ο Στέφανος Μάνος πριν τον Τρίτση είχε μεγάλη ευαισθησία σε αυτά τα θέματα και είχε προχωρήσει κάποιες νομοθετικές ρυθμίσεις- αυτοί οι δύο υπουργοί ήταν οι μόνοι οι οποίοι κατάλαβαν ποια είναι η αξία του περιβάλλοντος για μια χώρα η οποία έχει φτάσει σήμερα να λέει ότι ο τουρισμός είναι το μεγαλύτερο οικονομικό μας κεφάλαιο. Τι κάνουμε γι' αυτά; Τίποτα. Δεν υπάρχει τίποτα το συστηματοποιημένο, έχω επανειλημμένα δημοσιογραφήσει λέγοντας ότι πρέπει να γίνει ένα υπουργείο καθαρά Περιβάλλοντος, ένα υπερ-υπουργείο αν θέλετε, και να ενσωματωθεί η αρχαιολογική υπηρεσία σ' αυτό το υπουργείο, δεν έχουν καμία δουλειά οι αρχαιολόγοι με τον τουρισμό κ.λπ. και, αν μη τι άλλο, να μάθουν και οι αρχαιολόγοι να συνεργάζονται με άλλες ειδικότητες. Να βγουν από αυτήν την εσωστρέφεια στην οποία βρίσκονται ακόμα. Δυστυχώς, αυτή η ιδέα δεν έχει ευδοκιμήσει, κανείς μέχρι σήμερα δεν την έχει ενστερνιστεί. Το αποτέλεσμα: διάσπαρτη νομοθεσία, το Συμβούλιο της Επικρατείας και συγκεκριμένα το Ε' Τμήμα, μετά την αποχώρηση του Μιχαήλ Δεκλερής, δεν είναι αυτό που ήταν παλιά, «έχει βάλει νερό στο κρασί του» για

πολλούς και διαφόρους λόγους κι επομένως χρειάζεται μια ανασύνταξη του τομέα περιβάλλοντος -ιστορικού και φυσικού- σε μια χώρα όπου και τα δύο είναι αδιάσπαστα. Για παράδειγμα, πώς είναι δυνατόν να νομοθετήσει κάποιος για μια περιοχή όπως η Ελούντα, αποκλείοντας ή αποκόπτοντας το ένα από το άλλο (το φυσικό από το ιστορικό περιβάλλον); Δεν είναι δυνατόν. Χρειάζεται ενιαία αντιμετώπιση του περιβάλλοντος αυτής της χώρας το οποίο είναι και ο κυριότερος πόρος της οικονομικής της επιβίωσης. Δυστυχώς, καμία κυβέρνηση μέχρι σήμερα δεν έχει καταλάβει αυτήν την ιδέα. Δείτε τώρα, πάλι συζητάμε για ποληοστή φορά για τα αυθαίρετα, πώς να 'τακτοποιήσουμε', βρήκαμε αυτόν τον όρο την τελευταία δεκαετία, 'τακτοποίηση αυθαιρέτων'. Δηλαδή, παίζουμε με τις λέξεις, βάζουμε κάποιους ουδέτερους υποτίθεται όρους, για να κάνουμε το ίδιο πράγμα, πώς θα καλύψουμε τους αυθαιρετούχους. Και όλοι οι άλλοι οι οποίοι έχουν βγάλει κανονικά άδειες οικοδομής είναι οι ηλίθιοι της χώρας. Λίγο-πολύ αυτό το παιχνίδι παίζεται επί δεκαετίες τώρα. Το κράτος έχει χάσει την αξιοπιστία του, κανείς δεν το παίρνει στα σοβαρά. Όταν ξέρει ο αυθαιρετοποιός ότι σε λίγα χρόνια θα το νομιμοποιήσει, ποιος ο λόγος να πάει να σεβαστεί το περιβάλλον ή να βγάλει άδεια οικοδομής; Γιατί να βγάλει άδεια οικοδομής, που είναι και πανάκριβη;

Όσον αφορά τα ιστορικά κέντρα, καταρχήν χρειάζεται μια παιδεία, να καταλάβουν οι κάτοικοι των πόλεων, ειδικά των ιστορικών πόλεων -όλες οι πόλεις είναι ιστορικές στην Ελλάδα- ποιά είναι η έννοια του ιστορικού κέντρου. Χρειάζεται παιδεία, χρειάζεται ένα κεντρικό υπουργείο -είμαι κατά της αποκέντρωσης των θεμάτων περιβάλλοντος. Θα πρέπει το κεντρικό Υπουργείο Περιβάλλοντος να είναι δραστικά αποκεντρωμένο. Καμία θέση δεν έχουν οι δήμαρχοι να ασχολούνται με το περιβάλλον, αυτό είναι δουλειά του κεντρικού υπουργείου. Θα πρέπει λοιπόν να διαχυθεί αυτή η γνώση, γιατί προστατεύουμε ένα ιστορικό κέντρο, στους πληθυσμούς που το κατοικούν αλλά και στους τοπικούς διαχειριστές της εξουσίας. Αυτό είναι το πρώτο και κύριο για μένα. Αυτό είναι το βασικό πρόβλημα.

Το δεύτερο είναι ότι πρέπει να έχουμε ενιαία πια νομοθεσία για τα ιστορικά κέντρα -που δεν υπάρχει- είναι περιπτωσιολογική. Δεν λέω ότι δεν πρέπει για κάθε πόλη να υπάρχουν και ορισμένες ειδικές ρυθμίσεις διότι όλες οι πόλεις δεν είναι ίδιες. Αλλά όμως θα πρέπει να υπάρχουν κάποιες βασικές αρχές, με ενοποίηση και του αρχαιολογικού νόμου και των πολεοδομικών νόμων. Δείτε για παράδειγμα την περίπτωση της Ύδρας: στην Ύδρα μέχρι σήμερα δεν υπάρχει σχέδιο. Είναι η προστασία του Υπουργείου Πολιτισμού κατά περίπτωση (περιπτωσιολογία), ευτυχώς η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, και δεν υπάρχει σχέδιο, με αποτέλεσμα να ρυθμίζεται η δόμηση στην Ύδρα με ένα σκαρίφημα πολιτικού μηχανικού του 1962 το οποίο δεν είναι καν νομοθετημένο, δεν έχει περάσει σε ΦΕΚ. Αυτή είναι η Ύδρα. Είχε γίνει μια κοινή επιτροπή, Υπουργείου Περιβάλλοντος και Υπουργείου Πολιτισμού, η οποία δεν περπάτησε. Μέχρι σήμερα που μιλάμε αυτή η επιτροπή δεν έχει βγάλει πόρισμα. Μιλάμε για μια εικοσαετία πριν...

3. Για τα ιστορικά κέντρα δεν υπάρχει, δεν κυριαρχεί καμία φιλοσοφία ή αντίληψη. Αυτά που έκανε ο δήμαρχος Άργους, που για εμένα είναι κατεξοχήν παράδειγμα προς αποφυγήν, με συνέργεια του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και με ό,τι παίχθηκε μέσα εκεί, με επικεφαλής την κ. Μενδώνη, τη Γενική Γραμματέα Πολιτισμού, την επικεφαλής της εφορείας αρχαιοτήτων Ναυπλίου, την κ. Παπαδημητρίου, η οποία και ψεύσθηκε ασύστολα και έτσι φτάσαμε να ξηλώνεται το κεντρικό άλσος της πόλης -δεν έχει ξαναγίνει αυτό πουθενά, ούτε στην Ευρώπη ούτε στην Ελλάδα-, να κόβεται κατά το ήμισυ περίπου άλλο άλσος, να γίνονται οι δύο γούρνες στο κέντρο της πόλης, να καταλύονται τα τέσσερα παλιά μαντεμένα φωτιστικά (τέλη 19^{ου} αιώνα) και να γίνονται πλείστα όσα. Δηλαδή, πλέον, ξηλώθηκε ό,τι πράσινο υπήρχε στο κέντρο της πόλης και φυτεύθηκαν ελιές στη θέση των φοινίκων, έχει γεμίσει ελιές το κέντρο του Άργους διότι ο άνθρωπος ο οποίος διοικεί την πόλη είναι από χωριό, δεν έχει νοοτροπία αστού, κατοίκου πόλης. Αυτοί που έβαλαν όλα τα άλλα πράγματα (τα μαντεμένα φωτιστικά κ.λπ.) ήταν αστοί. Από το 1870 περίπου μέχρι τον Β' παγκόσμιο πόλεμο το Άργος ήταν βιομηχανικό-εμπορικό κέντρο του νομού Αργολιδοκορινθίας, υπήρχε ενιαίος νομός τότε. Υπήρξαν παλλές οικογένειες, αστών, εμπόρων, δικηγόρων, γιατρών, για παράδειγμα ο γιατρός Καλημούκος, ο οποίος σημειωτέον είχε συμμετάσχει στην εξέγερση κατά του Όθωνα το 1862, ήταν αυτός που

διοίκησε την πόλη τέλος 19^{ου} - αρχές 20^{ου} αιώνα, είναι αυτός που διαμόρφωσε το σημερινό δημαρχείο, το οποίο εγκατέλειψε ο τωρινός δήμαρχος, είναι αυτός ο οποίος με τον Πάνο Καραθανασόπουλο δημιούργησαν τη νεοκλασική αγορά, ήταν ένας άνθρωπος ο οποίος ήξερε τι σημαίνει Τσίλλερ στην Αθήνα και πήρε τον Καραθανασόπουλο να του κάνει κάτι ανάλογο. Δεν ήταν τυχαίο γιατί επέλεξε έναν Καραθανασόπουλο. Ο άνθρωπος ήξερε. Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και τον Εμφύλιο τα παιδιά των αστικών οικογενειών εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα, ήρθαν οι χωρικοί μέσα στις πόλεις -φαινόμενο για όλη την Ελλάδα- και μετέφεραν τη νοστροπία του χωρικού, που είναι το αλουμίνιο, το μπετόν, η κατάργηση του πέτρινου γιατί το πέτρινο θύμιζε χωριό, και, φυσικά, γεμίσαμε τις πόλεις με αυτοκίνητα.

Άρα, σήμερα θα πρέπει να 'ξαναστήσουμε' εμείς μια φιλοσοφία και αντίληψη για την προστασία και ανάδειξη των ιστορικών κέντρων, καταρχήν αναδεικνύοντας τι σημαίνει η έννοια του ιστορικού κέντρου, που στα μυαλά των ανθρώπων δεν υπάρχει.

4. Μέσα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των ιστορικών κέντρων:

- α) Ένα Υπουργείο Περιβάλλοντος -ένα- σωστά αποκεντρωμένο σε όλη την Ελλάδα.
- β) Εκπαίδευση -τολήμω να πω τη λέξη- των τοπικών πληθυσμών με αλληλεπλήρητες ενέργειες και δρώμενα, ούτως ώστε να καταλάβουν τι έχουν στα χέρια τους και τι βλέπουν δίπλα τους, το οποίο δεν το βλέπουν σήμερα, είναι αόρατο αυτό.
- γ) Αναμόρφωση της νομοθεσίας: να ενισχυθεί -είμαι συγκεντρωτικός και αποκεντρωτικός ταυτόχρονα, δηλαδή δεν θεωρώ ότι η αποκέντρωση είναι "πάρτε και κάνετε ό,τι θέλετε", αυτό που γίνεται σήμερα στην Ελλάδα- δηλαδή να έχουμε την πραγματικότητα εξουσίας στην Αθήνα, εκεί που 'κόφτει' τους πολιτικούς και τα κόμματα, και από εκεί και πέρα 'κόψτε σβέρκο' εσείς οι υπόλοιποι χωρίς να έχετε ούτε την παιδεία ούτε τα μέσα ούτε τίποτα. Αυτά πρέπει να τελειώσουν.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ περί αστικής παράδοσης, ΕΠΑ, δημιουργία Υπουργείου Περιβάλλοντος κ.λπ.

Λείπει η αστική παράδοση. Θεωρώ ότι η αστική τάξη ήταν ολιγομελής στην Ελλάδα, δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί και να στερεοποιηθεί, θα έλεγα, έναν αστικό πολιτισμό, εξ ου και με την αντιπαροχή σαρώθηκαν τα κέντρα των πόλεων με τέτοια ευκολία. Δηλαδή, η δεύτερη γενιά αστών δεν κοίταξε να περισώσει αυτά που είχε δημιουργήσει η πρώτη, όπως βλέπουμε σε ξένες χώρες (Γαλλία, Αγγλία, Ιταλία).

Δεν είναι τυχαίο ότι μετά τη μποσελβική επανάσταση, ο Λουνατσάρσκι -ο πρώτος υπουργός πολιτισμού- διέσωσε όλα τα αυτοκρατορικά κτήρια, τον πολιτισμό, τα αρχαία, τα βιβλία, τα δημιουργήματα, τα πάντα. Και τα ενσωμάτωσε, είπε ότι οι εργαζόμενοι και οι εργάτες θα πρέπει να τα αφομοιώσουν. Αυτά είναι δείγματα πολιτισμού, δεν είναι δείγματα ταξικά για καταστροφή. Αυτά ήταν δουλειά του Λουνατσάρσκι και του Λένιν βεβαίως, ο οποίος τα δέχθηκε όλα αυτά και δεν πήγε εναντίον. Αλλά και του Στάλιν θα έλεγα, δεν πήγε ο Στάλιν μετά να γκρεμίζει κτήρια στην Αγία Πετρούπολη. Και ό,τι καταστράφηκε από τον πόλεμο το ξαναχτίσανε.

[...]

Και στις πόλεις, με αυτή την μετακίνηση των γιών των αστικών οικογενειών από τις επαρχιακές πόλεις στην Αθήνα, καθώς και με την αντιπαροχή, δημιουργήθηκε κενό. Το κενό αυτό κατελήφθη από ανθρώπους των χωριών. Στο Άργος, φερ' ειπείν ήρθαν Κρητικοί, το φαντάζεστε; Και πολλοί από την Αρκαδία, από χωριά της Αρκαδίας. Αλλά κατέβηκαν και τα ορεινά και ημιορεινά χωριά της Αργολίδας και της Κορινθίας. Ακόμη και τα παλιά σπίτια των αστών αγοράστηκαν από τέτοιους ανθρώπους. Δεν υπήρχε, λοιπόν, η συνείδηση του τι είναι π.χ. το σπίτι του Κωνσταντόπουλου που το είχε κτίσει ο Τσίλλερ. Ήταν άγνωστο και το όνομα. Ακόμα και ονόματα αγωνιστών του 1821 που είχαν σπίτια στο Άργος -και πραγματικά το Άργος είναι από τις ελάχιστες πόλεις όπου έχουν απομείνει αυτά τα σπίτια- π.χ. του Καλλιέργη, του Γκόρντον, του Περούκα,

του Τρικούπη, του Μακρυγιάννη κ.α. καθώς και πολλών άλλων, αυτά όλα, ενώ προπολεμικά -βλέπω στον τοπικό τύπο, τον οποίο έχω αποδελητιώσει, να μνημονεύονται συνεχώς στις εφημερίδες- μετά τον πόλεμο εξαφανίζεται η ιστορική μνήμη. Δεν υπάρχουν αυτά ως μνήμη. Δηλαδή, εγώ τα ανασύρω πάλι με τα άρθρα που δημοσίευσα στην "Αρχαιολογία". Σήμερα δεν είναι όλα αποκατεστημένα. Το σπίτι του Καλλιέργη αποτελεί μέρος του μουσείου του Άργους, με απaráδεκτες αρχιτεκτονικές επεμβάσεις που έκαμε αρχιτέκτονας της Γαλλικής Σχολής. Το σπίτι του Τρικούπη το έχει "ασφαλίσει" η Αγροτική Τράπεζα, κλείνοντας με σίδερα τις πόρτες και τα παράθυρα. Το αγόρασε το 1985 και το παράτησε. Το σπίτι του Περρούκα το έχει πάρει ένας ιδιώτης και το παράτησε. Το σπίτι του Μακρυγιάννη είναι ερείπιο, γιατί θέλει να το γκρεμίσει ο ιδιοκτήτης με δικηγόρο, ποιον νομίζετε, τον Κώστα Αθαβάνο, Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού επί Μελίνας Μερκούρη. Το σπίτι του Γκόρντον για το οποίο μεσολάβησα ως νομικός σύμβουλος της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής, το αγόρασε και το αναστήλωσε και σήμερα λειτουργεί ως εντευκτήριο αρχαιολόγων και ως βιβλιοθήκη. Μάλιστα, το εν λόγω κτήριο αποκαταστάθηκε στην αρχική του μορφή χάρη στα σχέδια ενός γιατρού Αργείτη που είχε ταλέντο αρχιτέκτονα (την ιστορία της κατοικίας του Γκόρντον μπορείτε να την βρείτε στα 2 άρθρα που έχω δημοσιεύσει στο περιοδικό "Αρχαιολογία").

Γι' αυτό θεωρώ ότι και για τα *ιστορικά κέντρα*, όπως είπα και προηγουμένως, πρέπει να υπάρχει εκπαίδευση, να εκπαιδευθούν οι άνθρωποι. Κάποτε με είχαν καλέσει σε σχολεία για να κάνω μικρές ομιλίες στους μαθητές. Τις έκανα. Τώρα πια δεν με καλεί κανείς. Ο Δήμος (Άργους) δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ. Επί προηγούμενου δημάρχου (ΠΑΣΟΚ) -ο οποίος δυστυχώς περιστοιχιζόταν από ακατάλληλους- κι έπαθε μετά κι ένα εγκεφαλικό, όντας σύμβουλός του, κάναμε ένα συνέδριο (2008) σε συνεργασία με το Ελληνικό Ινστιτούτο Βενετίας, τη Χρύσα Μαλιτζέζου που ήταν τότε διευθύντρια και έγινε μετά ακαδημαϊκός, με θέμα 'Βενετία και Άργος'. Κι έγινε αυτό το συνέδριο πριν γίνει μετά -πέρυσι (2016)- το συνέδριο 'Βενετία και Ναύπλιο'. Το συνέδριο αυτό άφησε εποχή. Μέχρι που πήραμε τη σημαία της Βενετίας και την αναρτήσαμε στο μέγαρο Κωνσταντόπουλου. Το μέγαρο Κωνσταντόπουλου το είχε κάνει μονάδα πολιτιστικού κέντρου ο Δήμος, και ο τωρινός δήμαρχος το έκανε έδρα σχολής μαγείρων (!).

Άρα, τι μπορεί να γίνει τώρα; Μόνο με κεντρικό υπουργείο και με αντιλήψεις άλλες, σύγχρονες. Ας ξεχάσουμε και την αστική τάξη. Οι μορφωμένοι άνθρωποι, από οπουδήποτε κι αν προέρχονται, ακόμα κι από εργατικά στρώματα, θεωρώ ότι, αν έχουν παιδευτικό υπόστρωμα, ποσώς με ενδιαφέρει εάν ήταν ο πατέρας τους μανάβης. Εγώ επιμένω, μόνο με κεντρικό υπουργείο, με σωστή αποκέντρωση και με σωστά στελέχη, μόνο έτσι.

Για παράδειγμα, πολλοί που πήρε ο Τρίτσος τότε, οι οποίοι μετά άνοιξαν ιδιωτικά γραφεία. Μάλιστα, μας είχε καλέσει ο Τρίτσος σε ένα σεμινάρει της Μεγάλης Βρετανίας, πριν βάλει υποψηφιότητα για δήμαρχος -εγώ τότε ήμουν στην Ελληνική Αριστερά, στην Κεντρική Επιτροπή- κι έγινε ο Συνασπισμός ο οποίος αποφάσισε να υποστηρίξει τη Μελίνα. Εγώ πήγα στη σύσκεψη με το που μας κάλεσε ο Τρίτσος -είχε καλέσει πολλούς, όχι του ΠΑΣΟΚ αναγκαστικά- ήξερε τι δουλειά είχα βγάλει εγώ στη Δ/ση Παραδοσιακών Οικισμών και πρώτη φορά του τα είπα. Είπα: 'Κοίταξε να δεις, γύρω σου δεν πήρες πάντα άξιους ανθρώπους και αυτοί σου δημιούργησαν προσκόμματα και σε έφαγαν τελικά. Δεύτερον, δεν έπρεπε να ξεκινήσεις ταυτόχρονα πέντε-έξι πράγματα μαζί. Έπρεπε να είχες προχωρήσει ένα-δύο. Γιατί θα σου πέφτανε, όπως και σου πέσανε όλοι επάνω και σε φάγανε τελικά και φάγανε κι εμάς μετά. Θα έπρεπε σιγά σιγά. Κι αφού το ΠΑΣΟΚ πάλι πήρε τις εκλογές είχες την ευχέρεια να συνεχίσεις'. Μου είπε να βάλω για δημοτικούς σύμβουλος αλλά του είπα ότι επειδή το κόμμα υποστηρίζει τη Μελίνα δεν μπορώ, είμαι και στην Κεντρική Επιτροπή, όμως, σου υπόσχομαι ότι όσοι είμαστε στον Συνασπισμό, εσένα θα υποστηρίξουμε. Και σκιστήκαμε όλοι πραγματικά. Δηλαδή δεν ήταν μόνο η στήριξη της Νέας Δημοκρατίας, η οποία ήταν χλιαρή, εμείς ήταν που τρέξαμε τότε για τον Αντώνη.

Η ΕΠΑ (Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης) για το Άργος, με υπεύθυνο τον Παπαδάκη, δεν ασχολήθηκε με την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης. Εμείς, η Δ/ση Παραδοσιακών Οικισμών, με ένα διάταγμα που είχε αρχίσει επί Πλυτά, για να ήμε την αλήθεια, από το 1980 που μπήκα μέσα εγώ, ξεκινήσαμε διαδικασία για να κηρύξουμε διατηρητέα του Άργους, τα νεότερα δηλαδή, ενώ η Αρχαιολογική Υπηρεσία είχε κηρύξει μόνο δύο. Μόνο δύο όλα τα προηγούμενα χρόνια !

Τον Ιούλιο του 1982 που ο Αντώνης δημοσίευσε το διάταγμα για τα 48 διατηρητέα του Άργους, εκεί ορίστηκε και το ιστορικό κέντρο. Φανταστείτε ότι ο Παπαδάκης, που έκανε την ΕΠΑ, μετά το διάταγμα αυτό, δεν ασχολήθηκε ειδικά με αυτά τα ζητήματα. Παρότι έχουμε τα σχέδια πόλης του Καποδίστρια τα οποία αποτύπωναν τον αστικό ιστό της εποχής εκείνης. Είναι πολύ σημαντικό αυτό, είναι λίγες οι πόλεις όπου έχει αποτυπωθεί ο αστικός ιστός. Μιλάμε για 1829 με 1831.

Είναι χαρακτηριστικό ότι με την επέμβαση του τωρινού δημάρχου, παρότι έχει οριστεί το ιστορικό κέντρο και τα όριά του, δεν πέρασε από το Κεντρικό Συμβούλιο του Υπουργείου Περιβάλλοντος η υπόθεση. Αρκέστηκαν στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, όσον αφορά την ανάπλαση του Άργους. Δεν υπήρξε Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, αυτό είναι παράνομο. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την κοπή του κεντρικού άλσους δεν υπάρχει. Δεν πάει άλλο αυτή η κατάσταση. Γι' αυτό μιλάω για κεντρικό υπουργείο. Δεν γίνεται η αρχαιολογία να είναι αλλού και το φυσικό περιβάλλον να είναι αλλού. Θα πρέπει να είναι στο ίδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος. Υπουργείο Περιβάλλοντος και τίποτε άλλο. Τίποτε άλλο δεν χρειάζεται ως τίτλος. Να αφήσουμε τα 'κορδελάκια'. Σήμερα έχουμε το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Τι δουλειά έχει το περιβάλλον με την ενέργεια; Η ενέργεια είναι αντιπαραθετικό μέγεθος σε σχέση με το περιβάλλον.

[...]

Είναι χαρακτηριστικό ότι στον οικιστικό νόμο του Τρίτη, τον 1337/1983, το άρθρο 32 λέει ότι αν τυχόν αφεθούν τα διατηρητέα και αλλοιωθούν, καταρρεύσουν κ.λπ. είναι υποχρεωμένοι οι ιδιοκτήτες να τα ανασυνιστούν. Πέντε χρόνια αργότερα, το 1988, βγήκε προεδρικό διάταγμα και ουδέποτε το Υπουργείο Πολιτισμού έβγαλε το ανάλογο προεδρικό διάταγμα, μέχρι σήμερα που μιλάμε. Ενώ προβλεπόταν από το άρθρο του Ν.1337/1983 να βγάλει προεδρικό διάταγμα το Υπουργείο Πολιτισμού. Δεν έβγαλε.

Γι' αυτό σας λέω: πρέπει να γίνει ενιαίο Υπουργείο. Ειδικά για την Ελλάδα. Δεν μιλάμε ούτε για Τιμπουκτού ούτε για κάποια άλλη χώρα.

Γ. ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΗΣ ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 20.12.2019

1. Απ' όσο γνωρίζω στην Ελλάδα αρχικά είχαν μεριμνήσει κυρίως για την προστασία της αρχαιότητας, και λόγω νεοκλασικισμού και λόγω της επιστήμης της αρχαιολογίας. Αδιαφορούσαν για τα νεότερα μνημεία. Την εποχή εκείνη, βέβαια, νεότερα μνημεία θεωρούνταν τα μνημεία της οθωμανικής και της βυζαντινής περιόδου, τα οποία και είχαν σε δεύτερη μοίρα. Επίσης, δεν ήταν καθόλου δύσκολο τότε να γκρεμίσουν μια βυζαντινή εκκλησία για να βγάλουν από κάτω ένα αρχαίο, υποδεέστερο μνημείο. Μέχρι το 1951, που βγήκε ο νόμος για την προστασία νεοτέρων μνημείων, δεν υπήρχε επίσημη προστασία νεοτέρων μνημείων, σε νομικό επίπεδο. Αυτό ξεκίνησε το 1951 με τον εν λόγω νόμο ο οποίος έβαλε σε καθεστώς προστασίας και τα νεότερα μνημεία: όταν λέμε νεότερα εννοούμε τα μνημεία που χρονολογούνται μετά το 1830. Η χρονολογία '1830' είναι ένα όριο που βάζουν και οι αρχαιολόγοι και έχει περάσει και στη νομοθεσία με διάφορες μορφές. Λοιπόν, τα μνημεία αυτά ήταν αμφιλεγόμενα ως προς την προστασία τους αν δεν ήταν αρχαιότητες, τα δε βυζαντινά τα προστάτευαν μερικώς, ιδίως αν επρόκειτο για εκκλησιαστικά μνημεία. Έγιναν και κάποιες ανασκαφές (Μυστράς κλπ.) αλλά δεν ήταν το κύριο αντικείμενό τους.

Από εκεί και πέρα τώρα, επειδή τα νεότερα κτήρια έχουν και οικονομική σημασία -δεν είναι μνημεία- εμπλέκονται χρήσεις, ιδιοκτήτες κλπ., εκεί η κατάσταση είναι πιο πολύπλοκη. Υπάρχει τεράστια δυσκολία, όλοι θέλουν να τα κατεδαφίσουν για να κτίσουν κάτι καινούριο: λόγω της κρατικής πολιτικής στην οικοδόμηση, οι συντελεστές εκμετάλλευσης αυξάνουν συνέχεια, τα διώροφα νεοκλασικά πλέον δεν έχουν καμία αξία εμπορική ενώ αν στη θέση τους κτιστεί μια οκταώροφη/εννιάωροφη πολυκατοικία προφανώς είναι πολύ καλύτερη. Υπήρχαν πάρα πολλά μνημεία τα οποία κατεδαφίστηκαν, όχι απλώς σπίτια αλλά και ολόκληρα μέγαλα. Πώς έγινε αυτό; με πολιτικά μέσα.

2. Τα ιστορικά κέντρα ως ιστορικά κέντρα, ως πολυεδομικές ενότητες πλέον και όχι ως κτήρια μεμονωμένα, αντιμετωπίζουν προβλήματα υπερφόρτωσης χρήσεων καθώς και πιέσεις "αξιοποίησης", δηλαδή κατεδάφιση των παλιών κτηρίων και κτίσιμο νέων με πιο πολλούς ορόφους. Επειδή τα ιστορικά κέντρα έχουν -ας πούμε- κάποια προστασία, συμβαίνει το εξής: στο παλιό νεοκλασικό των τεσσάρων ορόφων (δεκαέξι μέτρα ύψος περίπου) το άφηναν σε περίπτωση που ήταν διατηρητέο και κατεδάφιζαν όλο το εσωτερικό κομμάτι, βάζοντας νέες στάθμες κι έτσι προέκυπταν έξι όροφοι αντί για τέσσερις μέσα στο παλιό κτίσμα. Έτσι έβγαιναν πατώματα πάνω στα παράθυρα. Και το Πολυτεχνείο το ίδιο, έκανε την ίδια δουλειά. Είναι ντροπή. Και επιτέλους αυτό καταργήθηκε κάποια στιγμή από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Αποκορύφωμα αυτής της 'μεθόδου' είναι το παλιό ξενοδοχείο των Αθηνών, το σημερινό κατάστημα της ZARA (Σταδίου & Κοραή), όπου εκεί πλέον έφτασε ο κόμπος στο χτένι. Εκεί επεμβήκαμε και από εκεί και πέρα βγήκε η νομολογία του ΣτΕ που απαγόρευε την ολική κατεδάφιση του εσωτερικού τμήματος και τη δημιουργία δαπέδων στο ύψος των παραθύρων.

Παρ' όλα αυτά υπάρχουν κατεδαφίσεις, υπάρχουν διαφόρων τύπων «νομικά παράθυρα» με τα οποία μπορεί κάποιος να κατεδαφίσει ακόμα και κηρυγμένο μνημείο, πολλές φορές με την πρόφαση ότι είναι ετοιμόρροπο. Για παράδειγμα, πριν λίγο καιρό πήγαν να κατεδαφίσουν ένα διατηρητέο κτήριο στην οδό Αιόλου (έτος οικοδόμησης 1825-1830): έπεσε μια συνδετήρια πτέρυγα πλάτους τεσσάρων μέτρων με τοίχους από μπαγδατί η οποία θα μπορούσε να επισκευαστεί. Μέσα σε δυο-τρεις μέρες έβγαλαν από τον Δήμο όλες τις απαιτούμενες αποφάσεις προκειμένου να κηρυχθεί επικινδύνως ετοιμόρροπο και κατεδαφιστέο. Το πήραμε είδηση, έγινε ο σχετικός σάβλος και αναγκάστηκε το υπουργείο να επέλθει. Τώρα θα δούμε τι στάση θα κρατήσει...

Βέβαια, το Υπουργείο Πολιτισμού αποτελεί βασικό πολιτικό προθάλαμο συλλογής ψήφων για τον εκάστοτε Υπουργό, εκπρόσωπος του υπουργού είναι ο εκάστοτε Γενικός Γραμματέας. Το Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων (ΚΣΝΜ) που υποτίθεται ότι μεριμνά για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς έχει υποστεί πολλές μεταβολές στη σύνθεσή του: παλιά αποτελείτο από καθηγητές

του Πολυτεχνείου, καθηγητές Πανεπιστημίου, από τον Σύλλογο Αρχαιολόγων, από το Καλλιτεχνικό Επιμελητήριο, τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων και από δυο-τρεις ανώτερους υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού. Σήμερα την πλειοψηφία την έχουν οι υπάλληλοι του Υπουργείου, οι οποίοι είναι δεμένοι χειροπόδαρα, λόγω προαγωγών και λόγω μεταθέσεων δεν μπορούν να κάνουν τίποτα, οι δε καθηγητές του Πολυτεχνείου μέσω μιας διάταξης μπορούν να αντικατασταθούν από υπαλλήλους του Υπουργείου. Αυτή τη στιγμή το Κεντρικό Συμβούλιο αποτελείται από το Υπουργείο Χωροταξίας -που είναι υπάλληλοι και αυτοί- υποκείμενοι σε κάθε είδους πολιτική πίεση, από τους υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού και από έναν-δύο καθηγητές πανεπιστημίου. Οι καθηγητές αυτοί δεν είναι καθόλου 'διακοσμητικοί', η γνώμη τους έχει ιδιαίτερη βαρύτητα: και τώρα, ακόμη χειρότερα, δεν ορίζονται από τον αντίστοιχο φορέα -ως θα όφειλαν- αλλά από τον Υπουργό, οπότε αυτός επιλέγει ποιους θα διορίσει και αυτοί είναι υπάλληλοι του. Έχουμε πολλές περιπτώσεις όπου ο εκπρόσωπος του Πολυτεχνείου πήρε απόφαση αντίθετη με αυτήν που είχε πάρει η Σχολή. Βλέπουμε τι έγινε στο Ελληνικό, όλοι υπέρ, βλέπουμε τι έγινε με τα αρχαία στο μετρό στη Θεσσαλονίκη, σχεδόν όλοι υπέρ, κλπ. κλπ. Δεν υπάρχει πλέον αρχαιολογικό συμβούλιο, είναι μια δημόσια υπηρεσία όπως όλες οι άλλες, που υπόκειται σε κάθε είδους πολιτική πίεση. Πριν από κάθε συμβούλιο, καλεί ο Γενικός Γραμματέας τους δικούς του και επιβάλλει το τι θα ψηφίσουν και πάνε όλοι μονομπλόκ... Στα δε 'βαριά' θέματα η πολιτική γραμμή πέφτει κατευθείαν: Ελληνικό, αρχαία στο μετρό Θεσσαλονίκης, Δημοτική Αγορά Χαλκίδας κ.ά. Δεν συζητάμε δηλαδή για μια ανεξάρτητη αρχή, ένα συμβούλιο που θα κρίνει με επιστημονικά κριτήρια. Ιδρύθηκε με άλλους σκοπούς και κατέληξε μέσω της μεταβολής στη σύνθεσή του να γίνει μία ακόμη υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

3. Καταρχάς, δεν υπάρχει συγκεκριμένη νομοθεσία για τα ιστορικά κέντρα. Υπάρχει νομοθεσία που λέει ότι μπορεί να κηρυχθεί ένα τμήμα πόλης -που συνήθως πρόκειται για ιστορικό κέντρο- ως παραδοσιακός οικισμός. Τα ιστορικά κέντρα προστατεύονται μόνο με τον χαρακτηρισμό τους ως παραδοσιακά κέντρα, άλλη λύση δεν υπάρχει. Και εκεί πρέπει να θέσεις όρους και περιορισμούς δόμησης: α) ο συντελεστής εκμετάλλευσης, ο οποίος ουσιαστικά παραμένει ως έχει, δεν τον αλλιάζεις, και β) οι κάθε είδους μεταβολές/προσθήκες που τυχόν κάνεις, στις οποίες υποχρεούσαι να τηρείς ό,τι προβλέπει το νομοθέτημα που κήρυξε την περιοχή ως παραδοσιακό οικισμό.

Τώρα, η κήρυξη αυτού του τμήματος της πόλης ως παραδοσιακό έχει το εξής πρόβλημα: πρώτον, αυτοί που το κηρύσσουν δεν γνωρίζουν την αρχιτεκτονική του οικισμού. Είχε βάλει το Υπουργείο Χωροταξίας εκατό πενήντα οικισμούς διατηρητέους, με κοινά κριτήρια για όλους, όλη η Πελοπόννησος ένα κριτήριο, όλες και όλη η Πελοπόννησος είναι ίδια. Ενώ όταν πας και κηρύσσεις μεμονωμένα έναν-έναν τόπο, υποτίθεται ότι έχεις κάποια γνώση του χώρου και κάνεις σωστή εφαρμογή. Δεύτερον, το Υπουργείο Χωροταξίας δεν κηρύσσει τον χώρο ολόκληρο του κέντρου, κηρύσσει μεμονωμένα κτήρια, δηλαδή ουσιαστικά ενέργεια άχρηστη. Το Υπουργείο Πολιτισμού κηρύσσει ολόκληρο τον χώρο. Δηλαδή, έχουμε κηρύξει την Κύμη από το Υπουργείο Χωροταξίας -κακώς- ενώ αν γινόταν από το Υπουργείο Πολιτισμού, αυτό θα κρατούσε μια ενιαία γραμμή και δεν θα επέτρεπε κατεδαφίσεις μέσα, ενώ το Υπουργείο Χωροταξίας λέει 'κατεδάφισε το όλο και όταν το ξανακτίσεις θα ακολουθήσεις τους κανόνες που βάζουμε'. Το πρόβλημα είναι ποιο; ότι ακόμα και αν το διάταγμα είναι σωστό, δεν ελέγχεται. Η τοπική πολεοδομία που οφείλει να το ελέγχει δεν έχει τις γνώσεις να το ελέγξει, με αποτέλεσμα να ξεφυτρώνουν δήθεν παραδοσιακές και τάχα συνάδουσες με το ισχύον διάταγμα μορφές, οι οποίες είναι θεότρελες. Για παράδειγμα, οι γερμανικές εισαγόμενες λευκές πόρτες με το κυκλικό στοιχείο, τα καγκελάκια, τοιχοποιίες και τόσα άλλα... Και πληρώνουν για να τα φτιάξουν (!). Όσες φορές άφησαν τους τεχνίτες -της Κύμης για παράδειγμα- να κάνουν τη δουλειά όπως την ήξεραν, το αποτέλεσμα ήταν άσπογο. Όσες φορές μπήκε στη μέση ο ιδιοκτήτης, έγινε της κακομοίρας. Έγινε μια προσπάθεια να ενταχθεί στο διάταγμα (για την Κύμη) ένα παράρτημα με φωτογραφίες -αυτό είναι σωστό, αυτό είναι λάθος- π.χ. 'θέλετε κάγκελα; Διαλέξτε έναν από αυτούς τους δέκα τύπους', κ.ο.κ. Είχαμε συνεννοηθεί με το ΣτΕ, το είχαν δεχθεί, αλλά το Υπουργείο Χωροταξίας απλά δεν ήθελε να το κάνει, οπότε δεν προχώρησε τίποτα: ότι τάχα προσβάλλει τα προσωπικά δικαιώματα, 'πώς θα μου επιβάλλεις δηλαδή στο ΦΕΚ τι κάγκελα θα βάλω', ότι θα θιγεί ο ιδιοκτήτης, ότι υπάρχει θέμα «παραβίασης προσωπικών δεδομένων» και άλλες ανοησίες...

Ένα άλλο παράθυρο μεγάλο -παράνομο, για να τα λήμε τα πράγματα με το όνομά τους- είναι οι ειδικές ρυθμίσεις. Όσες φορές πήγαμε στο ΣτΕ, τις ρίξαμε, για συγκεκριμένα θέματα. Αλλά τι γίνεται: θα πάει μια ομάδα ανθρώπων, ρίξαμε ένα, ρίξαμε δύο, ρίξαμε τρία, σε διάστημα δέκα ετών. Αυτά τα δέκα χρόνια έχουν περάσει τριακόσιες-τετρακόσιες ειδικές ρυθμίσεις, δεν μπορούμε να τις προλάβουμε όλες. Ενώ θα όφειλαν, εφόσον βγήκε μία και μόνο μία, η πρώτη απόφαση του ΣτΕ, που έριξε την ερμηνεία που έδινε το Υπουργείο στις ειδικές ρυθμίσεις, "οι ειδικές ρυθμίσεις έχουν στόχο την προστασία του κτηρίου και όχι την εκμετάλλευσή του", να συμμορφωθούν σε αυτή, το Υπουργείο κάνει το αντίθετο. Κρατάει μόνο την όψη (φάτσα, εξ ου και η ξένη ορολογία *façadisme*) του κτηρίου και τραβάει μια δεκαώροφη πολυκατοικία πίσω του και είναι εντάξει. Η πλήρης παρερμηνεία. Τόσο παράνομη ερμηνεία που μόλις πάει στο ΣτΕ πέφτει αμέσως. Μπορείς όμως να τις ρίξεις όλες; Υπήρξε μία Υπουργός (η Β. Παπανδρέου) η οποία -κατά τη θητεία της- είχε βγάλει μέσα σε έξι μήνες εκατό πενήντα ειδικές ρυθμίσεις (!). Τι να πρωτοκάνεις; Το θέμα είναι καθαρά πολιτικό.

Υπάρχει κι ένα άλλο θέμα στη φιλοσοφία της αποκατάστασης. Υπάρχει το θέμα των αρχιτεκτόνων που έχει περάσει και στη Σχολή Αρχιτεκτόνων, για διάφορα θέματα, 'λεκορμπυζιανίστικη' τακτική της κακιάς ώρας, του φασίστα, του ναζί αυτού αρχιτέκτονα... Τώρα τελευταία έχουν βγει πολλά βιβλία και άρθρα στη Γαλλία και στην Ελβετία που ξετινάζουν τον Le Corbusier, τον κάνουν φύλλο και φτερό (Riccardo Mariani, "L'architecte est nu, Le Corbusier ou les dessous inavoués de trois voyages en Italie", στο *Faces*, No 5/6, Geneve 1987, Xavier de Jarcy "Le Corbusier, un Fascisme français", ed. Albin Michel, Paris 2015, Francois Chaslin, "Un Corbusier", ed. Seuil, Paris 2015 κ.λπ.). Ποια είναι η φιλοσοφία λοιπόν; Η φιλοσοφία είναι ότι 'ο αρχιτέκτων είναι δημιουργός και δεν μπορεί να κάνει σκηνογραφία', 'το παλιό πρέπει να συνδιαλέγεται με το καινούριο' και άλλες βλακείες που ισχύουν μόνο για την Ελλάδα. Ή ίσχυαν μάλλον γιατί τώρα έχει περάσει το μικρόβιο και στην Ευρώπη και γίνεται χαμός κι εκεί. Πήγαν οι Βιεννέζοι -που η Βιέννη ήταν η πιο σωστά προστατευόμενη παραδοσιακή πόλη- και χτίσανε απέναντι από τον Άγιο Στέφανο, μέσα στο κέντρο, ένα κυκλικό κτήριο πολυώροφο ("μοντερνιά") μιας πολυεθνικής εταιρείας, το οποίο 'συνδιαλέγεται' με το ιερό του Αγίου Στεφάνου (!).

Έχει βγει το πόρισμα της Ναυπάκτου για τους οικισμούς το οποίο τα λήει όλα αλλά δεν λήει και τίποτα. Τα έγραψαν όλα μέσα και σούχασαν. Είναι ένα κείμενο που δέχεται τα πάντα, άρα άχρηστο. Σκοντάφτουν σε αυτά τα δύο πράγματα, πρώτον, στη φιλοσοφία της Αρχιτεκτονικής Σχολής που είναι λάθος (:ο αρχιτέκτων είναι δημιουργός και άρα κάνει ό,τι θέλει) και, δεύτερον, στο οικονομικό ζήτημα όπου μια ανακατασκευή δίνει περισσότερο κέρδος στον ιδιοκτήτη. Στην Ευρώπη, μια εταιρεία μεγάλη που θέλει να έχει ένα κύρος, ένα prestige επιδιώκει να εγκατασταθεί σε ένα αποκατεστημένο νεοκλασικό κτήριο. Εδώ θέλουμε απλώς να έχουμε χώρους γυάλινους και πολυηλεκτρονικούς αυτών που είχαμε.

4. Καταρχήν θα πρέπει να υπάρχει ειλικρινής πρόθεση προστασίας. Κατά δεύτερον, να βρεις τον τρόπο να εξακολουθεί να ζει ζωντανά το κέντρο -να μην το κάνεις μουσείο, αυτό κανείς δεν το θέλει- κι αυτό προϋποθέτει μερικές επεμβάσεις. Η μία αποφασιστική επέμβαση είναι το αυτοκίνητο, έξω το αυτοκίνητο από τα ιστορικά κέντρα, αυτό που έχει γίνει σε όλες τις ευρωπαϊκές πόλεις. Όλες οι ευρωπαϊκές πόλεις τα ιστορικά τους κέντρα τα έχουν περιχαρακωμένα, μπαίνει μέσα στο ιστορικό κέντρο μόνο όχημα ανάγκης (πυροσβεστικό, νοσοκομειακό κ.λπ.). Και υπάρχουν και κάποια parking περιφερειακά τα οποία είναι υπόγεια. Η δε συγκοινωνία μέσα στο ιστορικό κέντρο εξυπηρετείται υπόγεια από το μετρό. Όλα τα κέντρα των παλιών πόλεων είναι διάτρητα από τέσσερις-πέντε γραμμές του μετρό, στο Μόναχο το ίδιο, στο Βερολίνο το ίδιο. Όλα τα ιστορικά κέντρα διασχίζονται υπογείως από γραμμές μετρό. Αυτό ήταν το δεύτερο βασικό σημείο. Το τρίτο σημείο -εδώ υπάρχει ένα πρόβλημα που δεν είναι πια του κέντρου αλλά του κτηρίου- είναι ότι δεν φτάνει να κρατήσεις την όψη, αυτό που λήμε 'façadisme', και από πίσω να κάνεις ό,τι σου κατέβει στο κεφάλι. Εγώ τους είχα πει στο ΣτΕ και το είχαν δεχτεί οι άνθρωποι: θέλετε να κάνετε ανακατασκευή; βεβαίως και να κάνετε. Και σασνσέρ θα βάλτε, και WC και άλλους χώρους θα κάνετε. Όμως με μία απλή προϋπόθεση: θα το κάνετε σαν να το κάνατε την εποχή που κτίστηκε το κτήριο. Καταλαβαίνεις τι σημαίνει αυτό; Όλο το εσωτερικό και εξωτερικό θα γινόταν ένα άλλο κτήριο, διαφορετικό, εκτός αν είναι ιστορικό και διατηρητέο το κτήριο

και στο εσωτερικό του. Υπάρχουν κτήρια που είναι ιστορικά-διατηρητέα και μέσα, για παράδειγμα το καφεενείο του Zonar's είναι διατηρητέο και εσωτερικά, το καφεενείο "Νέον" στην Ομόνοια το ίδιο. Και τα δύο τα έκαναν σαν τα μούτρα τους, δεν βλέπονται. Πας π.χ. στη Βιέννη και βλέπεις το καφέ τάδε που πήγαινε ο Μότσαρτ και διατηρείται όπως ήταν την εποχή εκείνη. Σήμερα στην Ελλάδα δεν υπάρχει τίποτε τέτοιο. Είναι κάκιστη η δουλειά που έγινε στο Zonar's, στο δε 'Νέον' το οποίο έχει μεγάλη ιστορία σαν κτήριο, το έκαναν μια μοντερνιά της κακιάς ώρας, δεν το αναγνωρίζεις πια. Επίσης, το κτήριο του PUBLIC στο Σύνταγμα: ήταν το μόνο κτήριο που κτίστηκε εξ αρχής για δημόσιο κτήριο, κτίστηκε για να γίνει Υπουργείο Συγκοινωνιών το 1910 και λειτούργησε ως τέτοιο μέχρι το 1970 περίπου. Έμπαινες από την οδό Κ. Σερβίας, μια μεγαλοπρεπέστατη είσοδος, κι έβλεπες ένα τεράστιο φουαγιέ, μια απίθανη σκάλα που θύμιζε τα γαλλικά grands magasins, έναν χώρο με δεκαπέντε μέτρα άνοιγμα και ύψος επάνω, μεγαλειώδη πράγματα... Είχε την επιβλητικότητα και το γόντρο ενός δημόσιου κτηρίου του 19^{ου} αιώνα, τέρμα. Εξωτερικά το κράτησαν καλά. Μέσα, η επιχείρηση που ανέλαβε την αποκατάσταση το έκανε σαν τα μούτρα της: η σκάλα εξαφανίστηκε, γέμισε από προθήκες και από stands, και όλο το υπόλοιπο κτήριο δεν έχει πλέον τίποτε από τη μεγαλοπρέπεια που είχε το δημόσιο κτήριο του 1910. Αυτό είναι λάθος. Θα μου πεις, δεν υπάρχουν παλιά μαγαζιά στη Γαλλία ή στη Βιέννη που κρατάνε τη παλιά διακόσμηση και μεγαλοπρέπεια ενός grand magasin; Υπάρχουν. Γιατί δεν το έκαναν και εδώ έτσι; Διότι δεν καταλαβαίνουν. Αν πας στη Γαλλία π.χ. κρατάνε το στοιχείο του παλιού γιατί έχει άλλο γόντρο. Οι Γάλλοι το καταλαβαίνουν, οι Εγγλέζοι το καταλαβαίνουν, οι Γερμανοί το καταλαβαίνουν. Σε όποιο μαγαζί παλιό και να πας, στη Βιέννη, στο Βερολίνο, στο Παρίσι, στη Ρώμη, στο Λονδίνο (το "Selfridges" για παράδειγμα), έχουν κρατήσει το μαγαζί όπως ήταν τότε. Η νοοτροπία στην Ελλάδα είναι λάθος. Ο αρχιτέκτονας θέλει να κάνει το κομμάτι του, θέλει να δείξει το κτήριό του. Κτίζουμε για να φανούν οι αρχιτέκτονες, όχι για να εξυπηρετήσουμε τον κόσμο. Η αρρώστια της Αρχιτεκτονικής Σχολής είναι ότι μαθαίνουν τα παιδιά να κτίζουν για να προβάλουν τον εαυτό τους και όχι για να εξυπηρετούν τον χρήστη. Αυτή είναι η αρρώστια της Αρχιτεκτονικής Σχολής. Και βλέπεις το αποτέλεσμα όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό, βλέπεις την Zaha Hadid με τα λοξά και τα παλαβά της... Κτίζουμε για να εντυπωσιάσουμε [Διάβασε το άρθρο του Δεσποτόπουλου στο 8^ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο που μιλάει για τη σύγχρονη αρχιτεκτονική και την κάνει με τα κρεμμυδάκια, ήταν τότε η εποχή του μεταμοντέρνου. Κτίζουμε για να φαινόμαστε και όχι για να εξυπηρετούμε.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΓΕΝΙΚΑ...)

Είχε γίνει μια έκθεση στο Μουσείο Μπενάκη για τους νέους αρχιτέκτονες, πέρσι-πρόπερσι, όπου έβλεπες το χάλι των φοιτητών, ό,τι παλαβομάρα μπορείς να φανταστείς...

Στην εποχή τη δική μου όλος αυτός ο εντυπωσιασμός είχε μεταφραστεί στον τρόπο παρουσίας μόνο, αλλά μέχρι εκεί. Δεν κάναμε παλαβομάρες, είχαμε κτήρια- κτήρια. Ήταν ο Κιτσικός τότε, 'μορφολόγος' και 'μορφοκράτης', bon viveur της καλής κοινωνίας. Και γινόταν χαμός στην παρουσίαση, ήταν και πρωτοποριακή η τάξη τότε (1963)... Έρχεται μια συνάδελφος τότε, πολύ καλή αρχιτέκτονας, με πολύ προσεγμένο σχέδιο, περασμένο σε μαύρο πλεξιγκλάς με λευκή σινική μελάνη. Χαμός...! Μετά πλακώνει μια άλλη συνάδελφος -επίσης πολύ καλή- η οποία ήταν και ζωγράφος κιόλας, που είχε φέρει τα σχέδια ζωγραφισμένα σε χαλκό. Όμως σαν σχέδια ήταν εντάξει, σαν αρχιτεκτονική λύση ήταν εντάξει, δεν μπορούσες να πεις τίποτα, ήταν πολύ καλά. Και σαν μορφή και σαν λειτουργία, τα πάντα. Τώρα έχει φύγει και αυτό κι έχει μείνει ο χαλκός και το μαύρο πλεξιγκλάς.

Και σου είπα ποια είναι η φιλοσοφία τους: το μεν υπουργείο σου λείει, τον κηρύσσω παραδοσιακό οικισμό και γκρέμισέ τα όλα και κάνε καινούρια, απλά όταν θα τα ξανακάνεις θα πληρούν ορισμένες προδιαγραφές. Ποιες προδιαγραφές; Το Υπουργείο Πολιτισμού σου βάζει προδιαγραφές για όλα, τα πατώνει και σου λείει αυτό είναι, τέρμα. Κι αν χτίσεις κάποια προσθήκη θα πρέπει να έχεις τις προδιαγραφές εντάξει. Παρ' όλα αυτά είδες τι έγινε, το παράδειγμα της Ρόδου: μέσα στο κέντρο το προστατευόμενο από την UNESCO κ.λπ. μια μοντερνιά της κακιάς ώρας. Κι όχι μόνο μέσα στο κέντρο αλλά και πάνω στον αρχαιολογικό χώρο (!). Επειδή

η ομάδα του αρχιτέκτονα έχει πολλές συνδέσεις με το Υπουργείο Πολιτισμού και με τον πολιτικό χώρο.

Κι ο Ζήβας έκανε ολόκληρη δουλειά για την Πλάκα. Κι είναι το μοναδικό έργο που παρέμεινε, έστω και με κάποιες αγκυλώσεις, του Υπουργείου.

Το Υπουργείο Πολιτισμού, βάσει του αρχαιολογικού νόμου, έχει πιο σωστή προστασία αλλά είναι πάντα ευάλωτο σε πολιτικές πιέσεις. Το Υπουργείο Χωροταξίας (ΥΠΕΝ) παίρνει μηδέν στην προστασία, βγάζει κανονισμούς για να κτίζεις και όχι για να προστατεύεις. Και από εκεί και πέρα βγάλε άκρη. Είναι δύο διαφορετικές φιλοσοφίες, εντελώς διαφορετικές. Θα πρέπει να φύγει από το ΥΠΕΝ η προστασία εντελώς. Όχι πως θα θυθούν τα προβλήματα. Αλλά θα είναι κάπως καλύτερα τα πράγματα.

Το ΥΧΟΠ -δημιούργημα του Τρίτη- είχε πιο καθαρή πολιτική. Από τον Τρίτη υπήρχε μια πρόθεση προστασίας. Ο Τρίτης ήταν λίγο αιθεροβάμων αλλά είχε σωστές απόψεις.

Οι ειδικές ρυθμίσεις είναι πολύ σωστές σαν νόμος αλλά εφαρμόζονται συνειδητά παρανόμως. Και τους το έχει επισημάνει εκατό φορές το ΣτΕ...

Όλοι οι δήμαρχοι, επειδή στηρίζονται στις ψήφους των δημοτών τους, πρέπει να είναι πάρα πολύ έντιμοι για να κάνουν σωστή πολιτική. Συνήθως δεν είναι. Εγώ δεν ξέρω δήμαρχο που να είναι εντάξει as πούμε.

Αν δεις τη Βιέννη, που εγώ την είχα ως πρότυπο προστασίας... Η Βιέννη ήταν πολύ καλή. Εγώ όταν πήγα το 1966 στη Βιέννη, νόμιζα ότι κυκλοφορούσα στην ταινία "Ο τρίτος άνθρωπος". Εξέπεμπε την αύρα της εποχής του μεσοπολέμου κ.λπ. ... Και πήγαμε μια εκπαιδευτική εκδρομή με το Πολυτεχνείο -πριν από δέκα χρόνια περίπου- και ήταν αγνώριστη. Ήταν αγνώριστη σε δύο-τρία σημεία, από προσθήκες μοντερνιάς μέσα στο ιστορικό κέντρο, π.χ. το κυκλικό γυάλινο κτήριο απέναντι από τον Άγιο Στέφανο που αναφέραμε, ή ακόμη η προσθήκη ενός στεγάστρου στο Albertina. Το Albertina είναι ένα κτήριο του 18^{ου} αιώνα, μπαρόκ, και πήγε κάποιος κι έκανε δωρεά ένα στέγαστρο από αλουμίνιο. Γιατί, είχε ανάγκη αυτό το κτήριο από τη μοντερνιά την αλουμινένια; Επειδή την έκανε δωρεά; Επίσης, αυτό που είδα στη Βιέννη και με στενοχώρησε πολύ ήταν η αλλαγή χρήσεων... Η Βιέννη είχε μια παράδοση, στα καφέ τα βιεννεζικά, στα ταβερνάκια της γειτονιάς, τα περίφημα Gasthaus, στα οποία μαζεύονταν όλοι οι γείτονες ή οι τοπικοί σύλλογοι... Τώρα έχουν εξαφανιστεί όλα αυτά, σπάνια βρίσκεις πια κάτι τέτοιο. Έχουν γίνει όλα πιτσαρίες. Έχει εξαφανιστεί ουσιαστικά ο χαρακτήρας της Βιέννης.

Ένα πολύ μεγάλο θέμα που έχω θίξει, είναι ότι το να ξαναφτιάξεις κάτι έτσι όπως ήταν στην εποχή του, έχει πολύ μεγάλη εφαρμογή στο εσωτερικό των κτηρίων. Ενώ, δηλαδή, κρατάνε τις όψεις του κτηρίου, το κάνουν μοντερνιά όλο μέσα (γυαλί, αλουμίνιο). Κάνε το όπως ήτανε. Άλλαξε τη χρήση αλλά κάνε το όπως ήτανε.

Ο Μ. Δεκληρής, που ίδρυσε και το Ε' τμήμα του ΣτΕ, είχε πολύ καλές απόψεις. Το είχε ιδρύσει για να ξεχωρίσει καταρχάς το περιβάλλον από όλες τις άλλες διοικητικές ρυθμίσεις και, πριν το βάλει σε λειτουργία, επέλεξε δέκα συμβούλους που ήξερε ότι τρέφουν μια αγάπη για το περιβάλλον, τους οποίους και μετεκπαίδευσε για ένα εξάμηνο περίπου. Έτσι, δημιούργησε ένα τμήμα που ήταν μορφωμένο, συγκροτημένο, με σωστές απόψεις και μαχητικό. Κι ήρθε ύστερα ο Πικραμένος -μετά από "καταγγελίες" του Σουφλιά ότι δεν γίνεται να εξαρτώνται από το ΣτΕ και να εμποδίζονται οι επενδύσεις κ.λπ. κ.λπ.- κι έκανε δύο αλλαγές με τις οποίες διέλυσε το ΣτΕ: η μία αλλαγή ήταν ότι διέλυσε τη μονιμότητα των μελών του ανά τμήμα (παίρνεις έναν δικαστή που είναι ειδικευμένος σε εργατικές υποθέσεις και τον βάζεις στον τομέα του περιβάλλοντος) με το πρόσχημα ότι ήθελε όλοι οι σύμβουλοι να έχουν μια καθολική εικόνα. Ήθελε απλά να διαλύσει το Ε' Τμήμα και το διέλυσε. Και μετά μπήκαν μέσα άσχετοι και βγάζουν αποφάσεις, ό,τι θέλουν. Η δεύτερη αλλαγή που έκανε ο Πικραμένος: τα τέλη που πλήρωνε αυτός που έχανε τη δίκη, που ήταν ελάχιστα (100-500 ευρώ), τα αλλάζει και βάζει τεράστια τέλη. Που ούτε καν σύλληγος δεν μπορεί να τα αντέξει, όχι πολίτης. Οπότε σταματάς. Οι εταιρείες οι πολυεθνικές, τις οποίες τις χτυπάγαμε τότε και κερδίζαμε τις υποθέσεις όλες, κατηγορούσαν εμάς και το ΣτΕ ότι κάνει Jus popularis (:είναι ρωμαϊκός όρος που σημαίνει λαϊκό δίκαιο), δηλαδή ότι βγάζει αποφάσεις κατ' επιταγήν του λαϊκού αισθήματος και όχι βάσει της Νομοθεσίας !!! Δίκιο είχαν !! Αύξησε τα τέλη ο Πικραμένος, και σταμάτησε η λαϊκή παρέμβαση στο ΣτΕ ...

ΑΝΤ.ΖΗΒΑΣ Επίκουρος καθηγητής - Ιόνιο Παν/μιο (Τμήμα Τεχνών, Ήχου & Εικόνας)

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 9.5.2020 (Γραπτές απαντήσεις)

1. Το γενικότερο ενδιαφέρον για την διάσωση και προστασία των αρχιτεκτονικών μνημείων συνδέεται με την εμφάνιση της αρχαιολογίας, επομένως εκδηλώνεται ήδη από τις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα. Αντίθετα η αναγνώριση της πολιτιστικής σημασίας και των αρχιτεκτονικών συνόλων, όπως κυρίως τα ιστορικά κέντρα, δεν δρομολογείται ουσιαστικά παρά έναν αιώνα αργότερα, με τις πρώτες συγκεκριμένες μελέτες διάσωσης συνόλων να εμφανίζονται στην Ευρώπη στην πρώτη δεκαετία του εικοστού αιώνα.
2. Όχι πολύ διαφορετικά στην βάση τους από αυτά που ήδη αντιμετώπισαν, με αύξουσα τάση, από την περίοδο της οικονομικής ευμάρειας που χαρακτήρισε χωρίς διακοπή την Ευρώπη από την δεκαετία του 1970 και μετά. Πρόκειται για την σταδιακή αλλαγή δομής του έμψυχου δυναμικού τους όπως και αρκετών παραδοσιακών χρήσεων γης τους. Προφανώς πρόβλημα αποτελεί και το γεγονός ενσωμάτωσης αρκετών από αυτά στις πολύ ευρύτερης έκτασης σύγχρονες πόλεις που τα περικλείουν, αλλά αυτό το τελευταίο δεν μπορεί να αποφευχθεί – μόνο να αντιμετωπισθεί με εκτροπή του κέντρου βάρους της σύγχρονης πόλης από τον ιστορικό της πυρήνα. Σε κάθε περίπτωση, σχετικά με τις πρώτες δύο αναφορές, τα αποτελέσματα γίνονται εμφανή στην αλλοίωση του χαρακτήρα όχι μόνο του πληθυσμού τους (gentrification και ξενοδοχοποίηση) αλλά συχνά και της μορφής των ιστορικών κτιρίων τους, από την στιγμή που τα τελευταία, ιδιαίτερα στα ισόγεια και στις στέψεις τους, προσαρμόζονται στις νεοεισαγόμενες χρήσεις. Ο βασικότερος κίνδυνος που διατρέχουν πολλά, κυρίως σχετικά περιορισμένης έκτασης ιστορικά κέντρα, είναι αυτός της μετατροπής τους σε άψυχα κελύφη, των οποίων προορισμός γίνεται η τουριστική εκμετάλλευση – μέσα από την διάσπαση της επισκεψιμότητας, της διανυκτέρευσης ή/και του συνδυασμού τους.
3. Η ίδια φιλοσοφία και στόχοι που έχουν ως βασικό μεθοδολογικό κριτήριο, ήδη από τον όψιμο εικοστό αιώνα, την εξασφάλιση μιας κατά το δυνατόν αειφόρου ανάπτυξης στα ιστορικά σύνολα. Τρόποι και εργαλεία ανάπτυξης όπως αυτό της carrying capacity ενός ιστορικού κέντρου, ήδη δρομολογημένη στην δεκαετία του 1990, εξακολουθούν να παραμένουν δόκιμα στις μέρες μας για την επίτευξη του βασικού πιο πάνω στόχου. Από εκεί και πέρα, ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει τον βαθμό υλοποίησης και επομένως εξασφαλίζει ή όχι την ουσιαστική επιτυχία μιας τέτοιας επιχείρησης σε βάθος χρόνου, ανεξάρτητα από την ποιότητα μιας οποιασδήποτε μελέτης προστασίας, είναι ο βαθμός ωριμότητας της αστικής συνείδησης και κατά συνέπεια της δημόσιας διοίκησης που της αντιστοιχεί. Ως παράδειγμα, ο Δήμος Βερολίνου απαγόρευσε πρόσφατα την ενοικίαση διαμερισμάτων μέσα από τις διεθνείς πλατφόρμες βραχυχρόνιας εκμίσθωσης για την διασφάλιση (εκτός των άλλων) του χαρακτήρα της πόλης, ενώ στο ιστορικό κέντρο της Κέρκυρας, ένα από τα σημαντικότερα στην Ελλάδα, στο οποίο προσωπικά ζω τα τελευταία δεκαοχτώ χρόνια, όχι μόνο δεν αποθαρρύνονται οι βραχυπρόθεσμες εκμισθώσεις αλλά ακόμα σήμερα πραγματοποιούνται αλλοιώσεις σε ισόγεια (παράνομες βιτρίνες) και σε στέψεις ιστορικών κτιρίων (παράνομες προσθήκες καθ' ύψος) χωρίς η πολιτεία να δείχνει ότι έχει τον παραμικρό έλεγχο της κατάστασης.
4. Φοβάμαι ότι δεν καταλαβαίνω την ερώτηση – ότι αναφέρεται πιο πάνω σχετικά με μέσα, μεθόδους και τρόπους αντιμετώπισης της προστασίας συνόλων ισχύει και για την Ελλάδα. Η ιδιαιτερότητα σε μας δεν βρίσκεται σε θέματα αρχής ή μεθόδου που διέπουν την προστασία των ιστορικών κέντρων αλλά στην έλλειψη παιδείας της κοινής γνώμης αναφορικά με το ζήτημα, όπως και στην εμφανή ανεπάρκεια (ευφημιστικά) της δημόσιας διοίκησης. Πιστεύω, όπως έγραψα και πριν, ότι το πρόβλημα δεν βρίσκεται στην έλλειψη αξιόλογων επιστημόνων στον χώρο της προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς – όσοι υπάρχουν είναι επαρκείς, και δόκιμοι. Από την άλλη πλευρά, από την στιγμή που δεν υπάρχει στον τόπο μας η αναγνώριση της πολιτιστικής σημασίας των ιστορικών κέντρων, ζήτημα

στο οποίο ο μέσος Ευρωπαίος πολίτης οφείλει ένα σημαντικό μέρος της ταυτότητάς του (για κάποιο λόγο ο ευρωπαϊκός πολιτισμός και ποιότητα ζωής είναι ασύγκριτα ανώτεροι από αυτούς των ΗΠΑ), δεν είναι δυνατή η υλοποίηση μιας αποτελεσματικής πολιτικής προστασίας. Για τους ίδιους λόγους οι εμπλεγμένες με το ζήτημα δημόσιες υπηρεσίες είτε δεν έχουν το κατάλληλο επίπεδο, είτε είναι ανεπαρκώς επανδρωμένες, είτε απλούστερα δεν εισακούγονται. Δεν αρκεί η θέσπιση κατάλληλων νόμων (όχι ότι έχουμε ό,τι θα έπρεπε: αναφορικά με τα ιστορικά κέντρα, εκτός αν κάτι μου έχει θεαματικά ξεφύγει, στην Ελλάδα λείπει η νομοθετική δυνατότητα κήρυξης της προστασίας συνόλων, μπορούμε μόνο να κηρύσσουμε ως προστατευόμενα τα μεμονωμένα κτίρια ενός συνόλου), χρειάζεται να είναι πεισμένη η κοινή γνώμη για την διάσωση της νεότερης πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Στην περίπτωση μας την κοινή γνώμη, στην μεγάλη της πλειοψηφία, δεν απασχολεί ουσιαστικά ο συγκεκριμένος προβληματισμός.

ΦΑΝΗ ΑΝΑΙΡΟΥΣΗ Πρώην Γεν. Διευθύντρια Πολεοδομίας ΥΠΕΧΩΔΕ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 15.5.2020 (Γραπτές απαντήσεις)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ**A) Εισαγωγή****1. Το κέντρο της πόλης-Ταυτότητα.**

Είναι η καρδιά, ο πυρήνας της λειτουργίας της πόλης, οι κεντρικές του λειτουργίες. :Διοικητικές, πολιτιστικές, εκπαίδευσης, ψυχαγωγία, τμημάτων εμπορίου κ.λπ. Τα ιστορικά κτίρια με αρχιτεκτονική σημαντική (Δημαρχεία, Τράπεζες κ.α.).

Η εικόνα του σε συνδυασμό συνήθως με τις πλατείες, το λιμάνι, τα πάρκα κ.α. Η όλη ιστορία του, έλκει τον πολίτη να συμμετέχει με την παρουσία του ή ακόμη και η καθημερινή του επίσκεψη να του είναι απαραίτητη.

Ειδικά στην Χώρα μας το ιστορικό κέντρο της πόλης έχει ιδιαίτερη σημασία.

Η γεωμορφολογία, η θάλασσα, το κλίμα η ιστορία, τα μνημεία, ο πολιτισμός, μέσα στους αιώνες, διαμορφώνουν εικόνες μοναδικές και αποτελούν σήμερα πόλους έλξης ακόμη και σε παγκόσμια κλίμακα.

2. Η ιστορική του διαδρομή.

- Από τους αρχαίους χρόνους η εικόνα του στα σχέδια πόλεων επισημαίνει την κυρίαρχη σημασία του.
- Η εικόνα του κυρίαρχη επίσης στα επίσημα σχέδια πόλεων που έγιναν μετά τη συγκρότηση του νέου Ελληνικού Κράτους και στην εποχή του Μεσοπολέμου.

Ο σημαντικός σταθμός του Π.Δ/τος του 1923 με κανόνες δικαίου για την δόμηση, δεν βοήθησε ουσιαστικά στην άσκηση προστασίας της αστικής κληρονομιάς. Παράλληλα όμως λειτούργησε με τους Νόμους του ΥΠΠΟ, ο χαρακτηρισμός μνημείων, κτιρίων ως διατηρητέων κ.α.

B) Απαντήσεις στα σχετικά ερωτήματα.**1) Προβληματισμός-Ενδιαφέρον.**

1. Οι κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο προβληματικές. Προγράμματα ανασυγκρότησης, με έμφαση στην έντονη ανοικοδόμηση οδήγησαν σε ατυχείς εξελίξεις, συγκεντρώσεις του πληθυσμού στις πόλεις (ιδιαίτερα τις μεγαλύτερες) αυθαίρετη δόμηση στην περιφέρεια των σχεδίων πόλεων, υψηλοί ως απαράδεκτοι Σ.Δ και γενικά υποβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος που έπληξε και τα υπάρχοντα ιστορικά κέντρα.

Το νομοθετικό πλαίσιο και ειδικότερα η Πολεοδομική Νομοθεσία για τις επεκτάσεις των σχεδίων πόλεων και αναθεωρήσεων όπως και ο Γ.Ο.Κ. (με τροποποιήσεις ανά δεκαετία περίπου) αντιμετωπίζουν γενικά τις καταστάσεις χωρίς κατά τύπους ειδικές ρυθμίσεις μορφολογίας κ.α.

Δυστυχώς οι επεκτάσεις σχεδίων σε περιοχές αυθαίρετης δόμησης γύρω από τις πόλεις γινόταν με πολλές υποχωρήσεις στο σωστό σχεδιασμό και την εφαρμογή.

Στις **αναθεωρήσεις** όμως δίνεται η ευκαιρία βελτίωσης της **εικόνας των ιστορικών κέντρων** και της επιστημοποίησής τους, όπου αυτό δεν συμβαίνει.

Οι κηρύξεις διατηρητέων κτιρίων η ιστορικών τόπων με τους σχετικούς Νόμους του ΥΠΠΟ συνεχίζονται, απαιτείται όμως περαιτέρω ακριβέστερος καθορισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ ΥΠΠΟ και ΥΠΕΝ.

Τα βασικά βήματα πάντως για την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος έγιναν με το Ελληνικό Σύνταγμα του 1975 (άρθρο.24) και τους εν συνέχεια σχετικούς Νόμους.

II) Τα κυριότερα προβλήματα (αρχές 21ου αιώνα).

1. Στις αρχές του 21ου αιώνα, με ανάλυση και αυτοκριτική όλων των μέχρι σήμερα προσπαθειών και εξελίξεων, διαπιστώνεται μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση της ανάγκης προστασίας της ιστορικής κληρονομιάς στη Χώρα μας .
2. Δυστυχώς τα προβλήματα που προκύπτουν συνήθως στα προγράμματα αναπλάσεων ή και μεμονωμένων επεμβάσεων αποκατάστασης στα ιστορικά κέντρα, σε εφαρμογή πάντα του νέου Νομοθετικού πλαισίου, είναι **οικονομικής φύσεως, έλλειψη σωστής ενημέρωσης των πολιτών**, κατάλληλης διαχείρισης της Αυτοδιοίκησης ά και β' βαθμού και δεν βοηθούν στην προώθηση και εφαρμογή τους.

III) Αντίληψη/Φιλοσοφία

Αρχές-στόχοι

1. Τα **θετικά βήματα** για την **προστασία της αστικής κληρονομιάς** έγιναν με το Ελληνικό Σύνταγμα του 1975(άρθρο.24).

Το 1981 η συνυπογραφή της Σύμβασης για την Παγκόσμια Κληρονομιά, το 1975 η Διακήρυξη του Άμστερνταμ και το 1992,η Σύμβαση της Γρανάδας.

2. Παράλληλα η συνειδητοποίηση της ανάγκης προστασίας των ιστορικών χαρακτηριστικών των πόλεων οδήγησε στην προώθηση μελετών αναπλάσεων στα ιστορικά κέντρα των πόλεων η τμημάτων των πόλεων, προβληματικών με ιστορικό ενδιαφέρον η και μεμονωμένων κτιρίων ως διατηρητέων.
3. Κατά τις δεκαετίες 1970-1980 συμμετείχε η Χώρα μας επίσημα στο "Housing-Building-Planning του Ο.Η.Ε και ειδικά στο "Groupe de travail des pays de l' Europe Meridionale".

Το θέμα "Qualite de la vie dans les villes moyennes Meditteraneennes",είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον επισημαίνοντας τις ιδιαίτερες αξίες αυτών των πόλεων (παραλιακές με μακραίωνη ιστορία, ωραίο εύκρατο κλίμα, ζωντανές κοινωνίες κ.α.) και δίνονται γενικές οδηγίες για το aménagement urbain (πολεοδομική διαχείριση) των πόλεων και των ιστορικών τους κέντρων.

4. Στη Χώρα μας απαιτείται συνεχής μελέτη, παρακολούθηση και επεμβάσεις στα **ιστορικά κέντρα και ιδιαίτερα των παραλιακών νησιωτικών πόλεων.**

Στις πόλεις αυτές με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (Λιμάνια-Φρούρια-Όψεις της πόλης προς τη θάλασσα, ιστορικά κτίρια και θρησκευτικά, Μουσεία-Βιβλιοθήκες κ.α.) είναι σημαντική η συνεχής παρακολούθηση της εικόνας των και της ανάπτυξης των.

IV) Μέσα-Μέθοδοι-Τρόποι

1. Η Πολεοδομική Νομοθεσία συνεχώς εξελίσσεται προκειμένου να αντιμετωπίζει νέες ανάγκες και μεθόδους.

Αντίστοιχες εικόνες η Νομοθεσία για θέματα Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και διατήρησης της Ιστορικής Κληρονομιάς.

2. Διακρίνουμε στην αντιμετώπιση των θεμάτων, ανάλογα με τις περιπτώσεις :την **ανάπλαση** στην ολοκληρωμένη της μορφή, τις μεμονωμένες **επεμβάσεις** αποκαταστάσεις **διατηρητέων**, αποκατάσταση της **υποδομής** και την **αισθητική αναβάθμιση**.

Η αισθητική αναβάθμιση σημαντική μπορεί να περιλαμβάνει απλούστερες επεμβάσεις (εμπλουτισμός σε πράσινο, χρώματα σε χαμηλούς τόνους στις όψεις, κουφώματα κ.α.). Βλέπε συνημμένο κείμενο για την **εικόνα της πόλης**.

3. Σημαντικό στην διαμόρφωση των προγραμμάτων ο καθορισμός **προτεραιοτήτων, θέμα διαμόρφωσης της σχετικής πολιτικής**.
4. Απαιτείται επίσης σαφέστερος διαχωρισμός-στο νομοθετικό πλαίσιο-μεταξύ αρμοδιοτήτων ΥΠΠΟ και ΥΠΕΝ.

Γ) Θέματα προτεινόμενα κατά προτεραιότητα.

1. Τα ιστορικά κέντρα στις Πόλεις του Αιγαίου Πελάγους.

Το Αιγαίο Πέλαγος (βατό κατά τους ιστορικούς) σταυροδρόμι Ανατολής-Δύσης, Κοιτίδα πολιτισμών αποτελεί μια **ιδιαίτερη περιοχή της Χώρας μας**.

- Το κάθε νησί με την δική του ιστορία και πολιτιστική ταυτότητα, την υψηλή ποιότητα φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και κατοίκους με ισχυρές παραδόσεις.
- Η Αιγαιοπελαγίτικη θάλασσα ενοποιεί με μοναδικότητα σε σύνολο τα πολυάριθμα νησιά του.

Η διοικητική δομή: Υπουργείο Αιγαίου (και Νησιωτικής Πολιτικής) Περιφέρειες, Περιφερειακές Ενότητες, Δήμοι.

Οι πόλεις με φυσιογνωμία ιδιαίτερη και ιστορία συσσωρευμένη είναι η καρδιά του νησιού και το **ιστορικό τους κέντρο με ιδιαίτερη σημασία**.

Στις πολιτικές που έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια (Βάσει σχετικών μελετών) για την προστασία της Ιστορικής Κληρονομιάς αλλά και την συνέχιση της ζωής και ανάπτυξης επισημαίνεται η σημασία του **κέντρου της πόλης** και της ιστορικής πολιτιστικής του ταυτότητας: Κάστρα – Μουσεία, Λιμάνι (ζωντανό με τα πλοία), σημαντική αρχιτεκτονική των κτιρίων Διοίκησης – Κεντρικών λειτουργιών, πλατείες, ιστορικοί δρόμοι, όψη της πόλης από τη θάλασσα, κ.α.

2. Η εικόνα της πόλης

- θέμα σημαντικό και σύνθετο.
Η εικόνα της κάθε πόλης αποτυπώνει την ιστορία της, τον πολιτισμό της, τον τρόπο ζωής και τόσα άλλα.
- Η Εικόνα της Πόλης διαμορφώνεται κυρίως από τον συνδυασμό της Πολιοδομίας και Αρχιτεκτονικής
- Δυστυχώς στη Χώρα μας μεταπολεμικά η σχέση αυτή λειτούργησε με σοβαρά ελλείμματα για την Αρχιτεκτονική, την Αισθητική, την Ιστορία (ισοπεδωτικός ρόλος των εκάστοτε Γ.Ο.Κ., έλλειψη στα Πολιοδομικά Δ/ματα κανόνων για την εξασφάλιση χαρακτήρα – φυσιογνωμία των περιοχών κ.α.).
- Σήμερα όμως δεν φθάνουν οι διαπιστώσεις για τις αιτίες που επί δεκαετίες διαμόρφωσαν το αστικό τοπίο με τα τόσα προβλήματα.
θα πρέπει να μελετηθούν δυνατότητες βελτίωσης έστω και εις βάθος χρόνου.
- Η «στρατηγική» που θα διαμορφωθεί θα πρέπει να στηριχθεί κατ' αρχήν σε μελέτες με στόχο τη βελτίωση της εικόνας σε επιλεγμένες περιοχές και σημεία.
- Εφαρμογή: Παρεμβάσεις και οδηγίες
Οι παρεμβάσεις κυρίως στα ιστορικά κέντρα ή άλλα σημεία ανάδειξης στα πλαίσια έργων ανάπλασης.
Οι οδηγίες θα λειτουργήσουν σε βάθος χρόνου με κύριο σκοπό να μειωθεί η αίσθηση του

κατακερματισμού στο ξεδίπλωμα των όψεων, σε επιλεγμένες περιοχές, για να δοθεί κάπως η αίσθηση συνόλου, θα είναι απλές όπως π.χ. ο εμπλουτισμός σε πράσινο, χρωματισμοί των όψεων σε χαμηλούς τόνους σημειακές εικαστικές παρεμβάσεις, βελτιώσεις στα κουφώματα, τα κιγκλιδώματα κ.α. Υπάρχουν δυνατότητες και με τις επισκευές, όπου ζητούνται άδειες, μετά από στατικούς ελέγχους ή άλλα προβλήματα που παρουσιάζονται ύστερα από τόσες δεκαετίες ζωής.

- Διαδικασίες Μελετών – Εφαρμογή

Ενεργοποίηση της Αυτοδιοίκησης, Δημοσίου, Οργανισμών, Συλλόγων, κ.α. Ευαισθητοποίηση του κόσμου. Παραδείγματα τέτοιων παρεμβάσεων ή σχετικές εμπειρίες άλλων χωρών, θα μπορούμε να συμβουλευτούμε, που να προσεγγίζουν τη δική μας πραγματικότητα

A. ΓΟΣΠΟΔΙΝΗ Καθηγήτρια Πολεοδομίας & Αστικού Σχεδιασμού - Πολυτεχνική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Τμήμα Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης)

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 28.9.2020 (Γραπτές απαντήσεις)

1. Ο προβληματισμός και το ενδιαφέρον για την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς θα λέγαμε ότι είναι διαχρονικός, με υφέσεις και εξάρσεις και διαφορετικές προσεγγίσεις. Ειδικότερα,

- **Πρώιμα δείγματα ενδιαφέροντος για την πολιτισμική κληρονομιά** εμφανίζονται στην Ευρώπη, σύμφωνα με τον Larkham (1996), ήδη από τους Ελληνιστικούς και τους Ρωμαϊκούς Χρόνους. Στις περιόδους αυτές, διασώζεται πλήθος προγενέστερων έργων τέχνης κυρίως από τον ελληνικό πολιτισμό των Κλασικών Χρόνων αλλά και τους πολιτισμούς των Ετρούσκων και άλλων. Επίσης, συντηρούνται, επεκτείνονται και διατηρούνται ενταγμένα στη ζωή της πόλης τα σημαντικότερα τμήματα του προϋπάρχοντος αστικού ιστού, όπως η αγορά και η ακρόπολη, καθώς και αρκετά δημόσια κτίρια και μνημεία (ναοί, βωμοί, θέατρα, Γυμναστήρια, κ.ά).
- **Στην Ευρώπη των Μεσαιωνικών Χρόνων και του Βυζαντινού Πολιτισμού** (βλ. Mumford 1984, Morris 1994, Benevolo 1997), αφενός η οικονομική παρακμή των παλαιών Ρωμαϊκών αστικών κέντρων και ο συνεπακόλουθος δημογραφικός μαρασμός ή εγκατάλειψή τους, και αφετέρου, η επικράτηση του Χριστιανισμού στο μεγαλύτερο τμήμα της Ευρώπης με τις σημαντικότερες αλλαγές που επέφερε στο πολιτιστικο-ιδεολογικό εποικοδόμημα των κοινωνιών, οδήγησαν είτε σε *αλλαγή χρήσης και μετασχηματισμό*¹ των μνημείων, είτε σε *εγκατάλειψη και φυσική φθορά, λεηλασία υλικών και εξοπλισμού*², ή ακόμη και *συνειδητή καταστροφή*, των παλιών δημοσίων κτιρίων-μνημείων που ήταν ταυτισμένα με τις θρησκείες (π.χ. ναοί, βωμοί, μαντεία) ή τον αστικό τρόπο ζωής στους χρόνους της Κλασικής Αρχαιότητας (στάδια, Γυμναστήρια, αρένες, λουτρά, θέατρα). Σημαντική εξαίρεση αποτελούν τα αμυντικά τείχη των παλιών πόλεων. Αφενός ο φόβος εχθρικών επιδρομών και η περιορισμένη ασφάλεια που παρείχε στους κατοίκους το σύστημα της φεουδαρχίας και η ύπαρξη πολλών κρατιδίων στην Ευρώπη, και αφετέρου, η σημαντική ανάπτυξη του εμπορίου μετά τον 8^ο αιώνα και η χρήση του παλιού Ρωμαϊκού δικτύου δρόμων για τη μετακίνηση εμπορών και εμπορευμάτων, είχαν ως έμμεσο αποτέλεσμα την επισκευή, συντήρηση και επέκταση των υφιστάμενων αμυντικών τειχών σε πολλές παλιές Ρωμαϊκές πόλεις. Οι πόλεις αυτές είχαν αρχικά παρακμάσει ή/και εγκαταλειφθεί από τους κατοίκους αλλά αναβίωσαν οικονομικά και δημογραφικά λόγω της ασφάλειας που παρείχαν τα αμυντικά περιτειχίσματά τους και λόγω της στρατηγικής εμπορικής θέσης τους πάνω στο παλιό Ρωμαϊκό δίκτυο δρόμων (βλ. Mumford 1984, Morris 1994, Benevolo 1997).
- **Η περίοδος της Αναγέννησης** (15^{ος}, 16^{ος} αιώνας) επέφερε μια θετική τομή στην αναγνώριση της αξίας

1 Ο μετασχηματισμός και η αλλαγή χρήσης του χώρου αφορούσε κυρίως σε παλιά κτίρια-μνημεία μεγάλης χωρητικότητας. Όπως αναφέρει ο Mumford (1984), συντηρήθηκαν, άλλαξαν χρήση και μετασχηματίστηκαν κάποιες από τις Ρωμαϊκές Βασιλικές (Ρωμαϊκά κτίρια διοίκησης) και κάποιοι μεγάλοι αρχαίοι ναοί που, λόγω της μεγάλης χωρητικότητάς τους, θεωρήθηκαν κατάλληλη κτιριακή υποδομή για συγκεντρώσεις και κοινόβια Χριστιανών. Για παράδειγμα στη Ρώμη, ο Ρωμαϊκός ναός του Antoninus και της Faustina μετασχηματίστηκε και στέγασε την Εκκλησία του St. Lorenzo, ενώ το κτίριο Senate House μετασχηματίστηκε και στέγασε την Εκκλησία του St Andriano. Προς το τέλος του Μεσαίωνα, περίπου στα μέσα του 14^{ου} αιώνα, όταν αναβίωσαν και επανακατοικήθηκαν πολλές από τις αρχαίες γειτονίες της Ρώμης, περίπου οι μισοί από τους - χίλιους σχεδόν - αρχαίους ναούς της πόλης είχαν ήδη μετατραπεί σε Χριστιανικές εκκλησίες. Ωστόσο, η νέα μορφή των κτιρίων ακόμη μαρτυρούσε την καταγωγή και τη παλιά χρήση τους (βλ. Mumford 1984, σελ. 283).

2 Οι λεηλασίες των αρχαίων κτιρίων-μνημείων δεν έγιναν αποκλειστικά από ξένους εισβολείς σε μια περιοχή. Όπως αναφέρει ο Mumford (1984), στους πρώτους αιώνες του Μεσαίωνα, η αστική ζωή στην Ευρώπη είχε τόσο πολύ υποβαθμισθεί (οικονομικά, δημογραφικά, διοικητικά, τεχνολογικά, πολιτισμικά) σε σχέση με την ποιότητα της αστικής ζωής στους Ρωμαϊκούς Χρόνους, ώστε ήταν πολύ φυσικό για μια μέση οικογένεια που ήλθε να επιβιώσει και να συντηρήσει μια παλιά κατοικία, να αναζητεί συχνά απομεινάρια επίπλων και υλικά στα εγκαταλειμμένα Ρωμαϊκά δημόσια κτίρια. Εξάλλου, το όνειρο της φυγής στην ύπαιθρο και της απόκτησης καλλιτεργήσιμης γης κόστιζε όσο ένα 'παλάτι' στην πόλη (Mumford 1984, σελ. 285).

της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (Larkham 1996, Δωρής 2002). Ωστόσο, μπορούμε να πούμε ότι η αναγνώριση της αξίας ήταν μερική και αποσπασματική: Αναγνωρίσθηκε η αξία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του αρχαίου Ελληνικού και Ρωμαϊκού πολιτισμού ενώ ταυτόχρονα, απαξιώθηκε η αρχιτεκτονική κληρονομιά του Βυζαντινού πολιτισμού και του Μεσαίωνα. Με αφετηρία τις αξίες της Κλασικής Αρχαιότητας, η επαναφορά των αναλογιών, της συμμετρίας και της γεωμετρικότητας καθώς και η εισαγωγή της προοπτικής στο σχεδιασμό του χώρου, μεγέθυνε την αντίθεση μεταξύ παλιού και καινούργιου και συνέβαλε εμμέσως στην απαξίωση της Γοθτικής αρχιτεκτονικής και της οργανικής μορφολογίας του αστικού ιστού των Μεσαιωνικών πόλεων. Η απαξίωση αυτή σε συνδυασμό με άλλους λόγους (π.χ. πολιτικής ή εκσυγχρονιστικής μεταρρύθμισης) λειτούργησαν εμμέσως ως άλλοθι για τη κατεδάφιση των παλιών κτηρίων και την ανάπλαση μεγάλων τμημάτων του παλιού ιστού των πόλεων και κατά συνέπεια, την αφάνιση μεγάλου τμήματος της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του Μεσαίωνα.

- Η τάση αυτή συνεχίσθηκε και εντάθηκε στους επόμενους αιώνες κατά την περίοδο κυριαρχίας **του Μπαρόκ και του Νεοκλασικισμού στην πολεοδομία** της Ευρώπης – και ιδιαίτερα κατά το 19^ο αιώνα που χαρακτηρίσθηκε από τη βιομηχανική επανάσταση και τη δημιουργία των εθνικών κρατών στην Ευρώπη. Η αυξημένη ασφάλεια που παρείχε η ίδρυση εθνικών κρατών, σε συνδυασμό με την μεγάλη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων που επήλθε από τη βιομηχανική επανάσταση (Mumford 1984, Morris 1994, Benevolo 1997) και την αναγκαιότητα πολεοδομικού εκσυγχρονισμού (Lavedan 1959), οδήγησαν πολλές Ευρωπαϊκές πόλεις στην κατεδάφιση των αμυντικών τειχών, στην εξυγίανση και ανάπλαση των Μεσαιωνικών τμημάτων του ιστού και σε νέα ρυμοτομία με μεγάλες ευθύγραμμες λεωφόρους και γεωμετρικά κανονικά οικοδομικά τετράγωνα. Ως χαρακτηριστικότερα παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν η ανάπλαση του κέντρου του Παρισιού με την επιχείρηση Hausmann (1851-1870), και ο επανασχεδιασμός της Βιέννης, της Φλωρεντίας, της Βαρκελώνης.
- Ωστόσο, στα μέσα **του 19^{ου} αιώνα** και ταυτόχρονα με την αφάνιση του μεγάλου όγκου της ανώνυμης αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, αρχίζει και η κινητικότητα προς την κατεύθυνση *διατήρησης μεμονωμένων σημαντικών μνημείων*. Στο πλαίσιο της αναγκαιότητας δημιουργίας ή αφύπνισης εθνικών συνειδήσεων³ στα νεοσύστατα εθνικά κράτη της Ευρώπης, η *επιλεκτική διατήρηση μεμονωμένων μνημείων* του παρελθόντος, όπως μεσαιωνικές Γοθτικές εκκλησίες, αναγεννησιακοί αμυντικοί πύργοι, κ.α., ως *ιστορικά τεκμήρια*, κρίνεται απαραίτητη για να τονωθεί η εθνική συνείδηση και να διατηρηθούν ζωντανές επιλεγμένες ιστορικές μνήμες (βλ. Larkham 1996, Graham ed. 1998, Graham 1998, Graham, Ashworth, Tunbridge 2000). Την ίδια περίοδο αρχίζουν σε πολλά Ευρωπαϊκά κράτη⁴ η *επίσημη νομική προστασία και η οργάνωση ειδικών δημοσίων υπηρεσιών* για την επιθεώρηση και τη συστηματική και μεθοδική προστασία και αποκατάσταση σημαντικών μνημείων.
- Ανάλογες τάσεις διατήρησης μόνον των σημαντικών μεμονωμένων μνημείων συνεχίζονται και **στο μεγαλύτερο τμήμα του 20^{ου} αιώνα**. Για επτά δεκαετίες και μέχρι περίπου τη δεκαετία του '70, η ανάδυση και επικράτηση του Φονξιοναλισμού στην Πολεοδομία και του Μοντέρνου Κινήματος στην Αρχιτεκτονική, *απαξιώνει εμμέσως τα ιστορικά κέντρα των πόλεων* μέσα από *α) τα μοντέλα των κηπουπόλεων και των προαστείων* στις πρώτες τρεις δεκαετίες, *β) τις οικιστικές επεκτάσεις στην περιφέρεια των μεγάλων αστικών κέντρων πόλεων και την 1^η γενιά νέων πόλεων-δορυφόρων* στις δεκαετίες '50 και '60, *γ) τις ιδέες μείωσης της πυκνότητας δόμησης και τη 2^η γενιά νέων πόλεων* στη δεκαετία του '70, *δ) τις μονολειτουργικές ζώνες* αστικού χώρου (zoning). Ωστόσο, ακόμη και μέσα σε αυτό το δυσμενές πλαίσιο για την αρχιτεκτονική κληρονομιά, υπάρχει πρόβλεψη για την προστασία μεμονωμένων σημαντικών μνημείων του παρελθόντος. Σύμφωνα με τη *Χάρτα των Αθηνών* (1933) (βλ.

3 Για παράδειγμα, στη Γαλλία το πρώτο ενδιαφέρον για την αποκατάσταση και συντήρηση μνημείων του παρελθόντος – το πρώτο στάδιο του "restauro" (βλ. Cechi 1970) - αρχίζει ταυτόχρονα με την πτώση του Ναπολέοντα και την επαναφορά του πολιτεύματος της μοναρχίας. Επιλέγεται να συντηρηθούν εκείνα τα μεμονωμένα μνημεία που συμβολίζουν καλύτερα τις αξίες της μοναρχίας (π.χ. μεσαιωνικές Γοθτικές εκκλησίες, παλαιά ανάκτορα, αμυντικοί πύργοι).

4 Αρχικά στην Ιταλία, την Γαλλία και τη Γερμανία και μετά στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες. Στην Ελλάδα, ορόσημο είναι το 1834 όταν αρχίζουν και εργασίες αποκατάστασης της Ακρόπολης (βλ. Κορρές 2000).

Σημαιοφορίδης επιμ. 1987) που αποτέλεσε και το μανιφέστο του Φονξιοναλισμού και του Μοντέρνου Κινήματος, οι υφιστάμενες μορφές πόλεων θεωρούνται ασύμβατες με τις προκλήσεις της νέας εποχής και απαιτούνται ριζικοί μετασχηματισμοί και μεγάλες παρεμβάσεις με πλήρη κατεδάφιση και ανοικοδόμηση. Κατά συνέπεια, μεγάλες εκτάσεις των ιστορικών κέντρων των πόλεων και πλήθος κτιρίων της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, κατεδαφίζονται σταδιακά από τους Φονξιοναλιστές ως *‘εμπόδιο στη ανάπτυξη*. Ωστόσο, στο κείμενο της Χάρτας των Αθηνών υπάρχουν συστάσεις για προστασία και διατήρηση των σημαντικών μνημείων. Η *Σύμβαση της Χάγης* (βλ. Κόνσοφας 1995) συνέβαλε στην κατάρτιση διεθνούς καταλόγου με μνημεία ιδιαίτερης πολιτισμικής σημασίας και στην προστασία των μνημείων σε περίπτωση πολεμικών επιχειρήσεων.

- **Από τη δεκαετία του '80 μέχρι σήμερα**, έχουμε δύο χρονικά σημεία έντασης του ενδιαφέροντος για την πολιτιστική κληρονομιά: **Πρώτον, στην δεκαετία του '80, μετά την πετρελαιοκή κρίση (1972-73), η αποβιομηχάνιση και οικονομική ύφεση στην Ευρώπη** επέφερε δημογραφική στασιμότητα ή ακόμη και δημογραφική μείωση των μεγάλων ευρωπαϊκών αστικών κέντρων, σημαντική κάμψη στις οικιστικές επεκτάσεις και νέες πόλεις, και στροφή προς την αξιοποίηση του υφιστάμενου ανενεργού κτιριακού δυναμικού όπως, παλιά βιομηχανικά κτίρια σε αχρησία, υποβαθμισμένες ή και εγκαταλειμμένες γειτονιές στα ιστορικά κέντρα. Η πληθώρα επεμβάσεων ανάπλασης και αναβίωσης σε όλες τις Ευρωπαϊκές πόλεις στη δεκαετία του '80 κατέστησε την διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς κυρίαρχη αστική πολιτική. Στην Συνθήκη της Γρανάδας (1985), η προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς συνδέθηκε πρώτη φορά με πολιτικές οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης πόλεων και περιφερειών. Αυτή η στροφή συνδυάστηκε με το Μεταμοντέρνο Κίνημα, στην Αρχιτεκτονική, και την μετακίνηση των σχολών σκέψης και του αρχιτεκτονικού και αστικού σχεδιασμού από τις νέες μορφολογικές αναζητήσεις προς την ιστορική τυπολογία του αστικού χώρου και τα τυπολογικά πρότυπα της Αναγεννησιακής και Νεοκλασικής Ευρωπαϊκής πόλης (βλ. Krier 1978, Rossi 1982, Vidler 1978), τοποθετώντας στο κέντρο του πολεοδομικού προβληματισμού τα ιστορικά κέντρα των πόλεων, την ανάπλαση και την αναβίωσή τους. Το ενδιαφέρον για τις ιστορικές μορφολογίες και τυπολογίες και την αρχιτεκτονική κληρονομιά ξέφυγε από τα στενά πλαίσια του 'μεμονωμένου κτιρίου' καθώς και 'του ιστορικού μνημείου' και ανοίχθηκε σε δύο κατευθύνσεις: α) σε *κτιριακά σύνολα* και ολόκληρες *ενότητες του αστικού ιστού* με ιδιαίτερη μορφολογία και πολιτισμικό νόημα, και β) σε *δείγματα της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής του τόπου στη νεότερη εποχή* και όχι μόνον στην αρχιτεκτονική των μνημείων του μακρινού ιστορικού παρελθόντος. Αυτή η διεύρυνση της έννοιας αρχιτεκτονικής κληρονομιάς εκφράστηκε καθαρά στη *Διακήρυξη του Άμστερνταμ* (1975).

Δεύτερον, πρόσφατα μετά την δεκαετία του '90, στο πλαίσιο της οικονομικής παγκοσμιοποίησης και της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, οι Ευρωπαϊκές πόλεις τείνουν τις τελευταίες δύο δεκαετίες να επηρεάζονται από παράγοντες εξωγενείς ως προς τις εθνικές πολιτικές, και να λειτουργούν ως οντότητες ενός ενιαίου δικτύου πόλεων – και μάλιστα σε ανταγωνισμό μεταξύ τους. Ερευνητές όπως ο Castels (1993) πιστεύουν πως καθώς φθίνει ο ρόλος των χωρών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης, οι πόλεις αναδύονται ως κινητήριοι δυνάμεις της ενιαίας Ευρώπης ενώ ταυτόχρονα δημιουργείται *‘κρίση ταυτότητας’* που απορρέει από δύο πραγματικότητες:

(α) τις μαζικές μεταναστεύσεις – νόμιμες ή παράνομες – από το φτωχό νότο και την ανατολή προς την Ευρώπη οι οποίες καθιστούν τις Ευρωπαϊκές πόλεις πολύ-εθνικές και πολυπολιτισμικές κοινωνίες (βλ. King 1993, 1995, Hall 1995, Graham 1998), και

(β) την πορεία προς την *‘υπερεθνικότητα’* εντός της ΕΕ η οποία εξασθενίζει συνεχώς τις εθνικές ταυτότητες (Castels 1993, Graham 1998).

Στο πλαίσιο αυτό, η *‘ταυτότητα του τόπου’* αναδεικνύεται σε κρίσιμο ζήτημα για τις Ευρωπαϊκές πόλεις τις τελευταίες δύο δεκαετίες (Graham, et al. 2000). Ο Castels (1993) είχε νωρίς διατυπώσει την άποψη ότι κάτω από αυτές τις συνθήκες, *οι Ευρωπαϊκές πόλεις θα αναζητούν την ταυτότητά τους κυρίως σε σχέση με την πολιτισμική κληρονομιά τους* διότι η κρίση ταυτότητας ωθεί πάντα τις κοινωνίες

σε συντηρητικότητα και στροφή προς τις παλιές αναγνωρισμένες σταθερές αξίες. Ο Harvey (1989) είχε θεωρητικά εκτιμήσει το 1989 ότι η απάντηση στην κρίση ταυτότητας των Ευρωπαϊκών πόλεων θα είναι μια άνοδος της 'ξενοφοβίας' στα πλαίσια πολιτικών ρευμάτων όπως ο υπερεθνικισμός, ενώ η αναζήτηση της ταυτότητας του τόπου θα επιχειρείται από τις Ευρωπαϊκές πόλεις κυρίως μέσω χωρικών πολιτικών ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

2. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ιστορικά κέντρα τον 21^ο αιώνα αφορούν σε ζητήματα όπως **(α) η εθνική αλλοίωση του νοήματος της πολιτιστικής κληρονομιάς, (β) η ομογενοποίηση των πρακτικών ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, και (γ) η υπερτουριστικοποίηση των ιστορικών κέντρων.**

A. Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ: Πολλοί ερευνητές (βλ. Tunbridge and Ashworth 1996, Graham (ed.) 1998, Graham, Ashworth, Tunbridge 2000) αμφισβητούν την ικανότητα της πολιτισμικής κληρονομιάς να λειτουργήσει σήμερα ως ισχυρός και κυρίαρχος παράγοντας ενίσχυσης της ταυτότητας του τόπου στις πολυεθνικές και πολυπολιτισμικές μεταμοντέρνες κοινωνίες του αναπτυγμένου κόσμου. Αναπτύσσεται το επιχείρημα ότι η πολιτισμική κληρονομιά δεν είναι κάτι αντικειμενικό όπως οι επιστήμες, ούτε κάτι μονοδιάστατα ερμηνεύσιμο και αποδεκτό από όλους. Είναι μια διεκδικούμενη οντότητα η οποία μπορεί να υφίσταται αλλοιώσεις και να προσαρμόζεται στην επιθυμητή κατεύθυνση. Για να ερμηνεύσει τέτοιες αλλοιώσεις και προσαρμογές της πολιτισμικής κληρονομιάς, ο Ashworth (1998) έχει εισάγει τους όρους "*eradification*" [*απάλειψη*] και "*museumification*" [*μουσειοποίηση*]. Με τον όρο 'απάλειψη', εννοούνται (α) ο τυχαίος αφανισμός στοιχείων λόγω φυσικών καταστροφών και πολέμων, και (β) η ηθελημένη καταστροφή στοιχείων λόγω εκσυγχρονισμού των υποδομών της πόλης, εκσυγχρονισμού του τρόπου ζωής των κατοίκων, αλλαγής πολιτικού καθεστώτος, κ.α.. Ο όρος «*μουσειοποίηση*» αναφέρεται σε αλλαγή της βασικής λειτουργίας του μνημείου ή του καλλιτεχνήματος που επιφέρει σημαντική αλλοίωση της σημασίας του. Ως τυπικά παραδείγματα «*μουσειοποίησης*», ο Ashworth (1998) αναφέρει το μεγάλο αριθμό διατηρημένων Μεσαιωνικών κάστρων της Ευρώπης που μετασχηματίστηκαν και επαναχρησιμοποιούνται ως μουσεία και εκθεσιακοί χώροι, καθώς και τον Βυζαντινό Ναό της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη ο οποίος επίσης έχει μετατραπεί σε μουσείο αλλοιώνοντας το νόημα του μνημείου, ενώ πολύ πρόσφατα (Ιούλιος 2020), η Αγία Σοφία μετατράπηκε σε Μουσουλμανικό Τέμενος επιτείνοντας ακόμη περισσότερο την αλλοίωση του νοήματος του κορυφαίου Βυζαντινού Χριστιανικού μνημείου. Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές πόλεις, αυτό που σήμερα παρουσιάζεται ως πολιτισμική κληρονομιά είναι ένα φιλτραρισμένο υποσύνολό της το οποίο έχει επιλεγεί να διατηρηθεί και να αναδειχθεί (Graham 1998, p.43). Η πολιτισμική κληρονομιά έχει υποστεί χειραγώγηση και ενέχει διάφορες αλλοιώσεις με κυρίαρχο στόχο την ανάδειξη της εθνικής⁵ ταυτότητας του τόπου.

B. Η 'ΟΜΟΓΕΝΟΠΟΙΗΣΗ' ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ: Τις τελευταίες δεκαετίες τα διάφορα μοντέλα ανάδειξης της 'φιλτραρισμένης' πολιτισμικής κληρονομιάς τείνουν να 'ομογενοποιούνται' εναρμονιζόμενα με διεθνείς τάσεις, αντιλήψεις, και σταθερότυπα σύμφωνα με (α) τις κυρίαρχες σχολές σκέψης στον τομέα συντήρησης και ανάδειξης της αρχιτεκτονικής και πολιτισμικής κληρονομιάς, και (β) τις βέλτιστες πολιτικές και πρακτικές που προωθούνται από την ΕΕ και διεθνείς οργανώσεις (π.χ. ICOMOS, UNESCO). Στο πλαίσιο αυτό, η ήδη 'φιλτραρισμένη' πολιτισμική κληρονομιά, που ενέχει τη 'στάμπα' της εθνικής ταυτότητας, εναρμονίζεται επιπλέον και με ένα διεθνοποιημένο τρόπο ανάδειξης/επανεξέταξης της στη ζωή και τις λειτουργίες σύγχρονης κοινωνίας. Για παράδειγμα, σχεδόν όλα τα ιστορικά μνημεία των αμυντικών τειχών και φρουριών στις Ευρωπαϊκές πόλεις μετατρέπονται σε ιστορικά μουσεία. Τέτοιου είδους 'ομογενοποίηση' δεν επιτρέπει στην πολιτιστική κληρονομιά να λειτουργήσει ως ισχυρός παράγοντας δημιουργίας 'ταυτότητας του τόπου' ([Bhadha 1994].

5 των κρατών-εθνών της Ευρώπης, όπως διαμορφώθηκαν από τον 18ο αιώνα και μετασχηματίστηκαν μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους.

Γ. Η ‘ΥΠΕΡΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ’ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ: Στα πλαίσια της οικονομικής παγκοσμιοποίησης και του ανταγωνισμού των πόλεων για διασφάλιση της αναπτυξιακής προοπτικής τους, οι προσπάθειες των πόλεων εστιάζουν στην ανάπτυξη και ενίσχυση νέων μεταβιομηχανικών οικονομικών δραστηριοτήτων (βλ. McNeil and While 2001), μεταξύ των οποίων κυριαρχούν (οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τον πολιτισμό, τις καλές τέχνες, τη δημιουργικότητα και το σχεδιασμό. Στο πλαίσιο αυτό, η ανάπλαση (urban renewal) και η αναδόμηση (urban redevelopment) υποβαθμισμένων κεντρικών αστικών περιοχών συχνά στοχεύουν στη **δημιουργία νέων επικέντρων πολιτισμού και ελεύθερου χρόνου μέσα στα ιστορικά κέντρα** (βλ. Hutton 2004, Gospodini 2006 and 2009, Γοσποδίνη 2006 και 2008).

Τα ‘επίκεντρα υψηλού πολιτισμού’ αντιστοιχούν σε χωρικές συγκεντρώσεις πολιτιστικών δραστηριοτήτων (π.χ μουσεία, θέατρα, όπερες, αίθουσες συναυλιών, συνεδριακά κέντρα) ενώ οι συμπληρωματικές λειτουργίες περιλαμβάνουν βιβλιοπωλεία, καφετέριες και εστιατόρια (βλ. Mommas 2004). Είναι συνήθως προϊόντα εν μέρει **αστικής ανάπλασης ιστορικών πυρήνων** (urban renewal) και εν μέρει αστικής αναδόμησης με νέες κατασκευές. Η χωρική μορφολογία είναι μικτή ενσωματώνοντας την αρχιτεκτονική κληρονομιά με τον καινοτόμο σχεδιασμό του χώρου. Ως τυπικά παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν η Συνοικία Μουσείων στη Βιέννη, η Συνοικία Μουσείων στο Ρότερνταμ, η Συνοικία Μουσείων στη Χάγη, η Πόλη των Τεχνών και των Επιστημών στη Βαλένθια.

Τα ‘επίκεντρα δημοφιλούς ψυχαγωγίας’ αποτελούν τα **πιο ‘ζωντανά’ τμήματα των ιστορικών κέντρων** και αντιστοιχούν σε χωρικές συγκεντρώσεις οικονομικών δραστηριοτήτων αναψυχής (π.χ. clubs ζωντανής μουσικής, καφετέριες, μπαρ και εστιατόρια διεθνούς ή εθνικά εξειδικευμένης κουζίνας). Οι συμπληρωματικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν καταστήματα με αντίκες, γραφεία design, ethnic καταστήματα ρούχων, δισκοπωλεία, βιβλιοπωλεία και μικρά avant-garde θέατρα. Οι νέοι χώροι προκύπτουν από αστική ανάπλαση ιστορικών πυρήνων (urban renewal) και κατά συνέπεια, η χωρική μορφολογία αυτών των επικέντρων έχει αναφορές στην τοπική αρχιτεκτονική κληρονομιά. Ως τυπικά παραδείγματα, μπορούν να αναφερθούν το Temple Bar στο Δουβλίνο, το Bagladcitv στην περιοχή Brick Lane του Λονδίνου, το Westergas-fabriek στο Άμστερνταμ, το Witte de Withstraat στο Ρότερνταμ, η Πλάκα και το Ψυρρή στην Αθήνα, τα Λαδάδικα στη Θεσσαλονίκη.

Με τη δημιουργία αυτών των νέων επικέντρων πολιτισμού και ελεύθερου χρόνου μέσα στα ιστορικά κέντρα των πόλεων, **οι τουρίστες προσελκύονται να παραμείνουν μέσα στα ιστορικά κέντρα των πόλεων σχεδόν όλες τις ώρες της ημέρας** - επισκεπτόμενοι διαδοχικά μέσα στην ίδια περιοχή ιστορικά μνημεία, μουσεία κάθε είδους, καφέ, μπαρ, εστιατόρια, και clubs ζωντανής μουσικής. Αυτές οι πολεοδομικές πολιτικές σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του νέου τουριστικού ρεύματος του αστικού τουρισμού στις Ευρωπαϊκές πόλεις τις τελευταίες δύο δεκαετίες αφενός από την δημιουργική μεσαία τάξη (βλ Florida 2005), και αφετέρου από τις οικονομικά αναπτυσσόμενες Ασιατικές χώρες (Κίνα, Νότια Κορέα, Μαλαισία), **υπερφορτώνουν τα ιστορικά κέντρα των Ευρωπαϊκών πόλεων με ιδιαίτερα πυκνή κίνηση και παρουσία επισκεπτών στο χώρο**. Αυτό δημιουργεί συνθήκες μη βιώσιμης ανάπτυξης των ιστορικών κέντρων: Αφενός ενέχει τον κίνδυνο καταστροφής των ίδιων των ιστορικών μνημείων, και αφετέρου, **αλλοιώνεται η έννοια της γειτονιάς μέσα στα ιστορικά κέντρα** από τη διαμονή τουριστών μέσω ολιγοήμερης ενοικίασης των διαθέσιμων κατοικιών μέσω των διαδικτυακών πλατφορμών όπως το AirBnB.

3. Τα ιστορικά κέντρα των Ευρωπαϊκών πόλεων θα συνεχίσουν να είναι δημοφιλείς τουριστικοί προορισμοί. Διότι:

- συντάσσουν *‘αντιδομές’* στο οικείο περιβάλλον του επισκέπτη-τουρίστα,
- είναι πλούσια σε συμβολισμό και επιδέχονται αποκλίουσες ερμηνείες από τους επισκέπτες,

- εντάσσονται στις αξίες των μεταμοντέρνων κοινωνιών (διαφορετικότητα, ατομικότητα).
- περιλαμβάνουν εντός των ορίων τους *Επίκεντρα πολιτισμού, δημιουργικών δραστηριοτήτων και ψυχαγωγίας*.

Όλα αυτά δίνουν ώθηση στο μετασχηματισμό των ιστορικών κέντρων από περιοχές βιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας, υπηρεσιών, και κατοικίας μεσαίων και υψηλών εισοδημάτων μέχρι τη δεκαετία του '80 σε σχεδόν αμιγείς περιοχές ανάπτυξης αστικού τουρισμού.

Επομένως, βασικοί στόχοι που αφορούν στα ιστορικά κέντρα των Ευρωπαϊκών πόλεων δεν είναι πλέον συντήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξή τους, αλλά η βιωσιμότητα και η ανθεκτικότητα (sustainability, resilience) των ιστορικών κέντρων.

4. Οι Ευρωπαϊκές πόλεις οφείλουν μέσω πολεοδομικού προγραμματισμού και παρεμβάσεων αστικού σχεδιασμού να μεθοδεύσουν τα εξής (Γοσποδίνη 2019):

- Να «εκτονώσουν» τις περιοχές του ιστορικού κέντρου που παρουσιάζουν έντονη 'τουριστική συμφόρηση'.
- Να καθοριστεί βαθμός κορεσμού για τη διάθεση χώρων διαμονής μέσω Airbnb και ομοίων πλατφορμών.
- Να καθοριστεί βαθμός κορεσμού σε επιχειρήσεις προσανατολισμένες κυρίως στους τουρίστες (ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφέ, μπαρ, εμπορικά καταστήματα σουβενίρ, κλπ.),
- Να τονωθεί η αίσθηση της γειτονιάς μέσα στα ιστορικά κέντρα και να ενισχυθεί η κοινωνική ταυτότητά τους.

Ειδικότερα, να επιδιωχθεί η διεύρυνση των περιοχών τουριστικής διαμονής και εξυπηρέτησης προς νέες όμορες περιοχές του συμφορημένου ιστορικού κέντρου μέσω δημιουργίας ή/και επέκτασης του δικτύου πεζοδρόμων και πολιτιστικών διαδρομών από το «συμφορημένο» τμήμα του ιστορικού κέντρου προς τις όμορες περιοχές.

Επίσης, να εγκαταλειφτεί η "laissez-faire" πολιτική για ιδιωτικές τουριστικές επενδύσεις στο βωμό της ανάπτυξης στα ευαίσθητα τμήματα των ιστορικών κέντρων, καθώς και να γίνει στρατηγικός σχεδιασμός των Επικέντρων Πολιτισμού, δημιουργικών δραστηριοτήτων & ψυχαγωγίας, που θα επιτρέψει να τονωθεί η μόνιμη κατοικία στα ιστορικά κέντρα και ταυτόχρονα, να υπάρχει διαθέσιμος χώρος για (α) κοινωφελείς λειτουργίες για τους μόνιμους κατοίκους και (β) την εξυπηρέτηση των μόνιμων κατοίκων από καθημερινό εμπόριο.

Σήμερα, περισσότερο από άλλες εποχές πρέπει να προχωρήσουμε σε πολιτικές πέραν της συντήρησης, αποκατάστασης και ανάδειξης των μνημείων και των αξιόλογων κτηρίων και συνόλων στα ιστορικά κέντρα των Ευρωπαϊκών πόλεων.

Πρέπει να εστιάσουμε στην ανθεκτικότητα (resilience), τη βιωσιμότητα (sustainability), και τη διαχείριση (management) των ιστορικών κέντρων που απαιτούν **στρατηγικό σχεδιασμό και ειδικές πολιτικές για όλους - τους κατοίκους, τους τουρίστες, τους επιχειρηματίες και τους επενδυτές** (Γοσποδίνη 2019).

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ashworth, G. J. (1998), 'The conserved European city as cultural symbol: the meaning of the text', in Graham, B. (ed) *Modern Europe. Place, Culture, Identity*, London: Arnold: 261-286.

Benevolo, L. (1997), *Η Πόλη στην Ευρώπη*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, (μετάφραση Άννας Παπασταύρου από το πρωτότυπο στα Ιταλικά La citta nella storia d' Europa).

Beriatos E., Gospodini, A. (2004) "Glocalizing Urban Landscapes - Athens and the 2004 Olympics", in *Cities* 21(3): 187-202.

- Bhadha, H. K. (1994), *The location of Culture*, London: Routledge.
- Castells, M., (1993), 'European Cities, the Informational Society, and the global Economy', in *Journal of Economic and Social Geography*, lxxxiv, 4
- Δωρής, Μ. (2002), 'Η αρχιτεκτονική πολιτιστική κληρονομιά, χθες, σήμερα και αύριο', στο Σιαπκίδης, Ν. (επιμ.), *Η αρχιτεκτονική και η ελληνική πόλη στον 21ο αιώνα*, Πρακτικά του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Αρχιτεκτονικής, Αθήνα: ΤΕΕ.
- Gillis, J.R. (1994), 'Memory and identity: the history of a relationship', in Gillis, J.R. (ed.), *Commemorations: the politics of national identity*, Princeton, N.J: Princeton University Press: 3-24.
- Gospodini, A. (2001), 'Urban Design, Urban Space Morphology, Urban Tourism; An emerging new paradigm concerning their relationship', in *European Planning Studies*, 9(7): 925-935.
- Gospodini, A. (2002), 'European cities in competition and the new 'uses' of urban design', in *Journal of Urban Design*, 7(1): 59-73.
- Gospodini, A. (2004), 'Urban Space Morphology and Place Identity in European Cities; Built Heritage and Innovative Design' in *Journal of Urban Design* 9(2): 225-248.
- Gospodini, A. (2006), 'Portraying, Classifying and Understanding the emerging landscapes in the Post-industrial city', in *Cities* 23(5): 311-331.
- Γοσποδίνη, Α. Μπεριάτος, Η. (2006) (επιμ.), *ΤΑ ΝΕΑ ΑΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ και η ελληνική πόλη*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Γοσποδίνη, Α., Μπεριάτος, Η., Ράσκου, Ε., (2009) 'Διαχείριση Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς: Η διαχρονική εξέλιξη των πολιτικών στην Ευρώπη και οι νέες προκλήσεις για την Ελλάδα', στο Α. Gospodini (ed), *The post-industrial city: New Economies, Spatial Transformations and New landscapes*, a theme-issue, Aeichoros – papers on planning & development, Volos: Greece, May 2009: 146-173.
- Γοσποδίνη, Α. (2019) 'Χωρικοί & οικονομικοί μετασχηματισμοί των ιστορικών κέντρων στις σύγχρονες Ευρωπαϊκές πόλεις στη μεταβιομηχανική εποχή', κεντρική ομιλία στην Επιστημονική ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ με τίτλο «ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΟΛΕΩΝ: Πολιτικές Διαχείρισης & Ανάδειξης», οργάνωση: Τμήμα Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου & Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Κέρκυρα, 22 & 23 Μαρτίου 2019.
- Florida, R. (2005), *Cities and the Creative Class*, New York: Routledge.
- Graham, B. (1998) 'The past in Europe's present: diversity, identity and the construction of place', in Graham, B. (ed) *Modern Europe. Place, Culture, Identity*, London: Arnold: 19-49.
- Graham, B. (1998) (ed), *Modern Europe- Place, Culture, Identity*, London: Arnold.
- Graham, B., Ashworth, G.J., Tunbridge, J. E. (2000), *A geography of Heritage: Power, Culture and Economy*, London: Arnold.
- Hall, S. (1995) 'New Cultures for old', in Massey, D and Jess, P. (eds) *A Place in the world? Place, cultures and globalization*. Oxford: Open University/Oxford University Press: 176-211
- Hannigan J. (2003), 'Symposium on Brading, the Entertainment Economy and Urban Place Building: Introduction', *International Journal of Urban and Regional Research* 27(2): 352-360.
- Harvey, D., (1989), *The condition of postmodernity*, Oxford: Blackwell.
- Jensen-Butler, C., Shachar, A., van Weesep, J. (1997), *European Cities in Competition*, Aldershot: Ashgate.

- King, R. (ed.) (1993), *Mass migration in Europe: the legacy and the future*, London: Belhaven.
- King, R. (1995), 'Migrations, globalization and place, in Massey, D and Jess, P. (eds.) *A Place in the world? Place, cultures and globalization*. Oxford: Open University/Oxford University Press: 6-44
- Κόνσολλας, Ν. (1995), Η διεθνής προστασία της παγκόσμιας αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Krier, R. (1978), *Urban Space*, London: Academy Editions.
- Larkham, P. (1996), *Conservation and the city*, London: Routledge
- McNeill, D. (2000), 'McGuggenisation? National identity and globalisation in the Basque country', *Political Geography*, 19(4): 473-494.
- McNeill, D. and Tewdwr-Jones, M. (2002), 'Architecture, Banal Nationalism and Re-territorialization', *International Journal of Urban and Regional Research*: 27(3): 738-743.
- Morris, A.E.J. (1994), *History of Urban Form. Before the Industrial Revolutions*, Essex UK: Longman Scientific and Technical (3rd edition, first published in 1972).
- Mumford, L. (1984), *The City in History*, Harmondsworth, UK: Penguin Books Ltd, (7th edition, first published in 1961).
- Rossi, A (1982), *The Architecture of the city*, Cambridge Mass: MIT Press.
- Σημαιοφορίδης, Γ. (επιμ.) (1987), Le Corbusier, *Η Χάρτα των Αθηνών*, Αθήνα: Εκδόσεις Ύψιλον.
- Tunbridge, J. E. and Ashworth, G. J. (1996), *Dissonant heritage: the management of the past as a resource in conflict*, Chichester: John Wiley.
- Vidler, A. (1978), 'The third Typology', in Vidler, A. (ed) *Rational Architecture*, Brussels: Archives d' Architecture Moderne: 28-32.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6 ΠΗΓΕΣ [Π6] ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Για τους σκοπούς της παρούσας διατριβής έγινε προσπάθεια για μια κατά το δυνατόν σχολαστική -αν και μη εξαντλητική- διερεύνηση όχι μόνον της υπάρχουσας βιβλιογραφίας αλλά και άλλων χρήσιμων πηγών τεκμηρίωσης, η αξιοπιστία των οποίων ποικίλλει και εξαρτάται από το είδος της πηγής και τον συντάκτη-συγγραφέα.

Σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε πηγή μπορεί να είναι χρήσιμη, με την προϋπόθεση να αξιολογείται κατάλληλα, κυρίως αυτές που δεν υπήρξαν αντικείμενο κάποιας κρίσης.

Συγκεκριμένα, στις επόμενες σελίδες παρουσιάζονται -κατά σειρά- οι παρακάτω κατηγορίες πηγών που αναφέρονται στην κτισμένη (αρχιτεκτονική) κληρονομιά και στα ιστορικά κέντρα πόλεων.

- Νομοθεσία και κανονιστικές ρυθμίσεις (που δημοσιεύονται σε ΦΕΚ)

Πρόκειται για Νόμους, Προεδρικά Διατάγματα και (απλές ή κοινές) Υπουργικές Αποφάσεις. Τα παραπάνω κείμενα διακρίνονται σε γενικές ρυθμίσεις για όλη τη χώρα και σε ειδικές ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν συγκεκριμένες πόλεις και ομαδοποιούνται για κάθε μία από τις πόλεις που αποτελούν αντικείμενο της διατριβής (για όσες πόλεις βρέθηκαν τέτοια στοιχεία).

- Διεθνείς Συμβάσεις - Χάρτες - Διακηρύξεις

Πρόκειται για καταγραφή όσων τέτοιων κειμένων σχετίζονται με το αντικείμενο της παρούσας διατριβής.

- Συνεντεύξεις με ειδήμονες σχετικούς με το εξεταζόμενο θέμα

Παρατίθενται με βάση τη χρονολογική σειρά πραγματοποίησης κάθε συνέντευξης/ συζήτησης που έγινε με ανοικτές ερωτήσεις.

- Ειδική βιβλιογραφία για τα εξεταζόμενα αστικά κέντρα/πόλεις

Κατά την διερεύνηση του θέματος προέκυψε μια ειδική βιβλιογραφία (κυρίως βιβλία και άρθρα σε έντυπα ή ιστοσελίδες) ή και ανέκδοτες μελέτες, για ορισμένες από τις εξεταζόμενες πόλεις που συνιστούν μια συμπληρωματική και καθόλου αμελητέα πηγή τεκμηρίωσης.

- Διπλωματικές εργασίες ΑΕΙ

Οι διπλωματικές ή πτυχιακές εργασίες είναι αξιόπιστη πηγή χρήσιμων πληροφοριών και γνώσεων που έχουν αξιολογηθεί από μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ. Έγινε προσπάθεια να βρεθούν όσο το δυνατόν περισσότερες εργασίες οι οποίες ήταν σχετικές με το θέμα της διατριβής, παρά τη δυσκολία ανεύρεσής τους στις διάφορες σχολές, καθώς δεν υπάρχουν αναρτημένες σε ιστοσελίδες των αντίστοιχων ΑΕΙ.

- Διδακτορικές διατριβές

Οι διδακτορικές διατριβές, αν και λιγότερες από τις διπλωματικές εργασίες, είναι σημαντικές και αξιόπιστες πηγές γνώσης και προβληματισμού, οι οποίες έχουν υποστεί τη βάσανο αυστηρής κρίσης και αξιολόγησης. Υπάρχουν όλες στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (Ε.Α.Δ.Δ.), όπου κατατίθενται υποχρεωτικά. Ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να διερευνηθούν εξαντλητικά γιατί ανασύρονται μόνο με το όνομα του συντάκτη. Ακόμη, γιατί η κατηγοριοποίησή τους γίνεται σε πολύ γενικές κατηγορίες που δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο της παρούσας διατριβής. Από την άλλη πλευρά, η ανεύρεση σε κάθε ΑΕΙ δεν είναι εύκολη και χρειάζεται ειδική έρευνα. Για τους λόγους αυτούς ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός. Παρουσιάζονται όσες βρέθηκαν από την αναζήτησή μας στη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας.

Π.6.1 Νομοθεσία και κανονιστικές ρυθμίσεις (κατάλογος)

Παρατίθενται τα νομοθετικά κείμενα και οι κανονιστικές ρυθμίσεις που σχετίζονται -άμεσα ή έμμεσα- με την προστασία παραδοσιακών οικιστικών συνόλων (με χρονολογική σειρά):

- Ν. 1469/1950 ΦΕΚ 169/Α', 7 Αυγούστου **1950**: «Περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενέστερων του 1830»
- Ν.Δ. 8/1973 ΦΕΚ 24Α', 9 Ιουνίου **1973**: «Περί Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού»
- Άρθρο 24' του Συντάγματος **1975**: «Προστασία φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, χωροταξία-πολεοδομία»
- Ν. 360/1976 ΦΕΚ 151/Α', 22 Ιουνίου **1976**: «Περί χωροταξίας και περιβάλλοντος»
- Π.Δ. ΦΕΚ 594/Δ', 13 Νοεμβρίου **1978**: «Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακών Οικισμών τινών του Κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτών»
- Ν. 880/1979 ΦΕΚ 58/Α', 22 Μαρτίου **1979**: «Περί καθορισμού του ανωτάτου ορίου συντελεστού δομήσεως και ετέρων τινών διαρρυθμίσεων της πολεοδομικής νομοθεσίας»
- Ν.1126/1981 ΦΕΚ 32/Α', 10 Φεβρουαρίου **1981**: «Περί κυρώσεως την εις Παρίσιους την 23^{ην} Νοεμβρίου 1972 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως δια την προστασίαν της Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομιάς» [Σύμβαση της UNESCO]
- Ν.1337/1983 ΦΕΚ 33/Α', 14 Μαρτίου **1983**: «Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις»
- Π.Δ. 161/1984 ΦΕΚ 54/Α', 30 Απριλίου **1984**: «Ανακατανομή αρμοδιοτήτων στο Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος»
- Ν. 1577/1985, ΦΕΚ 210/Α', 18 Δεκεμβρίου **1985**: «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός»
- Π.Δ. 358/1986 ΦΕΚ 158/Α', 10 Οκτωβρίου **1986**: «Καθορισμός αρμοδιοτήτων Υπουργείου Βόρειας Ελλάδας»
- Ν. 1650/1986 ΦΕΚ 160/Α', 18 Οκτωβρίου **1986**: «Για την προστασία του περιβάλλοντος»
- Ν. 2039/1992 ΦΕΚ 61/Α', 13 Απριλίου **1992**: «Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης» [Σύμβαση της Γρανάδας]
- Ν. 2557/1997 ΦΕΚ 271/Α', 24 Δεκεμβρίου **1997**: «Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης»
- Ν. 2831/2000 ΦΕΚ 140/Α', 13 Ιουνίου **2000**: «Τροποποίηση των διατάξεων του Ν. 1577/1985 "Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός" και άλλες πολεοδομικές διατάξεις»
- Ν. 3028/2002 ΦΕΚ 153/Α', 28 Ιουνίου **2002**: «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς»
- Ν. 3521/2006 ΦΕΚ 275/Α', 22 Δεκεμβρίου **2006**: «Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς»
- Ν. 3827/2010 ΦΕΚ 30/Α', 25 Φεβρουαρίου **2010**: «Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου»
- Ν. 3937/2011 ΦΕΚ 60/Α', 31 Μαρτίου **2011**: «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις»
- Ν. 4067/2012 ΦΕΚ 79/Α', 9 Απριλίου **2012**: «Νέος οικοδομικός κανονισμός»

1 Το άρθρο αυτό αναθεωρήθηκε το 2001 στα εδάφια 1 και 2.

Παρακάτω παρατίθενται οι ειδικές κανονιστικές ρυθμίσεις (Π.Δ. και Υ.Α.) οι οποίες ισχύουν ανά πόλη/αστικό κέντρο (για τις πόλεις για τις οποίες βρέθηκαν στοιχεία):

Αγρίνιο (2)²

- Υ.Α. (ΦΕΚ 536Δ', 2.6.1992): «Χαρακτηρισμός ως διατηρητέων δεκατεσσάρων (14) κτιρίων που βρίσκονται εντός του ρυμοτομικού σχεδίου Αγρινίου (Ν. Αιτωλοακαρνανίας) και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτών»

Αίγιο (3)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 510Β', 4.9.1981): «Περί χαρακτηρισμού ή όχι ως ιστορικού τύπου της οδού Αγίου Ανδρέου στην περιοχή της παλαιάς Αγοράς του Αιγίου από την οδό Κλεομένους έως και την οδό Κιλκίς»

- Υ.Α. (ΦΕΚ 143Β', 13.3.1984): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου τύπου τμήματος της οδού Εισοδίων στο Αίγιο»

- Υ.Α. (ΦΕΚ 396Β', 27.6.1985): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τύπου τμήματος της οδού Α. Λόντου στο Αίγιο, από την οδό Φανέλης ως την οδό Ορεινού»

- Υ.Α. (ΦΕΚ 396Β', 27.6.1985): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τύπου οικιστικού συνόλου στο Αίγιο»

Αργοστόλι (7)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 413Δ', 16.6.1989): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης του Αργοστολίου Ν. Κεφαλληνίας και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης αυτού»

- Υ.Α. (ΦΕΚ 946Β', 16.11.1995): «Χαρακτηρισμός 1) ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων α) του Ανεμόμυλου Πετρία, β) της στήλης πεσόντων Ριζοσπαστών, γ) του Φάρου των Αγίων Θεοδώρων 2) ως ιστορικών τύπων α) της Πλατείας Ενώσεως-Μέτελλα, της Κυανής Ακτής, β) του Λιθοστρώτου, γ) της πλατείας Καμπάνας και του Πύργου του Ρολογιού, δ) της πλατείας Μνημείου Ριζοσπαστών Αργοστολίου, ε) του Κήπου Νάπιερ στο Αργοστόλι Ν. Κεφαλληνίας»

- Υ.Α. (ΦΕΚ 402Δ', 31.5.2001): «Χαρακτηρισμός ως διατηρητέων δέκα οκτώ (18) κτιρίων που βρίσκονται στην νήσο Κεφαλληνία (Ν. Κεφαλληνίας) και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτών»

Άργος (8)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 401Δ', 20.8.1982): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης του Άργους και ως διατηρητέων ορισμένων κτιρίων αυτής και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως»

Βέροια (10)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 266Β', 21.3.1977): «Περί χαρακτηρισμού περιοχής πόλεως Βεροίας ως χρηζούσης ειδικής κρατικής προστασίας»

- Υ.Α. (ΦΕΚ 468Β', 9.5.1980): «Περί χαρακτηρισμού περιοχής της Βεροίας ως ιστορικού διατηρητέου τύπου»

- Υ.Α. (ΦΕΚ 453Β', 18.7.1985): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τύπου τμήματος της πόλης της Βέροιας που περιλαμβάνεται στα καθορισμένα από την ΕΠΑ όρια»

- Π.Δ. (ΦΕΚ 1209Δ', 28.9.1993): «Έγκριση μελέτης αναθεώρησης του ρυμοτομικού σχεδίου των διατηρητέων περιοχών Κυριώτισσας - Μπαρμπούτας - Παναγίας Δεξιάς - Κοντογεωργάκη του Δήμου Βέροιας (Ν. Ημαθίας) και καθορισμός χρήσεων και όρων και περιορισμών δομήσεως αυτών»

- Π.Δ. (ΦΕΚ 134Δ', 15.3.2000): «Περί τροποποίησης του από 20.9.1993 Προεδρικού Διατάγματος (ΦΕΚ

2 Ο αριθμός αυτός αποτελεί κωδικό αριθμό ο οποίος είναι μοναδικός για κάθε ένα αστικό κέντρο και ο οποίος ταυτίζεται με τον αριθμό που έχει στον πίνακα 7.

Δ' 1209/28.9.93] Έγκριση μελέτης αναθεώρησης του ρυμοτομικού σχεδίου των διατηρητέων περιοχών Κυριώτισσας - Μπαρμπούτας - Παναγίας Δεξιάς -Κοντογεωργάκη του Δήμου Βέροιας (Ν. Ημαθίας) και καθορισμός χρήσεων και όρων και περιορισμών δομήσεως αυτών, για την ανέγερση του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού»

Δράμα (14)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 427Β', 26.6.1984): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου τόπου του ιστορικού κέντρου της πόλης της Δράμας»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 28Δ', 25.1.1999): «Περί Αναθεωρήσεως του Ρυμοτομικού Σχεδίου του Ιστορικού Κέντρου της πόλης Δράμας και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης αυτού»

Έδεσσα (15)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 154Β', 7.4.1983): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου τόπου της συνοικίας Βαρόσι στην Έδεσσα»

Ερμούπολη (16)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 709Β', 28.5.1976): «Περί χαρακτηρισμού της Ερμούπόλεως και του οικισμού Άνω Σύρου ως τόπων χρηζόντων ειδικής κρατικής προστασίας»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 594Δ', 13.11.1978): «Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακών Οικισμών τινών του Κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτών»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 345Δ', 2.6.1989): «Καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων των οικισμών του νομού Κυκλάδων, που έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί με το από 19.10.1978 (ΦΕΚ 594/Δ) π. δ/γμα»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 669Β', 30.5.2000): «Διατήρηση παραδοσιακών προτύπων κατά την εκτέλεση εργασιών για το έργο "Ανάπλαση Ιστορικού Κέντρου Δίκτυο Υποδομής στην πόλη της Ερμούπολης, Νήσου Σύρου, Νομού Κυκλάδων»

Ηγουμενίτσα (18)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 35Β', 2.2.1962): «Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων»

Ηράκλειο (19)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 159Α', 13.6.1931): «Περί κηρύξεως ιστορικών διατηρητέων μνημείων των Ενετικών τειχών της πόλεως Ηρακλείου Κρήτης»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 58Δ', 28.1.1982): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλεως Ηρακλείου Κρήτης, κτιρίων και κυρίων όψεων κτιρίων κειμένων επί της οδού Μαρτύρων 25^{ns} Αυγούστου ως διατηρητέων και επιβολής ειδικών όρων δομήσεως των ως άνω περιοχών»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 356Β', 17.5.1993): «Κήρυξη οικιστικού συνόλου 'Λαβυρίνθου' Ηρακλείου, ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 554Β', 27.7.1993): «Κήρυξη οικιστικού συνόλου 'Λαβυρίνθου' Ηρακλείου, ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου» [αναδημοσίευση ΦΕΚ 356Β', 17.5.1993]
- Υ.Α. (ΦΕΚ 236Δ', 12.4.2000): «Καθορισμός περιοχής ανάπλασης της Παλιάς Πόλης του δήμου Ηρακλείου (Ν. Ηρακλείου)»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 89Δ', 12.2.2002): «Έγκριση προκαταρκτικής πρότασης ανάπλασης της Παλιάς Πόλης του δήμου Ηρακλείου (Ν. Ηρακλείου)»

- Υ.Α. (ΦΕΚ 92ΑΑΠ, 27.3.2012): «Έγκριση κήρυξης και οριοθέτησης ως αρχαιολογικού χώρου, τμήματος της πόλης του Ηρακλείου, Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου, Περιφέρειας Κρήτης»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 345ΑΑΠ, 29.10.2014): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τόπου τμήματος της περιοχής της Αγίας Τριάδας, εντός των ενετικών τειχών της πόλης του Ηρακλείου, Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου, Περιφέρειας Κρήτης»
- Διορθώσεις σφαλημάτων (ΦΕΚ 51ΑΑΠ, 24.3.2015): «Στην ΥΠΠΟΑ / ΓΔΑΜΤΕ / ΔΝΣΑΚ / 256242 / 28993 / 1524 / 7-10-2014 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 345 (τ.Α.Α.Π./2014), επισυνάπτεται το εκ παραδρομής παραλειφθέν τοπογραφικό διάγραμμα που ορίζει τις κορυφές του πολυγώνου με στοιχεία 1, 2, 3, 4, 5, ...38, 39, 40 και 1».

Ιωάννινα (22)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 152Α', 16.6.1925): «Περί κηρύξεως αρχαιολογικών χώρων»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 35Β', 2.2.1962): «Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 930Β', 19.11.1971): «Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικού τόπου του προμαχώνα Λιθαρίτσια Ιωαννίνων»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 71Δ', 27.2.1978): «Περί τροποποίησης των όρων και περιορισμών δομήσεως οικοπέδων τινών του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως Ιωαννίνων»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 48Δ', 22.2.1985): «Τροποποίηση και συμπλήρωση του από 31.1.1978 π.δ/τος "περί τροποποίησης των όρων και περιορισμών δομήσεως οικοπέδων τινών του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως Ιωαννίνων" (ΦΕΚ 71/27.2.1978 τ.Δ') ως και χαρακτηρισμός περιοχής του ρυμοτομικού σχεδίου Ιωαννίνων ως παραδοσιακής»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 605Δ', 2.10.1989): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης των Ιωαννίνων (ν. Ιωαννίνων) και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτού»

Καβάλα (23)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 3Β', 12.1.1948): «Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων τινών της πόλεως Καβάλας»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 280Β', 20.4.1970): «Περί κηρύξεως ιστορικών διατηρητέων Μνημείων εις Καβάλαν»

Καλαμάτα (24)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 147Β', 7.4.1986): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τόπου, του χώρου της Πλατείας 23^{ης} Μαρτίου στην Καλαμάτα μαζί με την πρώτη σειρά σπιτιών»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 229Δ', 14.3.1988): «Χαρακτηρισμός ως διατηρητέων τριάντα τριών (33) κτιρίων και όψεων δέκα επτά (17) κτιρίων της πόλης της Καλαμάτας, Δήμου Καλαμάτας, Ν. Μεσσηνίας και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 821Δ', 16.11.1988): «Χαρακτηρισμός τμήματος της πόλης Καλαμάτας (ν. Μεσσηνίας) ως παραδοσιακού και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων αυτού»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 634Δ', 9.10.1989): «Αναθεώρηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του παραδοσιακού τμήματος της πόλης Καλαμάτας (Ν. Μεσσηνίας)»

Κάλυμνος (Πόθια) (25)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 594Δ', 13.11.1978): «Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακών Οικισμών τινών του Κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτών»

Καρπενήσι (27)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 588Δ', 23.12.1982): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού οικισμού του Δήμου Καρπενησίου (Ευρυτανίας), τροποποίηση και επιβολή όρων δομήσεως»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 14Δ', 11.2.1986): «Τροποποίηση και συμπλήρωση του από 20.11.1982 Π.Δ. "Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού οικισμού του Δήμου Καρπενησίου (Ευρυτανίας), τροποποίηση και επιβολή όρων δομήσεως" (ΦΕΚ 588Δ')»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 156Δ', 3.4.1991): «Τροποποίηση-συμπλήρωση του από 20.11.1982 (Δ' 588) Π.Δ/τος "Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού οικισμού του Δήμου Καρπενησίου (Ευρυτανίας), τροποποίηση και επιβολή όρων δομήσεως"»

Καστοριά (28)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 412Β', 28.4.1977): «Περί χαρακτηρισμού περιοχής πόλεως Καστοριάς, ως περιοχής που έχει ανάγκη ειδικής κρατικής προστασίας»

Κέρκυρα (30)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 35Β', 2.2.1962): «Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 183Β', 16.3.1967): «Περί χαρακτηρισμού Ιστορικών Διατηρητέων Μνημείων Μονής Κορώνης κλπ.»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 606Β', 3.10.1967): «Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων τόπων»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 731Β', 30.8.1979): «Περί επαναχαρακτηρισμού Κεντρικού μέρους Παλαιάς Πόλης Κέρκυρας ως προστατευμένου από τον Αρχ/κό Νόμο»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 52Β', 21.1.1980): «Περί τροποποίησης αποφάσεως που καθορίζει τα όρια της παλιάς πόλης Κέρκυρας»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 274Δ', 5.5.1980): «Περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακού οικισμού, περιοχής της παλαιάς πόλεως Κερκύρας»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 512Β', 4.6.1980): «Περί επαναχαρακτηρισμού ως ιστορικού διατηρητέου του Κεντρικού μέρους της παλαιάς πόλεως Κερκύρας και του κωδωνοστασίου του Ι. Ναού της Παναγίας της Οδηγήτριας»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 178 ΑΑΠ, 15.5.2012): «Έγκριση κήρυξης-οριοθέτησης ως ενιαίου αρχαιολογικού χώρου της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας και της Παλαιόπολης»

Κομοτηνή (33)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 2059Β', 24.11.1999): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τόπου του τμήματος της παραδοσιακής αγοράς της Κομοτηνής όπως ορίζεται από τις οδούς Ορφέως, Συντάγματος Κρητών, Ερμού, Πλατεία Ηφαίστου, Κανάρη, Κιλικίς, Γραβιάς, Ξενοφώντος, Βενιζέλου, Ορφέως»

Κως (35)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 86Β', 26.2.1982): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τόπου τμήματος της οδού Ηφαίστου στην πόλη της Κω»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 162Β', 7.4.1983): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τόπου που χρειάζεται ειδική κρατική προστασία τμήματος της παλιάς πόλης της Κω»
- Α.Ν. (ΦΕΚ 456Δ', 28.8.1990): «Έγκριση Πολεοδομικής Μελέτης Αναθεώρησης εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως Κω νήσου Κω Δωδ/σου»

Λευκάδα (38)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 103Β', 10.3.1982): «Χαρακτηρισμός της πόλεως της Λευκάδος ως ιστορικού τόπου»

Μυτιλήνη (42)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 537Δ', 6.10.1979): «Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακού τμήματος της πόλεως Μυτιλήνης και ως διατηρητέων κτιρίων κειμένων εντός αυτού»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 332Δ', 23.5.1984): «Χαρακτηρισμός ως διατηρητέων τεσσάρων (4) κτιρίων του ρυμοτομικού σχεδίου Μυτιλήνης (Λέσβου) και καθορισμός όρων δομήσεως των κτιρίων αυτών»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 731Δ', 31.12.1985): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλεως Μυτιλήνης (Ιστορικό Κέντρο), χαρακτηρισμός ως διατηρητέων κτιρίων και επιβολή ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτών»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 65Δ', 18.2.1986): «Καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης του παραδοσιακού τμήματος της πόλεως Μυτιλήνης»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 869Δ', 5.12.1988): «Αναθεώρηση και επέκταση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Μυτιλήνης στο παραδοσιακό τμήμα αυτής και έγκριση πολεοδομικής μελέτης των πολεοδομικών ενοτήτων 'Καμάρες', 'Αγ. Κυριακή' και 'Λαγκάδα - Λαζαρέτα' του δήμου Μυτιλήνης (Ν. Λέσβου)»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 1017Δ', 7.10.1992): «Αναθεώρηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του Νότιου παραδοσιακού τμήματος του Δήμου Μυτιλήνης (Ν. Λέσβου) και ένταξη στο σχέδιο του προϋφιστάμενου του έτους 1923 οικισμού 'Ακλειδιού' του ίδιου Δήμου»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 1095Δ', 23.10.1992): «Καθορισμός του ορίου διαχωρισμού των τομέων Ι και ΙV του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Δήμου Μυτιλήνης (Ν. Λέσβου) στο Βόρειο Τμήμα του Παραδοσιακού Τμήματος αυτής»
- Αποφ. Γ.Γ. Περιφέρειας Βόρειου Αιγαίου (ΦΕΚ 328ΑΑΠ, 30.7.2007): «Έγκριση Αναθεώρησης-Επέκτασης Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΓΠΣ) του Δήμου Μυτιλήνης, Νομού Λέσβου»

Νάουσα (43)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 428Δ', 24.5.2002): «Χαρακτηρισμός ζωνών ιδιαίτερου κάλλους που περιβάλλουν στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, τόπων ή ζωνών προστασίας, παραδοσιακών συνόλων, μεμονωμένων κτιρίων ή συγκροτημάτων κτιρίων, στοιχείων πολεοδομικού εξοπλισμού και φυσικού ή ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, που βρίσκονται εντός του εγκεκριμένου Ρ.Σ. της πόλης Νάουσας του Ν. Ημαθίας»

Ναύπακτος (44)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 1486Β', 27.12.1973): «Περί χαρακτηρισμού πόλεως Ναυπάκτου ως τόπου ιστορικού και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 594Δ', 13.11.1978): «Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακών Οικισμών τινών του Κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτών»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 85Δ', 9.2.1993): «Καθορισμός του παραδοσιακού ορίου του οικισμού Ναυπάκτου (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 996Δ', 11.12.1998): «Αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στην εντός σχεδίου περιοχή του παραδοσιακού οικισμού Ναυπάκτου (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 101Δ', 25.2.2000): «Αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στην εντός σχεδίου περιοχή του παραδοσιακού οικισμού Ναυπάκτου (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 523Δ', 10.8.2000): «Παράταση αναστολής χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στην εντός σχεδίου περιοχή του παραδοσιακού οικισμού Ναυπάκτου (Ν. Αιτωλοακαρνανίας)»

- Π.Δ. (ΦΕΚ 674Δ', 6.8.2002): «Τροποποίηση όρων και περιορισμών δόμησης στο παραδοσιακό τμήμα της πόλης Ναυπάκτου (ν. Αιτ/νίας)»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 300ΑΑΠ, 7.11.2011): «Έγκριση της αναοριοθέτησης του ιστορικού τόπου της πόλης της Ναυπάκτου, Δήμου Ναυπακτίας (Ν. Αιτωλοακαρνανίας), Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας»

Ναύπλιο (45)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 35Β', 2.2.1962): «Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 1024Δ', 16.10.1987): «Χαρακτηρισμός ως διατηρητέων δεκατεσσάρων (14) κτιρίων που βρίσκονται στην πόλη του Ναυπλίου και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 103Δ', 9.2.1988): «Χαρακτηρισμός ως διατηρητέων είκοσι (20) κτιρίων που βρίσκονται στην πόλη του Ναυπλίου και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 104Δ', 9.2.1988): «Χαρακτηρισμός ως διατηρητέων είκοσι (20) κτιρίων που βρίσκονται στην πόλη του Ναυπλίου και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 38Δ', 26.1.1989): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης του Ναυπλίου (ν. Αργολιδος) και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτού»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 451Δ', 16.7.1991): «Χαρακτηρισμός ως διατηρητέων πενήντα εννέα (59) κτιρίων που βρίσκονται εντός του ρυμοτομικού σχεδίου του δήμου Ναυπλίου και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης»

Ξάνθη (46)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 612Β', 30.4.1976): «Περί χαρακτηρισμού οικισμών ως τόπων χρηζόντων ειδικής κρατικής προστασίας»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 661Β', 17.5.1976): «Περί κηρύξεως παλαιάς πόλεως Ξάνθης ως τόπου χρήζοντος ειδικής κρατικής προστασίας»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 661Β', 17.5.1976): «Περί χαρακτηρισμού κτιρίων παλαιάς πόλεως Ξάνθης ως οικοδομημάτων χρηζόντων ειδικής Κρατικής προστασίας»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 142Β', 25.2.1977): «Περί περιορισμού της διατηρητέας ζώνης της πόλεως Ξάνθης»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 1037Δ', 11.9.1996): «Έγκριση μελέτης αναθεώρησης ρυμοτομικού σχεδίου του οριοθετημένου τμήματος του οικισμού παλιάς Ξάνθης, επιβολή ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως και λοιπές πολεοδομικές ρυθμίσεις»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 239Δ', 30.3.2001): «Τροποποίηση του από 29.8.1996 Π.Δ/τος "Έγκριση μελέτης αναθεώρησης ρυμοτομικού σχεδίου του οριοθετημένου τμήματος του οικισμού παλιάς Ξάνθης, επιβολή ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως και λοιπές πολεοδομικές ρυθμίσεις" (1037Δ')»

Πάτρα (48)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 364Δ', 30.7.1982): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης των Πατρών και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης του»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 184Β', 14.4.1986): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τόπου τμήματος της οδού Μαιζώνος από την οδό Κολλοκοτρώνη μέχρι την Πλ. Γεωργίου Α' στην Πάτρα με την πρώτη σειρά των κτισμάτων και των δύο πλευρών του τμήματος αυτού της οδού Μαιζώνος»

- Π.Δ. (ΦΕΚ 499Δ', 16.5.1996): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης των Πατρών (Ν. Αχαΐας) και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτού»

Πρέβεζα (49)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 594Δ', 13.11.1978): «Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακών Οικισμών τινών του Κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτών»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 39Δ', 26.1.1989): «Χαρακτηρισμός τμήματος της πόλης της Πρέβεζας (ν. Πρέβεζας) ως παραδοσιακού και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων αυτού»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 139Δ', 16.2.1996): «Τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Πρέβεζας (Ν. Πρέβεζας)»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 632Δ', 2.8.2001): «Τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου Πρέβεζας (ν. Πρέβεζας)»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 974Δ', 8.11.2002): «Αναστολή για ένα (1) χρόνο χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών σε ακίνητο επί της οδού Εθνικής Αντιστάσεως 34 του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του δήμου Πρέβεζας (Ν. Πρέβεζας) που είναι όμορο σε διατηρητέο κτίριο»

Ρέθυμνο (52)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 606Β', 3.10.1967): «Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων τόπων»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 36Δ', 31.1.1976): «Περί καθορισμού ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων του ρυμοτομικού σχεδίου Ρεθύμνης (Κρήτης)»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 594Δ', 13.11.1978): «Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακών Οικισμών τινών του Κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτών»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 30Δ', 14.2.1985): «Τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου Παλιάς Πόλης Ρεθύμνης (Κρήτης), χαρακτηρισμού ως διατηρητέων ακαθύπτων χώρων-κήπων, στοών-διαβατικών αυλών κτιρίων και πυλώνων που βρίσκονται μέσα σ' αυτή ως και τροποποίηση των όρων και περιορισμών δόμησης αυτής»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 700Β', 30.8.1991): «Τροποποίηση διατύπωσης χαρακτηρισμού της Παλιάς Πόλης Ρεθύμνου»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 753Β', 28.8.1997): «Χαρακτηρισμός της ανατολικής Παραλίας Ρεθύμνου ως ζώνης προστασίας της Παλιάς Πόλης Ρεθύμνου»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 680Δ', 11.8.2006): «Τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου στην περιοχή Παλαιάς Πόλης του Δήμου Ρεθύμνης (Ν. Ρεθύμνης) και χαρακτηρισμός αυλών ως διατηρητέων»

Ρόδος (53)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 24Β', 22.1.1960): «Περί κηρύξεως ιστορικών διατηρητέων μνημειακών συγκροτημάτων»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 161Δ', 3.3.1987): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλεως της Ρόδου (περιοχή Νεοχωρίου) και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 197ΑΑΠ, 27.5.2008): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικών τόπων των δύο συνεχόμενων γειτονιών (Μαρασιών) του Αϊ Γιάννη και των Αγίων Αναργύρων, στη Ρόδο Ν. Δωδεκανήσου»

Σέρρες (54)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 593Β', 7.7.1995): «Χαρακτηρισμός ως Ιστορικού Τόπου τμήματος της Παλιάς Πόλης Σερρών σύμφωνα με τα στοιχεία του συνημ. Τοπογρ. Διαγράμματος (ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩΑ'Α)»

Τρίκαλα (56)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 201Δ', 5.4.1979): «Περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακού τμήματος της πόλεως Τρικάλων και καθορισμού ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτού»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 529Δ', 29.10.1982): «Τροποποίηση του από 28.2.1979 Π.Δ/τος "περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακού τμήματος της πόλεως Τρικάλων και καθορισμού ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτού"»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 209Β', 20.4.1988): «Ορισμός ζώνης προστασίας Βυζαντινού Φρουρίου πόλεως Τρικάλων»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 598Β', 13.6.2003): «Αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών στην εντός του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου περιοχή Βαρουσίου δήμου Τρικκαίων (Ν. Τρικάλων)»
- Π.Δ. (ΦΕΚ 886Δ', 25.8.2005): «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης Τρικάλων και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων αυτού»

Φλώρινα (59)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 494Β', 14.7.1988): «Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τύπου του ιστορικού κέντρου της Φλώρινας»

Χαλκίδα (60)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 1003Β', 14.12.1971): «Περί κηρύξεως χώρου ως ιστορικού και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους της πόλεως Χαλκίδας»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 285Β', 25.5.1982): «Χαρακτηρισμός ως έργων τέχνης έξι κτηρίων στην Πλατεία Αγ. Δημητρίου στη Χαλκίδα»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 357Β', 18.6.1990): «Συμπληρωματικός χαρακτηρισμός ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων των κτηρίων στην πλατεία Αγ. Δημητρίου στην Χαλκίδα και καθορισμός ζωνών προστασίας στα κτίρια αυτά»

Χανιά (61)

- Υ.Α. (ΦΕΚ 523Β', 16.8.1965): «Περί κηρύξεως ιστορικού διατηρητέου μνημείου»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 241ΑΑΠ, 21.9.2011): «Κήρυξη και οριοθέτηση αρχαιολογικού χώρου πόλης Χανίων, Περιφέρειας Κρήτης»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 97ΑΑΠ, 28.3.2012): «Έγκριση οριοθέτησης Ζωνών Α' και Β' προστασίας του αρχαιολογικού χώρου της πόλης των Χανίων, Περιφέρειας Κρήτης»

Χίος (62)

- Π.Δ. (ΦΕΚ 279Α', 6.11.1924): «Περί κηρύξεως διατηρητέων αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων»
- Υ.Α. (ΦΕΚ 1473Β', 29.10.2001): «Καθορισμός περιβάλλοντος χώρου προστασίας του Φρουρίου Χίου»

Π.6.2 Διεθνείς Συμβάσεις

Χάρτες

Διακηρύξεις (κατάλογος)

Παρατίθενται οι Διεθνείς Συμβάσεις, Χάρτες και Διακηρύξεις οι οποίες σχετίζονται -άμεσα ή έμμεσα- με την προστασία αξιόλογων οικιστικών συνόλων (με χρονολογική σειρά):

1. **Ο Χάρτης της Αθήνας για την Αποκατάσταση των Ιστορικών Μνημείων** - The Athens Charter for the Restoration of Historic Monuments (Αθήνα, 1931) [Διεθνές Συνέδριο Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών Ιστορικών Μνημείων]
2. **Η Χάρτα της Βενετίας** (Βενετία, 25-31 Μαΐου 1964) [Διεθνές Συνέδριο Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών Ιστορικών Μνημείων]
3. **Η Σύμβαση της UNESCO για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς** - Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (Παρίσι, 17-21 Νοεμβρίου 1972) [UNESCO]
4. **Η Διακήρυξη του Άμστερνταμ** (Άμστερνταμ, 21-24 Οκτωβρίου 1975) [Συμβούλιο της Ευρώπης]
5. **Η Χάρτα του Πολιτιστικού Τουρισμού** (Βρυξέλλες, 8-9 Νοεμβρίου 1976) [ICOMOS κ.ά.]
6. **Η Σύσταση του Ναϊρόμπι** - Nairobi Recommendation concerning the Safeguarding and Contemporary Role of Historic Areas (26 Νοεμβρίου 1976) [UNESCO]
7. **Η Σύμβαση της Γρανάδας για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης**, (Γρανάδα, 1985) [Συμβούλιο της Ευρώπης]
8. **Η Χάρτα για την προστασία των ιστορικών πόλεων (Χάρτα της Ουάσινγκτον)** - Charter on the Conservation of Historic Towns (Ουάσινγκτον, 1987) [CIVVIH – ICOMOS]
9. **Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο** - European Landscape Convention (Φλωρεντία, 20 Οκτωβρίου 2000) [Συμβούλιο της Ευρώπης]
10. **Η Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς** - Convention pour la Sauvegarde du Patrimoine Culturel Immatériel (Παρίσι, 2003) [UNESCO]
11. **Το Μνημόνιο της Βιέννης** - Vienna Memorandum on World Heritage and Contemporary Architecture: Managing the Historic Urban Landscape (Βιέννη, Αυστρία, Μάιος 2005) [UNESCO-WHC]
12. **Η Διακήρυξη για μια Ολοκληρωμένη Αναζωογόνηση των Ιστορικών Κέντρων** - Declaration for an Integrated Revitalisation of Historic Centres (Βερόνα, 21 Απριλίου 2008) [Ευρωπαϊκή Ένωση, INTER-REG III B, project Hist. Urban: Integrated Revitalization of Historical Towns to Promote Polycentric and Sustainable Development]
13. **Η Σύσταση για το Ιστορικό Αστικό Τοπίο** - Recommendation on the Historic Urban Landscape (Παρίσι, Μάιος 2011) [UNESCO]
14. **Οι αρχές της Valetta για την προστασία και διαχείριση των ιστορικών πόλεων, οικισμών και αστικών περιοχών** - The Valetta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas (Παρίσι, Νοέμβριος 2011) [CIVVIH – ICOMOS]

Π.6.3 Συνεντεύξεις (κατάλογος)

Παρατίθενται παρακάτω τα ονόματα των ειδικών επιστημόνων και εμπειρογνομόνων από τους οποίους ελήφθησαν οι δομημένες συνεντεύξεις (με χρονολογική σειρά):

1. Διονύσιος Ζήβας (31.1.2017)
Αείμνηστος καθηγητής ΕΜΠ
2. Σάββας Κονταράτος (25.3.2017)
Ομότιμος καθηγητής ΑΣΚΤ

3. Βασίλης Δωροβίνος (1.8.2017)
Δικηγόρος-πολιτικός επιστήμονας
4. Γιώργος Σαρηγιάννης (20.12.2019)
Ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ
5. Αντώνης Ζήβας (9.5.2020)
Επίκουρος καθηγητής - Ιόνιο Παν/μιο (Τμήμα Τεχνών, Ήχου & Εικόνας)
6. Φανή Αναϊρούση (15.5.2020)
Πρώην Γεν. Διευθύντρια Πολεοδομίας ΥΠΕΧΩΔΕ
7. Άσπα Γοσποδίνη (28.9.2020)
Καθηγήτρια Πολεοδομίας & Αστικού Σχεδιασμού - Πολυτεχνική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Τμήμα Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης)

Π.6.4 Ειδική βιβλιογραφία για τα εξεταζόμενα αστικά κέντρα

Παρατίθεται βιβλιογραφία για τα εξεταζόμενα αστικά κέντρα - για όσες πόλεις βρέθηκε (ανά πόλη, με αλφαβητική σειρά):

▶ **Αγρίνιο** (2)³

Μονιούδη-Γαβαλά Δ. (2010), "Αγρίνιο. Ο ρόλος της δημοτικής αρχής στη διαδικασία σχηματισμού της νεώτερης πόλης" στο *Αγρίνιο: Δήμαρχοι και δημαρχίες, 1833-2006*, Πάτρα, εκδόσεις Το Δόντι, σ. 19-22.

Μονιούδη-Γαβαλά Δ. (2010), *Αγρίνιο: Πολεοδομική εξέλιξη από την αναδημιουργία στην ακμή του μεσοπολέμου (1830-1940)*, Αγρίνιο, Έκδοση Δήμου Αγρινίου.

Παπατρέχας Γ. (1991), *Ιστορία του Αγρινίου*, Αγρίνιο, εκδόσεις Δήμου Αγρινίου.

▶ **Αίγιο** (3)

Καλαφάτης Θ. (1985), "Επαγγελματικός καταμερισμός και χωροταξικές όψεις στο Αίγιο τον 19^ο αιώνα" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Β' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 469-481.

Καπαρός Α. κ.ά. (1995), *Πολεοδομική ανάπτυξη του ιστορικού κέντρου Αιγίου*, ανέκδοτη μελέτη, ΤΕΕ-Τμ. Δυτικής Ελλάδας, Πάτρα.

Παναγόπουλος Γ. (1981), *Η Αστική κοινότης της Βοστίτσας κατά την Β' Ενετοκρατία*, Αθήνα.

Σταυρόπουλος Α. (1954), *Ιστορία της πόλεως Αιγίου*, Πάτρα.

▶ **Αλεξανδρούπολη** (5)

Πορτοκαλίδης Κ. (2018), "Ο Συντελεστής Δόμησης ως κρίσιμη χωρική μεταβλητή σχεδιασμού: Το παράδειγμα της Αλεξανδρούπολης", *Αεικώρος*, τ.27, σ.173-195.

▶ **Αργοστόλι** (7)

Μπεριάτος Η. (1997), "Αρχιτεκτονική και πολεοδομία στο μετασεισμικό Αργοστόλι", στο *Μελέτες για την ιστορία και τον χώρο των νησιών Κεφαλονιάς και Ιθάκης*, Αργοστόλι, ΙΚΙ, σ. 127-138.

3 Ο αριθμός αυτός αποτελεί κωδικό αριθμό ο οποίος είναι μοναδικός για κάθε ένα αστικό κέντρο και ο οποίος ταυτίζεται με τον αριθμό που έχει στον πίνακα 7.

Μπεριάτος Η. (2008), "Αργοστόλι: πολεοδομικός σχεδιασμός και οικιστική ανάπτυξη στο 2^ο ήμισυ του 20^{ου} αιώνα" στον τόμο πρακτικών του *Η' Διεθνούς Πανιόνιου Συνεδρίου*, Κύθηρα 21-25 Μαΐου 2006, Αθήνα, Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών, σ. 593-609.

Μπεριάτος Η. (2020), "Αργοστόλι: οι σεισμοί του 1953, το σχέδιο ανοικοδόμησης και το μοντέρνο κίνημα στην αρχιτεκτονική και πολεοδομία", στο *Πρακτικά ΙΑ' Διεθνούς Πανιόνιου Συνεδρίου*, Τόμος VI, επιμ.: Δώρα Μαρκάτου, Αργοστόλι, Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών, σ. 379-402.

Μπεριάτου Μ. (2020), "Το ιστορικό κέντρο Αργοστολίου: παραδοσιακή και σύγχρονη εκδοχή" στο *Πρακτικά του ΙΑ' Διεθνούς Πανιόνιου Συνεδρίου Έπτανησιακός βίος και πολιτισμός*, Τόμος VI, επιμ.: Δώρα Μαρκάτου, Αργοστόλι, Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών, σ. 497-513.

► Άργος (8)

Αργολίδα, "Η εικόνα ενός νέου κέντρου στην πόλη του Άργους", 14-5-2013.

Αργολίδα, "Οι τελικές λύσεις να έχουν συγκεκριμένες προβλέψεις & μελέτες", 28-5-2013.

Αργολίδα, "Εγκρίθηκε από το ΚΑΣ η μελέτη για την ανάπλαση", 31-8/1-9-2013.

Αργολίδα, "Αθήνη Πρόταση": Αυτές είναι οι προτάσεις μας", 22/23-4-2017.

Αργολίδα, "Κόντρα για τα έργα στον Δ. Άργους-Μυκηνών", 11-5-2017.

Αυγή, "Ο δήμαρχος που πριόνισε την Ιστορία του Άργους", 4-1-2017.

Αυγή, "Τέλος για το υπεραιωνόβιο κυπαρίσσι της Πλατείας του Άργους", 4-1-2017.

Τα Αργολικά, "Υπογράφηκε η σύμβαση για τη μελέτη της Αστικής Ανάπλασης του Άργους", 9-2-2013.

Τα Αργολικά, "Οι έμποροι για την ανάπλαση του κέντρου του Άργους", 16.3.2013.

Γιαννούδης Φ. (2016), "Οίστρος ακοχασίας στο Άργος", ηλεκτρ. εφημερίδα *Αργολικά*, 18-1-2016 (www.argolika.gr).

Δημοσκόπος (2016), "Δημοσκοπικά παιχνίδια στο Άργος", ηλεκτρ. εφημερίδα *Αργολικά*, 18-8-2016 (www.argolika.gr).

Δωροβίνης Β. (2013), "Η 'ανάπλαση' του κέντρου του Άργους", *Αργολίδα*, 24-5-2013.

Δωροβίνης Β. (2015), "Ηρόστρατοι στο Άργος", *Αρχαιολογία*, 20-12-2015.

Δωροβίνης Β. (2016), "Ανασύσταση της βόρειας πτέρυγας των στρατώνων", ηλεκτρ. εφημερίδα *Αργολικά*, 18-1-2016 (www.argolika.gr).

Δωροβίνης Β. (2016), "Νεοβάνδαλοι στο Άργος", *Αρχαιολογία*, 23-3-2016.

Δωροβίνης Β. (2016), "Νέος βανδαλισμός στο Άργος και η διάβρωση υπηρεσιών και πανεπιστημίου", *Αρχαιολογία*, 22-12-2016.

Δωροβίνης Β. (2017), "Στίγμα εσσει", ηλεκτρ. εφημερίδα *Αργολικά*, 6-1-2017 (www.argolika.gr).

Δωροβίνης Β. (2017), "Νέες επεμβάσεις στο Άργος", *Αρχαιολογία*, 2-2-2017.

Δωροβίνης Β. (2017), "Το 'παρασκήνιο' για το κυπαρίσσι", *Καθημερινή*, 8-2-2017.

Ζάγκας Θ. (2017), "Τεχνική Έκθεση εκτίμησης της μείωσης της αντοχής του κορμού, δένδρου κυπαρισσιού στην κεντρική πλατεία του Άργους", *Αργολικά*.

Ζιαμπάκας Στ. (2017), "Αιδώς Αργείοι! Έκοψαν το ιστορικό κυπαρίσσι", *Εφημερίδα των Συντακτών*, 4-1-2017.

Κανέλλης Η. (2013), "Ποιος θυμάται τον δήμαρχο Καμπόσο;", *Τα Νέα*, 27-6-2013.

Κάσσιος Κ. (2017), "'Ρέκβιεμ' ενός ιστορικού κυπαρισσιού", *Καθημερινή*, 14-1-2017.

Κόνδης Γ. (2013), "Άργος το πολυδίψιον...", *Αργολίδα*, 24-5-2013.

Κωνσταντίνος Δ. (2003), "Οι Διεθνείς Συμβάσεις και η προστασία των ιστορικών πόλεων. Η περίπτωση του Άργους", στο *Η Πόλη, το Μουσείο, το Μνημείο. Δοκίμια πολιτιστικής διαχείρισης*, επιμ.: Δ. Κωνσταντίνος, Αθήνα, εκδόσεις Scripta, σσ.56-60.

Μάλλεβ Σπ. (2015), "Παραλογισμός 'ανάπλησής' στο κέντρο του Άργους", *Αυγή*, 24-5-2015.

Μητρόπουλος Γ. (2016), "Η παράνοια στο Άργος", ηλεκτρ. εφημερίδα *Αργολίκα*, 18-6-2016 (www.argolika.gr).

Νίκας Β. (2017), "Οι πεντάφωτοι φανοστάτες και ο Καμπόσος", ηλεκτρ. εφημερίδα *Αργολίκα*, 2-2-2017 (www.argolika.gr).

► Βέροια (10)

Δήμος Βέροιας (1990), *Προστασία και ανάπλαση της ιστορικής πόλης: Αρχιτεκτονικές και πολεοδομικές επεμβάσεις στο ιστορικό κέντρο της Βέροιας*, ανέκδοτη μελέτη, Δήμος Βέροιας.

Καλογήρου Ν. (1983), "Το ιστορικό κέντρο της Βέροιας", *Πόλη και Περιφέρεια*, τ.8.

Καλογήρου (1989), *Βέροια*, (σειρά: Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική), Αθήνα, εκδόσεις Μέλισσα.

► Βόλος (11)

Αδαμάκης Κ. (2009), *Τα βιομηχανικά κτίρια του Βόλου*, Αθήνα, εκδόσεις ΠΙΟΠ.

Δημόγλου Α. (1999), *Βόλος: ένας αιώνας*, Βόλος, εκδόσεις ΔΗ.Κ.Ι.

Παπαγιαννοπούλου Ε. (1985), "Το λιμάνι του Βόλου στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Η ανάπτυξή του σε σχέση με τα δίκτυα θαλασσιών και χερσαίων συγκοινωνιών" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Β' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 487-498.

Χαστάογλου Β. (2007), *Το πορτραίτο της πόλης από τον 19^ο αιώνα έως σήμερα*, Βόλος, εκδόσεις ΔΗ.Κ.Ι.

► Γιαννιτσά (12)

Δημητριάδης Ευ. (1975), "Οι συνοικίες και οι δρόμοι των Γιαννιτσών κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνα", *Μακεδονικά*, τ. ΙΕ', Θεσσαλονίκη.

► Δράμα (14)

Ματσίνης Ι. κ.ά. (2002), *Μελέτη στρατηγικών επιλογών ανάπλασης ιστορικού κέντρου Δράμας*, ανέκδοτη μελέτη, ΤΕΕ-Τμ. Ανατ. Μακεδονίας.

► Έδεσσα (15)

Ζαρκάδα-Πιστιόλη Χρ. (1988), "Το Βαρόσι της Έδεσσας", *Αρχαιολογία*, τ. 26.

► Ερμούπολη (16)

Αγριαντώνη Χ. (1983), "Η θέση της Ερμούπολης στην ελληνική οικονομία τον 19^ο αιώνα: οι παγίδες των πηγών", *Τα Ιστορικά*, τ.1.

Αγριαντών Χ. (1985), "Οι μετασχηματισμοί της βιομηχανικής δομής της Ερμούπολης τον 19^ο αιώνα" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Β' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 603-608.

Αγριαντών Χ., Φενερλή Α. (1999), *Ερμούπολη-Σύρος. Ιστορικό οδοιπορικό*, Αθήνα, εκδόσεις Ολκός.

Αγριαντών Χ., Δημητρόπουλος Δ. (επιμ.) (2008), *Σύρος και Ερμούπολη: Συμβολές στην ιστορία του νησιού, 15ος-20ος αιώνας*, Αθήνα, ΙΝΕ/ΕΙΕ (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών).

Καρδάσης Β. (1985), "Ερμούπολη: αστικές λειτουργίες και συμπεριφορές" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Β' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 585-589.

Κατσουρός Μ. (2000), *Τα ρυμοτομικά διατάγματα της Ερμούπολης*, Αθήνα, εκδόσεις Κατσουρός.

Λούκος Χ. (1985), "Μια ελληνική πόλη σε παρακμή: η Ερμούπολη το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Β' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 591-601.

Στεφάνου Ι. (2003), *Ο πολεοδομικός σχεδιασμός της Ερμούπολης. Μια πρότυπη πολεοδομική αντιμετώπιση ιστορικής πόλης*, Εργαστήριο Πολεοδομικής Σύνθεσης ΕΜΠ, Αθήνα.

Τούντας Μ. (1985), "Πόλη και βιομηχανία. Η περίπτωση της Ερμούπολης" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Β' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 609-634.

Τραυλός Ι., Κόκκου Α. (1980), *Ερμούπολη. Η δημιουργία μιας νέας πόλης στη Σύρο στις αρχές του 19^{ου} αιώνα*, Αθήνα, εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζα της Ελλάδος.

► Ζάκυνθος (17)

Ζήβας Δ. (2002), *Η αρχιτεκτονική της Ζακύνθου*, Αθήνα, εκδόσεις ΤΕΕ.

Ζήβας Δ. (2010), "Ζάκυνθος, 1953: Η συνέχεια μετά την καταστροφή" στο *Σεισμοί και οικιστική ανάπτυξη*, επιμ.: Η. Μπεριάτος, Π. Δεληαδέτσιμας, Αθήνα, εκδόσεις Κριτική.

Κομιώτη Κ. (2014), *Σεισμικές καταστροφές και οικιστική ανασυγκρότηση: Συγκριτική ανάλυση των περιπτώσεων Ζακύνθου-Καλαμάτας*, Βόλος, εκδόσεις Παν/μίου Θεσσαλίας.

► Ηράκλειο (19)

Τζομπανάκη Χ. (2000), *Το Ηράκλειο εντός των τειχών*, Ηράκλειο, εκδόσεις ΤΕΕ-Τμήμα Ανατολικής Κρήτης.

Τζομπανάκη Χ. (2012), *Χάνδακας: η πόλη και τα τείχη*, Ηράκλειο, Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών.

► Ιωάννινα (22)

Γκράτζιου Ο. (1984), "Προστασία των οικιστικών συνόλων και η ελληνική πρακτική: η περίπτωση των Ιωαννίνων", *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 26, σ. 163-181.

Κανετάκης Γ. (1994), *Το Κάστρο: Συμβολή στην πολεοδομική ιστορία των Ιωαννίνων*, Αθήνα, έκδοση ΤΕΕ.

Τσιούρης Κ. (1983), "Η βυζαντινή οχύρωση των Ιωαννίνων", *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τ. 25, Ιωάννινα, σ. 133-157.

► Καλαμάτα (24)

Καρύδης Δ. (1990), *Καλαμάτα: Αναγνώριση Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομικής Φυσιογνωμίας*, ανέκδοτη έρευνα, ΓΓΕΤ.

Κομιώτη Κ. (2014), *Σεισμικές καταστροφές και οικιστική ανασυγκρότηση: Συγκριτική ανάλυση των περιπτώσεων Ζακύνθου-Καλαμάτας*, Βόλος, εκδόσεις Παν/μίου Θεσσαλίας.

► **Κατερίνη (29)**

Δημητριάδης Ε.Π., Λαγόπουλος Α., Σταθακόπουλος Π. (1999), "Η νέα φυσιογνωμία της Κατερίνης: Αναδιάρθρωση του κέντρου και της εικόνας της πόλης", *Τεχνικά Χρονικά*, σειρά II, εξαμηνιαία έκδοση ΤΕΕ, τόμος 19, τεύχος 1-2, σ. 7-18.

► **Κέρκυρα (30)**

Αγοροπούλου-Μπιρμπίλη Α. (1982), *Κέρκυρα* (σειρά: Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική), Αθήνα, εκδόσεις Μέλισσα.

Αγοροπούλου-Μπιρμπίλη Α. (2002), *Κέρκυρα - αστική αρχιτεκτονική περιόδου Αγγλοκρατίας*, Αθήνα.

Αλεκτορίδου Β., Μητροπία Μ., Αγοροπούλου-Μπιρμπίλη Α. κ.ά. (2005), *Πρόταση ένταξης της Παλιάς Πόλης της Κέρκυρας στον κατάλογο μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς, Κέρκυρα*, ΤΕΕ-Τμήμα Κέρκυρας / Δήμος Κέρκυρας / ΥΠΠΟ-Διεύθυνση Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων.

► **Λάρισα (37)**

Παλιούγκας Θ. (1996), *Η Λάρισα κατά την Τουρκοκρατία (1423-1881)*, Τόμος Α', εκδόσεις Δήμου Λάρισας.

Τσουγιόπουλος Γ. (1981), *Το ελληνικό αστικό κέντρο. Δεύτερο μέρος: Η περίπτωση της Λάρισας*, Αθήνα, εκδ. ΕΚΚΕ.

Φαρμακίδης Ε. (2001), *Η Λάρισα, Τοπογραφική και ιστορική μελέτη*, Λάρισα, εκδ. Βιβλιοπωλείο Γνώση (επανεκδοση της έκδοσης του 1926).

► **Λευκάδα (38)**

Τομαρά-Σιδέρη Μ. (1985), "Η διαφοροποίηση του αστικού χώρου στο πεδίο των δημογραφικών συμπεριφορών. Η περίπτωση της Λευκάδας τον 19^ο αιώνα" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Β' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 483-486.

► **Μεσολόγγι (41)**

Κατσούλης Π. (2010), *Μεσολόγγι 1830-1940. Η μεταμόρφωση μιας κοινωνίας*, Μεσολόγγι, εκδόσεις Ασημακόπουλος.

Κληισοβίτης Α. (επιμ.) (2011), *Μεσολόγγι - Ιερή Πόλη*, Μεσολόγγι, έκδοση Κέντρου Λόγου και Τέχνης-Μουσείου "Διέξοδος".

Κορδόση Α. (1999), *Γνωρίστε το Μεσολόγγι*, Μεσολόγγι, εκδόσεις Ασημακόπουλος.

► **Νάουσα (43)**

Καλογήρου Ν., Νομικός Μ. (1985), "Η Νάουσα της Μακεδονίας. Από την αυτόνομη κοινότητα της τουρκοκρατίας στη νεοελληνική βιομηχανική πόλη" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Α' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 257-271.

Στουγιαννάκης Ε. (1976), *Ιστορία της πόλεως Ναούσης*, Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Σύλλογος αποφοίτων Ναούσης 'Αναστάσιος Μιχαήλ ο Λόγιος'.

► **Ναύπακτος (44)**

Κωνσταντίνος Δ. (1994), "Ναύπακτος. Προβλήματα προστασίας μιας ιστορικής πόλης", *Ναυπακτικά*, τ. ΣΤ' (1992-1993), σ. 201.

► **Ναύπλιο (45)**

Αντωνακάτου Ντ. (1988), *Ναύπλιο '88*, Αθήνα, εκδ. Βουλγαρίδη-Χατζησιτύλη Ο.Ε.

Δωροβίνης Β. (1985), "Ο σχεδιασμός του Ναυπλίου κατά την Καποδιστριακή περίοδο (1823-33). Η ειδική περίπτωση και τα γενικότερα προβλήματα" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Α' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 287-296.

Καθαφάτη Ε. (1984), "Η πολεοδομία της Επανάστασης: Ναύπλιο, 1822-1830", *Τα Ιστορικά*, τ. 2.

Μαϊστρου Ε. (1995), "Σχεδιασμός δικτύου σε ιστορικά κέντρα πόλεων. Η περίπτωση του Ναυπλίου", *Τεχνικά Χρονικά*, διμηνιαία έκδοση (1^η έκτακτη έκδοση), σσ.86-87.

Σπουδαστήριο Αρχ. Συνθέσεων, Σχολή Αρχιτεκτόνων-ΕΜΠ (1994), *Ναύπλιο, ολοκληρωμένο πρόγραμμα προστασίας της παλιάς πόλης*, πολυγραφημένη έκδοση, Σπουδαστήριο Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων, Αθήνα.

► **Ξάνθη (46)**

Οικονομίδου Ε., Παπανίκα Ε., Τσομπάνη Κ. (1994), "Συμβολή για μια συστηματική καταγραφή και ανάλυση των ιστορικών κέντρων σύγχρονων πόλεων: η περίπτωση της παλαιάς πόλης της Ξάνθης", *Τεχνικά Χρονικά*, επιστ. έκδοση- περιοχή Α', τόμος 14, τ.1, σ. 285-326.

► **Πάτρα (48)**

Δεσποινιάδου Β. (2000), "Πολεοδομική ανάγνωση ενός οικοδομικού τετραγώνου στο ιστορικό κέντρο της Πάτρας: συμβολή στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης της νεοελληνικής πόλης", *Τεχνικά Χρονικά*, επιστ. έκδοση ΤΕΕ, II, τ. 1-2, σ. 9-20.

► **Πρέβεζα (49)**

Αυδίκος Β. (1991), *Πρέβεζα 1945-1990: Όψεις της μεταβολής μιας επαρχιακής πόλης*, Πρέβεζα, εκδόσεις Δήμου Πρέβεζας.

Βελήνης Γ. (1997), "Οι οχυρώσεις της Πρέβεζας και της ευρύτερης περιοχής", *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, τ. 14, σ. 5-17.

Δοξιάδης Κ. (1966), *Σχέδιο ανάπτυξης της Πρέβεζας*, Αθήνα, Γραφείο Μελετών Δοξιάδης και Συνεργάτες.

Ρέντζος Ι., Γιαννούλης Ν., Καθλίνικος Γ. (2005), "Πολιτεία, κοινωνία και αγορά στην Πρέβεζα - Ιστορικός χρόνος και ιστορικό κέντρο σε μια μικρή ελληνική πόλη" στο *Η ελληνική πόλη σε ιστορική προοπτική*, επιμ.: Σαπουνάκη-Δρακάκη Λ., Αθήνα, εκδόσεις Διόνικος, σ. 96-106.

► **Ρέθυμνο (52)**

Ζήβας Δ., Μαϊστρου Ε. κ.ά. (1998), *Ρέθυμνο: Λειτουργική φυσιογνωμία και προστασία της Παλιάς Πόλης*, ερευνητικό πρόγραμμα, ΕΜΠ-Σχολή Αρχιτεκτόνων-Τομέας Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού.

Μουτσόπουλος Ν., Ζέρβας Γ. (1973), *Μελέτη προστασίας και αναδείξεως Παλαιάς Πόλεως Ρεθύμνης*, Θεσσαλονίκη.

Τρούλης Μ. (1998), *Ρέθυμνο. Ιστορία-Περιήγηση-Σύγχρονη Ζωή*, Ρέθυμνο, εκδόσεις Μίτος.

► Ρόδος (53)

Ευθυμίου-Χατζηλάκου Μ. (1985), "Η πόλη της Ρόδου το 18^ο αιώνα. Φυλετικό μωσαϊκό, τόπος κατοικίας και ασχολίες των κατοίκων της" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Α' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 67-74.

Δήμος Ρόδου-Γραφείο Συντήρησης και Αποκατάστασης Μεσαιωνικής Πόλης Ρόδου, Πρόγραμμα Σύμβασης ΥΠ.ΠΟ-ΤΑΠΑ-Δ. Ρόδου (1989), *Η παλιά πόλη της Ρόδου. Μελέτες-επεμβάσεις 1985-1988*, Ρόδος, Δήμος Ρόδου.

Κόλλιας Η. (2000), *Η μεσαιωνική πόλη της Ρόδου και το παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου*, Ρόδος, εκδ. ΥΠΠΟ-ΤΑΠ.

Κόλλιας Η. (2011), *Οι υπότες της Ρόδου - Το παλάτι και η πόλη*, Αθήνα, εκδοτική Αθηνών.

Κωνσταντινόπουλος Γ. (1986), *Η πόλη της Ρόδου*, Αθήνα, εκδόσεις Αδάμ-Πέργαμος.

Παπαχριστοδούλου Χ. (1994), *Ιστορία της Ρόδου από τους προϊστορικούς χρόνους έως την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου (1948)*, Αθήνα, εκδόσεις Κουλτούρα.

ΥΠΠΟ-ΤΑΠΑ (2001), *Μεσαιωνική πόλη Ρόδου: έργα αποκατάστασης (1985-2000)*, Ρόδος, έκδοση ΤΑΠΑ.

► Τρίκαλα (56)

Μπαρούτας Κ. (2012), *Η αισθητική των Τρικάλων - Φυσικό και αρχιτεκτονικό τοπίο, χώροι και μνημεία, η εξέλιξη της πόλης υπό το πρίσμα της αισθητικής*, Θεσσαλονίκη, εκδοτικός οίκος Αντ. Σταμούλη.

Κωστοπούλου-Μπαλαμωτή Αικ. (1987), *Η συνοικία Βαρούσι από τον 17^ο αιώνα μέχρι σήμερα*, Αθήνα, εκδόσεις Πολιτιστικού Συλλόγου Τρικάλων "Το Βαρούσι".

Τσαπάλα-Βαρδούλη Φ. (1987), *Τρίκαλα* (σειρά: Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική), Αθήνα, εκδόσεις Μέλισσα.

► Τρίπολη (57)

Μπούερμαν Α. (Boyerman A.) (1957), *Τρίπολις: η ζωή μιας ελληνικής πόλεως* (μτφ. Ι. Δάινερ), Αθήνα.

Τσακόπουλος Π. (1985), "Τρίπολη: Πολεοδομική, μορφολογική μελέτη της μετάβασης απ' την οθωμανική στη νεοελληνική πόλη" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Α' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 297-325.

► Χανιά (61)

Παπαδία-Λάλα Αν. (1985), "«Cittadini» και κάτοικοι πόλεων. Κοινωνική διαστρωμάτωση στα βενετοκρατούμενα Χανιά (μέσα 16^{ου}-17^{ου} αιώνα)" στο *Νεοελληνική Πόλη: οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος*, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Α' τόμος, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σ. 59-66.

Ανδριανάκης Μ. (1997), *Η Παλιά Πόλη των Χανίων*, Αθήνα, εκδόσεις Αδάμ.

Διμμέλη Δ. (2018), "Μετακινήσεις στα Ιστορικά Κέντρα. Σχεδιάζοντας την παλιά πόλη των Χανίων", στο *Μνήμη και αστικό φαινόμενο: πολεοδομικές πολιτικές για την προστασία και ανάδειξη ιστορικών ιστών, μνημείων και τόπων. Ευρωπαϊκή εμπειρία και προοπτικές*, επιμ.: Στ. Τσέτσος, Αθήνα, εκδ. Μίλητος, σ. 317-331.

► Χίος (62)

Μονιούδη-Γαβαλά Δ. (2001), *Το κάστρο της Χίου: Οι οχυρώσεις και η περιτειχισμένη πόλη από τον*

μεσαιώνα στις μέρες μας, Χίος, εκδόσεις Τεγέας.

Μονιούδη-Γαβαλά Δ. (2004), *Πόλη Χίου 1830-1940. Πολεοδομική εξέλιξη από τον τελευταίο αιώνα της οθωμανικής κατοχής στο ελληνικό κράτος*, Αθήνα, Δήμος Χίου & Κοινωφελές Ίδρυμα Κωνσταντίνου Β. Τσαπάλα.

Π.6.5 Διπλωματικές εργασίες ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα (κατάλογος)

Παρατίθενται -ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα- ερευνητικές καθώς και διπλωματικές εργασίες το θέμα των οποίων σχετίζεται με αρχιτεκτονική κληρονομιά, ιστορικά σύνολα, παραδοσιακούς οικισμούς κ.λπ.

A. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)

A1. Ερευνητικές εργασίες (διαλέξεις)⁴

ΕΜΠ (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο)		
Ερευνητικές εργασίες (διαλέξεις)		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
2008	Η πολεοδομική εξέλιξη της Χαλκίδας και ο ρόλος του θαλάσσιου μετώπου	Σοφία Παλόγου
	Η Θεσσαλονίκη του 19ου αιώνα: πολεοδομία και αρχιτεκτονική	Ανδρέας Μεταξάς-Μαριάτος
	Παραδοσιακός οικισμός Μονεμβάσις	Γεώργιος Αλεξόπουλος Σαράντος Μαζαράκης
	Πόρος: ανάληψη παραδοσιακού οικισμού	Ευαγγελία Μπουρσινού Άρης Μπουρσινός
	Η βιομηχανική κληρονομιά της Λακωνίας	Αριστέα Θεοχαράκου Ειρήνη Μάντση
2009	Παραδοσιακός οικισμός Απέρανθου	Εμμανουήλ Πολυκράτης
	Η ιστορία μιας πόλης: η πολεοδομική εξέλιξη της Πρέβεζας	Μαριάννα Λόνη
	Προστασία της λαϊκής αρχιτεκτονικής και του τοπίου: τοσκανικό πρότυπο και ελληνική πραγματικότητα	Άννα Κωστοπούλου
	Η πολεοδομική εξέλιξη της Ξάνθης και ο ρόλος του καπνού	Χουσεΐν Χασανκήλ
2010	Το παράδειγμα του Museumquartier (MQ) στη Βιέννη: ένας τύπος μετασχηματισμών	Νεφέλη Αντωνιάδη
2011	Αποκατάσταση διατηρητέου κτηρίου και ένταξη νέας χρήσης	Μαρία Αστρά
2012	Ναύπλιο: ζητήματα ένταξης σε ιστορικό τοπίο	Θεοδώρα Γκιόλα
	Η πολεοδομική εξέλιξη της Σαλαμίνας	Μαρία Μαζιώτη
	Νέες επεμβάσεις σε μνημεία ή ιστορικά σύνολα	Ανδρέας Αλυγίζος Σεραφείμ Μαντζούφας
2013	Αρχαιολογικό τοπίο και αστική φυσιογνωμία στην ελληνική πόλη: η αντίστροφη ένταξη	Βασιλική Δασκαλάκη Ιωάννα Ηλιάδη

4 Προέρχονται κατά κύριο λόγο από τη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών.

Α2. Διπλωματικές εργασίες⁵

ΕΜΠ (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο)		
Διπλωματικές εργασίες		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
1980	Ναύπακτος: πρόταση για τη διατήρηση του ιστορικού κέντρου ⁶	Ι. Βαίλια, Π. Κωνσταντίνου, Δ. Μιχαήλ, Ε. Μπεραχάς
1988	Η Παλιά Πόλη της Ρόδου. Θέμα: ιστορικά κέντρα πόλεων - διατήρηση και αξιοποίησή τους - το παράδειγμα της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου	Ν. Εφραίμογλου Δ. Μανουσάκης
1997	Μελέτη αναβάθμισης Ιωαννίνων με διατήρηση του ιστορικού κέντρου ⁷	Ιουλίτσα Ξενάκη
1998	Ιστορικό κέντρο Άρτας. Προβλήματα και προοπτικές ⁸	Λουίζα Σκούρα
1999	Λευκάδα. Παλιά Πόλη και διαδικασίες επεμβάσεων ⁹	Ιωάννης Δάγλης
2008	Πολεοδομική αναβάθμιση του κέντρου Τρικάλων	Δήμητρα Βλαχάβα
	Το Άργος	Μιχάλης Πισσαρίδης Μυρτιά Φασουλή
	Ανάπλαση ιστορικού κέντρου Χαλκίδας	Ευρυδίκη Κατσάλη
2009	Επεμβάσεις για την αποκατάσταση και ανάδειξη του ιστορικού οικισμού Κόσκινου Ρόδου	Ειρήνη Καραγεώργη-Χρυσοβαλάντου
	Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης της Λαμίας	Έφη Χορταριά
	Εκτίμηση της προθυμίας πληρωμής των κατοίκων του Μετσόβου (WTP) για τη διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του οικισμού	Κωνσταντίνος Τολίδης
2010	Πολεοδομική αναβάθμιση του ιστορικού κέντρου Ηρακλείου Κρήτης και ανάπλαση του παραλιακού μετώπου	Ελένη Πλουμίδα
	Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου: η πόλη, τα προβλήματα ιδιοκτησιών και η συμβολή του κτηματολογίου ¹⁰	Άρτεμις Βακαλή
2011	Ιστορική αναδρομή και πολεοδομική εξέλιξη της πόλεως των Πατρών	Αθανάσιος Κατσάμπουλης
	Χίος, σε αναζήτηση της κληρονομιάς - Προτάσεις βιώσιμης πολιτιστικής ανάπτυξης	Παναγιώτα Καλογερά
	Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη νήσου Ρόδου	Κωνσταντίνος Σακελλήδης
2012	Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη του Πειραιά	Στέφανος Συρανίδης
	Διατηρητέα κτίρια και ιστορικά διατηρητέα μνημεία: νομικό πλαίσιο προστασίας και τρόποι ενίσχυσης	Άννα-Μαρία Τσέλιου
	Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη της νήσου Κω	Κατίνα Γιαννούλη
	Ανάπλαση οικιστικού δικτύου νήσου Νάξου	Νίκος Μυλωνάς
	Διερεύνηση της διεθνούς εμπειρίας ως προς περιορισμούς της κυκλοφορίας σε προστατευόμενες περιοχές. Το παράδειγμα του οικισμού των Σπετσών	Ζωή Πεταλά
	Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη του Πηλίου	Στέργιος Κουβάτας
	Ιστορική και πολεοδομική ανάπτυξη των Ιωαννίνων	Δημήτρης Φαρδέλλης
	Η εξέλιξη της πόλης της Καλαμάτας με επίκεντρο το ιστορικό της κέντρο	Άννα Σπανογιάννη
	Ιστορική αναδρομή και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης της Καλαμάτας	Αγγελική Αλεβίζου
2013	Η πόλη της Ρόδου κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας	Μαρία-Μαργαρίτα Μίχαλου

5 Προέρχονται κατά κύριο λόγο από τη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών.

6 Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών (ΤΑΤΜ).

7 Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών (ΤΑΤΜ).

8 Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών (ΤΑΤΜ).

9 Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών (ΤΑΤΜ).

10 Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών (ΤΑΤΜ).

2014	Ανάλυση πολεοδομικού ιστού ελληνικών πόλεων με πολεοδομικά και βιοκλιματικά κριτήρια	Μαρία Κανδύλη
	Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης του Βερολίνου: Συγκριτική μελέτη αναβάθμισης υποβαθμισμένων περιοχών σε Αθήνα και Βερολίνο	Βασίλης Βλάχος
	Από τη βιομηχανική πόλη στην αποβιομηχανοποίηση. Ελληνικές και Ευρωπαϊκές βιομηχανοποιήσεις. Δημιουργία σύγχρονου μοντέλου βιομηχανικής πόλης	Σοφία Φουσέκη
	Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης του Ηρακλείου Κρήτης	Λουκάς Τσατσάκης
	Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης των Τρικάλων	Απόστολος Φάβας
2015	Ιστορική αναδρομή και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης της Πάτρας	Ιάσωνας Λιάγκας
2016	Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη Λ. Αιδηψού και περικώρων & θερμολιστική δομή στην περιοχή	Λεωνίδας Λαγουράνης
2017	Διαχείριση τουριστικών ροών σε παραδοσιακούς οικισμούς: Νυμφαίο Φλώρινας – Τζουμέρκα	Παναγιώτης Κουής

Β. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)

ΑΠΘ (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)		
Ερευνητικές εργασίες		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
2010	Αναπλάσεις στο ιστορικό κέντρο της Φλωρεντίας από το 19 ^ο αιώνα μέχρι σήμερα-Πρακτική και μεθοδολογία των πολεοδομικών επεμβάσεων ¹¹	Ιωάννα-Άννα Παπαχρήστου
2014	Προσέγγιση των τάσεων εξέλιξης του πολεοδομικού ιστού των ελληνικών πόλεων ¹²	Αθηνά Σολιοπούλου
2015	Ξυπνώντας το παρελθόν. Αναβίωση ιστορικών οικισμών στη Μεσόγειο	Μαρία Σαχασμάνογλου
Διπλωματικές εργασίες		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
2012	Η εξέλιξη του λόφου του Φρουρίου στη Λάρισα ¹³	Ανθή Μάτσκα
2013	Προς ένα θεσμικό πλαίσιο προστασίας παραδοσιακών οικισμών: Καταγραφή, αξιολόγηση και προτάσεις ¹⁴	Αλίκη Μεταλλήνου

Γ. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ)

ΔΠΘ (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης)		
Διπλωματικές εργασίες		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
1991	Παλιά Πόλη Ξάνθης: πολεοδομική ανάπλαση και ένταξη στη σύγχρονη πόλη ¹⁵	Ε. Οικονομίδου, Ε. Παπανίκα, Κ. Τσομπάνη
2005	Ανάδειξη ιστορικού κέντρου στην πόλη της Κομοτηνής ¹⁶	Ι. Ξυδά, Γ. Φουτιτσιά

11 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας & Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

12 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας & Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

13 Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνική Σχολή.

14 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας & Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

15 Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, Πολυτεχνική Σχολή.

16 Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνική Σχολή.

Δ. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (ΠΘ)

ΠΘ (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)		
Διπλωματικές εργασίες		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
1997	Ανάπλαση του ιστορικού κέντρου της Χαλκίδας ¹⁷	Μαρία Κοτσίμπου
2003	Μέθοδοι χωρικού προσδιορισμού ιστορικών κέντρων πόλεων: το παράδειγμα της Βέροιας ¹⁸	Σοφία Παρθενοπούλου
2004	Η πολεοδομική εξέλιξη της πόλης της Βέροιας. Η περίπτωση των συνοικιών της Μπαρμπούτας και Κυριώτισσας ¹⁹	Ανδρέας Κυρατζής
2006	Η ένταξη των ιστορικών κέντρων στον αστικό ιστό: η περίπτωση της Δράμας ²⁰	Σοφία Κεσσοπούλου
2007	Πολεοδομικός σχεδιασμός του ιστορικού κέντρου των Τρικάλων ²¹	Γιώργος Ζαφόλης
2008	Ανάπλαση και βιώσιμη ανάπτυξη ιστορικών κέντρων πόλεων: η περίπτωση των Χανίων ²²	Ειρήνη Μανωλικάκη
2009	Τα ιστορικά κέντρα των πόλεων και η λειτουργία της κατοικίας: η περίπτωση της Παλιάς Πόλης του Ρεθύμνου ²³	Μαρία Γενναδίου
2014	Η πολιτιστική κληρονομιά των ιστορικών κέντρων πόλεων και η ένταξή τους στον σύγχρονο πολεοδομικό ιστό. Η τουριστική προοπτική. Μελέτες περίπτωσης Χανίων-Βενετίας ²⁴	Χριστιάνα Μαμάτση

Ε. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)

ΕΣΣΔΑ (Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης)		
Διπλωματικές εργασίες		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
2007	Διυπουργικές σχέσεις κατά την άσκηση δημόσιων πολιτικών. Το παράδειγμα της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ²⁵	Νικόλαος Πανουτσόπουλος

17 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή (ΤΜΧΠΠΑ).

18 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

19 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

20 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

21 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

22 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

23 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

24 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

25 Τμήμα Γενικής Διοίκησης.

ΣΤ. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

ΕΑΠ (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο)		
Διπλωματικές εργασίες		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
2007	Ανάπλαση ιστορικών κέντρων με έμφαση στην αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων: Μελέτη περίπτωσης η περιοχή της παλιάς αγοράς Τρικάλων	Αντιγόνη Ρήγα
	Αναπλάσεις ιστορικών κέντρων με έμφαση στην βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών: η περιοχή της παλιάς αγοράς Τρικάλων	Γεωργία Μπακώση
2008	Περιβαλλοντικός σχεδιασμός αστικών υπαίθριων χώρων σε ιστορικά κέντρα πόλεων: η περίπτωση των υπαίθριων χώρων του άξονα της οδού Δημητρίου Γούναρη στο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης	Κυριακή Πετρίδου
2012	Κοινωνική δικτύωση πολιτιστικών φορέων στα ιστορικά κέντρα των πόλεων. Δυνατότητες και προοπτικές μιας σύγχρονης πρωτοβουλίας	Χαρίκλεια Γιαννακάκη
	Η ιστορική μνήμη και η ιστοριογραφία ως πεδίο πολιτιστικής πολιτικής και ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Μελέτη περίπτωσης: Δήμος Ναυπάκτου	Κωνσταντίνα Αυγεροπούλου
2015	Βιώσιμη πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη: η περίπτωση του μνημείου της UNESCO της Παλιάς Πόλης της Κέρκυρας	Χριστίνα Μιχαήλ
2016	Πολιτιστική διαχείριση, αναβίωση ιστορικών περιοχών και τοπική ανάπτυξη: η περίπτωση Παλαιών Βόθου	Αρετή Μίκα
2018	Η αστική αναζωογόνηση ως εργαλείο περιβαλλοντικής προστασίας: η περίπτωση των Παλαιών Βόθου	Γιώργος Δανηλόπουλος

Π.6.6 Διδακτορικές διατριβές ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα (κατάλογος)

Παρατίθενται -ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα- διδακτορικές διατριβές το θέμα των οποίων σχετίζεται με αρχιτεκτονική κληρονομιά, ιστορικά σύνολα, παραδοσιακούς οικισμούς κ.λπ.

Α. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)

Α1. Διδακτορικές διατριβές²⁶ (εκπονηθείσες)

ΕΜΠ (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο)		
Διδακτορικές διατριβές (εκπονηθείσες)		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
1988	Προστασία αστικών συνόλων. θεωρητική και πρακτική έρευνα	Ευάγγελος Λυρούδης

26 Σχοπή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών.

1999	Λειτουργική συγκρότηση και αρχιτεκτονική εξέλιξη του ιστορικού κέντρου του Πειραιά 1835-1912	Σταματίνα Μαλικούτη
2012	Ανάπτυξη πολυκριτηριακού συστήματος ψηφιακής διαχείρισης αξιόλογων κτηρίων και συνόλων με βάση δεδομένων και GIS. Η περίπτωση του ιστορικού τόπου της Ερμούπολης.	Παύλος Χατζηγρηγορίου
2012	Συμβολή στη μελέτη της ιταλικής αρχιτεκτονικής του μεσοπολέμου στην πόλη της Κω ²⁷	Ιουλίτσα Παπαευτυχίου
2014	Η πόλη της Ρόδου κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους. Ο μετασχηματισμός των οχυρώσεων από την ύστερη αρχαιότητα έως την ιπποτική οχυρωμένη πόλη (7 ^{ος} αι.-1480)	Αικατερίνη Μανούσου-Ντέλλα
2017	Τρίκαλα: Η πολεοδομική εξέλιξη από το 1880 έως το 1940 - από την Οθωμανική περίοδο στο ελληνικό κράτος	Αγγελική Κότσιαρη
2019	Προστασία ιστορικών συνόλων: Οι Πόλεις Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας και της Μεγάλης Βρετανίας	Τσαμπίκα Μιχαλάκη
2020	Δομές Πόλεων. Μεταβολές και σταθμοί στην εξέλιξη πέντε ελληνικών πόλεων, 15ος-20ος	Αικατερίνη Χριστοφοράκη

A2. Διδακτορικές διατριβές²⁸ (ενεργές)

ΕΜΠ (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο)		
Διδακτορικές διατριβές (ενεργές)		
ΤΟΜΕΑΣ ²⁹	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
I	Αρχιτεκτονικές ερμηνείες του ζητήματος «προστασία του τοπίου» στη μεταπολεμική Ελλάδα: Η Κοσμητεία Εθνικού Τοπίου και Πόλεων	Βασιλική Λιόλιου
III	Αρχιτεκτονική τοπίου και μνήμη: Η θεώρηση του τοπίου ως πολιτιστικού μνημείου και ως τμήματος της πολιτισμικής παράδοσης	Ελένη Λάγκρη
I	Οι οικισμοί της υπαίθρου των Επτανήσων	Πολυξένη-Ελίσσάβη Τραυλού
I	Η αστική Οθωμανική αρχιτεκτονική στην πόλη της Ρόδου	Ειρήνη Καραγεώργη-Χρυσοβαλάντου
II	Η Πόλη της Χαλκίδας: Πολεοδομική εξέλιξη από το τέλος του Μεσαίωνα έως τις αρχές της εκβιομηχάνισής της (15ος-19ος αιώνες)	Ευρυδίκη Κατσάλη
II	Η πολεοδομική εξέλιξη της πόλης της Λευκάδας από το 1684 μέχρι σήμερα	Ζωή Ζαβιτσάνου

27 Σύμφωνα με τη διδακτορική διατριβή της Ι. Παπαευτυχίου, "...Τον Δεκέμβριο του 1928 θεσμοθετήθηκε το πρώτο ρυθμιστικό σχέδιο της πόλης της Κω, βάσει του Κυβερνητικού Διατάγματος 234/17-12-1928, για την επέκταση και εξυγίανση της πόλης, εξαιρουμένων των παλαιών συνοικιών της. Συντάχθηκε από τη Διεύθυνση Δημοσίων Έργων και έδινε στο Δήμο χρονικό ορίζοντα 25 ετών για τη υλοποίησή του. Αποτελούσε πρόταση επέκτασης των ορίων της πόλης, σε ακτινωτή διάταξη περιμετρικώς του κλειστού λιμανιού της. Καθοριστικές σημασίας ήταν η διατήρηση της τειχιωμένης πόλης και της εκτός των τειχών μουσουλμανικής συνοικίας 'Χαλουβαζιά', στις οποίες απαγορευόταν η ανοικοδόμηση νέων κατασκευών και η τροποποίηση των υφιστάμενων". Αξίζει να σημειωθεί ότι η κήρυξη του ιστορικού κέντρου της Κω υπήρξε η πρώτη που έγινε στην Ελλάδα, επί ιταλοκρατίας, στο πλαίσιο των πολεοδομικών αντιλήψεων που επικρατούσαν τότε στην ιταλική μητρόπολη και στην Ευρώπη γενικότερα, για τη διατήρηση των ιστορικών πυρήνων των πόλεων.

28 Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών.

29 Τομέας I: Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, Τομέας II: Πολεοδομίας & Χωροταξίας, Τομέας III: Αρχιτεκτονικής γλώσσας, επικοινωνίας & σχεδιασμού.

II	Μεταβολές του κεντρικού αστικού ιστού στις μεσαιές ελληνικές πόλεις και επιδράσεις στο περιβάλλον	Ελένη Βαγιανού
I	Η μεταλλαγή του ιστού της μεσαιωνικής πόλης των Χανίων από τα μοναστικά τμήματα της Δύσης	Βασιλική Αρκουμάνη

B. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)

B1. Διδακτορικές διατριβές³⁰ (εκπονηθείσες)

ΑΠΘ (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)		
Διδακτορικές διατριβές (εκπονηθείσες)		
ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
1978	Πολεοδομική εξέλιξη του κέντρου της Αθήνας	Ιουλίτσα Φωτοπούλου-Λαγοπούλου
1992	Η πολεοδομική εξέλιξη της Καβάλας την περίοδο της τουρκικής κυριαρχίας	Αιμιλία Στεφανίδου
1996	Το φρούριο της Σπιναλόγκας (1571-1715): συμβολή στη μελέτη των επάκτιων και νησιωτικών οχυρών της Βενετικής Δημοκρατίας	Μαρία Αρακαδάκη
2000	Τα μουσουλμανικά μνημεία της Ξάνθης και η συμβολή τους στην πολεοδομική εξέλιξη της πόλης	Χρύσα Μελικίδου
2005	Τα βιομηχανικά κτίρια του Βόλου: Αρχιτεκτονική καταγωγή και πολεοδομικός ρόλος	Κωνσταντίνος Αδαμάκης
2015	Παραδοσιακοί οικισμοί: Ταξινόμηση και Τυπολογία	Χρυσούλα Κέππα

B2. Διδακτορικές διατριβές³¹ (ενεργές)

ΑΠΘ (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)		
Διδακτορικές διατριβές (ενεργές)		
	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
	Το ιστορικό κέντρο του Ρεθύμνου από τον 20ο στον 21ο αιώνα. Κτιριοδομική και πολεοδομική εξέλιξη	Φωτεινή Κουγλιέρη
	Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα του 18ου αιώνα: Η ταξιδιωτική γραμματεία από τη σκοπιά της κριτικής τέχνης και της πολιτιστικής κληρονομιάς	Ιωάννης Τζωρτζακάκης
	Ρόδος: Διαδικασίες μετάβασης από την εντός στην εκτός των τειχών πόλη. Πολεοδομική εξέλιξη και αναπτυξιακές επιλογές τον 20ο αιώνα	Μαρία-Αγγελική Γιαννιού
	Η διαδικασία και τα προβλήματα ανανέωσης του αστικού κτιριακού ιστού του Ιστορικού Κέντρου της Θεσσαλονίκης κατά το δεύτερο ήμισυ του 20ου αιώνα	Κωνσταντίνος Μπελιμπασάκης
	Μνημειακή προστασία και κοινωνικές επιπτώσεις: μεταβολές και ανασχηματισμοί στην κοινωνική και αστική δομή οικιστικών συνόλων που εντάσσονται στο δίκτυο προστασίας Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Χαρακτηριστικά παραδείγματα κηρυγμένων πόλεων-μνημείων από το χώρο της Μεσογείου	Άγγελος Κώττας
	Οι στρατηγικές αναπλάσεων των αστικών κέντρων στην Ενωμένη Ευρώπη και οι μηχανισμοί διεθνοποίησής τους	Ευστράτιος Μάνος

30 Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνική Σχολή.

31 Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνική Σχολή.

Γ. Πανεπιστήμιο Πατρών (ΠΠ)

Γ1. Διδακτορικές διατριβές³² (εκπονηθείσες)

ΠΠ (Πανεπιστήμιο Πατρών)		
Διδακτορικές διατριβές (εκπονηθείσες)		
	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
1998	Πάτρα: πολεοδομικοί μετασχηματισμοί στη νεώτερη ιστορία της	Βαρβάρα Δεσποινιάδου
2020	Το "σχέδιο πόλεως" και η ανάπτυξη των ελληνικών αστικών κέντρων	Χρυσόστομος Κουρτίνος

Δ. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (ΠΘ)

Δ1. Διδακτορικές διατριβές (εκπονηθείσες)

ΠΘ (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)		
Διδακτορικές διατριβές (εκπονηθείσες)		
	ΤΙΤΛΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ
2019	Κέντρο πόλης και ιστορικότητα. Θεωρητικά ζητήματα και σύγχρονες πολεοδομικές πρακτικές. Μελέτη περίπτωσης το "Βαρούσι" των Τρικάλων ³³	Νικόλαος Σαμαράς

32 Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνική Σχολή.

33 Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολή.

